ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ - ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ

ΕΤΟΣ Ζ΄ * 26 * ΘΕΡΙΝΟ ΗΛΙΟΣΤΑΣΙΟ - ΣΚΙΡΟΦΟΡΙΩΝ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2004 * ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ * ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57 104.32

Γῆς παῖς εἰμί καί Οὐρανοῦ ἀστερόεντος

7 €

Πλουτάρχου: ΠΕΡΙ ΟΡΓΗΣ - ΠΕΡΙ ΠΡΟΛΗΨΕΩΝ

Πρόκλου: Η ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΤΩΝ ΘΕΩΝ - ΤΟ ΙΕΡΑΤΕΙΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Νάγου: ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΗΛΙΟ - ΕΝ ΚΟΙΛΑΔΙ ΙΛΙΣΟΥ

ΣΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ 21-5-2004

ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΘΗ ΚΑΙ ΠΑΛΙ Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

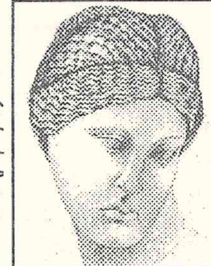
ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ Ο ΕΛΛΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΗΣ

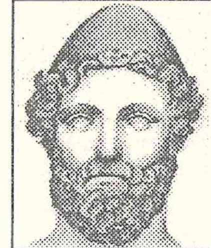
ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

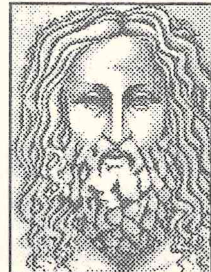

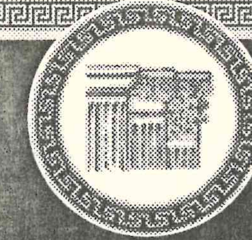

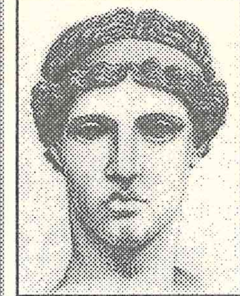

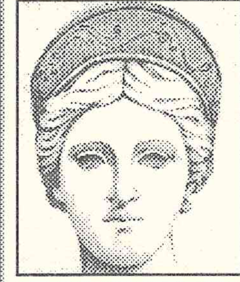

εἰς δόξαν τῶν ἱερῶν ἀριθμῶν καί νόμων καί τῶν ἐφόρων αὐτῶν, ἀθανάτων Ἑλλήνων Θεῶν

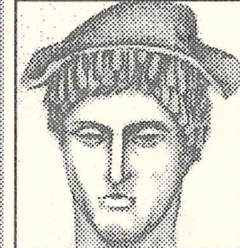
π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

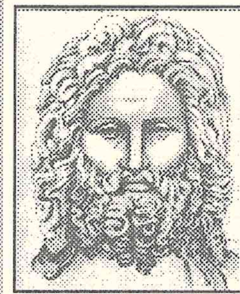
- Ο ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ΥΜΝΟΣ σ. 3
- ΕΙΣ ΜΟΥΣΑΣ. ΩΔΑΙ ΚΑΛΒΟΥ σ. 4
- ΤΟ ΙΕΡΑΤΕΙΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ σ. 6
- Η ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΤΩΝ ΘΕΩΝ σ. 8
- ΤΙ ΠΡΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ Ο ΕΛΛΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΗΣ σ. 10
- ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΕΡΙ ΟΡΓΗΣ σ. 19
- ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ σ. 26
- ΕΝ ΚΟΙΛΑΔΙ ΙΛΙΣΟΥ σ. 36
- ΠΕΡΙ ΠΡΟΛΗΨΕΩΝ σ. 52
- ΕΠΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ σ. 60
- ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ σ. 68
- ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΟΝ ΑΘΛΗΤΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ σ. 98
- ΚΑΛΛΙΠΑΤΕΙΡΑ σ. 101
- ΣΤΑΜΑΤΑ ΡΕΒΥΘΗ σ. 103
- ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΗΛΙΟ σ. 110

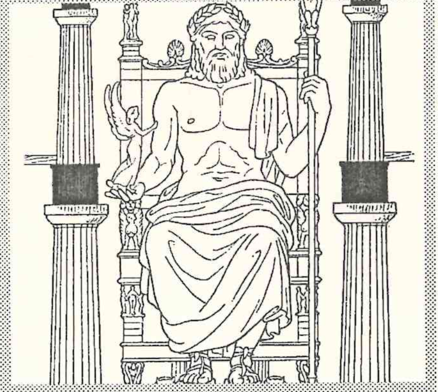

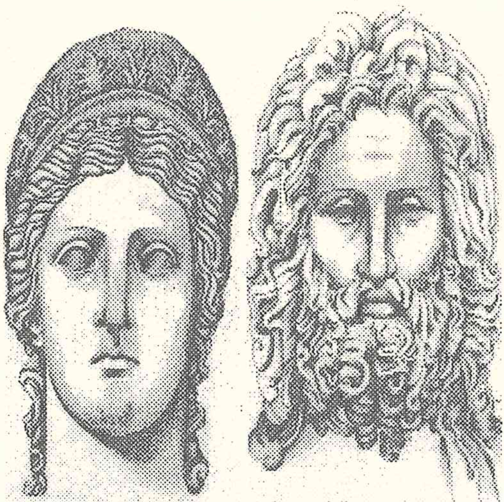
Η ΘΕΡΙΝΗ ΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ.

Θερινή Τροπή τοῦ Ἡλίου ἔχουμε τήν 21η Ἰουνίου. Κατά τήν ἡμερομηνία αὐτήν ὁ Ἥλιος εἰσέρχεται στόν ἀστερισμό τοῦ Καρκίνου καί ἔτσι εἰσερχόμαστε ἀστρονομικά στήν ἐποχή τοῦ καλοκαιριοῦ.

Ἡ Θερινή Τροπή τοῦ Ἡλίου συμβολίζει τόν πλήρη ἀποχωρισμό τῆς ψυχῆς ἀπό τό ἔρεβος καί τήν εἴσοδό της στήν διαρκῆ ἡμέρα. Ἀπό τό ἔρεβος ἀποχωρίζεται ἡ ψυχή πού ἀπέβαλε τά ἀνθρώπινα πάθη καί ἀπελευθερώθηκε ἀπό τά δεσμά τοῦ περιβάλλοντός της. Ἔτσι ἡ ψυχή ἀποκτᾶ τήν τέλεια ἀθανασία.

Η περίοδος ἀπό τήν Θερινή Τροπή τοῦ Ἡλίου μέχρι τήν Φθινοπωρινή Ἰσημερία συμβολίζει τήν ἐποχή κατά τήν ὁποία οἱ ψυχές τῶν μυστῶν, οἱ ὁποῖες ἀπέβαλαν ὁριστικά τό ἔρεβος, ἀποχωροῦν ἀπό τό γήινο περιβάλλον καί εἰσέρχονται στήν διαρκῆ ἡμέρα. Οἱ ψυχές ὅμως ἐκεῖνες πού δέν κατόρθωσαν νά ἀποβάλουν τό ἔρεβος καί παραμένουν στό γήινο περιβάλλον πρέπει νά συλλέξουν τούς καρπούς τῶν ὅσων ἔχουν πετύχει μέχρι τώρα, νά ανασυντάξουν τίς δυνάμεις τους καί νά συνεχίσουν τίς προσπάθειές τους. Στό φυτικό ἐπίπεδο ἔχουμε τήν μεταμόρφωση τῶν ἀνθέων σέ καρπούς, τήν ὡρίμανση τῶν καρπῶν καί τήν συλλογή τους, οἱ ὁποῖοι θά μᾶς χρησιμεύσουν γιά τήν συντήρησή μας κατά τήν περίοδο τοῦ χειμῶνος.

Ὁ ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ μέ εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Θερινῆς Τροπῆς τοῦ Ἡλίου, εὔχεται πρός ὅλους τούς ἀναγνῶστες του ὅπως ὁ πνευματικός Ἥλιος τούς χαρίσει περισσότερο Φῶς καί ἡ μητέρα Γῆ περισσότερα ἀγαθά.

ΚΑΘΕ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 20:00 ΣΤΟ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

Ἰδεοθέατρον

τριμηνιαία ἔκδοσις

Ἔτος Ζ΄ Ἀρ. Τεύχους 26,
Ἰούνιος 2003

Γραφεῖα: Στουρνάρα 57 104.32 Ἀθῆναι,
Τηλ.: 210.52.37.543,
Τηλεομοιότυπον (φάξ): 210.52.26.694
Ἱστοσελίδα: http:// www.ideotheatron.gr

Τιμή τεύχους 7 ΕΥΡΩ

ΓΙΑ ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ, ἀποστείλατε ταχυδρομική ἐπιταγή (28 ΕΥΡΩ) στό ὄνομα ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57, 104.32 ΑΘΗΝΑ ἤ καταθέσατε 28 ΕΥΡΩ στήν Alpha Bank Ἀρ. Λογαριασμοῦ 104. 002. 786. 016. 548 στό ὄνομα: Ἀντ. Ἀναστασάκης ἤ τηλεφωνήσατε στό 210. 52. 37. 543

Συνδρομές ἐξωτερικοῦ: 56 ΕΥΡΩ.

Τά κείμενα, ὅπως καί ἡ γλῶσσα κάθε δημοσιεύματος ἀπηχοῦν τίς ἀπόψεις τοῦ ἑκάστοτε γράφοντος.

Ἰδιοκτήτης - Ἐκδότης - Διευθυντής: Ἀντ. Ἀναστασάκης - Ραδάμανθυς

Καλλιτεχνική ἐπεξεργασία: Δήμ. Μουστάκη

Στοιχειοθεσία-Διορθώσεις: Εὐρυνόμη Γαβρᾶ

Ἐκτύπωσις: Γ. Χ. Ζαχαροπούλου
Δ. Σιταρᾶς, Λευκάδος 9 Μοσχᾶτο

ISSN 1108-832 X

Δωρίσατε μία συνδρομή στούς φίλους σας!

ΕΥΤΥΧΩΣ ΧΡΩΜΕΘΑ

Μετά ἀπό ἑκατοντάδες χρόνια σιωπῆς, στά γενέθλια τοῦ Θεοῦ τοῦ Φωτός Ἀπόλλωνος, στίς 21-5-2004 παρουσιάζεται καί πάλι δημόσια λειτουργία τῆς Ἑλληνικῆς Θρησκείας.

Ποιός μπορεῖ νά ἀκινητοποιήσει τήν Δόξα τοῦ Πνεύματος, τήν Λατρεία στή Φύση, τήν μετάδοση τῶν Ἑλληνικῶν Ἰδεῶν; Ποιός μπορεῖ νά σκοτώσει τούς Θεούς τῶν ἄλλων γιά χάρη τοῦ δικοῦ του Θεοῦ; Ποιοί ἀρνητικοί νόμισαν ὅτι οἱ Θεοί τῶν Ἑλλήνων πέθαναν;

Ἑκάς, ἑκάς οἱ βέβηλοι, ἑκάς ὅστις ἀλιτρός ...

Ἀκολουθῶντας τήν ἀρχαία παράδοση, ἀφ' Ἑστίας ἄρχεσθαι ...

Εἰς δόξαν τοῦ Ἀρρήτου Ἑνός, τοῦ Μεγάλου Πατρός τῶν Κόσμων, καί τῆς Θείας Φύσεως τήν ὁποίαν λατρεύομεν, ... εἰς δόξαν, τῶν Ἱερῶν Ἀριθμῶν καί Νόμων καί τῶν ἐφόρων αὐτῶν Ἀθανάτων Ἑλλήνων Θεῶν, τοῦ Ἱεροῦ Ἀριθμοῦ καί Νόμου Ἕνα, τῆς Κινήσεως τοῦ Ἱεροῦ Πυρός, μέ ἔφορον τήν Θεάν Ἑστίαν, ... εἰς δόξαν, ἁπάντων τῶν προπατόρων Ἑλλήνων Ἡρώων τῆς Ἁγίας Μυθολογίας - Ἱστορίας ...

Ἰδιαιτέρως δέ εἰς δόξαν τοῦ Προμηθέως, Ἀθηνᾶς -Ὑγείας, Ὀρφέως, Πυθαγόρου, Σωκράτους, Πλάτωνος ...

Τέλος δοξάζομε καί ἐπικαλούμεθα τόν Ἐραστή καί Νυμφίον τῶν ψυχῶν μας Διόνυσον Ἐλευθερέα ... Τά βλέμματά μας ἄς στραφοῦν πρός τό Φῶς καί ἄς ἐπικαλεσθῶμεν τήν Οὐράνιον βασιλεία τήν ἐφορεύουσαν τήν περίοδον ...

Ἑλληνικῆς Θεολογίας τό ἀνάγνωσμα ...

Κύκλου τε λῆξαι καί ἀναπνεῦσαι κακότητος ...

ΛΟΓΟΙ ΙΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΘΕΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΨΥΧΕΣ

κάθε Παρασκευή 20:00 - Στουρνάρα 57

ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

μέ τήν Ὀρφική Ὁμάδα τοῦ Ἰδεοθεάτρου "Νέος Προμηθεύς" καί μέ τήν ὑποστήριξη τῆς Ἀθηνᾶς - Ὑγείας.

εἴσοδος ἐλευθέρα πληρ.: 210.52.37.543

ΕΙΣ ΜΟΥΣΑΣ

Τάς χορδάς ἄς ἀλλάξωμεν
ὦ χρυσόν δῶρον, χάρμα
Λητογένεος μέγα·
τάς χορδάς ἄς ἀλλάξωμεν
ἰώνιος λύρα.

Ἄλλα σύρματα δότε
ζεφυρόποδες Χάριτες·
καί σεῖς ἐπί τό ξύλον
μελίφρονον, ὑακίνθινον
βάλετε στέμμα.

Τάς πτέρυγας ἁπλώνει
ὡς τ' ὄρνεον τοῦ Διός,
καί ὑψώνεται τό μέτρον
ἕως τόν οὐράνιον κῆπον
τῶν Πιερίδων.

Χαίρετε ὦ κόραι, χαίρετε
φωναί ὁποῦ τά δεῖπνα
τῶν Ὀλυμπίων πλουτίζετε
μέ χορῶν εὐφροσύνας
κ' εὔρυθμον μέλος.

Σεῖς τά αἰθέρια νεῦρα
τῆς φόρμιγγος κροτεῖτε,
καί τά θηρία, καί τ' ἄλση
χάνονται ἀπό τό πρόσωπον
τῆς γῆς πλατείας.

Ὅπου τρέμουσιν ἄπειρα
τά φῶτα τῆς νυκτός,
ἐκεῖ ὑψηλά πλατύνεται
ὁ γαλαξίας καί χύνει
δρόσου σταγόνας.

Τό ποτόν καθαρόν
θεραπεύει τά φύλλα,
κ' ὅπου ἄφησε τό χόρτον
εὑρίσκει ῥόδα ὁ ἥλιος
καί μυρωδίαν.

Οὕτω ὑπό τούς δακτύλους σας
ἡ ἑλικώνιος λύρα,
τρέμει, καί τ' ἄνθη ἀμάραντα
τῆς ἀρετῆς γεμίζουσι
πᾶσαν καρδίαν.

Ὄχι πατέρες, τύραννοι·
ὄχι ἄνθρωποι καί τέκνα,
ἀλλά δειλά καί ἀναίσθητα
ποίμνια τόν κύκλον ἤθελον
τρέξειν τοῦ βίου·

Χεῖρες κεραυνοφόροι,
μόνον νῶτα ὑποφέροντα
τάς πληγάς· ἄν τό δίκρανον
τοῦ Παρνασσοῦ λιγύφθογγον
σπήλαιον ἐσίγα.

Διά παντός μοιράσατε
θεῖαι παρθένοι τήν δίκην·
διά παντός χαρίσατε
τῶν ἀνθρώπων αἰσθήσεις
ὑψηλονόους.

Ἀφρίζουν τά ποτήρια
τῆς ἀδικίας, δυνάσται
πολλοί καί διψασμένοι
ἰδού τ' ἀδράχνουν· γέμουσι
μέθης καί φόνου.

Τώρα ναί τώρα ἀστράψατε
ὦ Μοῦσαι, τώρα ἁρπάξατε
τήν πτερωτήν βροντήν,
κατά σκοπόν βαρέσατε
μ' εὔστοχον χεῖρα.

Φυλάξατε τούς ὕμνους
διά τούς δικαίους· μόνον
εἰς αὐτούς τήν εἰρήνην,
καί τούς χρυσοῦς στεφάνους
εἰς αὐτούς δότε.

ΩΔΑΙ ΚΑΛΒΟΥ

Ἦτον ποτέ οἱ ἐννέα
Ὀλύμπιαι φωναί
ἐκεῖ ὁποῦ χορεύουσι
τάς ἡμέρας οἱ κόραι
λαμπαδηφόροι.

Ἤκουον μόνον οἱ κύκλοι
τῶν οὐρανῶν, τήν σύμφωνον
θεόπνευστον ᾠδήν,
καί τόν ἀέρα ἀκίνητον
εἶχε ἡ γαλήνη.

Ἀλλ' ὅτε τό μειδίασμα
τοῦ θεοῦ τῶν ἐρώτων
τόν Κιθαιρῶνα ἐσκέπασε
μέ θύμον καί μέ κλήματα
σταφυλοφόρα·

Ἐκεῖ ὁ ῥυθμός ἐπέραστος
καταβαίνων, τό βλέμμα
τῶν γηγενέων δρακόντων
ἐχάθη, ὡς τά χαράγματα
χάνεται ὁ ὕπνος

Τοῦ θεσπεσίου γέροντος
ἱερά κεφαλή·
φωνή εὐτυχής πού εὐφήμησας
τῆς κλεινῆς Ἀχαΐας
τ' ἄριστα τέκνα.

Ἐσύ θαυμάσιε Ὅμηρε
ἐξένισας τάς Μούσας·
καί τοῦ Διός οἱ κόραι
εἰς τά χείλη σου ἀπέθηκαν
τό πρῶτον μέλι.

Εἰς τιμήν τῶν θεῶν
ἐφύτευσας τήν δάφνην·
εἶδον πολλοί αἰῶνες
τό φυτόν εὐθαλές
ὑπερακμάζον.

Μέσα εἰς τό θεῖον στέλεχος
τί δέν ἐθησαυρίσατε
τά σίμβλα αἰωνίως;
τί ὦ αἰώνιαι μέλισσαι
τό παραιτεῖτε;

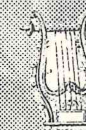
Ὅταν εἰς τήν ἀθλίαν
Ἑλλάδα ἀπό τά ἔσχατα
τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης
τῶν ἀραβίων πετάλων
ἦλθεν ὁ κτύπος·

Ἐκεῖ πρός τά λουτρά
ὅπου τάς τρίχας πλύνουσι
τῶν φοιβηΐων οἱ Ὧραι,
τότε δικαίως ἐφύγατε
ὦ Πιερίδες.

Καί τώρα εἰς τέλος φέρετε
τήν μακράν ξενιτείαν.
Χρόνος χαρᾶς ἐπέστρεψε,
καί λάμπει τώρα ἐλεύθερον
τό Δέλφιον ὄρος.

Ῥέει καθαρόν τό ἀργύριον
τῆς Ἱπποκρήνης· κράζει,
ὄχι τάς ξένας, κράζει
σήμερον ἡ Ἑλλάς
τάς θυγατέρας.

Ἤλθετε, ὦ Μοῦσαι, ἀκούω,
καί χαίρουσα πετάει
πετᾷ ἡ ψυχή μου, ἀκούω
τῶν λυρῶν τά προοίμια,
ἀκούω τούς ὕμνους.

Γ. ΣΙΕΤΤΟΥ

ΤΟ ΙΕΡΑΤΕΙΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Τόσο οἱ ἱερεῖς ὅσο καί οἱ ἱέρειες ἔφεραν στό κεφάλι στεφάνι, κρατοῦσαν ραβδί καί τά ἐνδύματά τους ἦταν λευκά. Οἱ ἱερεῖς τῶν Ἐλευσινίων ἔφεραν πορφυρά ἐνδύματα.

Στίς διάφορες τελετές βοηθοῦσαν τόν ἱερέα ὁ νεωκόρος, οἱ ἱεράρχες, οἱ ἱεροποιοί καί οἱ βοῶνες (ἐκεῖνοι πού φρόντιζαν γιά τήν ἀγορά βοδιῶν γιά τήν θυσία).

Ἡ ἀποστολή τοῦ ἱερέα κατά τίς θυσίες ἦταν ἡ ἐκφώνηση τῶν εὐχῶν, πού λεγόταν *κατευχή* καί ἡ προσκόμιση τῶν θυμάτων στόν βωμό.

Οἱ ἱερεῖς συντηροῦνταν ἀπό τίς προσόδους τῶν ναῶν καί ἀπό τίς δωρεές πού ἔπαιρναν κατά τήν τελετή τῶν θυσιῶν. Ὅταν γίνονταν ὁμαδικές θυσίες ἡ ἀμοιβή τοῦ ἱερέα γινόταν μέ ἀγερμό δηλαδή κοινή συνεισφορά.

Οἱ ἱερεῖς ἀπολάμβαναν ὡστόσο καί κάποιων προνομίων:

1. Φορολογική ἀτέλεια
2. Σίτιση στό πρυτανεῖο τῆς πόλης, γιά τίς μεγάλες ἱερωσύνες
3. Τιμητική θέση στά δημόσια θεάματα.

Οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἀπόλλωνα ὀνομάζονταν προφῆτες ἤ ὑποθῆτες καί προμάντεις, δέν ἦταν ἔνθεοι μάντεις ἀλλά μόνο τούς λόγους τῆς Πυθίας καί τοῦ θεοῦ ἑρμήνευαν.

Οἱ διάφορες μυστηριακές θρησκεῖες εἶχαν τό δικό τους ἱερατεῖο.

Τά ὀρφικά μυστήρια πού δέν εἶχαν ὁρισμένο κέντρο λατρείας, κήρυκες, ἀπόστολοι θά λέγαμε πού περιφέρονταν ἀπό τόπο σέ τόπο τά τελοῦσαν στά ἱερά τῶν σπιτιῶν. Μετεῖχαν μόνο οἱ μῦστες πού λέγονταν ὀρφεοτελεστές.

Στήν λατρεία τῆς Κυβέλης οἱ ἱερεῖς καλοῦνταν *Γάλλοι*. Μάλιστα ἕνας ἱερέας τῆς Κυβέλης πού ἀποπειράθηκε νά εἰσαγάγει στήν Ἀθήνα τίς τελετουργίες τῆς λατρείας της ἐξορίστηκε ἀπό τούς Ἀθηναίους.

Ἡ ἱέρεια τῆς θεᾶς ἦταν ἐπικεφαλῆς στούς Ὀργεῶνες τοῦ Πειραιᾶ. Καταλάμβανε τό ἀξίωμα κατόπιν κληρώσεως γιά ἕνα ἔτος καί μποροῦσε νά τό ἐπαναλάβει γιά μιά δεύτερη φορά. Ἡ ἱέρεια αὐτή ἀσκοῦσε ἀπόλυτη ἐξουσία ἐπί τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἱεροῦ, τῆς λατρείας καί τῶν μυστηρίων τοῦ Ἄττη στά ὁποῖα φαίνεται πώς διαδραμάτιζε τό σημαντικότερο ρόλο. Μετά τό πέρας τοῦ ἀξιώματός τους, οἱ ἱέρειες τῆς Ρέας Κυβέλης γίνονταν μέλη ἑνός εἰδικοῦ ἱερατικοῦ συμβουλίου, τό ὁποῖο ἐπέβλεπε τήν καλή λειτουργία τῶν ὑποθέσεων τῆς λατρείας.

Τό ἱερατεῖο τῶν Καβειρίων φαίνεται ὅτι ἦταν πολυπληθές. Ὑπῆρχε:

Ὁ Κόης ἤ Κοίης: Ἦταν ἐκεῖνος πού ἐκτιμοῦσε τό ἠθικό ποιόν τῶν νεοφωτίστων καί ἔκρινε ἄν ἔπρεπε ὁ ὑποψήφιος

γιά μύηση νά γίνει δεκτός ἤ νά ἀπορριφθεῖ. Ἀνεξάρτητα δέ ἀπό τήν ἐξομολόγηση φαίνεται πώς ὁ Κόης ἦταν ἐπιφορτισμένος καί μέ τήν κάθαρση ἐκείνων πού βαρύνονταν μέ φόνο. Κάτι τέτοιο φαίνεται νά γινόταν στό ἱερό τῶν Καβείρων στήν Λῆμνο.

Οἱ Ἀνακτοτελεστές: Ἱερεῖς δικαστές πού ἀποφαίνονταν κατά πόσον αὐτός πού προσερχόταν γιά μύηση ἦταν ἄξιος νά μυηθεῖ.

Ἡ Λουτροφόρος: Ἱέρεια πού ἀσχολεῖτο μέ τούς καθαρμούς τῶν ὑποψηφίων.

Στό Καβείριο τῶν Θηβῶν ὑπῆρχε ἱερατικός ἄρχοντας πού φρόντιζε γιά τήν τάξη στήν γιορτή τῶν μυστηρίων καί λεγόταν Καβειριάρχης.

Στά χρόνια ἀκμῆς τῶν Ἐλευσινίων πολυάριθμο προσωπικό εἶχε σάν ἀσχολία τήν λατρεία τῆς Δήμητρας καί τῆς Κόρης, καθώς ἐπίσης καί τήν μύηση τῶν προσκυνητῶν. Ὑπῆρχε:

Ἱεροφάντης - γυναίκα Ἱεροφάντις
Δαδοῦχος
Ἱεροκῆρυξ
Ἐπιβώμιος Ἱερέας
Ἱέρεια τῆς Δήμητρας ἤ Ἐπώνυμος ἱέρεια
Ἰακχοφόρος
Κουροφόρος
Δαειρίτης καί ἱέρεια Δαειρίτις
Λικνοφόρος
Ὑδρανοί
Σπονδοφόροι
Πυρσοφόροι
Ἱεραύλης, Ὑμνωδοί, Ὑμνήτριες
Νεωκόροι καί Φαιδυντές καί
Παναγείς (ἱέρειες)

Τέλος ἱερατικό ἀξίωμα θεωροῦνταν ὅτι κατεῖχαν καί οἱ «παῖδες ἀφ' ἑστίας μεμυημένοι» οἱ ὁποῖοι ἐκλέγονταν κάθε χρόνο μέ κλῆρο ἀπ' αὐτούς πού ἀνῆκαν στίς οἰκογένειες τῶν παλαιῶν εὐπατρίδων καί ἀπάγγελναν κάποιες φράσεις καί εὐχές ἐξ ὀνόματος καί ὑπέρ πάντων τῶν παρευρισκομένων.

Τά ἀνώτατα ἱεραρχικά ἀξιώματα ἀνῆκαν στούς ἀπογόνους τῶν παλαιῶν ἡρώων τῆς Ἐλευσίνας καί ἦταν:

Ὁ Ἱεροφάντης πού προερχόταν ἀπό τό γένος τῶν Εὐμολπιδῶν.

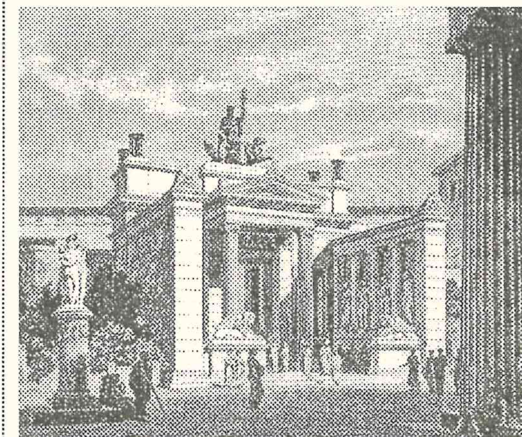
Ὁ Δαδοῦχος πού ἔλεγαν ὅτι εἶχε γενάρχη τόν Τριπτόλεμο.

Ὁ Ἱεροκῆρυξ ὁ ὁποῖος προερχόταν ἀπό τό γένος τῶν Κηρύκων.

Ὁ Ἐπιβώμιος Ἱερέας ἀπό τό γένος τῶν Κηρύκων.

Ἐκτός ἀπό τούς ἱερεῖς ὑπῆρχαν καί κατώτεροι ὑπάλληλοι πού προέρχονταν ἀπό τά ἱερατικά γένη στά ὁποῖα ἀνῆκαν.

Στήν Δωδώνη ὑπῆρχαν οἱ ἱέρειες πού ὀνομάζονταν **Πελειάδες** καί οἱ ἱερεῖς γνωστοί ὡς **Σελλοί ἤ Ἑλλοί** πού τούς μνημονεύει καί ὁ Ὅμηρος στήν Ἰλιάδα.

ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΤΩΝ ΘΕΩΝ

Πλατωνική Θεολογία τοῦ Πρόκλου

Α. ΟΙ ΥΠΕΡΟΥΣΙΟΙ ΘΕΟΙ

1. **Τό ὑπέρτατο ὄν**
2. Θεϊκές ἑνάδες

Β. ΟΙ ΥΠΕΡΒΑΤΙΚΟΙ ΘΕΟΙ (Περιοχή Νοός)

3. ΟΙ ΝΟΗΤΟΙ ΘΕΟΙ (Περιοχή Ἑνός Ὄντος καί τῆς Οὐσίας)

α) Πέρας - Ἄπειρον - Νοητό Ὄν
β) Πέρας - Ἄπειρον - Νοητή Ζωή
γ) Πέρας - Ἄπειρον - Νοητός νοῦς.

Ἡ πρώτη τριάδα χαρακτηρίζει ὁλόκληρη τήν περιοχή. Στήν πρώτη, τήν δεύτερη καί τήν τρίτη τριάδα ἀντιστοιχεῖ τό *ἕνα Ὄν, τό ὅλον* καί *τό πᾶν* ἤ *παντελές πλῆθος* τῶν ὑποθέσεων τοῦ Παρμενίδη.

4. **Οἱ νοητοί-νοητικοί θεοί.** Περιοχή τῆς ζωῆς. Σέ αὐτούς εἶναι ἀφιερωμένο τό Δ΄ βιβλίο. Αὐτοί διακρίνονται τριαδικά ὡς ἑξῆς:

α) ὄν, οὐσία, ζωή, νοῦς, μέ τήν οὐσία νά χαρακτηρίζει ὁλόκληρη τήν τριάδα. Πρόκειται γιά τούς συναγωγούς θεούς, τόν ὑπερουράνιο τόπο τοῦ Φαίδρου.

β) ὄν, οὐσία, ζωή, νοῦς μέ τήν ζωή νά χαρακτηρίζει ὁλόκληρη τήν τριάδα. Πρόκειται γιά τούς συνεκτικούς θεούς, τήν οὐράνια περιφορά τοῦ Φαίδρου.

γ) ὄν, οὐσία, ζωή, νοῦς μέ τόν νοῦ νά χαρακτηρίζει ὁλόκληρη τήν τριάδα. Πρόκειται γιά τούς τελεσιουργούς θεούς καί τήν οὐράνια ἀψίδα τοῦ Φαίδρου.

Ἡ δεύτερη τριάδα καί ἡ ζωή χαρακτηρίζει ὁλόκληρη τήν περιοχή. Στίς τρεῖς αὐτές τριάδες ἀντιστοιχοῦν *ὁ τέλειος ἀριθμός, τό ὅλον καί τά μόρια* καί *τό σχῆμα* κατά τόν Παρμενίδη.

5. **Οἱ νοητικοί ἤ νοεροί θεοί.** Περιοχή τοῦ νοῦ. Μέ τούς θεούς αὐτούς ἀσχολεῖται στό Ε΄ βιβλίο. Καί αὐτοί χωρίζονται τριαδικά ὡς ἑξῆς.

α) **Πατρική τριάδα.** Καθαρός νοῦς (Κρόνος) - νοητική ζωή (Ρέα) - δημιουργικός νοῦς, δημιουργός (Δίας).

β) **Ἄχραντη τριάδα** (Κουρῆτες).

γ) **Ἡ διακριτική ἕβδομη θεότητα.**

Στίς τριάδες αὐτές ἀντιστοιχοῦν τό *ἐν ἑαυτῷ* καί *ἐν ἄλλῳ, τό ἑστάναι* καί *τό κινεῖσθαι, τό ταὐτόν* καί *τό ἕτερον* τοῦ Παρμενίδη.

Γ. ΟΙ ΘΕΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

6. **Οἱ ὑπερκόσμιοι** (ἡγετικοί ἤ ἐξομοιωτικοί ἤ μέ τούς ἀρχαίους ὅρους, ἡγεμονικοί ἤ ἀφομοιωτικοί), μέ τούς ὁποίους ἀσχολεῖται τό ΣΤ΄ βιβλίο καί χωρίζονται σέ τέσσερις τριάδες:

α) **δημιουργική τριάδα** (Δίας - Ποσειδῶνας - Πλούτωνας).

β) **ζωογόνος τριάδα** (Ἄρτεμις - Περσεφόνη - Ἀθηνᾶ).

γ) **ἐπιστρεπτική τριάδα** (Ἀπόλλων).

δ) **ἄχραντη τριάδα** (Κορύβαντες).

Σέ αὐτήν τήν βαθμίδα ἐντοπίζεται *τό ὅμοιον* καί *τό ἀνόμοιον* τῶν ὑποθέσεων τοῦ Παρμενίδη.

7. **Οἱ δώδεκα ὑπερκόσμιοι-ἐγκόσμιοι θεοί** (ἀνεξάρτητοι ἤ ἀπόλυτοι). Περιγράφονται στό ὑπόλοιπο μέρος τοῦ ΣΤ΄ βιβλίου. Χωρίζονται καί αὐτοί σέ τέσσερις τριάδες:

α) **δημιουργική τριάδα** (Δίας - Ποσειδῶνας - Ἥφαιστος).

β) **φρουρητική τριάδα** (Ἑστία - Ἀθηνᾶ - Ἄρης).

γ) **ζωογονική τριάδα** (Δήμητρα - Ἥρα - Ἄρτεμις).

δ) **ἀναγωγός τριάδα** (Ἑρμῆς - Ἀφροδίτη - Ἀπόλλων).

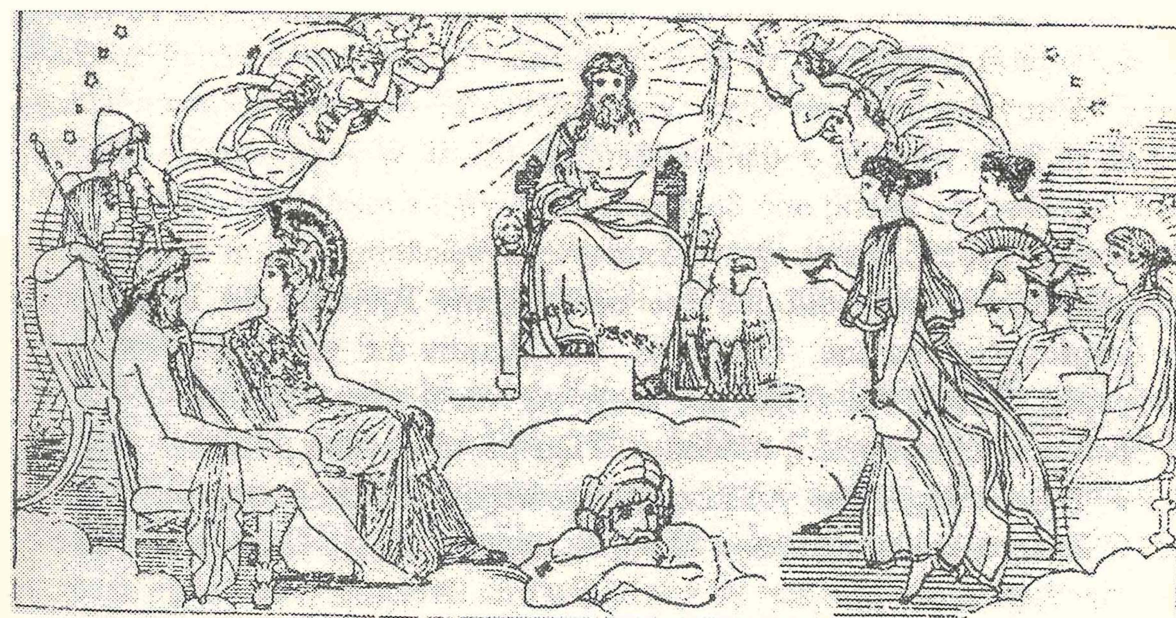
Σέ αὐτή τήν βαθμίδα ἀντιστοιχεῖ τό *ἅπτεσθαι* καί *μή ἅπτεσθαι* τοῦ Παρμενίδη.

8. **Οἱ ἐγκόσμιοι θεοί** (οὐράνιοι καί ὑποσελήνιοι).

Ἐδῶ ἐντοπίζεται τό *ἴσον* καί *τό ἄνισον* τοῦ Παρμενίδη.

9. **Οἱ καθολικές ψυχές**, οἱ ὁποῖες ἀντιστοιχοῦν *στό σύνολο τοῦ χρόνου* τῶν ὑποθέσεων τοῦ Παρμενίδη.

10. **Τά ἀνώτερα ἤ κρείττονα γένη.** Ὅπως μποροῦμε νά συμπεράνουμε ἀπό ἄλλα χωρία τόσο τοῦ παρόντος ἔργου ὅσο καί ἄλλων ἔργων τοῦ Πρόκλου, αὐτά εἶναι οἱ *ἄγγελοι*, οἱ *δαίμονες* καί οἱ *ἥρωες*. Ἡ βαθμίδα τους ταυτίζεται μέ τόν συλλογισμό γιά τά μέρη τοῦ χρόνου στόν Παρμενίδη.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ Ο ΕΛΛΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΗΣ

Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ΑΡΘΡΟ 13 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

1. Ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης εἶναι ἀπαραβίαστη. Ἡ ἀπόλαυση τῶν ἀτομικῶν καί πολιτικῶν δικαιωμάτων δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τίς θρησκευτικές πεποιθήσεις καθενός.

2. Κάθε γνωστή θρησκεία εἶναι ἐλεύθερη καί τά σχετικά μέ τήν λατρεία της τελοῦνται ἀνεμπόδιστα ὑπό τήν προστασία τῶν νόμων. Ἡ ἄσκηση τῆς λατρείας δέν ἐπιτρέπεται νά προσβάλλει τήν δημόσια τάξη καί τά χρηστά ἤθη. Ὁ προσηλυτισμός ἀπαγορεύεται.

3. Οἱ λειτουργοί ὅλων τῶν γνωστῶν θρησκειῶν ὑπόκεινται στήν ἴδια ἐποπτεία τῆς πολιτείας καί στίς ἴδιες ὑποχρεώσεις ἀπέναντί της, ὅπως καί οἱ λειτουργοί τῆς ἐπικρατούσας θρησκείας.

4. Κανένας δέν μπορεῖ, ἐξαιτίας τῶν θρησκευτικῶν του πεποιθήσεων, νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τήν ἐκπλήρωση τῶν ὑποχρεώσεων πρός τό Κράτος ἤ νά ἀρνηθεῖ νά συμμορφωθεῖ πρός τούς νόμους.

5. Κανένας ὅρκος δέν ἐπιβάλλεται χωρίς νόμο πού ὁρίζει τόν τύπο του.

Τί εἶναι θρησκεία σύμφωνα μέ τό Σύνταγμα

Θρησκεία εἶναι σύνολο δοξασιῶν ἀναφερομένων στήν ὑπόσταση τοῦ θείου

Ἡ θρησκεία ἀποτελεῖ σύνολο ἀντιλήψεων, ὀργανωμένη θεωρία. Στίς ἀντιλήψεις αὐτές, ἡ θρησκευτική θεωρία ἀναφέρεται στήν ὑπόσταση τοῦ θείου.

Διακρίνεται ἐπομένως ἡ θρησκεία ἀπό ἄλλες θεωρίες ἤ πίστεις πχ. πολιτικές, οἱ ὁποῖες δέν ἀναφέρονται στό θεῖο, ἄμεσα τουλάχιστον ἀλλά σέ ἄλλα ζητήματα. Ἡ θρησκεία ἀναφέρεται στό θεῖον, στήν ἀνώτερη δύναμη. Πιό συγκεκριμένα ἀναφέρεται στό καλό θεῖον, στήν καλή ἀνώτερη δύναμη, στόν θεό. Δέν ἀποτελοῦν ἐπομένως θρησκεία, τουλάχιστον μέ τήν προστατευόμενη στό Σύνταγμα ἔννοια θεωρίες καί πίστεις ἀναφερόμενες σέ κακές ἀνώτερες δυνάμεις (π.χ σατανισμός, μαγεῖες, κλπ.) καί δέν τίθεται ἐπομένως ζήτημα προστασίας τους ἀπό τήν διάταξη τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Συντάγματος.

Κυρίως παλαιότερα, ἀλλά καί σήμερα τό θρησκευτικό πιστεύω κατέχει ἰδιαίτερη θέση στήν ζωή τοῦ ἀνθρώπου. Θρησκευτικοί διωγμοί καί θρησκευτικοί πόλεμοι δέν ἀποτελοῦν σπάνια φαινόμενα τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας.

Οἱ περισσότερες θρησκευτικές θεωρίες, ἀναφερόμενες στό θεῖον ἀπαντοῦν περισσότερο ἤ λιγότερο δογματικά καί σέ διάφορα μεταφυσικά προβλήματα, ὅπως ἡ προέλευση καί τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας ἡ μετά θάνατον ζωή κλπ.

Διαμαρτυρία στήν Ὀλυμπία κατά τήν ἡμέρα ἀφῆς τῆς Ὀλυμπιακῆς φλόγας

Μετά τήν λειτουργία στόν Ναό τοῦ Ἡφαίστου

Τί εἶναι γνωστή θρησκεία

Τό Σύνταγμα κατοχυρώνει τήν ἐλευθερία ὄχι κάθε θρησκείας ἀλλά τῶν γνωστῶν θρησκειῶν. Ἐλεύθερη εἶναι κάθε γνωστή θρησκεία.

Γνωστή εἶναι κάθε φανερή θρησκεία, δηλαδή κάθε θρησκεία πού εἶναι προσιτή σέ αὐτόν πού θέλει νά τήν γνωρίσει. Ἡ θρησκεία πού ἔχει φανερά δόγματα καί σκοπούς, φανερή ὀργάνωση καί τρόπους λατρείας.

Ἀντίθετα δέν εἶναι γνωστή ἡ θρησκεία πού ἔχει δόγματα ἀπόκρυφα ἤ ἀόρατη ὀργανωτική δομή καί ἱεραρχία ἤ προϋποθέτει μύηση. **Γνωστή θρησκεία δέν εἶναι ἑπομένως ἐκείνη πού εἶναι εὐρύτερα γνωστή στό κοινό ἤ στίς ἀρχές ἀλλά ἐκείνη πού μπορεῖ νά εἶναι γνωστή στόν καθένα, ἐκείνη τήν ὁποία ὁ καθένας μπορεῖ νά γνωρίσει.**

Ἡ ἀναγνώριση τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκείας δέν ἀποκλείει τήν κρατική ἐποπτεία. Οἱ λειτουργοί ὅλων τῶν γνωστῶν θρησκειῶν ὑπόκεινται στήν ἴδια ἐποπτεία τῆς πολιτείας καί στίς ἴδιες ὑποχρεώσεις ἀπέναντί της, ὅπως καί οἱ λειτουργοί τῆς ἐπικρατούσας θρησκείας.

Ἐπικρατοῦσα θρησκεία

Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἐκείνη στήν ὁποία πιστεύει ὁ μεγαλύτερος ἀριθμός τῶν πολιτῶν καί ἀποτελεῖ ὡς ἐκ τούτου τήν ἐπίσημη θρησκεία τοῦ κράτους.

Τό Σύνταγμα ὁρίζει ὅτι ἐπικρατοῦσα θρησκεία στήν Ἑλλάδα εἶναι ἡ θρησκεία τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. **Ἀπό νομική ἄποψη ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία δέν κατέχει ἀνώτερη θέση σέ σύγκριση μέ τίς ἄλλες ἀναγνωριζόμενες θρησκεῖες.**

Θρησκευτική ἐλευθερία καί θρησκευτική ἰσότητα ἀποτελοῦν τά μητρικά θεμελιώδη δικαιώματα τοῦ θρησκευτικοῦ χώρου ἀπό τά ὁποῖα πηγάζουν τά μερικότερα θρησκευτικά συνταγματικά δικαιώματα.

Στά δικαιώματα αὐτά ἀνήκουν ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης καί ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς δράσης. Στά θρησκευτικά δικαιώματα ἀνήκουν ἡ ἐλευθερία θρησκευτικοῦ λόγου, τοῦ θρησκευτικοῦ τύπου, δηλαδή ἡ ἐλευθερία ἔκφρασης γραπτά ἤ προφορικά τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, ἡ ἐλευθερία σύστασης θρησκευτικῶν ἑνώσεων ἤ σωματείων, ἡ ἐλευθερία πραγματοποίησης θρησκευτικῶν συγκεντρώσεων, ἡ ἐλευθερία θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσης.

Ὁ συντακτικός νομοθέτης καθιερώνει τήν ἀρχή τῆς ἀπαγόρευσης τῶν θρησκευτικῶν διακρίσεων. Ὅπως ὁρίζει, ἡ ἀπόλαυση τῶν ἀτομικῶν καί πολιτικῶν δικαιωμάτων δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τίς θρησκευτικές πεποιθήσεις καθενός.

Τό Σύνταγμα περιέχει τήν ἀρχή τῆς θρησκευτικῆς ἰσότητας μέ τήν ἀρχή τῆς ἀπαγόρευσης τῶν θρησκευτικῶν διακρίσεων, ὅπως ρητά ὁρίζεται στό ἄρθρο 13 παρ. 1. ἐδ. β. Κατοχυρώνεται κατά συνέπεια ἀμυντικό δικαίωμα κατά τοῦ κράτους ἀλλά καί κατά ὁποιουδήποτε ἄλλου. Τό ἀμυντικό δικαίωμα τῆς ἴσης μεταχείρισης μέ ἄλλα λόγια ἡ ἀξίωση ἀποχῆς ἀπό ὁποιαδήποτε ἐνέργεια περιέχει διάκριση ὀφειλόμενη στίς θρησκευτικές πεποιθήσεις καί εἶναι δικαίωμα ἀπόλυτο.

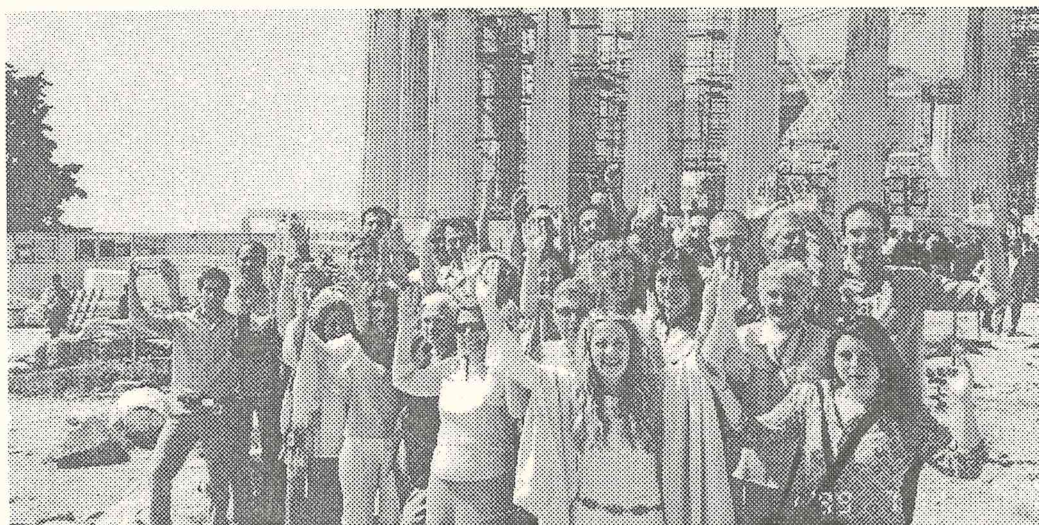
Ἡ λατρεία

Ἡ λατρεία ἀποτελεῖ μορφή ἀνθρώπινης συμπεριφορᾶς, σύνολο μερικοτέρων ἐνεργειῶν τοῦ ἀνθρώπου, οἱ ὁποῖες κατά τήν ἀντίληψη τοῦ ἐνεργοῦντος καί σύμφωνα μέ τό δόγμα στό ὁποῖο πιστεύει ἐκδηλώνουν τήν πίστη του πρός τό θεῖον.

Ἀπό τήν γενικότερη θρησκευτική ἐλευθερία ἔχει συνταγματικά ἀποχωρισθεῖ καί αὐτονομηθεῖ ἡ ἐλευθερία τῆς λατρείας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τήν τελε-

Ὑπό στενή παρακολούθηση στήν Ὀλυμπία

Μετά τήν λειτουργία τῆς Ἐαρινῆς Ἰσημερίας στήν Ἀκρόπολη

τουργική ἐξωτερίκευση τοῦ θρησκευτικοῦ πιστεύω σύμφωνα μέ τά τελετουργικά πρότυπα τοῦ συγκεκριμένου θρησκευτικοῦ δόγματος.

Ὁ συντακτικός νομοθέτης ἀναφέρεται εἰδικά στήν θρησκευτική λατρεία τήν ὁποία ἀφ' ἑνός μέν προστατεύει ἀφ' ἑτέρου θέτει ὅρια στήν ἄσκησή της. Κατά τό ἄρθρο 13 παρ. 2 κάθε γνωστή θρησκεία εἶναι ἐλεύθερη καί τά σχετικά μέ τήν λατρεία της τελοῦνται ἀνεμπόδιστα ὑπό τήν προστασία τῶν νόμων. Ἡ ἄσκηση τῆς λατρείας δέν ἐπιτρέπεται νά προσβάλει τήν δημόσια τάξη καί τά χρηστά ἤθη.

Καταρχήν προστατεύεται ἡ λατρεία ὅλων τῶν γνωστῶν θρησκειῶν, ὅπως προκύπτει ἀπό τήν διάταξη τοῦ Συντάγματος κατά τήν ὁποία κάθε γνωστή θρησκεία εἶναι ἐλεύθερη καί τά σχετικά μέ τήν λατρεία της τελοῦνται ἀνεμπόδιστα ὑπό τήν προστασία τῶν νόμων.

Δέν προστατεύεται ἑπομένως συνταγματικά ἡ λατρεία τῶν μή γνωστῶν θρησκειῶν. Ἡ ἄσκηση τῆς λατρείας τῶν γνωστῶν θρησκειῶν δέν ἐπιτρέπεται εἴτε συνολικά εἴτε μερικά νά προσβάλλει τήν δημόσια τάξη ἤ τά χρηστά ἤθη. Τό ὅτι δηλαδή μιά θρησκεία εἶναι γνωστή δέν σημαίνει ὅτι οἱ λειτουργοί ἤ οἱ πιστοί της ἔχουν τήν δυνατότητα νά προβαίνουν σέ τελετουργικές πράξεις πού ἀντίκεινται στά χρηστά ἤθη ἤ στήν δημόσια τάξη.

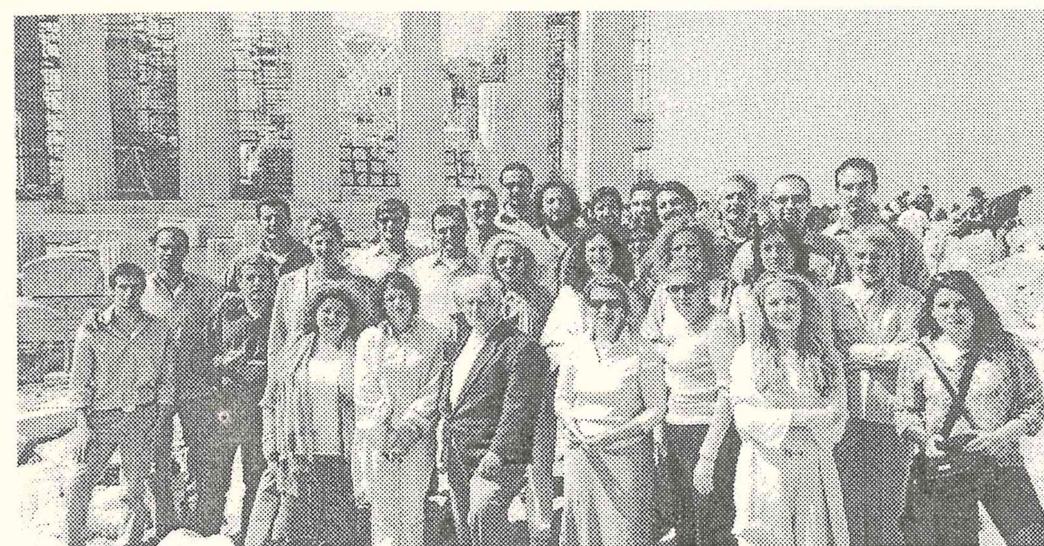
Ἡ ἐλευθερία τῆς λατρείας προστατεύεται ὡς ἀμυντικό δικαίωμα, ἐνάντια στήν κρατική ἐξουσία καί πρός ὁποιαδήποτε ἄλλη ἀπειλή. Ὁ ἀπόλυτος χαρακτήρας τοῦ ἀμυντικοῦ αὐτοῦ δικαιώματος προκύπτει ἀπό τήν ἴδια τήν λεκτική διατύπωση τῆς σχετικῆς διάταξης καί συγκεκριμένα ἀπό τήν λέξη *ἀνεμπόδιστα.*

Ὁ συντακτικός νομοθέτης ὁρίζει ὅτι **ἡ λατρεία κάθε γνωστῆς θρησκείας πρέπει νά ἀσκεῖται χωρίς νά παρεμβάλλεται ὁποιοδήποτε ἐμπόδιο, ἀνεξάρτητα καί ἀδιάκριτα ἀπό ποῦ προέρχεται τό ἐμπόδιο αὐτό, ἀνεξάρτητα δηλαδή ἀπό τήν πηγή τῶν κινδύνων.**

Ἡ ἐλευθερία τῆς λατρείας κατοχυρώνεται ἐπίσης ρητά στό Σύνταγμα ὡς προστατευτικό δικαίωμα. Κατά τό Σύνταγμα κάθε γνωστή θρησκεία εἶναι ἐλεύθερη καί τά σχετικά μέ τήν λατρεία της τελοῦνται ἀνεμπόδιστα ὑπό τήν προστασία τῶν νόμων.

Δέν ἀρκεῖ δηλαδή ὅτι τό κράτος ἀπέχει τό ἴδιο ἀπό ὁποιαδήποτε παρεμπόδιση τῆς λατρείας τῶν γνωστῶν θρησκειῶν. Ὀφείλει ταυτόχρονα νά προβαίνει καί σέ θετικές ἐνέργειες γιά τήν προστασία της.

Ὡς νομοθετική ἐξουσία ὀφείλει νά παίρνει ὅλα τά ἀναγκαῖα νομοθετικά μέτρα καί ὡς ἐκτελεστική ἐξουσία ὀφείλει νά ἐνεργεῖ κατά τρόπο πού νά προστατεύει τήν ἐλεύθερη ἄσκηση τῆς λατρείας ἀπό παρεμποδίσεις ὁποιουδήποτε ἄλλου πέραν τῆς κρατικῆς ἐξουσίας.

Μετά τήν λειτουργία τῆς Ἐαρινῆς Ἰσημερίας στήν Ἀκρόπολη

Τί σημαίνει προσηλυτισμός

Κατά τό Σύνταγμα ὁ προσηλυτισμός ἀπαγορεύεται. Μέ τόν ὅρο **προσηλυτισμός χαρακτηρίζεται ἡ ἀνθρώπινη συμπεριφορά ἡ ὁποία ἔχει ὡς σκοπό τήν μεταβολή τοῦ θρησκευτικοῦ πιστεύω τοῦ ἄλλου.**

Ὁ προσηλυτισμός ἀποτελεῖ μορφή θρησκευτικῆς δράσης πού κατατείνει συνήθως στόν προσεταιρισμό τοῦ προσηλυτιζομένου σέ ἄλλο θρησκευτικό δόγμα. Εἶναι ἑπομένως δράση ἀφ' ἑνός μέν ἐναντίον κάποιου θρησκευτικοῦ δόγματος, ἀφ' ἑτέρου δέ, δράση ὑπέρ κάποιου ἄλλου θρησκευτικοῦ δόγματος.

Δέν παύει πάντως νά ἀποτελεῖ προσηλυτισμό ἡ δράση ἡ ὁποία ἁπλά καί μόνο στρέφεται ἐναντίον συγκεκριμένου δόγματος χωρίς νά ἐμφανίζεται καί ὅτι ἡ δράση εἶναι ὑπέρ κάποιου ἄλλου.

Ὁ προσηλυτισμός εἶναι ἑπομένως

δράση μέ θρησκευτικό προσανατολισμό, ἀνθρώπινη δράση μέ θρησκευτικούς σκοπούς καί ἐπιδιώξεις. **Γιά νά χαρακτηρισθεῖ ἡ ἀνθρώπινη συμπεριφορά ὡς προσηλυτισμός θά πρέπει νά χρησιμοποιεῖ ἀθέμιτα μέσα.**

Τό στοιχεῖο ἀκριβῶς αὐτό διακρίνει τόν προσηλυτισμό, ὡς παράνομη συμπεριφορά ἀπό τόν νόμιμο θρησκευτικό προσεταιρισμό, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ προσπάθεια μέ νόμιμα μέσα μεταβολῆς τοῦ δόγματος τῶν ἄλλων.

Εἶναι σαφές ὅτι κατά τό Σύνταγμα δέν ἀπαγορεύεται ἡ μεταβολή τοῦ θρησκευτικοῦ πιστεύω, ἐφ' ὅσον γίνεται μέσα στό πλαίσιο τῆς ἐλεύθερης ἀνταλλαγῆς γνωμῶν καί ἐπιχειρημάτων. Ἡ ἐξωτερίκευση τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων καί ἡ χρησιμοποίηση τοῦ θρησκευτικοῦ λόγου ὄχι μόνο γιά νά διακηρυχθεῖ ἡ θρησκευτική ταυτότητα τοῦ δηλοῦντος ἀλλά καί γιά θρησκευτικούς σκοπούς, γιά νά μεταπεισθοῦν δηλαδή ἀλλόθρησκοι, ἀλλόδοξοι ἤ ἄθρησκοι, κατοχυρώνεται συνταγματικά ἐφ' ὅσον ἐμπίπτει στό περιεχόμενο τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης.

Ἀθέμιτη εἶναι ἡ προσέγγιση, ἐπομένως πρόκειται γιά προσηλυτισμό, ἐφ' ὅσον γιά τήν μεταβολή τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης χρησιμοποιοῦνται διάφορες παροχές ἤ ὑποσχέσεις γιά παροχές ὑλικές ἤ ἠθικές.

Ἀθέμιτη εἶναι ἐπίσης ἡ κατάχρηση τῆς ἀπειρίας ἤ τῆς ἐμπιστοσύνης ἤ ἡ ἐκμετάλλευση τῆς ἀνάγκης, τῆς πνευματικῆς ἀδυναμίας ἤ τῆς κουφότητας τοῦ ἄλλου.

Ἀθέμιτα εἶναι τά μέσα τά ὁποῖα θά συνιστοῦσαν ἐκβίαση ἤ ἀπάτη ἄν μέ αὐτά ἐπεδιώκετο παράνομο περιουσιακό ὄφελος. Ὅπως προκύπτει ἀπό τό Σύνταγμα ὁ προσηλυτισμός ἀπαγορεύεται γενικά. Ἀπαγορεύεται ὁ προσηλυτισμός ὑπέρ ὁποιασδήποτε θρησκείας ἑπομένως καί ὑπέρ τῆς ἐπικρατούσας θρησκείας.

Μέ ἄλλη ἔκφραση **ἀπό προσηλυτιστική δράση προστατεύεται ὄχι μόνον ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἀλλά καί ὅλες οἱ ἄλλες θρησκεῖες.**

Ἡ ἀναγραφή τοῦ θρησκεύματος στίς ταυτότητες

Τό 1986 εἰσήχθη ἡ προαιρετική ἀναγραφή τοῦ θρησκεύματος στό δελτίο ταυτότητας ἡ ὁποία τό 1991 ἀντικαταστάθηκε καί πάλι μέ τήν ὑποχρεωτική ἀναγραφή. Κατά τόν νόμο 2472/1997 γιά τήν προστασία τοῦ ἀτόμου ἀπό τήν ἐπεξεργασία δεδομένων προσωπικοῦ χαρακτῆρα ἀπαιτεῖται ἡ συγκατάθεση τοῦ προσώπου γιά τήν συλλογή καί ἐπεξεργασία τῶν λεγομένων εὐαισθήτων δεδομένων στά ὁποῖα συγκαταλέγονται καί οἱ θρησκευτικές πεποιθήσεις.

Κατά τήν ἄποψη αὐτή ἡ ἀναγραφή εἶναι προαιρετική καθ' ὅσον ὁ νεώτερος νόμος γιά τήν προστασία τῶν προσωπικοῦ χαρακτῆρα δεδομένων ὑπερισχύει τῆς παλαιότερης ρύθμισης πού ἐπέβαλε τήν ὑποχρεωτική ἀναγραφή (1988/1991).

Ὑπέρ τῆς μή ἀναγραφῆς τοῦ θρησκεύματος στά δελτία ταυτότητας συνηγορεῖ ἡ «πολιτική φύση» καί ὁ σκοπός τῆς ταυτότητας.

Συνταγματικό Δίκαιο
Ἀ. Γ. Δημητρόπουλος
Ἐπιλογή: ΕΥΡΥΝΟΜΗ ΓΑΒΡΑ

Σ. ΝΑΓΟΥ

Η ΔΙΑΣΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ ΚΑΙ Η ΠΛΗΡΗΣ
ΚΑΤΑΝΟΗΣΙΣ ΑΥΤΗΣ,
ΘΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ ΔΙΑ ΤΑΣ
ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑΣ ΓΕΝΕΑΣ
ΤΟ ΒΑΘΡΟΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ
ΘΑ ΣΤΗΡΙΧΘΕΙ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ
ΓΕΝΟΣ ΔΙΑ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ
ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΤΗΣ ΑΝΕΛΙΞΕΩΣ ΑΥΤΟΥ,
ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟΝ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΩΝ ΑΘΑΝΑΤΩΝ,
ΤΗΝ ΟΔΟΝ Η ΟΠΟΙΑ ΘΑ ΦΕΡΕΙ
ΤΑΣ ΓΕΝΕΑΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑΝ
ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΠΟΛΑΥΣΙΝ
ΠΑΣΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ,
ΩΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ.

Γιά τήν διάδοση ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

"Όταν κάποτε θά φύγω άπό τούτο τό φώς, θά έλιχθώ πρός τά πάνω όπως ένα ρυάκι πού μουρμουρίζει. Κι άν τυχόν κάπου ανάμεσα στούς γαλάζιους διαδρόμους συναντήσω αγγέλους, θά τούς μιλήσω ελληνικά, επειδή δέν ξέρουνε γλώσσες. Μιλάνε μεταξύ τους μέ μουσική.

Καταγγέλλουμε δημόσια τήν συνεχιζόμενη τά τελευταῖα 1800 χρόνια, πολιτική μίσους καί φθορᾶς εἰς βάρος τῆς πανάρχαιας πατρώας κληρονομιᾶς τῶν Ἑλλήνων.

Σᾶς προτείνουμε νά υἱοθετήσετε καί νά προβάλλετε στό περιβάλλον σας ἕνα ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΟΝΟΜΑ. Κάνετε ἕνα δῶρο στήν ὡριμότητά σας τό ἀξίζετε! Μέχρι σήμερα ἔχουν τολμήσει χιλιάδες συμπατριῶτες μας καί ἑλληνόψυχοι τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ ὀνοματοδοσία εἶναι μέρος τῆς πολιτιστικῆς μας κληρονομιᾶς γι' αὐτό μᾶς ἀφορᾶ ἄμεσα. Πάρτε την στά χέρια σας καί μεταβιβάστε την στά παιδιά σας. Κάντε τήν ἀτομική σας ἀντίσταση. Ἡ υἱοθέτηση ἑνός Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Ὀνόματος εἶναι μία ἀντίσταση χαμηλῶν τόνων ἀλλά ὑψηλῶν προδιαγραφῶν, σᾶς ταιριάζει!

Τό θέμα τῆς ὀνοματοδοσίας εἶναι σοβαρότερο ἀπό τήν ἐπιστροφή τῶν μαρμάρων! Ἡ λεξιπενία ἔχει ἐπιβληθεῖ καί στήν ὀνοματοδοσία μας, *Γιάννης, Γιῶργος, Βασίλης, Νῖκος, Μαρία, Κατερίνα,* ὀνομάζεται τό 80 τοῖς ἑκατό τῶν Ἑλλήνων. Διαλέξτε, υἱοθετῆστε, τιμῆστε καί προβάλλετε στό περιβάλλον σας, ἕνα εὔηχο, νοηματικό ἑλληνικό ὄνομα ἀπό τά 20.000 καί πλέον, πού ἔχουν καταγραφεῖ. Εἶναι δική σας προσωπική ὑπόθεση!

Ἀπολλώνιος, Ἀστραία, Ἀντιγόνη, Ἀθηναΐς, Αἰακός, Ἀριάδνη, Εὐρυνόμη, Ἡφαιστία, Ἡφαιστίων, Θέμις, Δάειρα, Δήμητρα, Διαγόρας, Διώνη, Ἐρατώ, Ἑρμεῖας, Ἐρυξίας, Ἥβη, Ἠλέκτρα, Ἡρακλῆς, Ἰλάειρα, Ἰάσων, Ἰφιγένεια, Ἰφιάνασσα, Κλεονίκη, Λεωνίδας, Λήδα, Λητώ, Μυρτώ, Νεφέλη, Ὀδυσσέας, Πανδίων, Παρμενίδης, Περσέας, Πρόκλος, Προμηθέας, Ραδάμανθυς, Ρέα, Σοφία, Ὑάκινθος, Φαέθων, Φοίβη...

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ ΟΡΓΗΣ

Καλῶς πράττουν οἱ ζωγράφοι πού ἐξετάζουν ξανά καί ξανά τά ἔργα τους πρίν ἀκόμη τά τελειώσουν καί ξεχνῶντας τήν ὄψη τους τά κρίνουν μέ νέο πνεῦμα καί σημειώνουν καί τίς παραμικρές διαφορές, τίς ὁποῖες ἀποκρύβει ἡ συνεχής ἀπασχόληση καί ἡ συνήθεια. Γιατί δέν εἶναι δυνατόν στόν ἄνθρωπο νά ἐξετάζει καί νά κρίνει τόν ἑαυτό του ἄν καί αὐτός ὅπως οἱ ζωγράφοι δέν διακόπτει ἀπό καιρό σέ καιρό τήν αὐτοσκόπησή του, πράγμα πού, ἄν δέν τό κάνει, γίνεται χειρότερος κριτής τοῦ ἑαυτοῦ του καί ὄχι τῶν ἄλλων.

Ἀπό τήν ἄλλη ἄς παρέχουμε ἀπό καιρό σέ καιρό τόν ἑαυτό μας στούς φίλους μας γιά ἐξέταση, ὄχι ἄν δηλαδή γεράσαμε, οὔτε ἄν τό σῶμα μας ἔγινε δυνατότερο καί ὡραιότερο, ἀλλά νά ἐξετάσουν τόν τρόπο καί τό ἦθος, ἄν δηλαδή κάτι καλά ὁ χρόνος προσέθεσε ἐπάνω μας ἤ ἄν ἀφαίρεσε κάτι ἄσχημο.

Πρέπει νά προσπαθεῖ γιά τήν θεραπεία του συνέχεια στήν ζωή ἐκεῖνος πού μέλλει νά σωθεῖ. Γιατί δέν νομίζω ὅτι πρέπει ὁ λόγος πού θεραπεύει τήν ψυχή νά ξεπλένεται μαζί μέ τήν ἀρρώστια, ὅπως συμβαίνει μέ τά ὑλικά φάρμακα, ἀλλά νά μένει στήν ψυχή νά τήν συνέχει καί νά τήν φυλάει.

Γιατί δέν μοιάζει ἡ δύναμη τοῦ λόγου μέ ἐκείνη τῶν φαρμάκων ἀλλά μέ τίς ὑγιεινές τροφές πού τονώνουν καί συντηροῦν τό σῶμα ὅσο πιό συχνά λαμβάνονται.

Ἐνῶ οἱ παραινέσεις γιά θεραπεία τῶν παθῶν καθώς καί οἱ νουθεσίες, μόλις καί μετά βίας μποροῦν νά κάνουν κάτι καί δέν διαφέρουν καθόλου ἀπό τά μυριστικά πού χρησιμοποιοῦν οἱ ἐπιληπτικοί γιά νά ξανασηκωθοῦν ὅταν πέσουν, χωρίς ὅμως νά ἀπαλλάσσονται ἀπό τήν ἀρρώστια.

Ἄλλα πάθη ἀκόμα καί στήν ἀκμή τους ὅταν εἶναι, κατά κάποιον τρόπο ἐπιδέχονται τίς ἐπιταγές τοῦ λογικοῦ ὅταν αὐτό ἔρχεται ἀπέξω γιά βοήθεια στήν ψυχή, ὅμως ὁ θυμός δέν δέχεται καί ξεσηκώνοντας τελείως τά μυαλά κάνει φοβερά πράγματα, ὅπως εἶπε ὁ Μελάνθιος, κλείνοντας ἑρμητικά τήν πόρτα τῆς ψυχῆς καί ὅπως ἐκεῖνοι πού καίουν τόν ἑαυτό τους μαζί μέ τό σπίτι τους, ἔτσι καί ἐκεῖνος φέρει τά πάντα σέ σύγχυση ἔτσι πού ἡ ψυχή νά μή μπορεῖ νά δεῖ ἤ νά ἀκούσει κάθε τι πού θά βοηθοῦσε στήν περίσταση.

Γι' αὐτό τόν λόγο μπορεῖ πιό εὔκολα ἕνα πλοῖο πού παλεύει στήν φουρτούνα νά δεχτεῖ βοήθεια ἀπ' ἔξω του παρά ἕνας ἄνθρωπος πού διακατέχεται ἀπό τό πάθος τοῦ θυμοῦ, ἐκτός ἐάν ἔχει παρασκευάσει τόν ἑαυτό του γι' αὐτόν τόν σκοπό. Ἀλλά ὅπως καί ἐκεῖνοι πού πολιορκοῦνται μέσα

σέ ἕνα κτίριο φρόντισαν πρίν τούς συμβεῖ τό κακό νά ἔχουν προμηθευτεῖ τά ἀναγκαῖα τρόφιμα καί τά λοιπά χρειώδη γιά νά μήν πεθάνουν κατά τήν πολιορκία, ἔτσι καί ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά ἔχει ἐφοδιαστεῖ μέ τά ἀπαραίτητα διδάγματα τῆς φιλοσοφίας, ὥστε νά καταπολεμήσει τόν θυμό, ὅταν παρουσιαστεῖ.

Γιατί κατά τό στάδιο τῆς ἐκδήλωσης τοῦ θυμοῦ ἡ ψυχή δέν δέχεται τίποτα ἀπ' ἔξω, ἐκτός ἄν ἔχει τό λογικό μέσα της, τότε μπορεῖ νά συλλάβει τίς ἐντολές πού δίνονται ἀπ' ἔξω. Συμβαίνει δηλαδή κατά τήν ἐκδήλωση τοῦ θυμοῦ, ἡ ψυχή νά μή δίνει σημασία σέ ἐκείνους πού τήν συμβουλεύουν ἤρεμα, ἐνῶ ἀπέναντι ἐκείνων, πού ἐπιμένουν νά συμβουλεύουν μέ ὀξύ τόνο, ἐξεγείρεται καί θυμώνει περισσότερο.

Ὁ θυμός σάν πάθος εἶναι ὑπερήφανος καί αὐθάδης καί εἶναι ἀδύνατον νά μετακινηθεῖ ἀπό ἄλλον γιατί μοιάζει μέ τήν καλά ὀχυρωμένη Τυραννία, ἡ ὁποία καταλύεται μόνο ἀπό τά μέσα.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ὀργίζεται συχνά καί μαλώνει μέ τούς ἄλλους, δημιουργεῖται μία κακή ἕξη στήν ψυχή του πού τήν ὀνομάζουν **ὀργιλότητα**, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ σέ συχνές ἐκρήξεις θυμοῦ, μέ ἀποτέλεσμα τήν στενοχώρια καί τήν ἀταξία, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐρεθιστεῖ ἔστω καί ἀπό μικροπράγματα. Ἀλλά ἡ λογική πού ἀμέσως κατά τήν ἐκδήλωση τοῦ θυμοῦ διαμαρτύρεται καί τόν πιέζει, θεραπεύει ὄχι μόνο τό παρόν κακό, ἀλλά προστατεύει τήν ψυχή καί γιά τό μέλλον κάνοντάς την ἄτρωτη ἀπό τό πάθος τοῦτο.

Στήν δική μου περίπτωση, ὅταν ἀντιστάθηκα στόν θυμό δύο τρεῖς φορές κατάλαβα ὅτι συνέβη ἐκεῖνο πού ἔγινε μέ τούς Θηβαίους, οἱ ὁποῖοι ὅταν ἀπώθησαν τούς Σπαρτιάτες γιά πρώτη φορά πού νομίζονταν ἀήττητοι, δέν ξανανικήθηκαν πλέον ἀπό αὐτούς ποτέ καί ἀπέκτησαν τήν συνείδηση ὅτι εἶναι δυνατόν ἡ λογική νά νικήσει.

Παρατήρησα ὅτι ὁ φόβος ἤ ἡ χαρά ὅταν κατά κάποιον τρόπο εἰσαχθοῦν στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου πού εἶναι θυμωμένος κατασβήνουν τόν θυμό καί τόν διαλύουν. Τό ἴδιο γίνεται καί ὅταν βρέξουμε μέ κρύο νερό τόν θυμωμένο ἄνθρωπο ὅπως παρατήρησε καί ὁ Ἀριστοτέλης.

Ὅπως ἡ φλόγα πού ἀκόμη σιγοκαίει στά ἐξωτερικά εἶναι εὔκολο νά σβηστεῖ ὅταν ὅμως περάσει καί στά βαθιά στά δοκάρια τότε δέν ὑπάρχει ἐλπίδα σωτηρίας ἀπό τήν πυρκαϊά, «ἀλλά καίει μέ ὁρμή τόν κόπο τῶν ἐργατῶν», ὅπως εἶπε ὁ Αἰσχύλος, ἔτσι καί ἐκεῖνος πού θά σβήσει τόν θυμό στήν ἀρχή τῆς ἐκδήλωσής του καί σιωπήσει τόν καταπραΰνει.

Γιατί ὅπως τό πῦρ ἄν δέν τοῦ ρίξουμε καύσιμη ὕλη σβήνει, ἔτσι καί ἐκεῖνος πού δέν θά δώσει ὕλη στόν θυμό του θά φυλαχτεῖ ἀπό αὐτόν καί θά τόν καταπραΰνει.

Καμία ἀπό τίς συγκινήσεις μας ὅταν αὐτές ἑτοιμάζονται γιά νά ἐκδηλωθοῦν δέν παίρνει τόσο γρήγορα φόρα. Ἀλήθεια καί ὁ Ὅμηρος μᾶς διδάσκει ἔμπειρα αὐτό τό μάθημα, ὅταν ἀναγκάζει τόν Ἀχιλλέα νά λυπηθεῖ, καθώς ἔλαβε τήν εἴδηση τοῦ θανάτου τοῦ Πατρόκλου καί ἄν κάποιος ἀπό τούς δύο τους κρατοῦσε τό στόμα του κλειστό, ἡ φιλονεικία δέν θά διαρκοῦσε τόσο οὔτε θά ἦταν τόσο μεγάλη.

Αὐτός εἶναι ὁ λόγος γιά τόν ὁποῖο ὁ Σωκράτης ὅταν καταλάβαινε ὅτι ἐπετίθετο μέ δριμύτητα σέ κάποιον ἀπό τούς φίλους του, ἀποτραβῶντας τόν ἐσωτερικό του ἑαυτό, ἐχαμήλωνε τήν φωνή του, ἐχαμογελοῦσε καί ἔκανε τήν ἔκφραση

τῶν ματιῶν του πιό ἁπαλή καί πιό γλυκιά κι ἔτσι ἐπροφύλασσε τόν ἑαυτό του ἀπό τό νά σφάλλει καί νά λυπηθεῖ.

Γιά νά καταλυθεῖ ὁ θυμός, ὅπως θά γινόταν καί μέ κάποιον τύραννο, δέν πρέπει νά τόν ὑπακούσουμε ὅταν μᾶς προστάζει νά κάνουμε κάτι, φωνάζοντας καί γενικά βρισκόμενοι ἐκτός ἑαυτοῦ, ἀλλά νά ἡσυχάζουμε καί νά μήν τοῦ δίνουμε περισσότερη τροφή.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ τακτική τῶν ἐρωτευμένων ὅπως τά σιγανοτράγουδά τους καί τό στεφάνωμα τῆς πόρτας τοῦ ἀγαπημένου προσώπου, φέρνει σ' αὐτούς ἀνακούφιση καί δέν στερεῖται ἀπό χάρη καί τέχνη (ὅταν ἐκφράζεται μέ στίχους) ὅπως:

«Ἦρθα καί δέν φώναξα. Μόνο τήν πόρτα φίλησα κι ἔφυγα. Ἄν τοῦτο εἶναι ἀδίκημα τότε εἶμαι κι ἐγώ ἄδικος».

Κατά τόν ἴδιο τρόπο καί οἱ πενθοῦντες, μέ τό κλάμα καί τόν ὀδυρμό, πετοῦν ἀπό πάνω τους ἕνα πολύ μεγάλο κομμάτι τῆς λύπης. Ὁ θυμός ὅμως ἀντίθετα ἄν τοῦ δοθεῖ διέξοδος ζωπυρώνεται περισσότερο.

Τό καλύτερο, λοιπόν εἶναι ὅταν ἔρχεται ὁ θυμός νά κρατᾶμε τόν ἑαυτό μας, νά φεύγουμε καί νά καθόμαστε σέ ἥσυχο μέρος. Σημειωτέον ὅτι δέν φοβόμαστε τούς πάντες, οὔτε τούς πάντες ἀγαπᾶμε οὔτε τούς πάντες φθονοῦμε.

Ὁ θυμός ὅμως δέν ἀφήνει τίποτα ἀνέγγιχτο, ἀλλά ὀργιζόμαστε μέ ὅλους, μέ τούς ἐχθρούς, μέ τούς φίλους, μέ τά παιδιά μας, μέ τούς γονεῖς, μέ τούς θεούς, καί μά τόν Δία, ἀκόμη καί μέ τά θηρία καί τά ἄψυχα σκεύη, ὅπως ὁ Θάμυρις πού ἔσπασε τίς χορδές τῆς χρυσῆς λύρας, ἤ ὁ Πάνδαρος πού καταράστηκε τόν ἑαυτό του, ἄν δέν ἔσπαζε μέ τά ἴδια του τά χέρια τό τόξο του.

Ἐπίσης καί ὁ Ξέρξης ἐράβδιζε τήν θάλασσα καί πρός τό ὄρος Ἄθω ἔστελνε ἐπιστολές λέγοντας: «*Ἄθω, δαιμόνιε πού φθάνεις μέχρι τόν οὐρανό, μή βάζεις μπροστά στά ἔργα μου λίθους μεγάλους καί δυσκατέργαστους, γιατί ἀλλιῶς θά σέ κόψω κομμάτια καί θά σέ ρίξω στήν θάλασσα*».

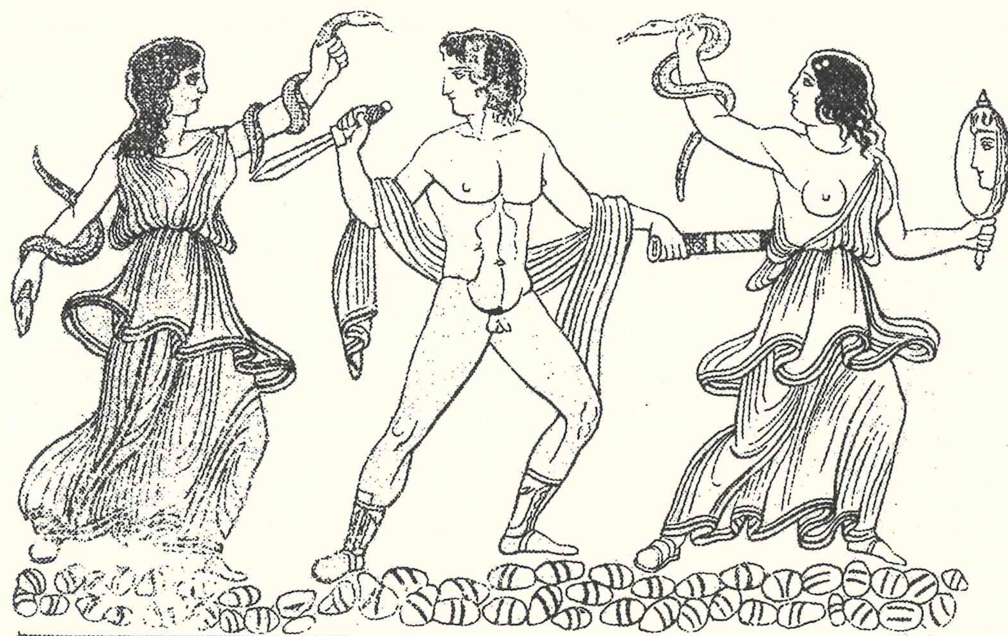
Πολλά ἀπό τά ἔργα τοῦ θυμοῦ εἶναι φοβερά, πολλά ὅμως εἶναι καί γελοῖα. Γιά τοῦτο μισεῖται καί καταφρονεῖται ἀπό τά ἄλλα πάθη περισσότερο. Τέλος, ὅλα αὐτά εἶναι χρήσιμο νά τά σκέφτεται κανείς.

Ὁ θυμός μεταβάλλοντας τό πρόσωπο κάνει ἀκόμα πιό αἰσχρή καί ἄσχημη τήν φωνή γιατί σαλεύει καί τό λογικό τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ θάλασσα ὅταν διαταραχτεῖ ἀπό τά ἰσχυρά κύματα ξεβράζει τά φύκια καί τά βρύα καί καθαρίζεται. Ὁ θυμός ὅμως ξεβράζει ἀπό τήν ταραγμένη ψυχή ἀκόλαστα καί πικρά λόγια πού βρωμίζουν πρῶτα ἐκεῖνον πού τά λέει καί τόν φανερώνουν σάν ἄνθρωπο πλήρη κακῶν πού τά ἀποκαλύπτει ἡ ὀργή.

Λοιπόν γιά μία λέξη, πού εἶναι τό ἐλαφρότερο ἀπό ὅλα τά πράγματα, ὅπως λέει ὁ Πλάτων, παθαίνει τήν βαρύτερη ζημιά, δίνοντας τήν ἐντύπωση ὅτι εἶναι ἐχθρός, κακολόγος καί κακοήθης.

Μερικοί τήν ὠμότητα τοῦ θυμοῦ νομίζουν μεγαλουργία καί τήν ἔνταση του δύναμη χαρακτήρα. Οἱ πράξεις ὅμως τοῦ θυμώδη ἀνθρώπου προδίδουν

Οἱ Ἐρινύες κυνηγοῦν τόν Ὀρέστη.
Σχέδιο ἀπό ἀγγεῖο.

τήν μικρότητά του καί τήν ἀδυναμία του, ὄχι μόνο ὅταν τά βάζει μέ τά μικρά παιδιά, ἀλλά καί ὅταν τιμωρεῖ ζῶα, ὅπως ὁ Κτησιφών ὁ παγκρατιαστής πού ἀνταπέδωσε τήν κλωτσιά στό γαϊδούρι.

Ὅπως στήν σάρκα μία πληγή δημιουργεῖ ἕνα ἐξόγκωμα, ἔτσι καί στίς εὐαίσθητες καί ἀδύνατες ψυχές ἡ τάση λύπης πού ἐμπεριέχουν δημιουργεῖ μεγαλύτερο θυμό λόγω μεγαλύτερης ἀρρώστιας.

Ἔτσι ἀπό τό μέρος τῆς ψυχῆς πού ὑποφέρει προκύπτει ἀπό ἀδυναμία ὁ θυμός καί ὄχι ὅπως κάποιος εἶπε ἀπό τήν δύναμη τῆς ψυχῆς, ἀλλά ἀντίθετα ἀπό τήν ἀντίδρασή της νά ἀμυνθεῖ.

Τό νά στήσει κανείς στήν ψυχή του τρόπαιο κατά τοῦ θυμοῦ εἶναι μεγάλης καί δυνατῆς ψυχῆς πού μέ τήν κρίση κρατᾶ μακρυά τά πάθη, γιατί ὅ,τι θέλει ὁ θυμός τά ἀγοράζει μέ κατανάλωση τῆς ψυχῆς κατά τόν Ἡράκλειτο καί εἶναι γι' αὐτό δύσκολο νά τόν πολεμήσουμε.

Ὅπως λοιπόν γιά τόν Φίλιππο εἶπε κάποιος ὅταν κατέστρεψε τήν Ὄλυνθο, ὅτι δέν θά μποροῦσε ὅμως νά φτιάξει μιά τέτοια πόλη, ἔτσι πρέπει νά ποῦμε καί πρός τόν θυμό *«νά ἀνατρέψεις μπορεῖς καί νά διαφθείρεις καί νά καταβάλεις, ὅμως δέν μπορεῖς νά ἀναστήσεις καί νά σώσεις, νά λυπηθεῖς καί νά περιμένεις, γιατί αὐτά κάνουν ἡ πραότητα καί ἡ συγγνώμη καί ἡ μετριοπάθεια»*, ἀφοῦ ἡ πειραχτική διάθεση προκύπτει ἀπό ἀνικανότητα νά διακρίνει κανείς τήν ἀλήθεια καθώς καί ἀπό κακία.

Ἐπίσης ἀκατάλληλη νομίζω τήν

ὀργή ἀκόμα καί ὅταν κάποιος τήν χρησιμοποιεῖ γιά νά ἀμυνθεῖ δαγκώνοντας τά χείλη καί τρίζοντας τά δόντια, ἐκτοξεύοντας ἀνόητες ἀπειλές καί βλαστημῶντας. Μοιάζει ἡ ὅλη ὑπόθεση μέ τήν περίπτωση τῶν παιδιῶν πού τρέχουν μέ σκοπό νά φτάσουν πολύ μακριά, ὅμως πέφτουν στήν μέση τοῦ δρόμου.

Δέν ἦταν λοιπόν ἀνόητος ὁ Ρόδιος πού εἶπε στόν βιαστικό καί φλύαρο ἀπεσταλμένο ἑνός Ρωμαίου στρατηγοῦ: *«Δέν μέ νοιάζει τί λές ἐσύ ἀλλά τί λέει ἡ σιωπή τοῦ στρατηγοῦ»*.

Πολλοί ἀπό τούς βαρβάρους βουτᾶνε τό σίδερο στό φαρμάκι, ὅμως ἡ ἀνδρεία δέν ἔχει ἀνάγκη νά βουτιέται στόν θυμό, γιατί ἔχει βαπτιστεῖ μέσα στήν λογική.

Ἀλλά ἡ θυμοειδής καί μανιακή ἀντίδραση εἶναι σαθρή καί εὔθραυστη.

Γι' αὐτό καί οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀφαιροῦν τόν θυμό ἀπό τούς στρατιῶτες τους, πρίν μποῦν στήν μάχη, παίζοντας τόν αὐλό καί θυσιάζοντας στίς Μοῦσες, ὥστε τελικά νά κυριαρχεῖ ἡ λογική ἐπάνω τους καί ὄχι τό εὔθραυστο πάθος τῆς ὀργῆς. Ἐνῶ ἡ ὀργή πολλούς κατέστρεψε πρίν ἀμυνθοῦν ὅπως τόν Πελοπίδα καί τόν Κῦρο.

Ἐκεῖνο πού λένε λοιπόν οἱ παραμάνες στά παιδιά: *«μήν κλαῖς καί θά σοῦ τό δώσω»*, ἴσως νά πρέπει νά λέμε *καί μεῖς στήν ὀργή μας: «Μή τρέχεις μή φωνάζεις, μή βιάζεσαι καί θά πάρεις ὅ,τι θέλεις καί περισσότερα ἴσως»*.

Κατά τήν ἔννοια πού ἕνας πατέρας βλέποντας τό παιδί του νά ἔχει ἕνα μαχαίρι στά χέρια καί νά προσπαθεῖ νά κόψει κάτι, πῆρε ἐκεῖνος τό μαχαίρι καί ἔκοψε σωστά, χωρίς κίνδυνο νά κοπεῖ τό παιδί, ἔτσι πρέπει καί τήν τιμωρία πού προσπαθεῖ ὁ θυμός νά ἐπιβάλει, νά τήν ἀναθέτουμε στήν λογική πού τιμωρεῖ μέ ἀσφάλεια καί χωρίς βλάβη, ὅμως μέ ὠφέλεια τόν ἄξιο τιμωρίας καί ὄχι τόν ἑαυτό μας, ὅπως γίνεται πολλές φορές μέ τόν θυμό.

Οἱ συνεχεῖς λοιπόν ἐκνευρισμοί πού μαζεύονται στήν ψυχή, ἰδιαίτερα ἡ φιλαυτία καί ἡ στενοχώρια πού συνοδεύονται ἀπό τήν ἔλλειψη ἀντίστασης στίς δυσκολίες, γεννοῦν σάν σφηκοφωλιᾶ τά πάθη στήν ψυχή. Γι' αὐτό τόν λόγο δέν ὑπάρχει καλύτερο φάρμακο κατά τῶν παθῶν αὐτῶν ἀπό τήν δυνατότητα τοῦ ἀνθρώπου νά περνᾶ τήν ζωή του μέ ὅ, τι ἀγαθά ἔχει διαθέσιμα καί νά ἀποφεύγει τά περιττά.

Ἐνῶ ἐκεῖνος πού ὅπως λένε: Δέν ἤθελε τό φαγητό του οὔτε παραψημένο οὔτε μέτρια ψημένο οὔτε λίγο ψημένο καί δέν θά ἔπινε κρασί ἄν δέν ὑπῆρχε πάγος μέσα στό ποτήρι του, οὔτε ψωμί τῆς ἀγορᾶς θά ἔτρωγε, οὔτε τό φαγητό του θά ἔβαζε σέ λιτά καί κεραμεικά σκεύη, οὔτε θά κοιμόταν σέ στρῶμα σκληρό καί πού στό τραπέζι κυνηγᾶ τούς ὑπηρέτες, αὐτός ὁ ἄνθρωπος εἶναι φυλακισμένος μέσα σέ ἕνα ἀδύναμο καί ἀφιλόξενο καλούπι ζωῆς· τέλος οἱ συνεχεῖς του ἐξοργισμοί μοιάζουν μέ ἀκατάσχετο βῆχα, δημιουργῶντας στήν ψυχή του μία ἑλκώδη πληγή.

Γι' αὐτό λοιπόν τό σῶμα πρέπει νά συνηθίσει στήν λιτή καί αὐτάρκη ζωή. Γιατί αὐτοί πού χρειάζονται λίγα γιά νά ζήσουν καί πολλά νά εἶχαν δέν θά ἔπαυαν νά περνοῦν καλά (ὅμως τό ἀντίθετο δέν συμβαίνει. Ὅσοι ἔμαθαν στά πολλά, δύσκολα ζοῦν μέ λίγα).

Καί δέν εἶναι ἄσχημο νά ἀρχίσουμε ἀπό τήν τροφή καί μέ σιωπή νά τρῶμε ὅ,τι ὑπάρχει καί νά μή στεναχωριόμαστε καί ὀργιζόμαστε προσφέροντας ἔτσι στούς φίλους καί συγγενεῖς μας τήν ὀργή σάν μιά ἀπεχθέστατη σάλτσα.

Γιατί δέν ὑπάρχει ἄλλο χειρότερο γεῦμα ἀπό ἐκεῖνο κατά τήν διάρκεια τοῦ ὁποίου χτυπᾶμε τούς ὑπηρέτες καί βρίζουμε τήν γυναίκα μας πού ἔκαψε λίγο τό φαγητό ἤ τό ἄφησε ἀνάλατο.

Ὁ Σωκράτης ὅταν κάποτε μπῆκε στό σπίτι του μέ τόν Εὐθύδημο γυρίζοντας ἀπό τήν παλαίστρα, σηκώθηκε ἡ Ξανθίππη, τόν ἔβρισε καί τέλος ἀναποδογύρισε τό τραπέζι. Ὅταν ἔγιναν αὐτά ὁ Εὐθύδημος σηκώθηκε στενοχωρημένος νά φύγει. Ὅμως ὁ Σωκράτης τόν κράτησε καί τοῦ εἶπε: «*Καί στό δικό σου σπίτι πρίν ἀπό λίγες μέρες τήν ὥρα πού τρώγαμε δέν μπῆκε μέσα μία κότα καί φτερουγίζοντας ἄτακτα ἔκανε περίπου τό ἴδιο πράγμα; Τότε ὅμως ἐμεῖς δέν ἀγανακτήσαμε*».

Πρέπει ἐπιπλέον νά ἀποφεύγει ἐκεῖνος πού ὀργίζεται εὔκολα νά χρησιμοποιεῖ τά σπάνια ἀντικείμενα ἤ τά πολυτελῆ πού εἶναι καί περιττά ὅπως οἱ πολύτιμοι λίθοι, γιατί ἡ ἀπώλειά τους μᾶς στενοχωρεῖ πολύ περισσότερο παρά ἡ ἀπώλεια τῶν συνηθισμένων καί φτηνῶν πραγμάτων.

Γι' αὐτό καί ὅταν κάποτε ὁ Νέρων ἔκανε μία ὡραία ὀχταγωνική σκηνή, ὁ Σενέκας βλέποντάς την τοῦ εἶπε: «*Ἀπέδειξες ὅτι εἶσαι φτωχός, γιατί ἄν τήν χάσεις δέν θά ἀποκτήσεις ἄλλη σάν κι αὐτή*». Κατά σύμπτωση λοιπόν τό πλοῖο πού τήν μετέφερε βυθίστηκε καί χάθηκε ἡ σκηνή. Τότε ὁ Νέρων θυμήθηκε τόν λόγο τοῦ Σενέκα καί παρηγορήθηκε.

Βλέπουμε μάλιστα ὅτι ἡ ὀργή δέν ἐπιτρέπει στούς ἄνδρες νά ἐκτιμήσουν τήν σωφροσύνη τῶν γυναικῶν οὔτε στίς γυναῖκες νά χαροῦν τόν ἔρωτα τῶν ἀνδρῶν οὔτε στούς φίλους τήν φιλία τους. Ἔτσι οὔτε γάμος οὔτε φιλία μποροῦν νά εὐδοκιμήσουν στούς ὀργίλους ἀνθρώπους.

Δέν πρέπει ἐπίσης οὔτε στά παιχνίδια μας μέ τούς φίλους μας νά ὀργιζόμαστε, γιατί ἔτσι ἔρχεται ἡ ἔχθρα ἐκεῖ ὅπου θά ἔπρεπε νά βασιλεύει ἡ φιλοφροσύνη. Οὔτε ἐπίσης ὅταν ἔχουμε συζήτηση, γιατί εἰσάγει τήν φιλονεικία· οὔτε ὅταν δικάζουμε, γιατί δίνει τήν ἐντύπωση ὅτι ἡ πολιτεία, ἄν μή τί ἄλλο, τουλάχιστον παραφέρεται καί χρησιμοποιεῖ κακῶς τήν δύναμή της.

Οὔτε στήν ἐκπαίδευση δέν πρέπει νά εἰσέρχεται ἡ ὀργή, γιατί προκαλεῖ τήν ἀπροθυμία στόν μαθητή καί τό μῖσος πρός τήν διδασκαλία. Οὔτε ὅταν εὐτυχοῦμε, γιατί αὐξάνεται, ὅταν ὀργιζόμαστε, ὁ φθόνος τῶν φτωχῶν ἀπέναντί μας· οὔτε ὅταν δυστυχοῦμε, γιατί ἀφαιρεῖ ἡ ὀργή μας τό ἔλεος πού θά μᾶς ἔδειχναν οἱ ἄλλοι ἰδιαίτερα ὅταν ἐκνευριζόμαστε καί τά βάζουμε μέ ἐκείνους πού μᾶς συμπαθοῦν.

Ἀλλά ἡ εὐχάριστη διάθεση πολλές φορές βοηθεῖ ἤ κοσμεῖ ἤ ἀπαλύνει καί φεύγει ὅταν εἴμαστε πρᾶοι ἡ ὀργή, καθώς καί κάθε ἄλλη δυσκολία.

Ὅπως μάλιστα λέγεται ὄχι μόνο μία γυναίκα ἀλλά καί ἕνα παιδί θά μποροῦσε νά ρίξει κάτω ἕναν ταῦρο εὐκολότερα καί ἀπό ἕναν παλαιστή, ἄν τόν ἀγγίξει στό εὐαίσθητο σημεῖο.

Ἀλλά ἐμεῖς τιθασεύουμε καί καταπραΰνουμε τά ἄγρια ζῶα φέρνοντας στήν ἀγκαλιά μας λιονταράκια καί λυκόπουλα, ὅμως τά παιδιά καί τούς φίλους καί τούς συγγενεῖς διώχνουμε ὀργισμένοι.

Ἄν κάνουμε μία βόλτα στά σπίτια τῶν ἀσώτων θά ἀκούσουμε κορίτσια νά παίζουν τόν αὐλό μέχρι τό πρωί καί θά δοῦμε τά κατακάθια τοῦ κρασιοῦ καί τά ὑπολείμματα τῶν στεφάνων καθώς καί μεθυσμένους ἀκόλουθους.

Ὅμως τά σημάδια τῶν ὀργιζόμενων καί δυσμεταχείριστων ἀνθρώπων θά τά δοῦμε στά σκυθρωπά πρόσωπα τῶν ὑφισταμένων τους. Γιατί ὅπως λέγεται: «*Ἡ μόνη ὠδή πού ψέλνεται στό σπίτι ὀργίλου ἄνδρα εἶναι ὁ ὀδυρμός*».

Πρέπει νά θυμόμαστε, ὅπως εἶπε καί ὁ Παναίτιος, τί εἶπε ὁ Ἀναξαγόρας ὅταν πέθανε τό παιδί του: «*Γνώριζα ὅτι γέννησα θνητό*». Κάτι παρόμοιο ἄς λέμε καί ἐμεῖς ὅταν κάποιος μέ τά σφάλματά του μᾶς ἐρεθίζει. Καί ἄν κάποιος ἀπό καιρό σέ καιρό λέει ἐκεῖνο πού ἔλεγε καί ὁ Πλάτων: «*Μήπως εἶμαι καί ἐγώ σάν κι αὐτόν;*» καί στρέψει τόν λογισμό πρός τόν ἑαυτό του, ἀντί νά τόν περιφέρει ἔξω, τότε δέν θά εἶναι πολύ σκληρός ἀπέναντι ἐκείνων πού τοῦ ἔφταιξαν, γιατί θά δεῖ ὅτι αὐτός ὁ ἴδιος ἔχει ἀνάγκη ἀπό συγχώρηση σέ παρόμοιες περιπτώσεις.

Καί τό χειρότερο ἀπ' ὅλα συμβαίνει νά ἐπιτιμοῦμε μέ ὀργή, ἐκείνους πού ὀργίζονται καί τιμωροῦμε μέ θυμό, ἐκείνους πού ἔσφαλλαν μέ αἰτία τόν θυμό. Ὄχι ὅπως οἱ γιατροί πού χρησιμοποιοῦν τά ὅμοια γιά νά θεραπεύσουν ἀλλά στά ψυχικά πάθη ἡ χρήση τοῦ ὁμοίου (θυμός στόν θυμωμένο) αὐξάνει καί χειροτερεύει τήν κατάσταση, ὥστε πρέπει νά χρησιμοποιοῦμε τά ἀντίθετα (ἀγάπη στό μῖσος, ἠρεμία στόν θυμό).

Τέλος, πάνω ἀπ' ὅλα αὐτά θεώρησα μεγάλο πράγμα καί θεῖο τό ρητό τοῦ Ἐμπεδοκλῆ «*τό νά νηστεύουμε τήν κακία*». Ἐπαινοῦσα ἐπίσης κι ἐκεῖνες τίς ὁμολογίες πού κάνουμε στίς προσευχές μας, ὅπως εἶναι τό νά ἀπέχουμε ἀπό τό κρασί καί τά ἀφροδίσια γιά ἕνα ὁρισμένο χρονικό διάστημα, γιατί τίς θεωροῦσα σωστές.

Ἤ πάλι τό νά ἀπέχουμε ἀπό τήν ψευδολογία γιά ἕνα ὁρισμένο χρόνο καί νά προσέχουμε νά βγοῦμε ἀληθινοί, παίρνοντάς το μέ ζέση ἀλλά καί σάν παιχνίδι (ἄσκηση).

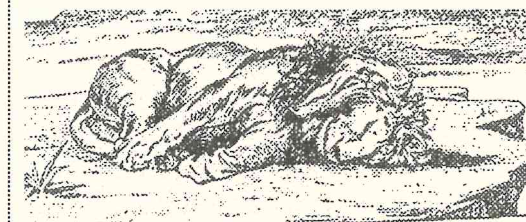
Ἔπειτα σέ αὐτά ἔβαλα καί τήν δική μου ὁμολογία νά περάσω μερικές μέρες χωρίς ὀργή, χωρίς κατά κάποιον τρόπο κρασί καί μέθη, ὅπως κάνουν ἐκεῖνοι πού θυσιάζουν νηφάλια καί μελίσπονδα.

Ὕστερα προσπαθῶντας ἕνα δύο μῆνες, λίγο-λίγο πρόοδευα σέ ἀνεξικακία καί προσέχοντας καί φυλάγοντας ἐγκράτεια διατήρησα τόν ἑαυτό μου μακριά ἀπό λόγους κακίας καί πράξεις ἄτοπες καί πάθη, πού γιά λίγη ἡδονή πού θά σοῦ χαρίσουν, γίνονται αἰτίες μᾶλλον ταραχῶν, ντροπῆς καί μεταμέλειας.

Λοιπόν νομίζω ὅτι καί μέ τοῦ θεοῦ τήν βοήθεια διευκρινιζόταν μέσα μου, ἀπό πεῖρα, ἡ ἰδέα ὅτι ἡ πρόοδός μου σέ πραότητα, φιλανθρωπία καί ἱλαρότητα δέν ἦταν τόσο καλό γιά τούς φίλους καί γνωστούς μου ὅσο γιά ἐμένα τόν ἴδιο.

Ἀποσπάσματα ἀπό τό ἔργο τοῦ Πλουτάρχου: *ΠΕΡΙ ΑΟΡΓΗΣΙΑΣ*

ΕΚΔ.: ΠΥΡΙΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ μτφρ: Γιῶργος Κάτσος

Γιαλαμᾶ Ἰωάννη

ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Τό ὅτι ἡ ἀστρολογία ξεκίνησε ὡς μία καθαρά ἐμπειρική παρατήρηση, ὑποθέτω πώς μᾶς βρίσκει ὅλους σύμφωνους. Λέγοντας ἐμπειρική, ἐννοοῦμε ὅτι στό ἀπώτατο παρελθόν ὁ ἄνθρωπος προσπαθοῦσε νά δώσει ἀπαντήσεις σέ πρακτικῆς φύσεως προβλήματα τῆς ζωῆς του καί νά βάλει σέ τάξη τήν ἀβέβαιη καί ἐν πολλοῖς ἐπικίνδυνη πορεία του σέ τοῦτο τόν κόσμο.

Τό ὅτι στράφηκε στόν ἔναστρο οὐρανό δέν ἦταν τυχαῖο: τό δέος πού αἰσθανόταν μπροστά στήν ἀπεραντοσύνη του τόν ἔκανε γρήγορα νά θεοποιήσει τίς κινήσεις συγκεκριμένων «φωτεινῶν στιγμάτων» πού κάθε τόσο ἄλλαζαν θέση.

Αὐτή ἡ θεοποίηση ὡστόσο δέν ἦταν ἀβάσιμη, διότι αὐτή ἦλθε ἀφοῦ ὕστερα ἀπό τή συλλογή καί καταγραφή τῶν κινήσεων τῶν πλανητῶν παρατηροῦσε ὅτι ἀντιστοιχοῦσαν σέ κάποια γεγονότα πάνω στήν Γῆ.

Ἄς σημειωθεῖ ὅτι αὐτοί οἱ περιπλανώμενοι ἀστέρες (πλανῆτες) πῆραν τίς ὀνομασίες τους ἀπό τίς ἀντίστοιχες θεότητες τῆς ἐποχῆς τους καί δέ συνέβη τό ἀντίθετο, ὅπως πολλοί πιστεύουν. Μέ ἄλλα λόγια, ὁ πλανήτης Ἄρης δέν βαπτίστηκε «τυχαῖα», ἀλλά τό ὄνομά του ὀφείλεται στό ὅτι συγκεκριμένες κινήσεις καί θέσεις τοῦ πλανήτη συνέπιπταν μέ ἔνταση, συγκρούσεις ἤ πολέμους.

Ἦταν λοιπόν φυσικό νά ὀνομαστεῖ ὁ ἐν λόγῳ πλανήτης Ἄρης, ὡς ἡ οὐράνια ἀντιστοιχία τοῦ θεοῦ τοῦ πολέμου. Κατά παρόμοιο τρόπο, ὁ πλανήτης Ἀφροδίτη συνέπιπτε μέ περιόδους γαλήνης, εἰρήνης καί εὐφορίας, ὁπότε ἦταν φυσικό νά πάρει τό ὄνομά της ἀπό τήν ὁμώνυμη θεότητα τῆς ὀμορφιᾶς καί ἁρμονίας. Ἡ συλλογή καί καταγραφή αὐτῶν τῶν οὐρανίων φαινομένων δημιούργησε στήν πορεία τοῦ χρόνου ἱερατεῖα, τά ὁποῖα ἀποτελοῦσαν τούς θεματοφύλακες τῆς συλλεχθείσης γνώσεως.

Ἡ σύγχρονη διάκριση μεταξύ ἀστρολογίας καί ἀστρονομίας δέν ὑπῆρχε στήν ἀρχαιότητα: εἶχαν τό ἴδιο ἀκριβῶς νόημα. Τό ρῆγμα ἀνάμεσά τους ἐπῆλθε πολύ ἀργότερα, ὅπου τό πρῶτο σκέλος, δηλαδή τῆς παρατήρησης καί καταγραφῆς τῶν κινήσεων τῶν οὐρανίων σωμάτων ὀνομάστηκε ἀστρονομία, ἐνῶ τό δεύτερο, δηλαδή ἡ ἀντιστοιχία τους ἐπί τῶν κοσμικῶν ἐξελίξεων ὀνομάστηκε ἀστρολογία.

Τό πότε ἐμφανίστηκε ἡ ἀστρολογία εἶναι πολύ δύσκολο νά ἀπαντηθεῖ, ἀλλά σίγουρα εὐδοκίμησε στίς ὑποτροπικές ζῶνες τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου τῆς Γῆς καί δή τήν ἀνατολική Μεσόγειο καί Μέση Ἀνατολή. Τά Σουμερικά κείμενα ὅπου γίνονται σχετικές ἀναφορές καί τό Ἔπος τοῦ Γκιλγκαμές χρονολογοῦνται τουλάχιστον ἀπό τό 2.000 π.Χ.

Ἡ τεράστια κοιλάδα τῆς Μεσοποταμίας ἀποτελοῦσε ἕνα ἄριστο φυσικό παρατηρητήριο τοῦ οὐρανίου θόλου: ὁ διαυγής καί ἀνέφελος οὐρανός, ὁ ἀνοικτός ὁρίζοντας καί τό θερμό κλῖμα τῆς περιοχῆς βοήθησε πολύ στήν ἀκμή της. Αὐτή εἶναι ἡ ἐπίσημη ἄποψη τῆς ἱστορίας καί δέν ἔχω κανένα λόγο νά τήν ἀμφισβητήσω.

Ὁ Ἑλλαδικός χῶρος ἦταν ἐπίσης ἰδιαίτερα κατάλληλος γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ἀστρολογίας: Τό κλῖμα τῆς ἀνατολικῆς καί δή τῆς ΝΑ Ἑλλάδος (νότιο Αἰγαῖο, Κρήτη, Δωδεκάνησα) φημίζεται διεθνῶς γιά τήν ἀτμοσφαιρική του διαύγεια καί γλυκύτητα (2.900 - 3.200 ὧρες ἡλιοφάνεια τό ἔτος). Τίθεται ὅμως τό ἐρώτημα: ὑπάρχουν συγκεκριμένες ἀναφορές ἀπό τήν Ἑλληνική ἀρχαιότητα;

Βεβαίως, οἱ Ὀρφικοί Ὕμνοι προκαλοῦν μέχρι σήμερα τούς μελετητές, διότι μία προσεκτική μελέτη στήν ἀναφορά τῶν Ὕμνων περί ἀστερισμῶν καί γενικώτερα διάταξης τοῦ οὐρανίου θόλου παραπέμπουν εὐθέως πολλές χιλιετίες πρίν.

Ὑπῆρχαν λοιπόν προχωρημένες ἀστρονομικές καί ἀστρολογικές γνώσεις πρίν ἀπό τήν κλασική περίοδο, δηλαδή πρίν τόν 6ο π.Χ. αἰῶνα; Οἱ στίχοι τῶν Ὀρφικῶν Ὕμνων μᾶς ὑποχρεώνουν νά ἀπαντήσουμε καταφατικά.

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΘΟΣ ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ Η ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑ

Ὅλοι μας ἔχουμε ἀκούσει ὅτι ἡ Ἑλλάδα ὑπῆρξε ὁ γεννήτορας τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ, ὑπό τήν ἔννοια δηλαδή ὅτι στόν τόπο μας γεννήθηκαν ὁ ὀρθός λόγος καί οἱ ἐπιστῆμες. Αὐτό δέν τό ἀμφισβητεῖ κανείς.

Ἄλλωστε, τά συντάγματα τῶν συγχρόνων κρατῶν τοῦ Δυτικοῦ Κόσμου ἀντλοῦν τίς ἀρχές τους, ὁρισμένες φορές δυστυχῶς σέ θεωρητικό ἐπίπεδο, ἀπό τήν ἀρχαία ἑλληνική σκέψη τοῦ ὀρθοῦ λόγου καί τῆς ἐλευθερίας. Ἀποσιωπᾶται ὅμως ἐπιμελῶς ὁ πιό βαθύς, μυστικός καί συμβολικός λόγος, ὁ ὁποῖος συνυπῆρχε μέ τόν ὀρθό λόγο. Ὁ σύγχρονος ὀρθολογισμός ἀπογύμνωσε τόν ἀρχαιοελληνικό καί ἡ εἰρωνεία εἶναι ὅτι εἶναι ...ἀπόγονός του!

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ ἑλληνική σκέψη ἦταν ἕνας ἐκτυφλωτικά λαμπρός φάρος μέσα σ' ἕνα τοπίο δεισιδαιμονιῶν τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου. Ἡ συνεισφορά της σ' αὐτό τό σημεῖο εἶναι ἀνεκτίμητη.

Ὁ ὀρθός λόγος ἦταν ὅμως πραγματικά ὀρθός, διότι ὅπως εἴπαμε παραπάνω συνυπῆρχε ἁρμονικότατα μέ τόν μυστικό λόγο.

Οἱ λαμπρές φυσιογνωμίες τῆς κλασσικῆς περιόδου, ἀπό τούς προσωκρατικούς μέχρι καί τούς ἐπικούρειους «ὑλιστές» φιλοσόφους συνυπῆρχαν μέ τούς «ἰδεαλιστές», ὅπως π.χ. ὁ Πυθαγόρας, ὁ Πλάτων, ὁ Πλωτῖνος, ὁ Ἰάμβλιχος κ.λπ.

Ὁ μυστικός λόγος αὐτῶν τῶν φιλοσόφων ἀντλεῖται ἀπό τόν θρυλικό καί μυστικό Ὀρφέα. Μέσα στούς κόλπους αὐτῶν τῶν φυσιογνωμιῶν κατοικεῖ καί ἡ μυστική/συμβολική γλῶσσα τῆς ἀστρολογίας ἡ ὁποία κακῶς θεωρεῖται ἀπό πολλούς σύγχρονους Ἕλληνες ὡς ξένο σῶμα, «ἀσιατικῆς» δηλαδή δεισιδαιμονικῆς προελεύσεως.

Στήν ἐποχή μας, ἡ διαλεκτικότητα/σύνθεση ἀπουσιάζει, μιᾶς καί ἐπικρατεῖ ἕνα εἶδος μονοκρατορίας τῆς σκέψεως καί τοῦ λόγου, βλάπτοντας βάναυσα τά

θεμέλια πάνω στά ὁποῖα στηρίζονται τά σύγχρονα (δυτικά) συντάγματα. Αὐτό ἐξηγεῖ καί τήν ἀρνητική στάση μιᾶς μεγάλης μερίδας τῶν συγχρόνων ἀνθρώπων ἀπέναντι στήν ἀστρολογία: ὁ (κακῶς ἐννοούμενος) ὀρθός λόγος προσπαθεῖ νά ἐξουδετερώσει τόν (ἐπίσης κακῶς ἐννοούμενο) μυστικό λόγο.

Στό διπολισμό, δέν μπορεῖ ὁ ἕνας πόλος νά εἶναι ὑγιής καί ὁ ἄλλος ἀσθενής, διότι πρόκειται γιά τίς δυό ὄψεις τοῦ ἰδίου νομίσματος. Ὁ ἄκρατος ὀρθός λόγος ὁδηγεῖ σέ ἀδιέξοδα, σέ μιά ψυχρή, στεῖρα καί μηχανιστική ἑρμηνεία τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία τρέφει τόν ἄκρατο ὑλισμό (σύγχρονος κόσμος).

Ἐπειδή ὅμως πρόκειται γιά δίπολο, ἡ ἄλλη του ὄψη, ὁ μυστικός λόγος δηλαδή, ὁδηγεῖ ἐπίσης σέ ἀδιέξοδα, δηλαδή σέ μία θολή, ψευτο-μυστική, ἠθικίστικη καί δεισιδαιμονική ἑρμηνεία τῆς ζωῆς, ὅπου ὅλα εἶναι «ἐλέῳ Θεοῦ» ἤ ἄλλων ἀδιόρατων δυνάμεων (μεσαιωνικός κόσμος). Τελικά, ἡ ἀστρολογία ἀνήκει στήν σχολή τοῦ Ἀριστοτέλους ἤ τοῦ Πλάτωνος;

Ὅπως γράφω καί στό βιβλίο μου: *«πρόσκληση σέ ἀστρολογικό ...συμπόσιο»*: «Ἡ ἀγωνιώδης προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου νά βρεῖ λύσεις καί ἀπαντήσεις στό προαιώνιο δίλημμα ἀνάμεσα στόν ὀρθολογισμό (σύμφωνα μέ τόν ὁποῖο οἱ πηγές τῆς Γνώσεως βρίσκονται στήν νόηση) καί τήν ὑπερβατική ἀναζήτηση (σύμφωνα μέ τήν ὁποία οἱ πηγές τῆς Γνώσεως βρίσκονται στήν ψυχική ἤ μυστική ἐμπειρία), γέννησε τήν φιλοσοφία, ἡ ὁποία πέρασε ἀπό ἄπειρες ζυμώσεις σύμφωνα μέ τούς προβληματισμούς καί τά ἐρεθίσματα τῆς ἑκάστοτε ἐποχῆς.

Ἡ ἀστρολογία ἡ ἀρχαιότερη ἱερή τέχνη/ἐπιστήμη πού ἀνακάλυψε ποτέ ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ ἴσως ἕνα πολύτιμο κλειδί γιά αὐτό τό πάντρεμα, διότι συνδέει ἐπιτυχῶς τίς θετικές ἐπιστῆμες τῶν Μαθηματικῶν, τῆς Ἀστρονομίας καί τῆς Γεωμετρίας μέ τίς θεωρητικές ἐπιστῆμες τῆς Ψυχολογίας καί τῆς Φιλοσοφίας.

Γεφυρώνει αὐτούς τούς δυό (φαινομενικά) ἀντίπαλους κόσμους, γι' αὐτό καί εἶναι μία γλῶσσα κωδικοποιημένη. Τά σύμβολά της ἐνσαρκώνουν τά ἀναλλοίωτα ἀνθρώπινα ἀρχέτυπα, τά ὁποία εἶναι πέρα ἀπό τά πεπερασμένα ὅρια τῆς ἀνθρώπινης ὀρθολογιστικῆς ἀντιλήψεως, μιᾶς ἀντιλήψεως ἀτελοῦς, ὅπως ἀτελεῖς ἀλλά πάντα πολύτιμες εἶναι οἱ ἐμπειρίες πού συλλέγουμε ἀπό τήν ἐφήμερη καί φευγαλέα παρουσία μας σέ τοῦτο τόν κόσμο.

Εἶναι ἕνα κοσμικό ρολόι, οἱ δεῖκτες τοῦ ὁποίου «δείχνουν» τήν νομοτέλεια τοῦ Σύμπαντος, συνεπῶς καί τοῦ ἀνθρώπου. Κατανοῶντας τά σύμβολά της, μᾶς χαρίζει τό πολυτιμότερο δῶρο της: τήν αὐτογνωσία, γιά τήν ὁποία ὁ ἄνθρωπος πάντα πάσχιζε.

Ἡ συνειδητοποίηση ἀρχίζει ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀνακαλύψει τόν ἐσωτερικό μηχανισμό τῆς ζωῆς. Καί ἡ πιό συγκλονιστική ἀνακάλυψη εἶναι ἡ συνειδητοποίηση ὅτι ὁ σεναριογράφος καί σκηνοθέτης τῆς ζωῆς δέν εἶναι ἄλλος ἀπό τόν ἴδιο τόν βαθύτερό μας ἑαυτό (ὁ ἑαυτός ἐδῶ ἔχει τήν ἔννοια τῆς συνισταμένης τῶν συνειδητῶν, ὑποσυνειδήτων καί ἀσυνειδήτων δυνάμεων καί ὄχι τό συνειδητό τμῆμα τό λεγόμενο «ἐγώ» τό ὁποῖο ἀποτελεῖ ἁπλῶς τήν ὁρατή πλευρά τοῦ ἑαυτοῦ, ὅπως τό ὁρατό ἐξωτερικό τμῆμα τοῦ παγόβουνου εἶναι μόλις τό 1/9 τοῦ συνόλου του, ὅταν τά ὑπόλοιπα 8/9 εἶναι βυθισμένα στόν ὠκεανό τοῦ ἀσυνειδήτου).

Γίνεται λοιπόν κατανοητό, πώς αὐτός ὁ σεναριογράφος καί σκηνοθέτης λειτουργεῖ μέ μία εὐφυΐα, ἡ ὁποία εἶναι δύσκολα προσβάσιμη καί ἀφομοιώσιμη ἀπό τό συνειδητό νοῦ, διότι δέν ἀντλεῖ τήν Ἀλήθειά του ἀπό τήν ὁρατή πραγματικότητα, ἀλλά ἀπό τήν πραγματικότητα τοῦ Ὑπερβατικοῦ.

Ὡς πνευματικός κινητήρας, δέν ὑπόκειται στούς ἠθικούς, ἰδεολογικούς, κοινωνικούς, ἐθνολογικούς, θρησκευτικούς ἤ ἄλλους ἐφήμερους (φθαρτούς) νόμους ἤ κανόνες. Αὐτός ὁ Ἀνώτερος Ἑαυτός ἔχει τούς δικούς του νόμους, τούς ὁποίους τό νῦν ἀνθρώπινο πνευματικό στάδιο ἀδυνατεῖ ὄχι μόνο νά κατανοήσει, ἀλλά καί νά ἀντιληφθεῖ. Τά νήματα τῆς ζωῆς κινοῦνται πάντα σύμφωνα μέ τίς ἐπιταγές Του.

Ὑπ' αὐτήν τήν ἔννοια λοιπόν, κατασκευαστής τῆς ζωῆς μας εἶναι ἀποκλειστικά καί μόνο ὁ ἴδιος μας ὁ ἑαυτός. Δέν ἔχουμε παρά νά ἀποτολμήσουμε μία γενναία κατάβαση στό βαθύτερό μας εἶναι καί νά ἀκούσουμε τούς ψιθύρους του, προκειμένου νά καταλάβουμε τό πῶς ἐξυφαίνεται καί ξετυλίγεται τό κουβάρι τῆς ζωῆς μας.

Προσεγγίζοντας τά πράγματα μέσα ἀπ' αὐτό τό πρῖσμα, δίδεται ἔμμεσα καί ἡ ἀπάντηση στό πιεστικό ἐρώτημα πού κατά καιρούς τίθεται περί τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ ἀναπόφευκτου τῆς ζωῆς.

Ἡ διαδρομή λοιπόν πού χαράζει στόν χάρτη τῆς ζωῆς ὁ Ἀνώτερός μας Ἑαυτός, εἶναι τό μονοπάτι τῆς προσωπικῆς μας Καθάρσεως καί Τελειώσεως, μιά διαδρομή ἡ ὁποία ἐπιτυγχάνεται μόνο μέσα ἀπό τήν ἐναλλαγή ὀδυνηρῶν καί εὐχαρίστων ἐμπειριῶν πού ἀποκομίζουμε ἀπό τήν παρουσία μας ἐδῶ, στόν ἀεί μεταβαλλόμενο ὑλικό κόσμο.

ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

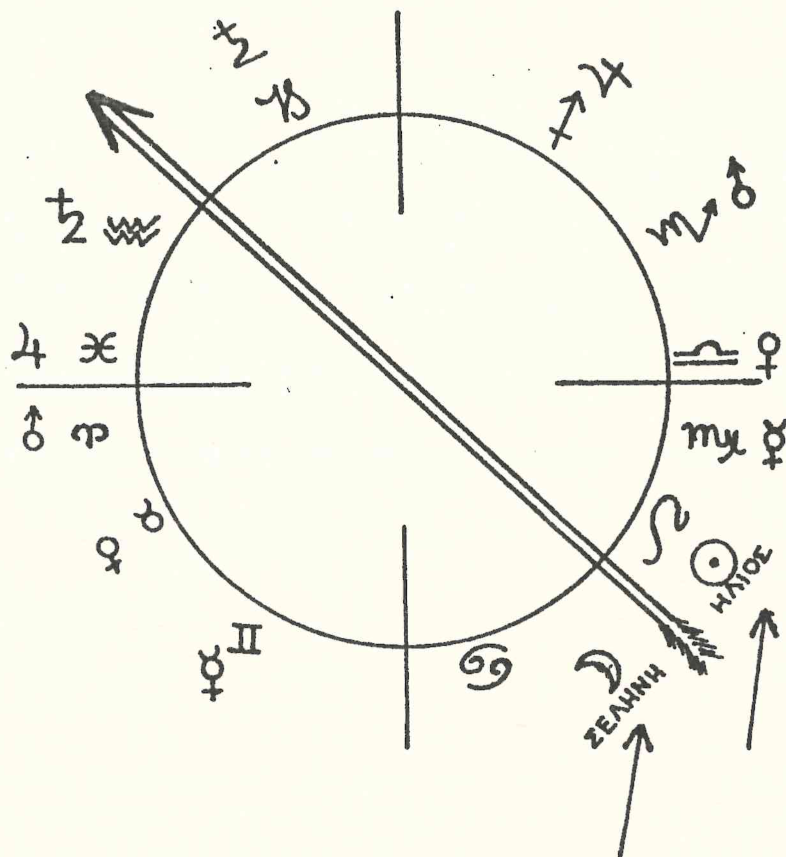
Στό παρόν ἄρθρο δέν προσπαθῶ νά πείσω τόν ἀναγνώστη γιά τήν ἀξία τῆς ἀστρολογίας, πολύ περισσότερο νά υἱοθετήσει ἀνεπιφύλακτα τίς παραπάνω προσωπικές μου ἀπόψεις. Προσπαθῶ ἁπλῶς νά ἀποσαφηνίσω τήν πραγματική οὐσία καί διάσταση τῆς ἀστρολογίας, ἰδίως ἀπέναντι στό ἑλληνικό κοινό.

Ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ καί ἄλλη μιά ἀναφορά στό τελευταῖο μου βιβλίο: «Ὑπάρχουν στιγμές πού ἀναρωτιέμαι γιατί ἡ Ἑλληνική Μυθολογία, ἐνῶ πάντα γοήτευε τούς μεγάλους ξένους ἐρευνητές, ὅπως τόν Joseph Campbell, τόν Robert Graves ἤ τόν μεγάλο ψυχολόγο τοῦ 20ου αἰῶνος Carl Jung, δέν συμβαίνει τό ἴδιο στήν κοιτίδα της.

Ἐνῶ βλέπω τό ὑπέροχο ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς νά δεσπόζει σέ κεντρική πλατεία τῆς Βιέννης ἤ τοῦ Ποσειδῶνος, ἀκόμη καί σέ μία ἀσήμαντη παραθαλάσσια κωμόπολη τῆς Σουηδίας, σκέφτομαι πώς, ἔστω ἡ πρωτεύουσά μας, θά ἔπρεπε νά τιμᾶ τήν θεότητα ἀπό τήν ὁποία πῆρε ἄλλωστε τό ὄνομά της.

Ἄν καί ὅλοι μας νοιώθουμε ὑπερήφανοι ὅταν ἀκοῦμε ὅτι τό σύμπαν εἶναι βαπτισμένο μέ ἑλληνικά ὀνόματα, ἐλάχιστη σημασία δίνουμε στούς μυθολογικούς συμβολισμούς πού κρύβονται πίσω ἀπ' αὐτά.

Ἐπίσης μέ ἐκπλήσσει τό γεγονός ὅτι, ἐνῶ χλευάζεται ἡ ἀστρολογία ἀπό μία

σημαντική μερίδα ἀνθρώπων, ἐλάχιστοι γνωρίζουν ὅτι οἱ πλανητικοί συμβολισμοί ἀντλοῦνται ἀπό τίς ὁμώνυμες θεότητες. Δέ μιλῶ βεβαίως γιά «ἀρχαιολατρεία», μερικοί ὑπερασπιστές τῆς ὁποίας κατά τήν γνώμη μου ὄψιμα θυμήθηκαν τό λαμπρό παρελθόν τῆς χώρας μας, ἀρνούμενοι νά δοῦν κατάματα τά σύγχρονα ἰδεολογικά καί πολιτισμικά της ἀδιέξοδα καί νά κάνουν αὐτό πού ἐπιμελῶς ἀποφεύγουν: αὐτοκριτική.

Περισσότερο μιλῶ γιά τήν διαχρονικότητα τῶν μύθων, οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνο ἐξάπτουν τήν φαντασία, ἀλλά κυρίως ἀγγίζουν τά κατάβαθα τῆς ψυχῆς μας, ἀνεξαρτήτως ἐθνολογικῶν, θρησκευτικῶν ἤ πολιτισμικῶν καταβολῶν.

Ἐπιχειρεῖται μέ ἄλλα λόγια μία σύνδεση ἀνάμεσα στούς πλούσιους ἀστρολογικούς συμβολισμούς καί τίς ἀντίστοιχες μυθικές φιγοῦρες, οἱ ὁποῖες δέν κατοικοῦν στήν λησμονιά τοῦ ἀπώτατου παρελθόντος, ἀλλά παραμένουν ζωντανές καί μάλιστα στό συλλογικό ἀσυνείδητο μέ τήν μορφή ἀρχετυπικῶν εἰκόνων.

Μέσα ἀπ' αὐτό τό ταξίδι, ὁ ἀναγνώστης σίγουρα θά ταυτιστεῖ μέ κάποιον ἤ κάποιους ἀστρολογικούς συμβολισμούς καί ἡ ταύτιση αὐτή δέν εἶναι παρά τό σκίρτημα τῆς ψυχῆς του, ἡ ὁποία ἀνακαλεῖ τίς μνῆμες της ἀπό τήν αἰωνιότητα...

Θέλησα λοιπόν νά ὑπερβῶ τά στερεότυπα πού χαρακτηρίζουν ὄχι μόνο τήν ἀστρολογία, ἀλλά ὅλους σχεδόν

τούς τομεῖς τῆς ζωῆς καί νά ἀποκαταστήσω τήν πραγματική θέση τῆς ἀστρολογίας μέσα ἀπό τούς ἀστείρευτους ἑλληνικούς μύθους.

Γοητευόμαστε ὅταν ἀκοῦμε τήν ἀστρολόγο καί Jungian ψυχολόγο Liz Greene νά λέγει: **«ἡ αὐτογνωσία καί ἄρα θεραπεία τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου βρίσκεται στά ἀρχέτυπα, κωδικοποιημένα στούς Ἑλληνικούς Μύθους».**

Αὐτό ἄλλωστε εἶναι καί τό πολυτιμότερο δῶρο πού προσφέρει ἡ ἀστρολογία: τό «Γνῶθι σαυτόν». Ναί, ἡ ἀστρολογία ἔχει τεράστιες δυνατότητες, ἀρκεῖ ὁ ἐνδιαφερόμενος νά εἶναι σέ θέση νά ἀνοίξει τούς πνευματικούς του ὁρίζοντες, ὥστε νά «ἀφομοιώσει» τό πλούσιο ὑλικό της.

Ναί, ὅσο πιστεύουμε ὅτι οἱ ἀρχαῖες θεότητες προσωποποιοῦσαν τίς θεμελιώδεις ἀνθρώπινες τάσεις καί ἀνάγκες, παραμένουν ζωντανές καί οἱ φωνές τους μποροῦν νά ἀποκωδικοποιηθοῦν μέσῳ τῶν τροχιῶν καί τῶν ἀέναων κινήσεών τους γύρω ἀπό τόν Μεγάλο Φωστῆρα καί Ζωοδότη τοῦ πλανητικοῦ μας συστήματος, τόν Ἥλιο.

Δέν παύει νά γοητεύεται ὁ σύγχρονος ἐρευνητής τῆς ἀστρολογίας, ὁ ὁποῖος βλέποντας π.χ. ἕναν τονισμένο (ἀστρολογικά) Ἑρμῆ στό γενέθλιο χάρτη, ὁ κάτοχός του νά «ἐνσαρκώνει» τίς ἰδιότητες τοῦ θεοῦ/πλανήτη, δηλαδή εὐστροφία, ἀεικινησία, εὐελιξία, λεπτοκαμωμένο καί νευρῶδες σῶμα καί μία ἐντυπωσιακή νεανική φυσιογνωμία ἤ μία τονισμένη Ἀφροδίτη, ἡ ὁποία δίνει χάρη, γοητεία, ὀμορφιά, λεπτότητα καί γοῦστο, ἀντανακλῶντας τήν ἀντίστοιχη φύση τῆς θεᾶς/πλανήτη.

Η ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Μέσα ἀπό τήν μακραίωνη πορεία της, ἡ ἀστρολογία πέρασε ἀπό φάσεις ἐξάρσεως καί ὑφέσεως. Στόν ἀρχαῖο ἑλληνικό κόσμο, βλέπουμε στούς Ὀρφικούς Ὕμνους ἀστρολογικούς συμβολισμούς. Ὁ Ἱπποκράτης, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ὁ Πλάτων καί πολλοί ἄλλοι φιλόσοφοι γνώριζαν τήν τέχνη τῆς ἀστρολογίας.

Τό ἀνήσυχο, ἀτίθασο καί ἀνεξάρτητο ἑλληνικό πνεῦμα ἔδωσε μία διαφορετική διάσταση στήν ἀστρολογία, ἐν συγκρίσει μέ τούς λαούς τῆς Μέσης Ἀνατολῆς (Μεσοποταμία).

Στήν μέν ἀνατολή, ἡ ἀστρολογία χρησιμοποιοῦνταν μόνο γιά τήν τύχη τοῦ ἄρχοντα, τοῦ βασιλέα καί τῶν ανωτάτων ἀξιωματούχων. Ἦταν μία τέχνη μυστική, ἱερατική, ἡ ὁποία προμήνυε τό μέλλον καί τήν τύχη τῶν λαῶν.

Στόν ἑλλαδικό χῶρο, ἡ ἀστρολογία ἔδωσε περισσότερη ἔμφαση στό ἄτομο. Ἤδη ἀπό τόν 5ο-4ο π.Χ. αἰῶνα ἀρχίζει σταδιακά νά χρησιμοποιεῖται ὁ ὅρος «ὡροσκόπος» (ἀπό τό ὥρα+σκοπεύω) πού σημαίνει καταγραφή τῆς ἀκριβοῦς ὥρας γεννήσεως ἑνός ἀνθρώπου ἤ γεγονότος.

Ὁ ἀστρολόγος Κλαύδιος Πτολεμαῖος (100-178 μ.Χ.) συγκέντρωσε τήν γνώση τοῦ ἀρχαίου κόσμου, γράφοντας τήν περίφημη Τετράβιβλό του.

Μέ τόν ἐρχομό τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἡ ἀστρολογία πέρασε στό περιθώριο, διότι ἡ νεοεισαχθεῖσα ἠθική καί κοσμοθεώρηση τῆς θρησκείας ἐρχόταν σέ σύγκρουση μέ τό μυστικό καί συμβολικό λόγο τῆς ἀστρολογίας.

Ὁ Μέγας Βασίλειος τήν καταδίκασε ἀπερίφραστα ὡς τέχνη πού ἐπικαλεῖτο τίς δαιμονικές καί ἑωσφορικές (παγανιστικές) δυνάμεις τῆς ἀρχαιότητας.

Εἶναι γεγονός ὅτι σέ περιόδους παρακμῆς, ἡ ἀστρολογία γνώριζε μεγάλη ἄνθηση, μιᾶς καί τήν ἐκμεταλλεύονταν ἀσύστολα διάφοροι ἐπιτήδειοι, οἱ ὁποῖοι ὑπόσχονταν θαύματα καί μαγικά φίλτρα στόν ἀφελῆ καί δεισιδαιμονικό ἄνθρωπο τῆς ἐποχῆς.

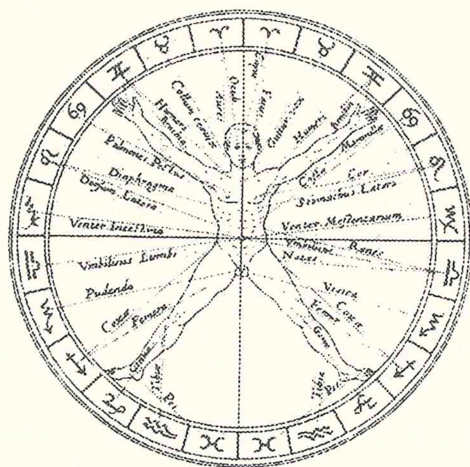
Βρισκόμαστε στόν Μεσαίωνα, μιά ἰδιαίτερα σκοτεινή περίοδο τῆς παγκόσμιας ἱστορίας, ὅπου τό σπαθί τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας/ἐξουσίας κρεμόταν ἀπειλητικά πάνω ἀπό τά κεφάλια τῶν φοβισμένων ἀνθρώπων.

Μέ τήν πτώση τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ γνώση τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης μεταφέρεται στή Δύση, σηματοδοτώντας τήν Ἀναγέννηση (1450-1500). Τό σύνθημά της ἦταν: ἐπιστροφή στήν ἀρχαία Ἑλληνική Σκέψη.

Ἡ πολιτισμική ἄνθηση τῆς Ἀναγεννήσεως δημιούργησε τίς προϋποθέσεις γιά τόν ἐρχομό τοῦ Διαφωτισμοῦ (1700-1750), ὁ ὁποῖος ἦταν περισσότερο μιά ἀντίδραση καί ἀμφισβήτηση ἀπέναντι στήν θρησκευτική ἐξουσία τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, προβάλλοντας τήν Διακήρυξη τῆς Ἀνθρωπίνης Ἐλευθερίας καί τοῦ Ὀρθοῦ Λόγου.

Ἡ κυριαρχία τοῦ Ὀρθολογισμοῦ καί τῆς Λογοκρατίας (Rationalismus) ἀπογύμνωσε τόν μυστικό λόγο καί τήν ὑπερβατική ἀναζήτηση, πρᾶγμα πού ἐπηρέασε σέ ἀποφασιστικό βαθμό καί τόν τρόπο προσεγγίσεως τῆς ἀστρολογίας.

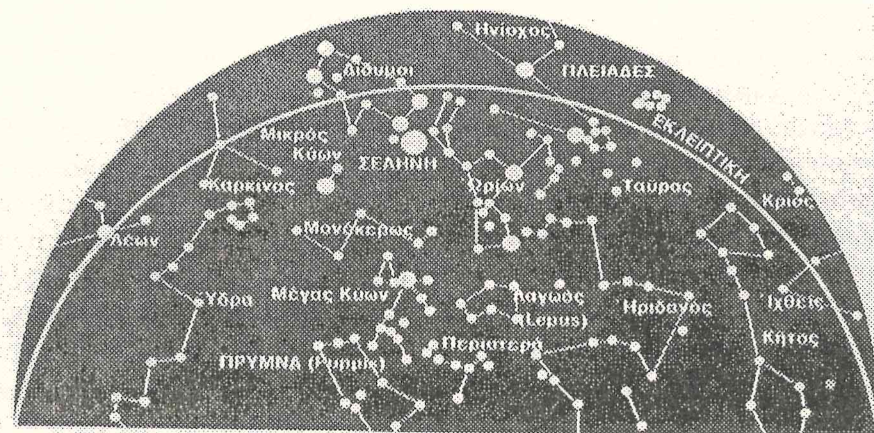
Μέ τήν ἑδραίωση τοῦ Διαφωτισμοῦ ἔρχεται καί τό ὁριστικό «διαζύγιο» μεταξύ τοῦ ἐπιστημονικοῦ καί μυστικοῦ τρόπου σκέψεως.

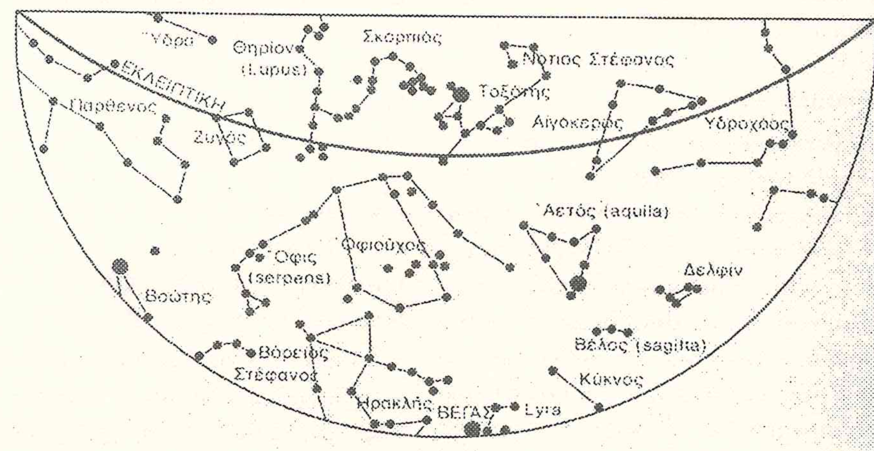

Ἡ ἀστρολογία διασπᾶται καί ἡ ἐπιστήμη δέχεται μόνο τήν ὕπαρξη τῆς ἀστρονομίας (ἡ ὁποία ἐρευνᾶ τίς κινήσεις καί τούς νόμους πού διέπουν τά οὐράνια σώματα, προερχόμενη ἀπό τό ἄστρο καί νόμος), ἀπορρίπτοντας τήν ἀστρολογία (ἡ ὁποία ἐρευνᾶ τήν σχέση μεταξύ μακροκόσμου σύμπαντος καί μικροκόσμου ἀνθρώπου, προερχόμενη ἀπό τό ἄστρο καί λόγος).

Ἄν καί ὁ Ὀρθός Λόγος ἀπέρριψε τήν ἀστρολογία, ἡ περίοδος ἀνάμεσα στό 1750 καί 1850 γνώρισε πάλι μιά πρωτοφανῆ ἄνθηση τῆς ἀστρολογίας, κυρίως προερχόμενη ἀπό τίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς. Οἱ μεγάλες εὐρωπαϊκές πόλεις (Βιέννη, Παρίσι, Λονδίνο, Βερολίνο κ.ἄ.) κατακλύζονταν ἀπό διάφορους ἀστρολόγους καί μάντεις, καλύπτοντας τήν τεράστια ζήτηση τοῦ κόσμου γιά τό μυστικό καί ὑπερβατικό, τό ὁποῖο ἀπογύμνωσε ὁ Διαφωτισμός.

Τήν ἴδια ἐποχή, ἡ «ἀνακάλυψη» τοῦ Ἀσυνειδήτου γεννᾶ τήν σύγχρονη Ψυ-

χολογία τοῦ Βάθους, τήν ὁποία εἰσήγαγε ὁ «περιβόητος» Μέσμερ (1734-1815), ὁ ὁποῖος παρά τίς «ἀνορθόδοξες» μεθόδους του (μέσῳ τοῦ ὑπνωτισμοῦ, ἐξ οὗ καί ὁ ὅρος «μεσμερισμός») τόλμησε νά διεισδύσει στά ἄδυτα τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, προλειαίνοντας τό ἔδαφος γιά τούς μετέπειτα μεγάλους ψυχολόγους, ὅπως τόν Φρόιντ (1856-1939), τόν Ἄντλερ (1870-1937) καί τόν Γιούνκ (1875-1961).

Μέ τήν ἀνακάλυψη τοῦ ἀσυνειδήτου, ἡ ἀστρολογία ἐκ τῶν πραγμάτων ὑποχρεώνεται νά προσαρμοστεῖ στίς νέες προκλήσεις καί ἀρχίζει σταδιακά νά χάνει τίς δεισιδαιμονικές της προσμίξεις καί τίς ἀγκυλώσεις τοῦ δικοῦ της παρελθόντος.

Μέ τήν εἴσοδο τοῦ 20ου αἰῶνος, ἡ ἀστρολογία παίρνει πιό πολύ τή μορφή μιᾶς ἀνθρωπιστικῆς-ψυχολογικῆς προσεγγίσεως. Ἡ μοῖρα ἀντικαθίσταται ἀπό τίς ὑποσυνείδητες ἤ ἀσυνείδητες δυνάμεις πού δροῦν μέσα ἀπό τά κατάβαθα τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου καί ὁ ἀστρολογικός χάρτης δέν εἶναι παρά μία μαθηματική/συμβολική ἀπεικόνιση αὐτῶν τῶν δυνάμεων.

Αὐτή ἡ στροφή τῆς ἀστρολογίας τήν

βοήθησε νά έπιβιώσει καί νά κερδίσει πάλι τήν έμπιστοσύνη μιᾶς σημαντικῆς μερίδας άνθρώπων. Βεβαίως, στήν σύγχρονη έποχή τῆς ἄμεσης καί εὔπεπτης πληροφορήσεως καί τόν καταιγισμό τῶν διαφόρων «ὑπηρεσιῶν», ἕνα σημαντικό της μέρος ἔχει πάλι ὑποβαθμιστεῖ καί μάλιστα σ' ἕνα κάκιστο έπίπεδο.

Ἡ πλειοψηφία τῶν άσκούντων αὐτήν τήν ἱερή τέχνη ἔχουν μπεῖ καί αὐτοί στήν κούρσα τοῦ λεγόμενου σύγχρονου καπιταλισμοῦ. Δέν τήν ἐκλαΐκευσαν ἁπλῶς· αὐτό θά ἦταν ἄλλωστε ὠφέλιμο ἀλλά έπιεικῶς τήν ἐξευτέλισαν, μετατρέποντάς την σ' ἕνα ἰδιαίτερα εὔπεπτο καί ἐμπορεύσιμο εἶδος.

Ὁ ἡμερήσιος τύπος βομβαρδίζεται καθημερινά ἀπό γελοῖες ἀστρολογικές στῆλες, φθάνοντας στό θλιβερό σημεῖο νά μᾶς λέει ποιά εἶναι ἡ καλύτερη ἡμέρα νά ἀγοράσουμε καλλυντικά, ἡ καλύτερη ἡμέρα γιά νά βγάλουμε τό σκύλο μας βόλτα, πότε νά ἀποφύγουμε τό πλύσιμο τῶν πιάτων, ἀκόμη καί γιά τό πότε εἶναι καλό νά κάνουμε τό ...μπάνιο μας!

Ἡ ἀστρολογία σύρεται πρός τέρψιν κάθε εὔπιστου ἀπό τήν μία καί πρός χλεύην κάθε σκεπτόμενου ἀπό τήν ἄλλη. Ἀλλά καί πάλι, αὐτό τό κακό εἶναι ἀθῶο μπροστά σ' ἕνα ἄλλο, τό ὁποῖο θά χαρακτήριζα τραγικό: μιά μερίδα αὐτό-αποκαλουμένων «ἀστρολόγων», προκειμένου νά μή χάσει τήν πελατεία της, τρομοκρατεῖ ὁρισμένους ἀφελεῖς, τούς πείθει ὅτι δῆθεν εἶναι «μαγεμένοι» ἀποσπῶντας τους μ' αὐτόν τόν τρόπο τεράστια χρηματικά ποσά.

Βλέπετε, οἱ μεσαιωνικές μέθοδοι δέν ἔχουν ἐκλείψει. Καί γιατί νά ἐκλείψουν ἄλλωστε; Ὅσο ὑπάρχουν ἀφελεῖς καί δεισιδαίμονες καί ἄνθρωποι πού ἀρνοῦνται νά ἀφυπνιστούν τόσο θά ὑπάρχουν καί αὐτοί πού θά τούς ἀπομυζοῦν.

Κατά τή γνώμη μου, αὐτοί οἱ ἄνθρωποι εἶναι ψυχολογικά ἀνώριμοι καί εὐθυνόφοβοι, ὅπου ἀναχρονιστικές θρησκευτικές δοξασίες καί προκαταλήψεις ἔχουν θολώσει καί μολύνει τήν κρίση τους.

Ὄντας ἀπονευρωμένοι καί ἀδυνατῶντας νά ἀναλάβουν προσωπικές εὐθύνες, καταφεύγουν σ' ὅλον αὐτόν τό συρφετό τῶν ἀχαρακτήριστων, έναποθέτοντας τίς ἐλπίδες ἐπάνω τους. Τόσο οἱ θύτες ὅσο καί τά θύματα εἶναι ψυχοπαθολογικές περιπτώσεις καί ἀστρολογικά ὅπως θά ἔχει καταλάβει ὁ ἀσχολούμενος μέ τήν ἀστρολογία ἀποτελοῦν ἐκδηλώσεις ἑνός ἀρνητικά ἐκφρασμένου Ποσειδῶνα (τά λεγόμενα «θύματα») καί ἑνός ἀρνητικά ἐκφρασμένου Πλούτωνα (οἱ λεγόμενοι «θύτες»).

Ὅσο οἱ σκιές τοῦ ἀσυνειδήτου θά μᾶς καταδιώκουν σάν τίς Ἐρινύες, τόσο θά ὑπάρχουν αὐτά νά νοσηρά φαινόμενα, τά ὁποῖα παρά τόν ἰσχυρισμό τοῦ ἀντιθέτου δέν ἔχουν καμμία ἀπολύτως σχέση μέ τό μορφωτικό ἐπίπεδο τοῦ ἀνθρώπου.

Στό κάτω-κάτω, ὁ ὀρθολογισμός τῆς σύγχρονης ἐποχῆς δέν ἀποτελεῖ πανάκεια. Θά τολμοῦσα νά πῶ, ὅτι ἀκριβῶς ἐπειδή ὁ ὀρθολογισμός ἔχει ἐκτοπίσει ὅλες τίς ὑπόλοιπες λειτουργίες, φέρει ἕνα σημαντικότατο μερίδιο εὐθύνης γιά τό ψυχικό μαράζωμα καί ἀδιέξοδο τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου.

Ἡ ζωή δέν προσεγγίζεται μόνο μέσα ἀπό τό πρῖσμα τοῦ «ψυχροῦ» ὀρθολογισμοῦ, οὔτε ὅμως καί μόνο μέσα ἀπό τούς συχνά δαιδαλώδεις καί «θολούς» χώρους τῆς ἐσωτερικῆς καί μεταφυσικῆς ἀναζητήσεως, ἀλλά μέσα ἀπό τό πετυχημένο πάντρεμα τῶν δύο αὐτῶν πόλων.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς ζωῆς, καί αὐτό ἰσχύει σέ ὅλα τά ἐπίπεδα, δέν βρίσκεται στόν ἀποκλεισμό μιᾶς ἰδεολογικῆς θεωρήσεως ἤ στάσεως ἔναντι μιᾶς ἄλλης, ἀλλά ἀπό τό πάντρεμα τῶν ἀντιθέτων. Τό πάντρεμα φέρνει τήν σύνθεση καί ἡ σύνθεση μέ τή σειρά της τήν διεύρυνση καί τήν ὁλοκλήρωση. Ἡ ἀνθρωπότητα πάντα ἀποτυχαίνει, ὅταν μετατρέπει τήν πολικότητα σέ φιλοσοφική, πολιτική, ἤ θρησκευτική ἰδεολογία (μονοκρατορία σέ ὅλες τίς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς).

Τότε ἡ πόλωση γεννᾶ τόν φασισμό, τήν μισαλλοδοξία, τόν φανατισμό, τήν ἀκρότητα, τά ὁποῖα μέ τήν σειρά τους τροφοδοτοῦν τό φόβο, τό μῖσος, τήν ἀλαζονεία κ.ο.κ.

Ὁ κόσμος τῶν πολικοτήτων ἐξυπηρετεῖ ἀποκλειστικά καί μόνο ἕναν σκοπό: τῆς κρίσεως, τῆς ἐπιλογῆς καί τῆς συνθέσεως τῶν ἀντιθέτων.

Θά μποροῦσε κανείς νά πεῖ ὅτι αὐτό προϋποθέτει αὐξημένη συνειδητότητα, ἀλλά ἡ ἀπάντηση ἤδη δόθηκε παραπάνω: δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει συνειδητότητα χωρίς πρωτοβουλίες καί ἐπιλογές καί δόξα τῷ Θεῷ ὁ κόσμος μας, παρά τήν παρακμή ἀπό τήν ὁποία διέρχεται ἀκόμη καί αὐτή ἐξυπηρετεῖ μία νομοτέλεια ἔχει πάντα σημαντικές ἐπιλογές καί προκλήσεις μπροστά του· περίτρανη ἀπόδειξη πώς ὅταν ὑπάρξουν κενά καί ἀδιέξοδα, ἡ Φύση ἔχει τόν τρόπο της νά τά καλύπτει μέ καινούρια ρεύματα, τάσεις καί ἐπιλογές.

Ἐδῶ ἀκριβῶς ἔγκειται ἡ ἔννοια τοῦ Ἐλεύθερου Ἀνθρώπου: τό δικαίωμα τῆς Ἐπιλογῆς στόν Κόσμο τῶν Πολικοτήτων καί δικαίωμα Ἐπιλογῆς σημαίνει Ὑπεύθυνο Ἄνθρωπο, κάτι πού κατά τό διάβα τῆς Ἱστορίας ὅλες οἱ ὀργανωμένες ἐξουσίες ἀπέφευγαν νά τοῦ χαρίσουν.

Ὅμως, ἡ ἀνθρώπινη Ἐλευθερία καί ὑπευθυνότητα δέν χαρίζεται, ἀλλά κερδίζεται μόνο μέσα ἀπό τούς ἀδιάκοπους καί διδακτικούς ἀγῶνες τῆς Ζωῆς.

Ὁ Ἰωάννης Γιαλαμᾶς εἶναι συγγραφέας καί ἐρευνητής τῆς ἀστρολογίας. Πρόσφατα κυκλοφόρησε τό πρῶτο του βιβλίο *«Πρόσκληση σέ ἀστρολογικό ...συμπόσιο»* ἀπό τίς ἐκδόσεις Astrosymposium. τηλ.: 210.6748565, ἤ στό ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟ τηλ.: 5237543
e-mail: astrosymposium@yahoo.gr.

Ὁ ἥλιος δέν δύει σέ περιοχές τῆς Σελήνης

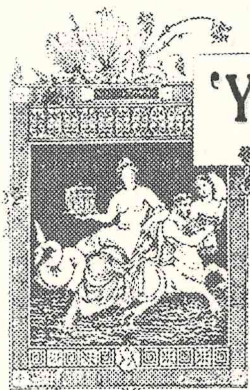
Περιοχές τῆς Σελήνης ὅπου... ὁ ἥλιος δέν δύει ποτέ, ἀνακάλυψαν Ἀμερικανοί ἐπιστήμονες τοῦ Πανεπιστημίου Τζόν Χόπκινς, συνθέτοντας φωτογραφίες πού εἶχε τραβήξει τό 1996 τό διαστημικό σκάφος Clementine. Οἱ περιοχές βρίσκονται στό χεῖλος τοῦ κρατῆρα Πίρι καί φαίνονται νά εἶναι συνεχῶς λουσμένες σέ ἡλιακό φῶς – τουλάχιστον στήν διάρκεια τοῦ σεληνιακοῦ καλοκαιριοῦ – ἐπιβεβαιώνοντας τήν παλιά θεωρία τῶν ἀστρονόμων καί Ἑλλήνων φιλοσόφων περί «κορυφῶν αἰωνίου φωτός». Οἱ ἐπιστήμονες κρίνουν μάλιστα ὅτι θά ἦταν κατάλληλες γιά τήν ἐγκατάσταση τῆς πρώτης σεληνιακῆς βάσεως, ἀφοῦ ἡ μέση θερμοκρασία τους δέν ξεπερνᾶ τούς 20 βαθμούς Κελσίου.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 22-3-2004

'Εν Κοιλάδι 'Ιλισοῦ

ἤ

Γιατί θεμελιώνονται ναοί πνευματικῆς τελειοποιήσεως σέ κοιλάδες ποταμῶν

Ὑπάρχουν στιγμές πού ὅσο ἀπασχολημένοι καί ἄν εἴμαστε μέ τίς ὑποθέσεις καί τά προβλήματά μας τό μυαλό μας δραπετεύει λίγο ἀπ' αὐτά γιά νά ρίξει μία φευγαλέα ματιά στά μυστήρια πού μᾶς περιβάλλουν. Τίς στιγμές αὐτές ἄν εἴμαστε τυχεροί μᾶς κεραυνοβολοῦν ὁρισμένες ἀλήθειες πού ἰσοδυναμοῦν μέ θεῖες ἐκλάμψεις. Συνειδητοποιοῦμε ὅτι εἴμαστε τόσο γερά πιασμένοι στήν παγίδα τοῦ ἀγώνα διαμορφώσεως τοῦ μέλλοντός μας, τῆς ἐπιβιώσεως καί τοῦ εὐδαιμονισμοῦ, ὥστε ἔχουμε ξεχάσει τά οὐσιαστικά καί θεμελιώδη: ἀπό ποῦ ἤλθαμε καί ποιός εἶναι ὁ σκοπός γιά τόν ὁποῖο ἤλθαμε ἐδῶ.

Αὐτές οἱ συνειδητοποιήσεις ταράζουν τά λιμνάζοντα νερά τῆς ὑπάρξεώς μας. Γιά τούς περισσότερους πού δέν μποροῦν νά ἐξισορροπήσουν τήν πρόσθετη αὐτή ἀνάδευση, ἡ ἐπιστροφή στό γνώριμο ἔδαφος τῶν καθημερινῶν ἀσχολιῶν προσθέτει ἀνακούφιση. Γιά τίς εὐγενικές ψυχές οἱ στιγμές αὐτές λειτουργοῦν σάν ὁρόσημα μπροστά ἀπό τήν προηγούμενη ζωή τους καί σέ μιά καινούρια πού ἀνοίγεται ξεκάθαρα μπροστά τους.

Αὐτή ἡ νέα κατεύθυνση, ἡ δυναμική τῆς ὁποίας εἶναι ἱκανή νά μετατρέψει τό ἀρχικό φευγαλέο κοίταγμα σέ σταθερό προσανατολισμό, ἀποκαλεῖται «μονοπάτι τοῦ φιλοσόφου». Καί ἐμεῖς ἀρκετά χρόνια βαδίζουμε τό μονοπάτι αὐτό ἀνεξάρτητα ἀπό τόν βαθμό στόν ὁποῖο τό ἔχει συνειδητοποιήσει ὁ καθένας μας.

Καί ὅλοι ὅλα αὐτά τά χρόνια ἔχουμε ἕναν μυστικό τόπο ἀπό ὅπου ἀντλοῦμε συνεχῶς ἔμπνευση καί σοφία, ἕναν χῶρο πού μᾶς δίνει κουράγιο, μᾶς ἐμψυχώνει σέ κάθε δύσκολη στιγμή, μᾶς βοηθᾶ νά ξεπερνᾶμε τίς ἀντιξοότητες καί νά μεταμορφώνουμε τό ἀρνητικό σέ θετικό.

Εἶναι τό οἰκοδόμημα πού ἀποτελεῖ μιά γέφυρα ἀνάμεσα σέ δυό κόσμους, ἕνα μυστηριακό σημεῖο στόν χῶρο πού κάνει χρήση τῆς ὕλης γιά νά ἀποδώσει μέσα ἀπό τό ὁρατό τό ἀόρατο, μέσα ἀπό τό γνωστό τό ἄγνωστο καί νά ἐπηρεάσει μέσα ἀπό τά ἁπλά αἰσθητήρια τίς ἀνώτερες αἰσθήσεις.

Εἶναι ὁ τόπος ὅπου ἡ ὕλη συναντᾶ τό πνεῦμα. Αὐτός ὁ τόπος εἶναι ὁ Ναός μας. Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι Ναός=Νοῦς. Αὐτός ὁ Ναός, ἡ ἔκφραση τῶν καθαρῶν σκέψεών μας, μαθαίνουμε, μετά ἀπό χρόνια, ὅτι εἶναι θεμελιωμένος σέ κοιλάδα ποταμοῦ. Εἰδικώτερα, ἐμεῖς πού ζοῦμε στήν 'Αθήνα, τήν πόλη ἀπ' ὅπου ξεκίνησε ἡ φιλοσοφία, εἴμαστε πιό εὐνοημένοι. Πληροφορούμαστε ὅτι ὁ δικός μας Ναός εἶναι θεμελιωμένος στή κοιλάδα τοῦ Ἰλισοῦ.

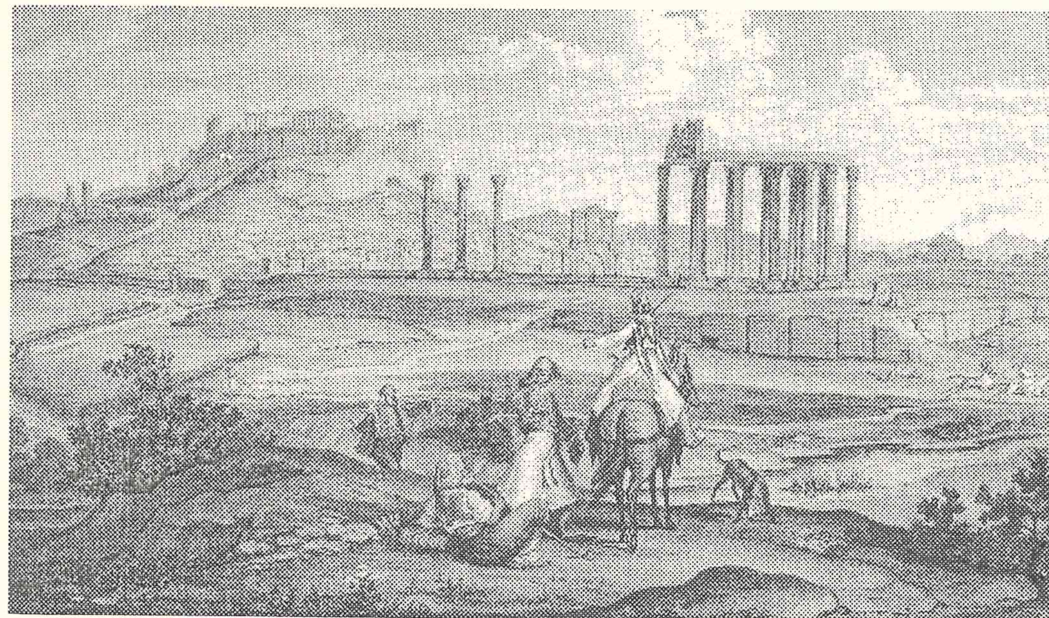
Ὁ Ἰλισός πήγαζε ἀπ' τόν Ὑμηττό καί χυνόταν στόν Κηφισό, ἀφοῦ δεχόταν τά νερά τοῦ Ἠριδανοῦ. Στήν κοίτη του ὑπῆρχε ἡ πηγή τῆς Καλλιρρόης πού εἶχε συνδεθεῖ μέ καθαρτήριες τελετές. Κοντά σ' αὐτήν, ὅπως ἀναφέρει ὁ Παυσανίας ὑπῆρχε διάβαση γιά νά περνοῦν τίς ὄχθες. Ἐπίσης ὑπῆρχε βωμός Ἰλισιάδων Μουσῶν, ἱερό Νυμφῶν, ἱερό τοῦ 'Αχελώου Πανός, ἱερό του Ἡρακλέους Παγκράτη, ἱερό τῆς ἐν κήποις 'Αφροδίτης.

Ἡ κοιλάδα βρισκόταν ἐκεῖ πού διασταυρώνεται ἡ λεωφόρος 'Αρδηττοῦ μέ τήν γέφυρα τῆς Καλλιρρόης στήν τοποθεσία Ἄγρα. Οἱ ὄχθες ὀνομάζονταν μυστικές καί οἱ ἀρχαῖες πηγές ἀναφέρουν τήν ὕπαρξη Μητρώου Ναοῦ ἀφιερωμένου στήν Δήμητρα καί τήν Κόρη.

Ἐπίσης ἐκεῖ ὑπῆρχε ναός τῆς 'Αρτέμιδος γιατί οἱ μῦθοι ἔλεγαν ὅτι ἐκεῖ κυνήγησε ἡ θεά γιά πρώτη φορά ὅταν γύρισε ἀπό τήν Δῆλο.

Ὁ ναός αὐτός πιθανολογεῖται ὅτι ἦταν ἔργο τοῦ Καλλικράτους τό 448 π.Χ. Ἦταν Ἰωνικοῦ ρυθμοῦ ἀμφιπρόστυλος τετράστυλος. Μεταβλήθηκε σέ Χριστιανική ἐκκλησία ἀφιερωμένη στήν «Παναγιά στήν Πέτρα» καί καταστράφηκε ὁλοσχερῶς τό 1778.

Σ' αὐτήν τήν κοιλάδα τελοῦνταν τά Ἐλάσσονα Μυστήρια πού ἦταν προπαρασκευαστικά γιά τά Μεγάλα στήν Ἐλευσίνα. Λέγεται ὅτι θεσμοθετήθηκαν γιά νά μυηθεῖ ὁ ἥρωας Ἡρακλῆς ἐπειδή ἀπαγορευόταν νά μυοῦνται ξένοι. Σ' αὐτήν τήν κοιλάδα οἱ μῦθοι τοποθέτησαν τήν ἁρπαγή τῆς Ὠρείθυιας κόρης τοῦ Ἐρεχθέα ἀπό τόν Βορέα τόν βασιλιᾶ τῆς Ὑπερβορείας.

Ἡ κοιλάδα τοῦ Ἰλισοῦ κατά τήν Τουρκοκρατία

Στόν διάλογο *Φαῖδρος* περιγράφεται τό εἰδυλλιακό τοπίο αὐτῆς τῆς κοιλάδος. Σ' αὐτήν συναντιοῦνταν ὁ Σωκράτης μέ τούς μαθητές του καί συζητοῦσαν. Σ' αὐτήν, ἀναφέρεται ὅτι ὁ Σωκράτης καί ὁ Φαῖδρος συναντήθηκαν ἔξω ἀπό τό τεῖχος τῆς πόλεως καί διέσχισαν ξυπόλυτοι τά χαρίεντα καί διαφανῆ νερά τοῦ ποταμοῦ γιά νά περάσουν στήν ἀπέναντι ὄχθη του, τόπο κατάλληλο γιά συζήτηση καί περισυλλογή.

Ἡ ὀμορφιά τοῦ τοπίου ἔκανε τόν μαθητή νά φανταστεῖ στά μελίρρυτα ρεῖθρα τοῦ ποταμοῦ, τήν ἁρπαγή τῆς κόρης τοῦ βασιλιᾶ Ἐρεχθέα Ὠρείθυια ἀπό τόν βασιλιᾶ Βορέα καθώς ἐκείνη ἔπαιζε καί χόρευε μέ τίς φίλες της.

Σέ κοιλάδες ἐπίσης, στίς πλαγιές ἤ κορυφές τῶν βουνῶν τους θεμελιώνονταν ἱερά ὅπου τελοῦνταν ἡ λατρεία τῶν Ἱππέων Ἡρώων. Μέρος τῆς λατρείας αὐτῆς πού ἦταν στενά δεμένη μέ τήν ταφική καί χθόνια ἦταν οἱ ἐναγισμοί, ἡ θυσία ζώου, δεῖπνο καί ἀγῶνες πρός τιμήν τῶν νεκρῶν.

Οἱ Ἱππεῖς Ἥρωες ἦταν ἕνα ἐνδιάμεσο στάδιο μεταξύ ἀνθρώπων καί θεῶν. Εἶχαν διακριθεῖ στήν ζωή τους γιά τίς ἐπιδόσεις τους καί τούς ἄθλους τους στόν πόλεμο ἤ τό κυνήγι. Τό ἄλογο ἦταν τό σύμβολο τῆς εὐγενικῆς καταγωγῆς τους καί ἀχώριστος σύντροφός τους. Οἱ ἀρχαῖοι πίστευαν ὅτι ὅπως ὁ νεκρός ἀποβάλλει μετά τόν θάνατό του μερικές ἀπό τίς ἀνθρώπινες ἀτέλειές του ἔτσι καί μερικοί θεοί πρίν ἀποκτήσουν θεϊκή ὑπόσταση εἶχαν χθόνιο καί Ἡρωϊκό περιεχόμενο. Γι' αὐτό ἐκτός ἀπό τό ἄλογο, ἕνα ἀπό τά σύμβολά τους ἦταν καί τό φίδι καί οἱ τάφοι τους εἶχαν κηρυχθεῖ ἀπό τόν Σόλωνα ἱεροί.

Στήν κοιλάδα τῶν Θηβῶν στήν Αἴγυπτο ἐτάφοντο οἱ βασιλεῖς καί οἱ βασίλισσες τῆς Αἰγύπτου. Οἱ περισσότεροι πιστεύουν ὅτι ἐτάφοντο ἐκεῖ γιά νά προσφέρει προστασία καί ἀσφάλεια στούς θησαυρούς τους, τό τοπίο τῆς κοιλάδας. Ἀλλά μπορεῖ νά μή εἶναι μόνο αὐτή ἡ αἰτία, ὅπως θά δοῦμε παρακάτω.

Στόν μῦθο τοῦ Ἠρός ἀπό τήν Παμφυλία περιγράφεται ὅτι οἱ ψυχές ὅταν εἶναι ἕτοιμες νά κατέλθουν στήν Γῆ, ἀφοῦ ἔχουν διαλέξει τήν μοῖρα τους περνοῦν ἀπό τήν κοιλάδα τῆς Λήθης ὅπου ἐπικρατεῖ φοβερή καί ἀποπνικτική ζέστη, γιατί τό τοπίο εἶναι γυμνό ἀπό δένδρα καί ἀπό κάθε τί πού φυτρώνει στή γῆ. Τότε κατασκηνώνουν στίς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Ἀμέλη πού τό νερό του δέν μπορεῖ νά τό κρατήσει κανένα ἀγγεῖο.

Κάθε ψυχή εἶναι ἀναγκασμένη νά πιεῖ μία ὡρισμένη ποσότητα ἀπό τό νερό αὐτό, ἀλλά ὅσοι δέν μποροῦσαν νά κρατηθοῦν λόγῳ τῆς ἀφροσύνης τους ἔπιναν περισσότερο ἀπ' ὅσο ἔπρεπε. Ὅποιος ὅμως ἔπινε περισσότερο ξεχνοῦσε, λησμονοῦσε τά πάντα, περιερχόταν δηλαδή σέ κατάσταση Λήθης.

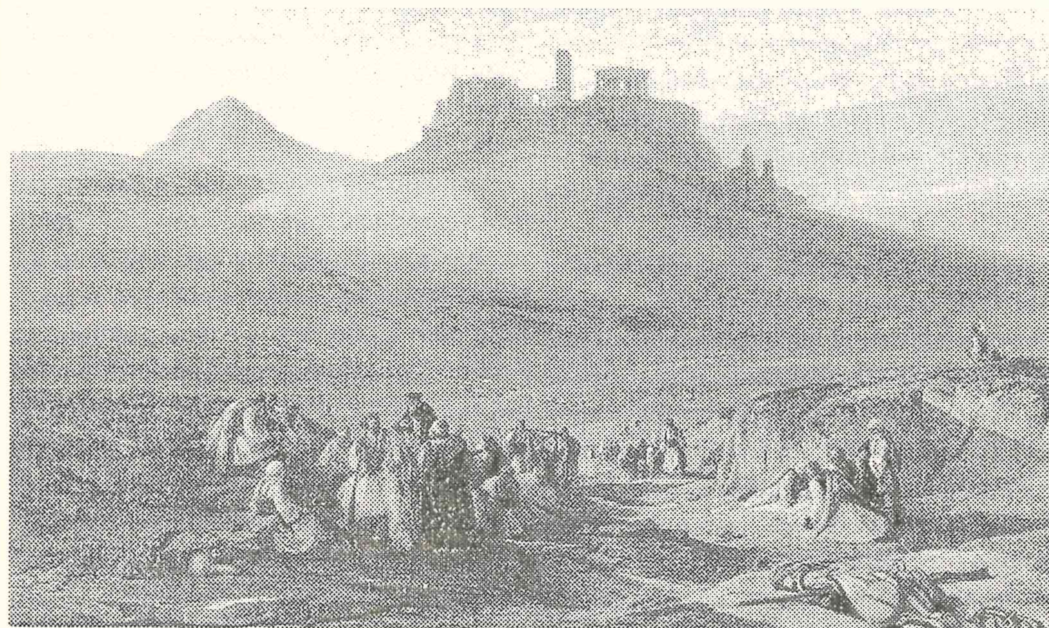
Στήν ὀροσειρά τῶν Ἱμαλαΐων, κάπου 600 χλμ. δυτικά τῆς Λάσσα κοντά στό Νεπάλ ὑπάρχει μία κοιλάδα, ἡ κοιλάδα τοῦ Βεσάκ πού περιβάλλεται ἀπό ψηλά βουνά καλυμμένα μέ δένδρα καί θάμνους. Ἡ κοιλάδα ἔχει μακρόστενο σχῆμα καί στενό πέρασμα στό βορρᾶ ἐμπρός ἀπό τό ὁποῖο στέκει ἕνας τεράστιος βράχος. Ἀπό τήν βόρεια πλευρά ἔρχεται ἕνα ποταμάκι, διασχίζει τό βορεινό φαράγγι, περνᾶ τήν κοιλάδα καί χάνεται λίγα χιλιόμετρα πιό κάτω στά καθαρά νερά τῆς λίμνης. Δέν ὑπάρχουν κάτοικοι σέ αὐτήν τήν κοιλάδα ἐκτός ἀπό ἕναν ναό καί τρεῖς μισοερειπωμένες καλύβες.

Λίγο πρίν ἀπό τήν πανσέληνο τοῦ ταύρου ἔρχονται νομάδες, Λάμα, μυημένοι γιά νά ἑορτάσουν τήν ἑορτή τοῦ Βεσάκ. Τήν ἡμέρα τῆς Πανσέληνου ὅλοι ντύνονται μέ καθαρά ροῦχα καί ἀποσύρονται στό νότιο τμῆμα τῆς κοιλάδος ὅπου περιμένουν σιωπηλά τήν ἄφιξη τῶν Διδασκάλων.

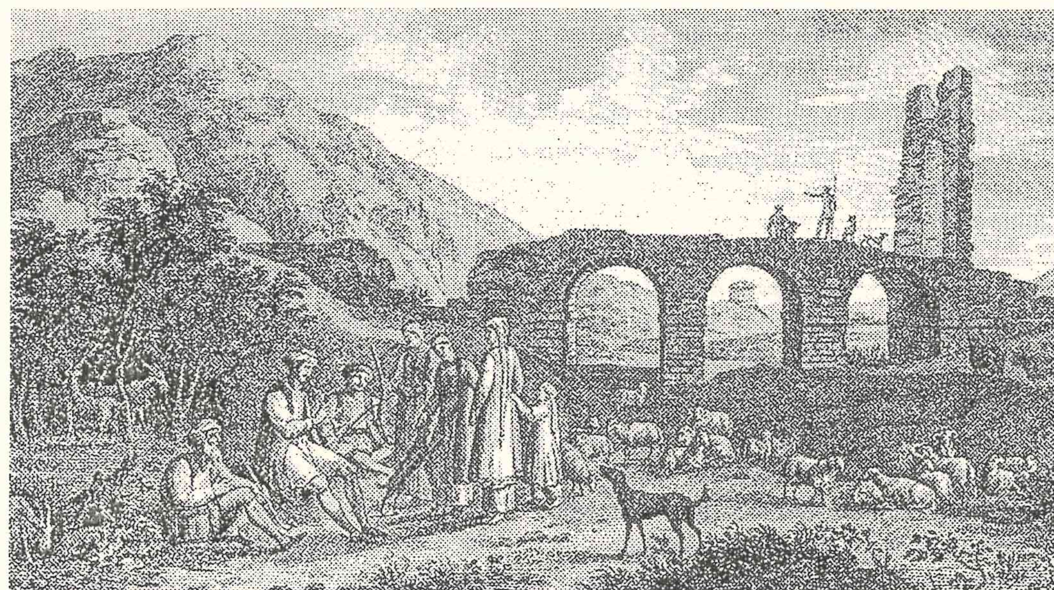
Λίγο πρίν τήν ὥρα τῆς Πανσέληνου ἔρχονται Ἐκεῖνοι ντυμένοι στά λευκά γιά νά συναντήσουν τούς μαθητές καί νά ἀνταλλάξουν μηνύματα. Λέγεται ὅτι ἐμφανίζονται μέ τά αἰθερικά τους σώματα καί στέκουν στόν βορεινό βράχο. Ὅλοι οἱ μυημένοι σχηματίζοντας κύκλους ψάλλουν. Καθώς ἡ ψαλμωδία γίνεται βαθύτερη οἱ αἰθερικοί ἐπισκέπτες ὑλοποιοῦνται καί μιά λαμπρή μορφή γίνεται ὁρατή στό κέντρο τῶν κύκλων.

Τό 1921 ὁ Ἐλβετός φιλέλληνας Πάουλ Ἀμαντέους Ντήναχ βυθίστηκε σέ λήθαργο καί ὀνειρεύτηκε τήν Πλατωνική Πολιτεία στήν Κοιλάδα τῶν Ρόδων. Ὁραματίστηκε ὅτι στήν γῆ τό 4000 μ.Χ. ἡ ἀνθρωπότητα ὑπό τήν αἰγίδα τῶν Εὐρωπαίων θά διαβιώνει σέ μία ἀνώτατη πνευματική ζωή παράλληλη μέ τήν ὑλική εὐημερία. Ὅλα τά ὑψηλά ἰδανικά θά ἔχουν φθάσει στό ἀπώγειό τους. Ὁ ἄνθρωπος θά ἔχει ἀποκτήσει τήν ὑπερόραση, τήν ἄμεση φώτιση καί ἐπαφή μέ τό φῶς μέ ἀνατομικές ἀλλαγές στά ἐγκεφαλικά κέντρα.

Μέ ὅλα ὅσα ἀναφέρθηκαν παραπάνω ἀντιλαμβανόμαστε ὅτι ὁ χῶρος τῆς κοιλάδας δέν σχετίζεται μόνο μέ τούς μύστες πού κτίζουν στό τοπίο της τόν Ναό πού τούς δείχνει τόν δρόμο γιά τήν τελειοποίησή τους ἀλλά καί μέ πολλούς ἄλλους ὑψηλόφρονες καί εὐγενικούς ἀνθρώπους πού εἶχαν σάν μοναδική ἐπι-

Ἡ κοιλάδα τοῦ Ἰλισοῦ κατά τήν Τουρκοκρατία

Ένα ἀπό τά γεφύρια τοῦ Ἰλισοῦ

δίωξη τήν ἐξέλιξη τῆς ἀνθρωπότητος καί τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως. Γιατί ἄραγε;

Ἄς προσπαθήσουμε νά ἀπαντήσουμε στό δύσκολο αὐτό ἐρώτημα. Τά δεδομένα δείχνουν ὅτι θά βρεθοῦμε μπροστά σέ κάτι βαθύ μυστηριῶδες καί μεγαλειῶδες.

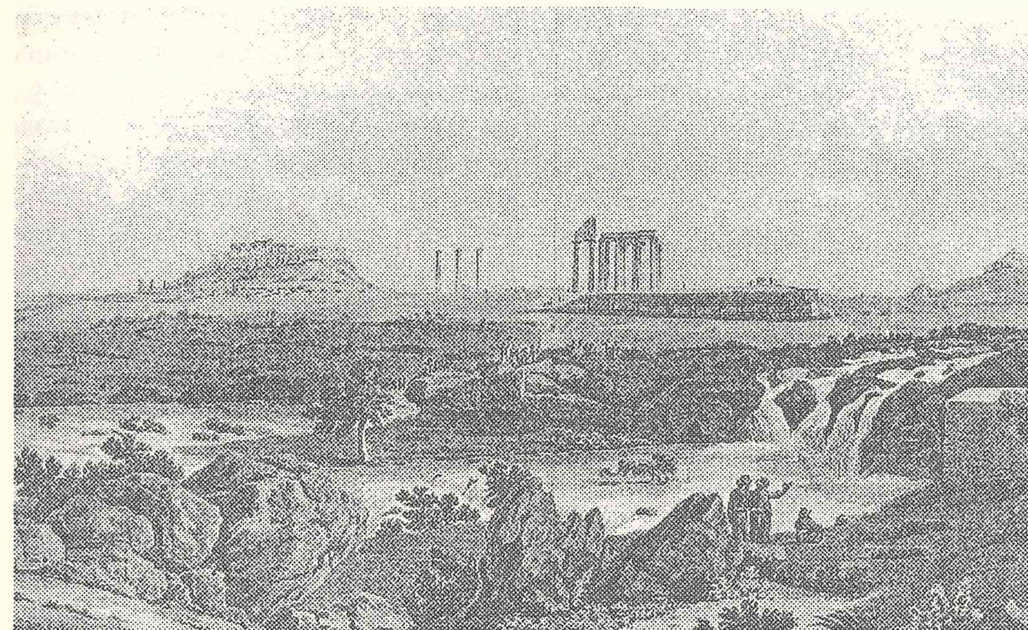
Στόν βωμό τῆς ἐργασίας ἑνός ναοῦ ὑπάρχει κύλινδρος ἀπό μεμβράνη ἀπό τόν ὁποῖο κρέμεται κλειδί ἐλεφαντοστοῦ μέ ταινία πού ἔχει χαραγμένο ἕνα Ζ καί ἕνα ξίφος.

Αὐτός ὁ κύλινδρος εἶναι μία tabula rasa, ἕνας χάρτης «εὐεργός πρός ἀπογραφήν» ἕνα λευκό χαρτί ὅπου πρέπει νά τυπώσουμε ξανά ὀνόματα, περιστατικά καί πληροφορίες ξεχασμένες στήν κοιλάδα τῆς Λήθης τοῦ ὑποσυνειδήτου μας.

Τό κλειδί τοῦ ἐλεφαντοστοῦ θά μᾶς βοηθήσει νά ἀνοίξουμε τήν πύλη τῶν Μουσῶν, τῆς Μνημοσύνης, τό ξίφος θά μᾶς δώσει τήν δύναμη γιά νά κατανοήσουμε τό μυστήριο τῆς Ζωῆς, τό γράμμα Ζ θά μᾶς δείχνει ὅτι σέ κάθε στιγμή τό ἐπίπεδο τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς μπορεῖ νά τό τέμνει τό ἀνώτερο ἐπίπεδο τοῦ κόσμου τῆς Ἀλήθειας καί νά τῆς δίνει ἕνα ἰδιαίτερο νόημα καί περιεχόμενο. Ἄν ἀντιστρέψουμε τό γράμμα Ζ εἶναι τό γράμμα Ν, ὁ νοῦς μας, ἡ σκέψη μας. Μέ νοῦ λοιπόν καθαρό καί σκέψη κοφτερή σάν τό ξίφος, ἄς προχωρήσουμε.

Σάν βοηθούς θά ἔχουμε τά δεδομένα πού προαναφέραμε καί σάν Ἕλληνες τά σύμβολα τῆς Ἑλληνικῆς ἀλφαβήτου, τήν γλῶσσα μας καί τήν μυθολογία μας. Σάν μύστες θά ἔχουμε ἐπιπρόσθετους βοηθούς τά λόγια τοῦ μυσταγωγικοῦ μας κειμένου: «Μελετῶντας τήν φύση, παρατηρῶντας τά φαινόμενα, καταρχόμενοι στό βάθος τῆς συνειδήσεώς μας, *στόν τάφο τοῦ Διδασκάλου μας* καί ἐναρμονίζοντας τόν ἑαυτό μας πρός τόν Παγκόσμιο Ρυθμό».

Ἄς βυθιστοῦμε στήν Ἱερά Σιγή, στήν

Ἡ κοιλάδα τοῦ Ἰλισοῦ

κατάσταση πού δέν χαρακτηρίζεται ἀπό ἀδράνεια καί ἀπουσία ἤχου, ἀλλά μία κατάσταση ζωντανή, ἐνεργητική πού μπορεῖ νά διαπεράσει καί νά ζωντανέψει κάθε κύτταρο τοῦ σώματος, ὥστε νά ἐνεργοποιηθοῦν ὅλες οἱ αἰσθήσεις μας, οἱ πέραν τῶν πέντε, μέ κυριώτερη ἀπό ὅλες τήν ἐνόραση.

Ἄς μελετήσουμε τήν κοιλάδα σάν φυσικό φαινόμενο. **Κοιλάδα εἶναι μικρά ἐπιμήκης πεδιάδα μεταξύ δυό ὑψωμάτων. Ἔχει δημιουργηθεῖ κυρίως μέ τήν διαβρωτική ἐνέργεια τοῦ νεροῦ. Παλαιότερα οἱ κοιλάδες θεωροῦνταν σάν μεγάλα τεκτονικά χάσματα τῆς γῆς πού διανοίχθηκαν ἀπό κατακλυσμικά γεγονότα.**

Στό ὑποσυνείδητο τῶν περισσοτέρων ἀνθρώπων, ἡ κοιλάδα εἶναι πάντα ἕνα γόνιμο μέρος. Τά βουνά της τά φανταζόμαστε γεμάτα δέντρα καί τό ποτάμι πού τήν διαπερνᾶ εἶναι πάντα πλούσιο σέ νερά. Σπάνια φανταζόμαστε τό τοπίο τῆς κοιλάδας ἄγονο, τά βουνά της χωρίς βλάστηση καί τό ποτάμι της ξερό. Ἡ κοιλάδα στό ὑποσυνειδητό μας ἀποτελεῖται ἀπό δυό ὄρη καί ἕναν ποταμό.

Τό ὄρος συμβολίζει πότε ἀρσενική, πότε θηλυκή ἀρχή, τήν αἰωνιότητα, τήν σταθερότητα, τήν ἀκινησία, τήν ἠρεμία, τήν γαλήνη. Εἶναι μία διάβαση μεταξύ οὐρανοῦ καί γῆς, ἀπό ἕνα πεδίο σέ ἕνα ἄλλο, μία ἐπικοινωνία μέ τό θεῖο. Στό ποτάμι βλέπουμε τήν ἱερή δύναμη τοῦ νεροῦ σάν κοσμογονικοῦ στοιχείου. Τό νερό ἐμφανίζεται στήν φύση καί μέ πολυμορφία καί μέ ἀντίθεση στίς μορφές του. Συμβολίζει καί αὐτό ἄλλοτε θηλυκή κι ἄλλοτε ἀρσενική ἀρχή. Ἐπίσης συμβολίζει τήν βάση κάθε ἐκδηλώσεως, τήν δεξαμενή ὅλων τῶν σπερμάτων. Εἶναι τό σύμβολο τῆς γονιμότητος, τῆς γενέσεως,

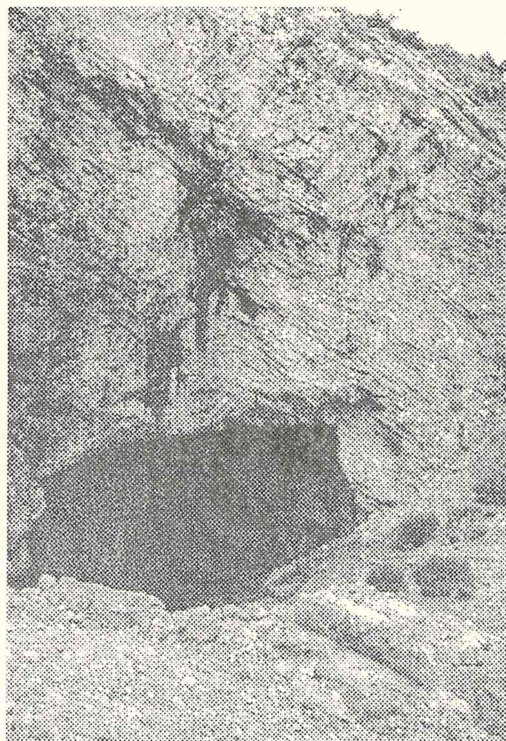
τῆς σωτηρίας καί ἔχει μαγικές θεραπευτικές ἀλλά κυρίως διαλυτικές καί ἀναγεννητικές ἰδιότητες. Γι' αὐτό καί οἱ ποταμοί στήν 'Αρχαία Ἑλλάδα ἀπεικονίζονται σάν ἄνδρες μέ κέρατα καί μακριά γένια καί ἁρπάζουν πάντα τίς κόρες.

Ἑπομένως σάν πρώτη θεώρηση, βλέπουμε ὅτι ἡ κοιλάδα εἶναι ἕνα σύμβολο τῆς ζωῆς, τῆς καλλιέργειας καί τῆς γονιμότητος. Περιέχει μέσα της τήν ἀρσενική καί τήν θηλυκή ἀρχή, τό χαμηλό καί τό ψηλό, τόν ἥλιο καί τήν σελήνη, τό σταθερό καί τό μεταβλητό, τό πεπερασμένο καί τό ἄπειρο.

Ἄρα ἡ κοιλάδα συμβολίζει τόν κόσμο τῆς ἐναντιοδρομίας, τόν κόσμο τῶν ἀντιθέτων, τόν ὁποῖο ἐμεῖς γνωρίζουμε ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς εἰσόδου μας στόν ναό, ὅταν στεκόμαστε μεταξύ τῶν δυό στηλῶν καί μαθαίνουμε πῶς νά βαδίσουμε βρίσκοντας τήν μεσότητα μεταξύ τῶν δυό ὑπερβολῶν, γιά νά φθάσουμε στήν 'Ανατολή. Γι' αὐτόν τόν λόγο καί οἱ στῆλες μεταμορφώνονται στά φιλοσοφικά ἐργαστήρια σέ κοιλάδες.

Ἄν τώρα κοιτάξουμε τήν κοιλάδα ἀπό πιό μακρυά, βλέπουμε ὅτι τό σχῆμα της εἶναι τό ἴδιο μέ τό γράμμα Μ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. Δηλαδή ἡ κοιλάδα εἶναι ὁ τόπος πού μᾶς ἄγει, μᾶς ὁδηγεῖ στό Μ, δηλαδή στήν Μύηση· θά μᾶς βοηθήσει νά κατανοήσουμε τήν σημασία τῶν Ὑδάτων (μΥήση, μΥήσΕις, Υε), θά μᾶς δώσει τά πρότυπα πρός Μίμηση καί τά ἐφόδια γιά νά ἀποκτήσουμε Μάθηση, Μέτρο, Μνήμη, ὥστε μέσα ἀπό τήν Μονάδα καί τήν Μήτρα Μητέρα νά ὁδηγηθοῦμε στήν γνώση τοῦ Μή ὄντος. Θά μᾶς διδάξει ὅμως ὅτι γιά νά ὁδηγηθοῦμε σ' αὐτήν τήν κατάσταση καί νά γεννηθοῦμε σέ μία νέα ζωή χρειάζεται Μόγος δηλαδή πόνος καί Μόχθος.

Τό γράμμα Μ ἔχει δυό Λ (ΛΛ). Ἡ ἐξέλιξή μας καθώς ἐκείνη τοῦ κόσμου καί τῶν ὄντων ἀποδίδεται στό σχέδιο τῆς μεγάλης σταδιακῆς μυήσεως τῆς ὁποίας ὁ αἰώνιος Μυητής λαμβάνει στήν Πλατωνική δοξασία τό ὄνομα τοῦ Λόγου. Αὐτή ἡ λέξη εἶναι τό ἀκατανόμαστο στοιχεῖο, τό ἀδημιούργητο Πνευματικό Φῶς πού προηγεῖται τῶν Πάντων. Ὁ Λόγος εἶναι ἡ αἰτία, ἡ ἀφορμή ἡ γενεσιουργός δύναμη ὅλων, θνητῶν καί ἀθανάτων. Εἶναι ἡ ἀναλογία, ἡ ἁρμονία πού ἀποκαλύπτεται μέσῳ τῆς καλλιέργειας τῆς 'Αρετῆς πού δέν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό τό νά μαθαίνει κανείς νά πορεύεται τήν Μέση Ὁδό, νά ἐξισορροπεῖ τά ἀντίθετα.

Τό σπήλαιο πού γεννήθηκε ὁ Δίας στήν Κρήτη

Ὁ Λόγος ὁ ἀπωλεσθείς εἶναι αὐτός πού ψάχνουμε ἐμεῖς οἱ μύστες. Καί ὁ Λόγος στήν ἀρχαία ἑλληνική γλῶσσα ἔχει τήν ὀνομασία τοῦ Ἔρωτος (ἀπό τόν μέλλοντα τοῦ ρήματος λέγω: ἐρῶ).

Οἱ ἀρχαῖοι πίστευαν ὅτι ἡ ψυχή κατέρχεται ἀπό τόν οὐρανό συρμένη ἀπό τόν Ἔρωτα. Ἡ Ἑκάτη τήν ἐνέδυσε μέ σῶμα λεπτό, πύρινο καί ξηρό. Ὅσο πιό κοντά ἔρχεται στήν γῆ τόσο πιό πολύ τήν ἕλκει τό ὑγρό περιβάλλον. ὅσο πιό ἀποκομμένη εἶναι ἡ ψυχή ἀπό τό πῦρ τόσο πιό ὑγρή θέλει νά γίνεται.

Στήν κοιλάδα τῆς Λήθης στίς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ 'Αμέλη ὅσο πίνει πιό πολύ νερό τόσο πιό ὑγρή γίνεται καί τόσο πιό πολύ ξεχνᾶ. Γι' αὐτό τά νερά ἐδῶ συμβολίζουν τόν ὑγρό κόσμο τῆς Γεννήσεως, τήν ἀπόλαυση τῶν ἐπιθυμιῶν καί κατ' ἐπέκταση τόν πνευματικό λήθαργο. 'Αντίθετα ὅσο πιό πολύ κοντά εἶναι στήν καταγωγή της καί θυμᾶται τήν προέλευσή της τόσο πιό πύρινη γίνεται. Ὁ δρόμος πού ἀνεβαίνει καί ὁ δρόμος πού κατεβαίνει εἶναι ὁ ἴδιος, μᾶς λέει ὁ Ἡράκλειτος. Προσπάθεια λοιπόν καί καθῆκον τοῦ κάθε ἀνθρώπου εἶναι νά θυμηθεῖ καί νά τραβήξει, νά ταξιδέψει πρός τήν Αἰτία, τόν Λόγο, τόν Ἔρωτα.

Στήν 'Αρχαία Ἑλλάδα πίστευαν ὅτι ἡ ἀνθρώπινη ἐξέλιξη δέν σταματοῦσε στόν σκεπτόμενο ἄνθρωπο, στόν διανοούμενο, στόν ἐπιστήμονα, στόν καλλιτέχνη, ἀλλά προχωροῦσε παραπέρα. Πίστευαν ὅτι ὑπῆρχαν τέσσερα ἐξελικτικά βήματα, τέσσερα μυητικά στάδια πού μποροῦσε νά φθάσει κανείς στό ἐπίπεδο τοῦ ὁλοκληρωμένου διανοητικά ἀνθρώπου:

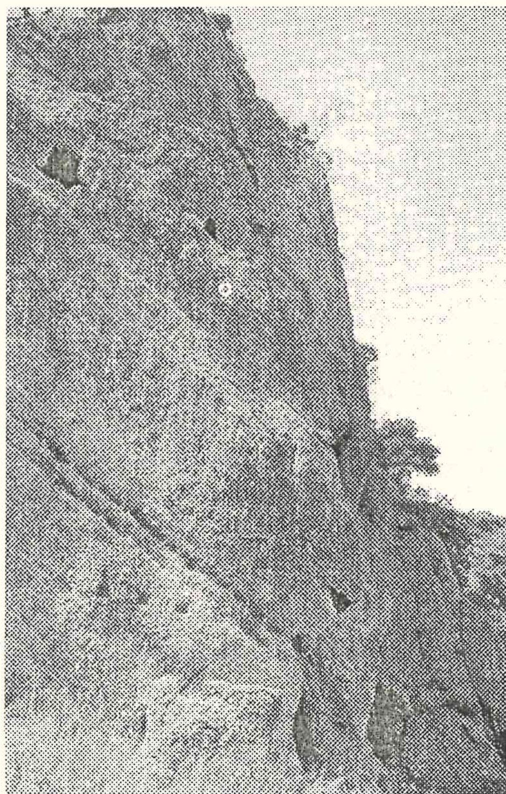
1) τοῦ Ἱεροῦ
2) τοῦ Ἥρωος
3) τοῦ Δαήμονα ἤ Ἡμίθεου
4) τοῦ Θεοῦ

ΙΕΡΟΣ, Ι-ΕΡΟΣ:

Εἶναι ἐκεῖνος πού ἔχει διακοσμήσει τόν ἐσωτερικό του κόσμο, τόν οἶκο του, τόν περιορισμένο χῶρο του (Ο) μέ ἀρετές ὅπως ὁ 'Αριστείδης ὁ Δίκαιος. Ἡ λέξη φανερώνει ὅτι ὁ Ἰ-ερός (Ι) δέν ἔχει συνειδητοποιήσει ἀκόμα τόν Λόγο (ΕΡΟΣ), ἀλλά τόν περιορίζει στόν ἐσωτερικό του κόσμο (Ο).

ΗΡΩΣ, Η-ΕΡΩΣ, Η-ERO:

Εἶναι ἐκεῖνος πού μετέβαλε καί μεταμόρφωσε τήν ἀνθρώπινη φύση του κάνοντάς την συγγενική μέ ἕνα ἀνώτερο πρότυπο. Ὁ Σωκράτης λέει ὅτι ἡ λέξη προέρχεται ἀπό τό «εἴρειν» πού σημαίνει νά μιλᾶ κάποιος. Ἑπομένως οἱ ἥρωες ἦταν σοφοί, ἱκανότατοι ρήτορες καί διαλεκτικοί. Ὁ Ἡρακλῆς στό λεξικό τῆς Σούδας ἀναφέρεται σάν φιλόσοφος καί ὄχι ἀνδριωμένος πολεμιστής πού κατέκτησε τρεῖς ὕψιστες ἀρετές: νά μή ὀργίζεται, νά μή εἶναι φιλάργυρος καί φιλήδονος πού ἰσοδυναμοῦν μέ τά τρία μῆλα τῶν Ἑσπερίδων καί μέ τό ρόπαλο, ἔμβλημα σοφίας, νίκησε τόν δράκο τῆς ἐπιθυμίας. Ἄρα Ἥρως εἶναι ἐκεῖνος πού κατέχει καλύτερα τόν Ἡλιακό (Η) Λόγο καί συνειδητοποιεῖ ὅτι αὐτός κυριαρχεῖ στό Ω δηλαδή στό ἄπειρο σύμπαν πού ξεφεύγει ἀπό τά στενά ὅρια τοῦ χρόνου καί ἀγγίζει τήν ἀθανασία.

Μαντεῖον Βούρων

ΔΑΗΜΩΝ ἤ ΗΜΙΘΕΟΣ:

Εἶναι ἐκεῖνος πού προέρχεται ἀπό ἕνωση θνητῆς μέ θεό ὅπως ὁ Ἀσκληπιός, ὁ Πυθαγόρας. Στήν ζωή τους ἦταν πάντα σοφοί καί εἶχαν γνώση τῆς οὐρανίου καταγωγῆς τους (Δ).

ΘΕΟΣ:

Εἶναι ἐκεῖνος ὁ φιλόσοφος πού ἔφτανε στόν ἀνώτατο βαθμό μυήσεως ὅπως ὁ θεῖος Πλάτων, καί ὁ Ἀπολλώνειος Τυανεύς. Ἀπολλωνιακός εἶναι ἐκεῖνος πού ἔχει καθαριστεῖ, ἐξαγνιστεῖ ἐντελῶς. Ἀπόλλων σημαίνει ἁπλούς, καθαρός χωρίς προσμείξεις.

Τώρα ἄς ἐπιστρέψουμε στό σύμβολο τοῦ γράμματος Μ.

Μποροῦμε νά τό φανταστοῦμε σάν δυό ὄρη μέ σπηλιά στό καθένα ἀπό αὐτά. Αὐτές οἱ σπηλιές εἶναι τά ἄντρα τῶν μυήσεών μας.

Καθόμαστε στή ὄχθη τοῦ ποταμοῦ τῆς κοιλάδας. Εἶναι ἡ ὥρα πού ἐρχόμαστε στήν γῆ, τήν κοιλάδα τῆς Λήθης μέσα ἀπό τό νερό, τήν Μήτρα τῆς Μητέρας μας. Ἡ οὐσία τοῦ ὕδατος εἶναι κολλητική γιά τήν ψυχή μας. Ἡ ψυχή τρέφεται μέ τό νερό. Μέ τά χρόνια καί μέ τίς δοκιμασίες τῶν μυήσεων ἐπέρχεται ἡ ἀλλαγή. Χάνει μέρος ἀπό τήν ὑγρασία της μέσα ἀπό τό δρόμο τοῦ νεροῦ πού ἐξατμίζεται καί αὐτό καί μεταμορφώνεται μέ τόν ἀέρα σέ καπνώδη κατάσταση πού πλησιάζει μέ τό στοιχεῖο τοῦ πυρός πού εἶναι ξερό καί θερμό.

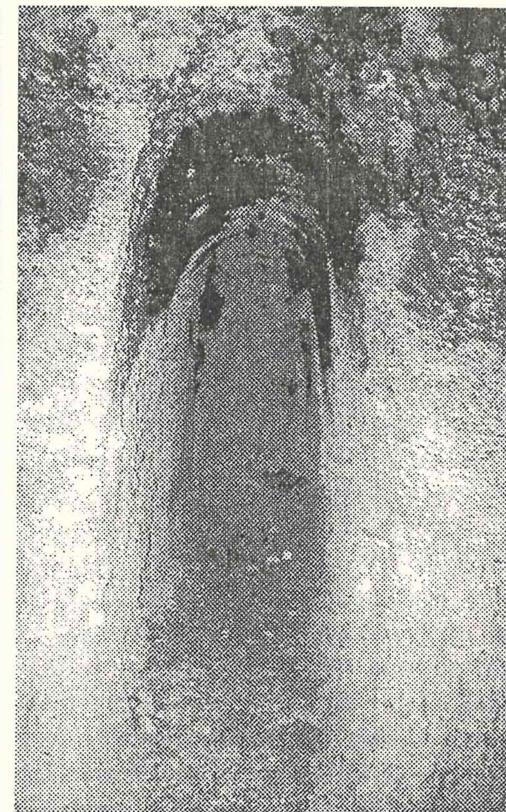
Τό σχῆμα τῆς ψυχῆς μας ὅταν ἐρχόμαστε στήν γῆ μοιάζει μέ τρίγωνο ἀνεστραμμένο, τό σύμβολο πού ἀντιστοιχεῖ στό ὕδωρ καί στήν γῆ ἀπό τά στοιχεῖα τῆς φύσεως. Ὅταν μεταμορφωθεῖ σέ ξηρά μοιάζει μέ τρίγωνο, τό σύμβολο πού ἀντιστοιχεῖ στόν ἀέρα καί τό πῦρ. Αὐτό φαίνεται καί στόν ναό: Τό σημεῖο τῆς ἀνατολῆς εἶναι κόκκινο (πῦρ), ἐνῶ ὁ χῶρος μεταξύ τῶν στηλῶν καί τῆς ἀνατολῆς εἶναι γαλάζιος (ὕδωρ).

Ἤπιαμε ἀπό τήν πηγή τοῦ ποταμοῦ Ἀμέλη καί ξεχάσαμε τήν καταγωγή μας. Ἄν καταφέρουμε νά θυμηθοῦμε κάτι ἀμυδρά εἰσερχόμαστε στήν πρώτη σπηλιά τοῦ γράμματος Μ. Εἶναι τό ἄντρο τῶν ἱερῶν ἀνθρώπων. Ἄν περάσουμε ἐπιτυχῶς τίς δοκιμασίες τῆς σπηλιᾶς καταφέρνουμε νά ἀνεβοῦμε στήν κορυφή τοῦ πρώτου ὄρους. Εἶναι ἡ στιγμή

πού ἔχουμε μεταμορφωθεῖ σέ ἀνθρώπους ΙΕΡΟΥΣ.

Ἐνθουσιαζόμαστε, γιά λίγο ὅμως. Πάνω στήν κορυφή ἡ ἀνθρώπινη φύση μας ἀναζήτησε τήν πηγή τῆς ἐκπορεύσεώς της καί αὐτό εἶναι φυσικό. Ὅμως ὁ κοσμικός Νοῦς εἶναι ἀπρόσιτος γιά μᾶς γιά ἀκόμα μία φορά. Τό αἴτιο εἶναι τό ἴδιο ἀλλά ἀκόμα παραμένει τό ὄνομά του ἄγνωστο γιά ἐμᾶς. Ἄλλη εἶναι ἡ ὁδός τῶν σκέψεών μας καί πρέπει νά ἐπιστρέψουμε σ' αὐτήν, δηλαδή νά κατεβοῦμε τό ὄρος καί νά φθάσουμε καί πάλι στόν ποταμό τῆς κοιλάδος. Ἄν ἔχουμε χάσει λίγο τήν ὑγρασία μας, ἐκλεπτύνει τήν ψυχή μας μέ τήν Ἀρετή, πίνουμε τόσο νερό ὅσο χρειάζεται γιά νά θυμηθοῦμε ὅτι πρέπει νά περάσουμε τίς δοκιμασίες μέσα ἀπό τήν δεύτερη σπηλιά τοῦ γράμματος Μ. Γιά ν' ἀνεβοῦμε στό δεύτερο ὄρος πρέπει νά μεταμορφωθοῦμε σέ ἥρωες, πρέπει δηλαδή νά θυμηθοῦμε τήν στ.. τῶν ΗΡΩΩΝ. Γιά νά τήν θυμηθοῦμε ἄς μεταφερθοῦμε στήν τοποθεσία Ἄγρα τῆς Ἀττικῆς, στήν κοιλάδα τοῦ Ἰλισοῦ. Ἄγρα σημαίνει κυνήγι. Στήν Ἄγρα προΐστατο ὁ ναός τῆς Ἀρτέμιδος. Κάτι ὑψηλό καί μεγαλειῶδες λοιπόν πρέπει νά κυνηγήσουμε σ' ἕναν χῶρο πού προΐσταται ἡ Ἄρτεμις, θεά τῆς Σελήνης, προστάτις τοῦ κυνηγιοῦ καί ἀδελφή τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ὅταν θά ἄρχιζαν τά Ἐλάσσονα Μυστήρια ὁ Ἱεροκήρυκας θά μᾶς καλοῦσε μέ τά ἑξῆς λόγια: «*Μανθάνειν: ἐν μέν τῷ οὐρανῷ τό ὁρᾶν, ἐν δέ τῇ γῇ τό ἀναμιμνήσκεσθαι. Μακάριος ὁ διά τῶν μυστηρίων διελθῶν, οὗτος γιγνώσκει τήν ἀρχήν καί τόν σκοπόν τῆς ζωῆς*». Μετά θά μᾶς ὁδηγοῦσε σέ ἕναν μικρό ναό

Μαντεῖον Βούρων

ἰωνικοῦ ρυθμοῦ ἀφιερωμένο στήν Περσεφόνη στό βάθος μιᾶς ἥσυχης κοιλάδος στήν μέση ἑνός ἱεροῦ ἄλσους. Οἱ ἱέρειες θά ἔψαλλαν μεταξύ ἄλλων: «*Ὁ ὕπνος ὁ περιβάλλων ἡμᾶς διά ζώνης σκότους παρασύρει τά ὄνειρα καί τίς ἡμέρες ἐν τῇ παλιρροίᾳ δίκην συντριμμάτων κυμαινομένων καί ἐξαφανιζομένων. Ἀλλά ἐκεῖ πέρα ἐκτείνεται ζώνη φωτός αἰωνίου. Εἴθε ἡ Περσεφόνη νά σᾶς διδάξει ἡ ἴδια νά ὑπερπηδήσετε τόν οὐρανό τοῦ σκότους καί νά διεισδύσετε στήν Οὐράνια Δήμητρα*».

Μετά ἀπό πολλές μέρες νηστειῶν, εἰδικῶν καθαρμῶν καί διδασκαλιῶν θά πηγαίναμε τό τελευταῖο ἀπόγευμα στό

ἀπόκρυφο μέρος τοῦ ἱεροῦ ἄλσους ὅπου ὑπῆρχε ἕνα σπήλαιο στολισμένο μέ μυρτιές στό ὁποῖο φαινόταν ἡ Περσεφόνη μέ τήν μητέρα της. Ἐκεῖ γινόταν ἡ αναπαράσταση τῆς ἀπαγωγῆς τῆς Περσεφόνης ἀπό τόν Πλούτωνα. Ὅταν θά τελείωνε ἡ μύηση ὁ Ἑρμῆς θά ἔλεγε: *«Ὦ ἐρασταί τῶν μυστηρίων, ὧν ὁ βίος εἰσέτι συσκοτισμένος ὑπό τῆς πονηρᾶς ζωῆς. Ἰδού ἡ ἱστορία σας. Φυλάξατε καλῶς τούς λόγους τοῦ Ἐμπεδοκλέους. Ἡ γέννησις εἶναι τρομερά καταστροφή μετακομίζουσα τούς ζῶντας μεταξύ τῶν θνητῶν. Ἐζήσατε τήν ἀληθήν ζωήν. Εἶτα ἑλκυσθέντες ὑπό θελγήτρου τινός κατετρίβητε εἰς τήν ἐπίγειον ἄβυσσον ὑπό τόν ζυγόν τοῦ σώματος. Τό παρόν εἶναι ὄνειρον μοιραῖον. Μόνο τό παρελθόν καί τό μέλλον ὑφίστανται ἀληθῶς. Γνῶτε τό ἀναμιμνήσκεσθαι, γνῶτε τό προορᾶν».* Πυρσοί πένθιμοι θά ανάβονταν μέσα στά κυπαρίσσια. Θά φεύγαμε ἥσυχα ἀκούγοντας τά λόγια τῶν Ἱεροφαντῶν: *«Περσεφόνη - Περσεφόνη!»*

Ἔτσι καί ἐμεῖς περνῶντας τίς δοκιμασίες τῆς δευτέρας σπηλιᾶς μέ τήν καλλιέργεια τῆς ἀρετῆς συνεχῶς θά πρέπει νά νοιώθουμε τήν ψυχή μας λίγο ξηρότερη καί νά βιώνουμε ὅτι τό ἀνώτερο διανοητικό μέρος της μπορεῖ νά ἐλέγξει τό ἐπιθυμητικό καί θυμοειδές μέρος της δηλαδή τά κατώτερα συναισθήματα, ὅταν θά ἔχουμε ἀνέβει στήν κορυφή αὐτοῦ τοῦ δεύτερου ὄρους. Τό θυμοειδές καί τό ἐπιθυμητικό εἶναι τό ἄλογο μέρος τῆς ψυχῆς μας, πού συμβολίζεται μέ τό ἄλογο. Εἴμαστε πιά Ἡνίοχοι. Ἔχουμε μεταμορφωθεῖ σέ Ἥρωες Ἱππεῖς, σέ Ἱππότες.

Οἱ Ἵπποι δέν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό τόν Πήγασο τόν μεταμορφωμένο σέ ἔλλογο στοχασμό ἄλογο μέρος τῆς ψυχῆς ἀλλά καί σύμβολο ἐνέργειας. Εἶναι τό σύμβολο τῶν διανοούμενων τῆς ἀρχαιότητας. Γι' αὐτό καί ἡ λέξη ἵππος συναντιέται σάν πρῶτο συνθετικό στά ὀνόματα πολλῶν φιλοσόφων πού ἐπιτέλεσαν τόν ἐξευγενισμό καί τήν μεταμόρφωση τῆς ἀνθρώπινης φύσεως: Ἱπποκράτης, Ἱππόδαμος, Ἵππαρχος, Ἱππόλυτος.

Στήν κορυφή τοῦ δεύτερου ὄρους νομίζουμε ὅτι ἔχουμε φτάσει στό τέλος τοῦ ταξιδιοῦ μας. Ὄχι ὅμως! Ἀπέχουμε πολύ ἀπ' τόν προορισμό μας· πληροφορούμαστε ὅτι χάσαμε τήν Περσεφόνη, χάσαμε τήν Ὠρείθυια, χάσαμε τόν δάσκαλό μας. Τό Φῶς, ὁ Λόγος χάθηκε γιά μία ἀκόμα φορά.

Ἡ Περσεφόνη εἶναι ἡ φωτεινή ψυχή πού ἦρθε γιά νά ἐκπληρωθεῖ ὁ νόμος τῆς ἀλληλεγγύης δηλαδή ἡ ἐκπλήρωση τῶν ὑποχρεώσεων πού ἔχει κάθε φωτεινή ψυχή ἀπέναντι σ' αὐτούς πού βρίσκονται στό σκοτάδι. Εἶναι αὐτή πού θά φέρει τό φῶς στήν ψυχή μας καί θά μᾶς βοηθήσει νά διεισδύσουμε στήν διαχρονική αἴσθηση τῆς ἀθανασίας. Στήν αὔξουσα μήνη τῆς σελήνης μᾶς δείχνει πῶς νά ἀφομοιώνουμε σιγά-σιγά τήν γνώση ἀπό τό φῶς τοῦ Ἡλίου ὥστε νά μᾶς ὁδηγήσει μέ ἀσφάλεια στό χῶρο τῆς Ἀρτέμιδος (Πανσέληνος) πού φωτίζει τόν ψυχικό κόσμο στό μέγιστο δυνατό διά μέσου τῶν ἀνακλωμένων ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Στήν φθίνουσα μήνη τῆς σελήνης ἡ Περσεφόνη σφραγίζει τήν γνώση πού πῆρε καί ἀναλαμβάνει νά τήν μεταλαμπαδεύσει. Στήν κορυφή τοῦ δεύτερου ὄρους ἡ ψυχή διψάει καί πάλι. Κατεβαίνουμε μέ τά ἄλογα στόν ποταμό τῆς κοιλάδος καί πάλι γιά νά δροσιστοῦμε. Οἱ μέχρι τώρα μυήσεις μας ἔχουν τό στοιχεῖο τῆς ἐπαναληπτικότητας τῆς ἀναβάσεως καί τῆς καταβάσεως, γιά νά συνδεθεῖ ἡ ψυχή καί μέ τούς οὐράνιους καί μέ τούς χθόνιους θεούς. Ἔφθασε ἡ στιγμή πού οἱ θεοί τοῦ κάτω κόσμου θά μᾶς λυπηθοῦν καί θά μᾶς δώσουν νά πιοῦμε νερό ἀπό τήν πηγή τῆς Μνημοσύνης, ὅπως λέει ὁ ὕμνος τῶν Ὀρφικῶν. Πίνουμε ἀπό τό νερό τοῦ ποταμοῦ, καθρεφτιζόμαστε στά νερά του. Τό κάλλος πού ἀναδύεται δέν προέρχεται ἀπό τά ὕδατα τῶν ἐπαναγεννήσεων ἀλλά ἀπό τά ἀποκαθαρμένα ὕδατα τοῦ ὑποσυνειδήτου μας. Εἶναι ἡ στιγμή πού θυμόμαστε τήν οὐράνια καταγωγή μας. Εἶναι ἡ στιγμή πού μαθαίνουμε ὅτι ὁ Βορέας ὁ βασιλιᾶς τῆς Ὑπερβορείας ὁδήγησε στήν χώρα του τήν Ὠρείθυια καί ἔχει ἀποκτήσει μαζί της δυό φτερωτά παιδιά, τόν Ζήτη καί τόν Κάλαϊ.

Ἡ κοιλάδα τῆς Λήθης μεταμορφώνεται. Γίνεται κοιλάδα τῆς Ἀληθείας! Ἀντανακλᾶ ἀνωτέρας προελεύσεως ἀλήθειες.

Μέσα ἀπό τά νερά της ἀντικατοπτρίζεται φευγαλέα γιά δευτερόλεπτα τό τρίγωνο, ἡ στοά τῶν Δαημόνων, γνωστή σάν νῆσος τῶν Μακάρων, Ὑπερβορεία, Σμαραγδένιο Νησί, Ἀγκάρθα, Σαμπάλα, Ἄβαλον, Ἠλύσια Πεδία.

Εἶναι ἡ στιγμή πού ἀναγνωρίζουμε τήν ἀποκάλυψη τῆς Ἰδέας πίσω ἀπό τήν μορφή, τήν ἀποκάλυψη τοῦ Λόγου, τά Ἠλύσια Πεδία.

Αὐτή ἡ πρωταρχική ἁγνή ἰδέα, ἡ πνευματικοποιημένη ὕπαρξη, τό ἀκτινοβόλο φῶς τῆς ὑπερτάτης διανοίας πού ἀνέτειλε στήν ἐσωτερική πραγματικότητά μας, ἀναδύεται ἀπό τά βάθη τοῦ ἑαυτοῦ μας. Αὐτό τό τοπίο τῆς ὑπερβατικῆς ἀπόρροιας καί ἀναζητήσεως τῆς Ὑπέρτατης Ἰδέας στάθηκε ὁ στόχος τῶν Ἑλληνικῶν Μυστηρίων.

Δέν μπορεῖ νά μεταδοθεῖ αὐτό τό συναίσθημα πού νοιώθεις, ὅταν ἀνακαλύπτεις τήν ὑπερβορεία νά καθρεφτίζεται στά νερά τῆς κοιλάδος καί νά λάμπει ἐντός σου! Εἶναι ὅπως στίς σκηνές τοῦ κινηματογράφου στόν μῦθο τοῦ βασιλιᾶ Ἀρθούρου, ἡ χώρα τῆς Ἄβαλον πού ἐμφανίζεται μέσα ἀπό τά νερά καί τά σύννεφα μόνο σέ ὅσους ἀξίζουν φευγαλέα γιά μιά στιγμή καί μετά ἐξαφανίζεται ἀπό τόν ὁρίζοντα.

Συγκλονίζεσαι, σεισμός γίνεται μέσα σου. Εἶσαι σίγουρος γιά τήν ὕπαρξή της καί ξεκινᾶς ἕνα νέο ἀγῶνα, ἕνα νέο ταξίδι γιά νά τήν βρεῖς καί νά τήν ἀγγίξεις μέ τίς αἰσθήσεις σου.

Ὁ Παρμενίδης περιγράφει πολύ καλά αὐτό τό βίωμα: «Τά ἄτια πού μέ ὁδηγοῦν ὅσο μακριά ποθεῖ ἡ ψυχή μου μέ ἐξηκόντισαν στήν οὐράνια πατρίδα μου, ἀφοῦ μέ ἔβαλαν πρῶτα στήν πολύφημη ὁδό τοῦ Θεοῦ πού κάνει τά πάντα ὁλοφάνερα γεμίζοντας φῶς τόν γνώστη».

Ἡ ὁδός τῆς Ἀλήθειας εἶναι πολύφημος ἀλλά ἀπέχει πολύ ἀπό τό νά εἶναι φημισμένη. Οἱ πολλοί ἄνθρωποι τήν ἀγνοοῦν, γιατί εἶναι ἔξω ἀπό τήν πατημασιά τους. Γι' αὐτό εἶναι ὁδός μόνο Δαήμονος καί Θεϊκή.

Ἡ κάθαρση μέ τά κατώτερα ὕδατα πού συμβολίζουν τό χάος ἤ τόν συνεχῶς μεταβαλλόμενο ἐκδηλωμένο κόσμο καί ἀντιστοιχεῖ στά Ἐλάσσονα Μυστήρια τελείωσε, μία ἄλλη μύηση ἀκόμα πιό δύσκολη

ξεκινᾶ. Ἡ μύηση τῶν Μειζόνων Μυστηρίων. Σέ αὐτήν πρέπει νά πάρουμε τόν δρόμο πού ὁδηγεῖ στήν πηγή τοῦ ποταμοῦ, στά ἀνώτερα ὕδατα, στήν περιοχή τῶν ἐνοποιῶν ὑδάτων. Εἶναι ὁ δρόμος πού ὁδηγεῖ στή Σελήνη μητέρα καί κυρίαρχο ὅλων τῶν ὑδάτων, ὥστε τά Ἐλάσσονα καί Μείζονα Μυστήρια νά συμπληρώσουν τό ἔργο τους δηλαδή τό Ἕνα καί τήν παγκόσμια ἀναγέννηση.

Πῶς θά ὁδηγηθοῦμε ἐκεῖ; Πῶς θά ἀκολουθήσουμε τό ποτάμι στήν πηγή του;

Τότε ἡ τοποθεσία Ἄγρα μεταμορφώνεται σέ Ἀργά-Ἀργώ. Ἡ λέξη *Ἀργώς* ἔχει δυό ἀντίθετες ἔννοιες, σημαίνει *ἄεργος* καί *νωθρός* ἀλλά καί τό ἀντίθετο *γρήγορος, λαμπρός, λευκός*. Τό ἀσήμι γι' αὐτό λέγεται ἄργυρος. *Ἀργώ* λοιπόν εἶναι τό ταχύ καί φωτεινό πλοῖο.

Ἕνα πλοῖο ἐπίσης μοιάζει μέ τόξο καί τήν χορδή του.

Τό θέμα *Ἄρ* ἤ *Ἄρκ* υἱοθετήθηκε ἀπό τήν Λατινική καί ἔγινε arc πού σημαίνει τόξο ἤ ἀψίδα (arch) ἀλλά καί archaic, archaism (ἀρχαϊκός-ἀρχή).

Ἑπομένως ἡ Ἀργώ θά μᾶς ὁδηγήσει στήν Ἀρχή τήν πηγή τοῦ ποταμοῦ.

Ὁ Ζήτης καί ὁ Κάλαϊς τά παιδιά τῆς Ὠρείθυιας, ὁ Ἡρακλῆς καί οἱ ἄλλοι Ἀργοναῦτες θά μᾶς βοηθήσουν. Τό ἴδιο καί ὁ θεός Ἰανός μέ τήν βάρκα του.

Ἄν ἔχουμε περάσει ὅλες τίς δοκιμασίες θά θυσιάσουμε τό ἐπιθυμητικό καί τό θυμοειδές δηλαδή τά ἄλογα μέρη τῆς ψυχῆς μας στόν χῶρο πού θά μᾶς ὁδηγήσουν (Σελήνη). Σάν νά ξεπροβάλουν μέσα ἀπό τά ἀφρισμένα κύματα πού ξεσποῦν στήν ἀκρογιαλιά τοῦ προορισμοῦ τους. Γι' αὐτό ὁρισμένες φορές στήν ἀρχαία ἑλληνική γλῶσσα ἡ λέξη ἵππος ἔχει καί τήν ἔννοια τοῦ κύματος.

Ὅταν ἡ ξηρότητα ἐξαφανίσει τήν ὑγρότητα τότε τό ἀνώτερο διανοητικό μέρος τῆς ψυχῆς μας μετατρέπεται σέ ἀέρα καί πλησιάζει τό πῦρ. Ἔχουμε ὁδηγηθεῖ ἀσφαλῶς ἀπό τίς ἡλιοστασιακές πύλες τῆς στοᾶς τῶν Ἡρώων στά Ἠλύσια Πεδία, στήν οὐράνια πύλη τῶν ἰσημεριῶν, τήν πύλη πού στρέφεται πρός τόν Ἥλιο. Τότε ὁ Ἰλισός μετατρέπεται σέ Ἠλύσια Πεδία.

Ὁ Νοῦς θά ἀποχωρήσει πιά ἕτοιμος γιά τήν δυσκολότερη μύηση, τήν Ἡλιακή Μύηση στό φῶς τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ἄγρα - Ἀργώ.

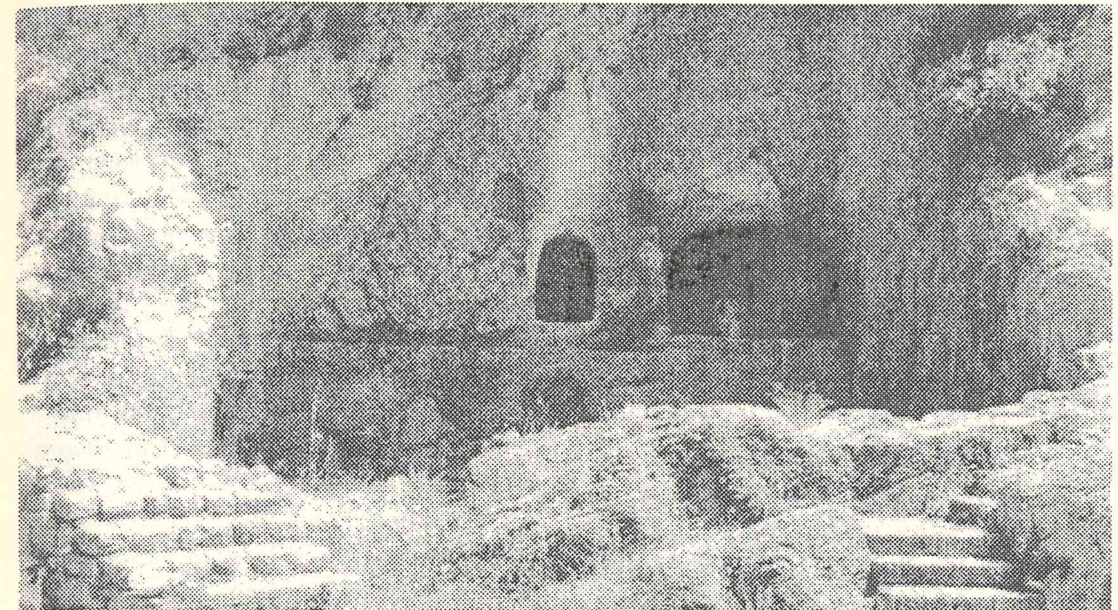
Ἰλισός - Ἠλύσια.

Ἡ Ἄγρα τελικά μεταμορφώθηκε σέ Ἀργώ πού μᾶς μετέφερε στά Ἠλύσια Πεδία.

Ἡ κοιλάδα λοιπόν εἶναι ὁ τόπος ὅπου μέσα στό προστατευτικό καί γαλήνιο περιβάλλον της, μέσα στήν ἀπόλυτη σιγή (Σ) κινοῦμε (Κ) γιά νά διαχωρίσουμε μέσα στόν οἶκο μας (Ο) τόν μικρόκοσμό μας τόν ἄριστο λόγο (Λ).

Εἶναι ὁ τόπος ὅπου ἡ ψυχή μας ἀποκτᾶ ταυτότητα καί ποινικό μητρῶο καί μέ κάθε της γέννηση ξεκινᾶ τή διαδρομή της μέσα στήν μοναξιά τῆς σάρκας κλαίγοντας γοερά, ἀναζητῶντας σηματωρό καί κήρυκα ὅπως λέει ὁ Ὀδυσσέας Ἐλύτης, σημάδια πού θά τῆς δείξουν καί θά τήν βάλουν στό δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς.

Ὁ χῶρος της μᾶς παρέχει ἄφθονα ὅλα τά πρότυπα πρός μίμηση, τούς ὁδηγούς μας καί διδασκάλους μας, τῶν ὁποίων πρέπει νά ἀκολουθήσουμε τά

Κρήνη τῆς Κασταλίας Πηγῆς

παραδειγματικά βήματα γιά νά φθάσουμε στό στόχο μας. Γι' αὐτό καί θάβονταν σέ αὐτήν καί οἱ ἱππεῖς ἥρωες.

Στόν τόπο αὐτό μέσα ἀπό τήν μίμηση τῶν προτύπων, τίς μυήσεις, καί τίς διαδοχικές καθάρσεις διά τοῦ ὕδατος θά καλλιεργήσουμε ὅλες τίς ἀρετές καί θά ἀποκτήσουμε ὅλα τά ἐφόδια γιά νά τελειοποιηθοῦμε σάν διδάσκαλοι καί νά μεταμορφωθοῦμε σέ ἱππότες (ἥρωες ἱππεῖς). Ἀκόμα καί στήν Γαλλική καί στήν Ἀγγλική γλῶσσα ἡ κοιλάδα λέγεται valee, valey, καί ὁ ἱπποκόμος λέγεται vale. Σέ αὐτό τόν τόπο θά περάσουμε μέ ἐπιτυχία ἀπό τήν πύλη τῶν Θνητῶν στήν πύλη τῶν Ἀθανάτων, τίς ἡλιοστασιακές πύλες.

Ἀλλά καί μέσα ἀπό τά νερά του θά πρέπει νά περάσουμε τίς δοκιμασίες γιά τήν ὕψιστη μύηση στά μείζονα μυστήρια, νά διαβοῦμε ἀπό τίς ἡλιοστασιακές πύλες στίς οὐράνιες πύλες τῶν ἰσημεριῶν, στά Ἠλύσια Πεδία καί νά κατακτήσουμε τήν Ἱερατική μετά ἀπό τήν Βασιλική Τέχνη.

Ἀντιλαμβανόμαστε λοιπόν ὅτι οἱ βασιλιᾶδες καί βασίλισσες τῆς Αἰγύπτου, δέν θάβονταν στήν κοιλάδα μόνο γιά λόγους προστασίας ἀλλά καί γιατί νόμιζαν ὅτι μετά τόν θάνατό τους θά ἔβρισκαν ἀπό τόν τόπο αὐτό πολύ πιό εὔκολα τό δρόμο γιά τά Ἠλύσια Πεδία.

Ἡ κοιλάδα εἶναι τόπος ἄγρας-κυνηγιοῦ. Κυνηγᾶμε τόν Λόγο, τό Κάλλος, τήν Ἁρμονία, τήν Σοφία, τό Ὡραῖο, τό Μεγάλο καί τό Ἀληθινό, τά ἀνώτερα ἰδανικά, τόν ἀνώτερο ἄχρονο ἑαυτό μας, ὅπως μᾶς δείχνουν ἡ Περσεφόνη καί ἡ Ὠρείθυια. Κυνηγᾶμε ἀπό τό σκοτάδι στό φῶς καί ἀπό τό φῶς στό σκοτάδι. Πρέπει νά δείχνουμε τήν ἀξία μας στό κυνήγι συνεχῶς καί τήν πρόοδό μας καί

μᾶς διδάσκει ὅτι δέν μποροῦμε νά κατακτήσουμε τίποτε βεβιασμένα. Ὅλα αὐτά πού ψάχνουμε μᾶς ἀποκαλύπτονται σιγά-σιγά καί σταδιακά ὅσο δείχνουμε ὅτι τά ἀξίζουμε.

Ἡ κοιλάδα εἶναι τόπος θυσίας. Ἡ Περσεφόνη εἶναι ἡ τελειωθεῖσα θεία ψυχή πού ἐπέλεξε τόν δρόμο τῆς βαρύτητος, θυσιάστηκε δηλαδή γιά νά δείξει τόν δρόμο καί στίς δικές μας μή τελειωθεῖσες φυλακισμένες ψυχές, πού ὁδηγεῖ στούς θεούς. Αὐτό δηλώνεται μέ τό ὅτι τήν ἅρπαξε ὁ Πλούτων, χθόνιος θεός.

Ἡ Ὠρείθυια εἶναι ψυχή θνητοῦ ἀνθρώπου ἡ ὁποία ἀνέρχεται πρός τελείωση. Εἶναι ἡ ψυχή πού ἀναζήτησε νά κατανοήσει τήν φύση τῆς Ὡραιότητος πίσω ἀπό τήν μορφή. Τήν γνώση τῆς κυκλικῆς ἐναλλαγῆς τῶν φαινομένων τῆς φύσεως τῶν ἀνθρώπων καί τῶν ὄντων, τήν γνώση τοῦ παγκοσμίου, φυσικοῦ καί ἀναλλοίωτου νόμου. Ἐλέγχοντας τά συναισθήματά της εἶδε ἐντός της νά λάμπει τό θεῖο κάλλος καί ἡ ὡραιότητα καί κάνκε ἀπό ἐπιθυμία νά τά ἀγγίξει ἀπό κοντά. Γι' αὐτό καί ὁδηγήθηκε στήν θυσία τῶν συναισθημάτων της στήν κοιλάδα τοῦ Ἰλισσοῦ, ὅπως φανερώνει τό ὄνομά της καί ἀκολούθησε ἡ ἁρπαγή της ἀπό τόν Βορέα, μέ τόν ὁποῖο ὅπως εἴδαμε ἔκανε δυό φτερωτά παιδιά πού θά βοηθήσουν καί αὐτά τίς ψυχές τῶν Ἀργοναυτῶν νά βροῦν τόν προορισμό τους.

Ἡ μετουσίωση τῆς φύσης καί τοῦ ἀνθρώπου εἶναι θυσία πρός τήν κατεύθυνση τοῦ πνεύματος. Ἡ μετουσίωση τοῦ πνεύματος στήν ὕλη εἶναι θυσία πρός τήν κατεύθυνση τῆς ὕλης. Ἔτσι διατηρεῖται ἡ συνοχή τοῦ οἰκοδομήματος τῆς δημιουργίας καί δίνεται πάντα μία νέα εὐκαιρία. Γι' αὐτό καί ἡ ἑορτή τοῦ Βεσάκ ἔχει θυσιαστικό χαρακτῆρα τήν στιγμή τῆς νέας ὠθήσεως πού δέχεται τήν Ἄνοιξη ὁ πλανήτης Γῆ, γιά νά ἐπιτύχει τούς στόχους τῆς ἐξέλιξης. Ἑνώνει τό παρελθόν καί τό μέλλον σέ μία ἀδιάσπαστη ἑνότητα. Πάνω στούς κύκλους τοῦ παρελθόντος κτίζεται ὁ κύκλος τοῦ παρόντος. Παρόν καί παρελθόν ἀπεικονίζουν μαζί τίς πραγματικές δυνατότητες τοῦ μέλλοντος σέ μία ἀδιάσπαστη ἑνότητα πού συμβολίζεται μέ τό ἐξελικτικό σπειροειδές. Αὐτή ἡ ἐξέλιξη ἀπαιτεῖ τήν θυσία τοῦ παλιοῦ προκειμένου νά ἀναγεννηθεῖ τό νέο. Οἱ πνευματικές δυνάμεις σέ μία τέτοια οριακή στιγμή ἀνανεώνουν τήν ἐπαφή τους μέ ὅλο τό οἰκοδόμημα τῆς δημιουργίας παρέχοντας τίς δυνατότητες νέας ἀναπτύξεως.

Κοιλάδα εἶναι ἡ εἰκόνα τῶν ἐμψύχων ὄντων, ὁ τόπος ἀνόδου καί καθόδου τῶν ψυχῶν. Εἶναι ὁ τόπος ὅπου ἡ ὕλη τέμνει καί μετουσιώνεται σέ πνεῦμα καί τό πνεῦμα τέμνει καί γονιμοποιεῖ τήν ὕλη. Εἶναι ὁ ναός τῆς σκέψεώς μας, ἡ ἔκφραση τῶν συναισθημάτων μας. Εἶναι ὁ τόπος ὅπου ὁ ἀντικατοπτρισμός της (τρίγωνο) εἶναι τό ὅραμα τῆς ἐσωτερικῆς πνευματικῆς πραγματικότητος καί ὁ ἀνώτερος ἄχρονος ἑαυτός μας.

Γι' αὐτό καί εἶναι ὁ τόπος ὅπου ὁ Σωκράτης καί ὁ Φαῖδρος περνῶντας ξυπόλυτοι τό ποτάμι της πέρασαν σέ ἕνα ἄλλο ἀνώτερο ἐπίπεδο συνειδητότητος, συζητῶντας γιά τήν Ὠρείθυια.

Εἶναι ὁ χῶρος πού ἀντανακλᾶ τήν Ἀλήθεια, τήν Ὡραιότητα τῆς ἀνώτερης προελεύσεως, τόν κόσμο τῶν Ἰδεῶν. Γι' αὐτό καί σέ Κοιλάδα Ρόδων ὁραματίστηκε ὁ Ντύναχ ὅτι θεμελιώνεται καί κτίζεται ἡ Πλατωνική Πολιτεία ἐπί τῆς Γῆς.

Εἶναι ὁ τόπος πού πρέπει ὁπωσδήποτε νά σπείρουμε κάτι πού θά ἀντανακλᾶ τήν ἀλήθεια, τήν ἰδεατή πραγματικότητα, τίς πρωταρχικές ἰδέες καί θεϊκά πρότυπα μέ τά ὁποῖα ἔχει δημιουργηθεῖ ἡ φύση καί ἡ οὐσία τῆς ὑπάρξεως.

Τέλος εἶναι ὁ τόπος τῶν μεγάλων δοκιμασιῶν καί δυσκολιῶν πού ἀντιμετωπίζουμε κάθε στιγμή μέχρι νά τήν ἐγκαταλείψουμε γιά νά εἰσέλθουμε στόν χῶρο τῆς καθαρῆς διανοίας.

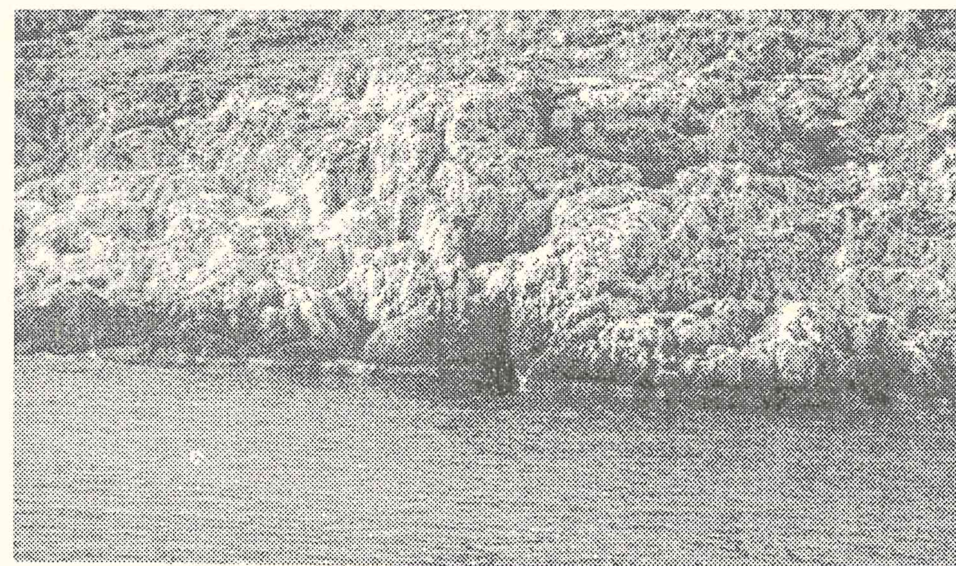
Εἶναι ὅμως καί ὁ τόπος πού σοῦ χαρίζει τήν πιό μεγάλη εὐχαρίστηση ὅταν σέ ἀνταμείβει μέ τό πιό μεγάλο ἔπαθλο, τήν στιγμή πού ἀναγνωρίζεσαι καί κρίνεσαι ἄξιος γιά αὐτό:

Ἔπαθλο εἶναι ἡ θέαση τῆς Ἀθάνατης ὀμορφιᾶς, ἡ θέαση τῆς Ὑπερβορείας, ἡ κατάκτηση τῆς Ὑπέρτατης Ἰδέας, τοῦ Μεγάλου, του Ὡραίου καί τοῦ Ἀληθινοῦ, μέσῳ τῆς φιλοσοφικῆς σκέψεως, πίσω ἀπό τά πέπλα τῆς ἐγκόσμιας ὑπάρξεως, τήν μορφή καί τήν ἐκδήλωση.

Ἔπαθλο εἶναι καί ἡ βεβαιότητα, ἡ σιγουριά πού ἀποκτᾶς ὅτι ὅλα αὐτά πού πιστεύεις δέν ὑπάρχουν μόνο στά παραμύθια, στούς μύθους τῶν διαφόρων λαῶν, δέν εἶναι ἀποκυήματα τῆς ἁγνῆς, καθαρῆς ρομαντικῆς σκέψεως καί φαντασίας σου, ἀλλά ὑπάρχουν ΑΛΗΘΙΝΑ καί ξεκινᾶς νά ἀγωνιστεῖς μέ νέα διάθεση, μέ νέο ἐνθουσιασμό, μέ πίστη καί ἐλπίδα γιά νά τά προσεγγίσεις.

Μέσα στήν κοιλάδα τοῦ μυαλοῦ σου σοῦ περνᾶ φευγαλέα μιά τρελλή ἰδέα: Ὅτι κάποτε μπορεῖς νά ἔχεις τήν τόλμη, τό κουράγιο, τό θάρρος καί τήν κατάλληλη βοήθεια, τούς κατάλληλους σηματωρούς καί κήρυκες γιά νά τά ἀντικρύσεις ὅλα αὐτά κατάματα χωρίς νά καεῖς!

Μπαρλαμᾶ Βασιλική (ἰατρός)

Πύλη τοῦ Ἅδου στό Ταίναρο

Δημητρίου 'Α. 'Ιωαννίδη

ΠΕΡΙ ΠΡΟΛΗΨΕΩΝ

Κοινωνικές - Οἰκογενειακές Δογματικές - 'Επιστημονικές

Οἱ προλήψεις βάλλουν εὐθέως κατά τοῦ ἀνθρωπίνου νοητικοῦ, διότι τό δεσμεύουν καί τό ἐμποδίζουν νά ἐρευνήσει ἐλεύθερα καί νά ἀποκομίσει ἀληθεῖς γνώσεις ἀπό τά πράγματα τῆς Φύσεως, νά ἀποκομίσει ἀλήθειες, ὅσες βέβαια μπορεῖ, ὅσες τοῦ ἐπιτρέπει ἡ ἀνθρώπινη μορφή.

Ὅπως καί τά πάθη ἔτσι καί αὐτές ἀποτελοῦν τόν ρύπον ἀπό τόν ὁποῖον πρέπει ὁ ἄνθρωπος νά καθαρθεῖ. Νά προσπαθήσει νά ἀποβάλει αὐτά τά μελανά σημεῖα, γιά νά ἀποβεῖ κεκαθαρμένος.

Θά ἐξετάσουμε τίς κυριώτερες τῶν προκαταλήψεων οἱ ὁποῖες εἶναι: Κοινωνικές, οἰκογενειακές, δογματικές, φιλοσοφικές, ἐπιστημονικές.

Ἡ λέξη «πρόληψη» γραμματικῶς παράγεται ἀπό τό ρῆμα «προλαμβάνω», τό ὁποῖο σημαίνει «λαμβάνω κάτι τι πρότερον ἐγώ ἀπό ἄλλους». Ἄλλη ἔννοια ἔχει «λαμβάνω κάτι τι πρό τῆς ὥρας του» καί εἶναι ἔννοια χρονική. Δηλαδή παίρνω κάτι τι προκαταβολικῶς.

Ἔχει ὅμως καί μία μεταφορική ἔννοια, ἡ ὁποία σημαίνει «προδικάζω» δηλαδή ἐκδίδω μίαν ἀπόφαση πρίν τῆς ὥρας της, χωρίς νά κάνω τήν δέουσα ἐξέταση.

Πρόληψη λοιπόν, σημαίνει ἐκεῖνο τό ὁποῖο προσλαμβάνω καί παραδέχομαι προκαταβολικῶς, χωρίς νά κάνω τήν δέουσα ἐξέταση, ἐπί ἐκείνου πού δέχομαι.

Πρίν προχωρήσουμε στό θέμα μας «περί προλήψεων» πρέπει νά τό διακρίνουμε καί νά τό συσχετίσουμε μέ ἕνα ἄλλο εἶδος κακιῶν. Καί αὐτές εἶναι οἱ **δεισιδαιμονίες**. Ἔχουν κάποιαν συγγένεια οἱ μέν πρός τίς δέ. Τοῦτο τό διαπίστωσα, διότι ἐρευνῶντας τό θέμα αὐτό τό περί προλήψεων, εἶδα ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐξετάσουμε γιά λίγο καί τό περί δεισιδαιμονιῶν θέμα.

Ἔχουν κάποιαν ἀναλογία, εἴπαμε, οἱ μέν πρός τίς δέ, μέ τήν διαφορά ὅτι οἱ δεισιδαιμονίες εἶναι κάπως ἐλαφρότερης μορφῆς ἀπό τίς προλήψεις. Καί οἱ δύο ὅμως αὐτές καταστάσεις, καί οἱ δύο αὐτές κακίες ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα νά δουλώνουν τόν νοῦ τοῦ ἀνθρώπου κατά τοῦτο, διότι ἔχει διαστραφεῖ ἤδη τό περιεχόμενο τῆς συνειδήσεως.

(Ἡ συνείδηση πρέπει νά διαστέλλεται ἀπό τοῦ περιεχομένου τῆς συνειδήσεως, τό ὁποῖο εἶναι αὐτό πού ἀποκτᾶ ὁ ἄνθρωπος, μία ἀνθρώπινη προσωπικότητα, κατά τήν διάρκεια μιᾶς ζωῆς).

Ἐκεῖνο τό ὁποῖο χαρακτηρίζει καί τίς δύο αὐτές καταστάσεις εἶναι ἡ διάρκεια. Διότι ὁ κατατρεχόμενος εἴτε ἀπό τίς προλήψεις, εἴτε ἀπό τίς δεισιδαιμονίες, κατατρέχεται ἐν διαρκείᾳ καί μπορεῖ ἀπό τότε πού γνώρισε τόν ἑαυτό του μέχρι τοῦ θανάτου του, νά κατατρύχεται ἀπό αὐτές τίς κακίες.

Ἄς ἐξετάσουμε λοιπόν ἐν συντομίᾳ τό ζήτημα τῶν δεισιδαιμονιῶν πρῶτα, καί ὕστερα νά εἰσέλθουμε στό περί προλήψεων θέμα.

Οἱ δεισιδαιμονίες ἔχουν τό ἑξῆς χαρακτηριστικό. Περιέχουν τόν φόβο, ἔχουν ὡς βάση τόν φόβο. Ἄλλωστε καί ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως εἶναι ἀπό τό ρῆμα δέδια-δαίμονα = φοβοῦμαι τόν δαίμονα. Ἔχουν τό φόβο τοῦ θανάτου, τόν φόβο τῶν ἀσθενειῶν, τό φόβο ἑνός οἱουδήποτε ἀτυχήματος, τόν φόβο μιᾶς ἀποτυχίας, τόν φόβο τῆς ἔριδος.

Θά φέρω μερικά παραδείγματα, καί κατά πρῶτον τήν Τρίτη καί δεκατρεῖς. Πόσα κωμικά συμβαίνουν καί ἀπό σοβαρούς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἀποφεύγουν αὐτές τίς ἡμέρες, τίς ὁποῖες θεωροῦν ὡς ἀποφράδες. Προμηνύουν θάνατο, προμηνύουν ἀτυχήματα. Ἄλλα παραδείγματα εἶναι ἡ παράδοση σαπουνιοῦ μέ τά χέρια, τρεῖς μέ τό ἴδιο σπίρτο, συνάντηση μέ ἱερεῖς κ.λπ. κ.λπ.

Ἐπίσης ἄλλες δεισιδαιμονίες κρίνουν περί τοῦ μέλλον-ος κατά τούς δεχομένους αὐτές. Ὡς παράδειγμα φέρω τό «πουλάκι τοῦ Θεοῦ», τό ὁποῖο προμηνύει ἐπισκέπτες, τό «δίκροκο αὐγό», τό ὁποῖο προμηνύει πλοῦτο «οἱ φυσαλλίδες τοῦ καφέ» προμηνύουν χρήματα κ.λπ.

Τώρα φαίνεται ὅτι μερικές ἀπό αὐτές τίς δεισιδαιμονίες ἔχουν κάποια βάση ἀπό τήν μαγεία, ἀλλά παραφθαρμένη. Ἀναφέρω δύο παραδείγματα. Ἀφ' ἑνός τό «πτύσιμο» ὅταν δοῦμε κανένα ὡραῖο παιδάκι κ.λπ, ἀφ' ἑτέρου δέ τό «ποδαρικό».

Λοιπόν ὅπως εἴπαμε οἱ δεισιδαιμονίες ἔχουν ὡς βάση τόν φόβο. Σχηματίζονται δέ ἀβασανίστως καί ἀνεξετάστως, καί μεταδίδονται ἐκ παραδόσεως ἀπό γενεᾶς εἰς γενεάν.

Μία δεισιδαιμονία μπορεῖ νά μαστίζει ἕναν λαό ὁλόκληρο, μία φυλή ὁλόκληρη ἐπί ἑκατονταετηρίδες. Εἶναι ἰδέες, οἱ ὁποῖες σχηματίζονται κατά συναίσθημα, διότι δέν εἰσέρχεται στό μέσον τό **λογικό**. Γι' αὐτό ἔχουν τό χαρακτηριστικό ὅτι εἶναι τυφλές.

Ἄν ἀπό μορφωμένους ἀνθρώπους καταβληθεῖ κάποια θεληματικότητα, μπορεῖ νά ἀποβληθοῦν διά τῆς λογικῆς κρίσεως. Δυστυχῶς ὅμως αὐτό δέν ἀποτελεῖ κανόνα. Διότι βλέπουμε καί μορφωμένους, οἱ ὁποῖοι μαστίζονται ἀπό αὐτές τίς δεισιδαιμονίες. Εἴπαμε ὅτι εἶναι ἐλαφρότερες ἀπό τίς προκαταλήψεις, διότι οἱ τελευταῖες αὐτές εἶναι πολύ δύσκολο, ἤ πολλές φορές καί ἀδύνατον νά ἀποβληθοῦν.

Ἐπανερχόμεθα στό κύριο θέμα μας: Προλήψεις, καθώς εἴπαμε, εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖο προσλαμβάνω, ἀποδέχομαι προκαταβολικῶς, χωρίς νά ἐξετάσω ἐπαρκῶς τό θέμα. Τά διάφορα λεξικά δίδουν παραπλήσιους ὁρισμούς. Ἕνας ἀπό αὐτούς λέγει: **«Εἶναι ἔμμονος γνώμη ἤ ἀντίληψη σχηματισθεῖσα ἐκ τῶν προτέρων. Γι' αὐτό ἄλλωστε λέγεται καί πρόληψη, εἴτε ἀβασανίστως εἴτε ἐξ ἀνεπαρκῶς ἤ σφαλερῶν δεδομένων».**

Ἄς ἐξετάσουμε κάθε μία ἀπό τίς κατηγορίες χωριστά.

ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ

Αὐτές βάλλουν κατά τοῦ νόμου τῆς ἰσότητος καί τῆς ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων. Ἀφοροῦν βεβαίως τόν ἀτομικόν τρόπον ζωῆς ἑνός ἑκάστου τῶν ἀνθρώπων ἐντός τῆς κοινωνίας. Εἶναι καί αὐτές, ὅπως οἱ δεισιδαιμονίες, ἐκ παραδόσεως καί ὡς ἐκ τούτου εἶναι ἀγελαῖες.

Κυριώτερες εἶναι οἱ ἑξῆς:

- **Ἡ διάκριση τῶν ἀνθρώπων σέ τάξεις λόγῳ καταγωγῆς, γεννήσεως, λόγῳ εὐγενοῦς καταγωγῆς** (πρό ἑνός καί ἡμίσεως αἰῶνος ἦσαν περισσότερο διαδεδομένες ἀπό σήμερα).
- **Ἡ διάκριση τῶν ἀνθρώπων λόγῳ πλούτου** (δυστυχῶς καί στά λεγόμενα σήμερα πολιτισμένα κράτη εἶναι ἔντονη αὐτή ἡ διάκριση).
- **Ἡ διάκριση τῶν ἀνθρώπων λόγῳ διαφορᾶς μορφώσεως ἤ βαθμοῦ νοημοσύνης** (λόγῳ ἐλλείψεως πτυχίων ἤ κατωτέρας νοημοσύνης νά περιφρονοῦμε τόν ἄνθρωπον).
- **Ἡ διάκριση τῶν ἀνθρώπων λόγῳ τοῦ χρώματός τους** (διάκριση δυστυχῶς ὑφιστάμενη καί σέ ἕνα μεγάλο κράτος σήμερα).
- **Ἡ θέση τῆς γυναικός στήν κοινωνία.** Παλαιότερα ἀπεκλείετο ἀπό τήν κοινωνική ζωή, ἐθεωρεῖτο «πρᾶγμα» κατά τούς Ρωμαίους καί περιοριζόταν στά οἰκογενειακά. Ἄλλοτε ἡ διάκριση τῆς γυναικός ἦταν ἔντονη. Τώρα ἔχει πάρει τήν δέουσα ἰσοτιμία. Μιλῶντας γιά τήν θέση τῆς γυναίκας νομίζω ὅτι πρέπει νά ἀναφέρουμε τά μεγάλα ὀνόματα δύο γυναικῶν πρωτοπόρων. Ἡ μία εἶναι ἡ Καλλιρρόη Παρέν, (1861-1940) δημοσιογράφος, λογία καί φεμινίστρια.

Τό 1887 ἀρχίζει ἡ ἐξαιρετική κοινωνική δράση της, ἡ ὁποία ἀποβλέπει στήν προστασία, ἐκπαίδευση καί χειραφέτηση τῶν γυναικῶν.

Ἵδρυσε τό 1880-1918 τήν Ἐφημερίδα τῶν Κυριῶν, πολλά σωματεῖα καί ἱδρύματα, ὅπως τό Ἄσυλον τῶν Ἀνιάτων τό 1869, τό 1911 τήν «Ἕνωση τῶν Ἑλληνίδων», τό «Λύκειο τῶν Ἑλληνίδων», τό «Πατριωτικό Ἵδρυμα» καί ἄλλα. Ἔγραψε πολλά ἄρθρα καί βιβλία.

Ἡ ἄλλη εἶναι ἡ Ἰωάννα Σταφανόπολη, ἡ ὁποία ἵδρυσε καί ἐξέδιδε ἐπί σειρά ἐτῶν τήν Μεσαζέ ντ' Ἀτέν. Σπουδαία καί αὐτή γυναῖκα, πρωτοπόρος τῆς φεμινιστικῆς κινήσεως.

- **Ἡ δουλεία καί τό δουλεμπόριο.** Ἄλλοτε ἦταν ἔντονος καί ἀποτελοῦσε στίγμα γιά τίς ἀρχαῖες Πολιτεῖες καί τήν Ἀμερική, ἀλλά τώρα ἔχει ἐξαφανισθεῖ κατά τό μᾶλλον ἤ ἧττον.
- **Ἡ Βεντέτα** (οἱ ἀντεκδικήσεις). Αὐτή εἶναι ἐκ τῶν φοβερωτέρων προλήψεων, μέ αἱματηρά ἀποτελέσματα. Εἶναι ἀγελαῖες προλήψεις, οἱ ὁποῖες μαστίζουν ὁλόκληρες περιφέρειες.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Αὐτές βάλλουν κατά τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου. Ἀφοροῦν τόν ἀτομικό τρόπο ζωῆς μέσα στήν οἰκογένεια. Καί αὐτές εἶναι ἐκ παραδόσεως. Ἄλλοτε ἦσαν ἔντονοι. Σήμερα εὐτυχῶς ἔχουν καμφθεῖ. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται ὁρισμένες ἐκ τῶν κυριωτέρων.

Ἡ δεσποτεία τοῦ Πατρός στήν Οἰκογένεια (τό πάτερ φαμίλιας τῶν Ρωμαίων). Ἡ δεσποτεία τοῦ ἀνδρός πρός

τήν γυναῖκα. Ὁ γάμος τῶν ἀρρένων μελῶν τῆς οἰκογενείας μετά τόν γάμο τῶν θηλέων αὐτῆς. Ἡ ἔμπνευση πρός τά παιδιά αἰσθήματος ἀνωτερότητος λόγῳ καταγωγῆς κ.λπ. Καί τό φοβερώτερο εἶδος τῶν οἰκογενειακῶν προλήψεων «ἡ τιμή τῆς ἀδελφῆς», «ἡ τιμή τοῦ συγγενοῦς» μέ αἱματηρές συνέπειες.

ΔΟΓΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Αὐτές εἶναι συνυφασμένες συνήθως, ὄχι πάντοτε, μέ διάφορα δόγματα διαφόρων θρησκειῶν. Εἶναι μία καθήλωση στά δόγματα οἱασδήποτε θρησκείας. Ὡς γνωστό, **δόγμα** εἶναι μία ἰδέα ἡ ὁποία δίδεται χωρίς καμμία αἰτιολόγηση καί δέν εἶναι ἀποτέλεσμα κάποιας ἔρευνας, ἀπαιτεῖ τυφλή πίστη καί ὄχι συζήτηση καί ἔρευνα.

Οἱ δογματικές προλήψεις προκαλοῦν φράγμα στόν ἄνθρωπο πού θέλει νά ἐρευνήσει τήν Φύση. Ὑποδουλώνουν καί αὐτές τόν νοῦ. Ἔχουν δέ καί τό μειονέκτημα ὅτι εἶναι ἐκτεταμένες σέ ὁλόκληρες μάζες καί ὁδηγοῦν ἐν τέλει στόν φανατισμό.

Κάποιος ἔλεγε: *«Ὅπως ὁ ὑψηλός πυρετός φέρει τό παραλήρημα, ἔτσι καί οἱ προλήψεις ὁδηγοῦν στόν φανατισμό».*

Παραθέτω κατωτέρω ἀπόσπασμα ἑνός ἄγγλου φιλοσόφου καί θεοσόφου λεγομένου Mead, πού εἶναι χαρακτηριστικό, διότι κτυπᾶ ἀκριβῶς τίς δογματικές προλήψεις.

«Ὁ μελετῶν συγκριτικῶς τίς θρησκεῖες καί τά φιλοσοφικά τους δόγματα, δέν πρέπει νά καταλαμβάνεται ὑπό δέους ἐνώπιον τῆς λέξεως *πολυθεϊσμός* οὔτε νά ἀγάλλεται ἐνώπιον τῆς λέξεως *μονοθεϊσμός*. Δέν πρέπει νά προφέρει τό ὄνομα τοῦ Ἰεχωβᾶ μετά τρόμου καί τό τοῦ Διός μετά περιφρονήσεως. Γιά τόν μύστη δέν ὑπάρχουν οὔτε αἱρέσεις οὔτε ὀρθοδοξίες».

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Αὐτές εἶναι πολλές φορές προέκταση τῶν δογματικῶν προλήψεων καί κυρίως ἀναφέρονται στά θέματα περί τοῦ *θείου*, περί τῆς *ψυχῆς*. Ἐπίσης, πρόληψη εἶναι ἡ προσήλωση ὁρισμένων φιλοσοφικῶν σχολῶν στόν ὀρθολογισμό, στά ὀρθολογιστικά συστήματα, χωρίς νά λαμβάνουν ὑπ' ὄψη ὅτι μόνον ὁ νοῦς, μόνον οἱ λειτουργίες τοῦ νοῦ, δέν εἶναι ἐπαρκεῖς γιά νά δώσουν στόν ἄνθρωπο τήν ἀλήθεια.

Ἄλλη μορφή φιλοσοφικῶν προλήψεων εἶναι ἡ προσκόλληση πολλές φορές ὁλοκλήρων σχολῶν σέ φιλοσοφικές θεωρίες, οἱ ὁποῖες εἶναι ἀκατανόητες, πολλές φορές συγκεχυμένες καί ἀσυνεπεῖς.

Καί οἱ φιλοσοφικές προλήψεις κρατοῦν τόν νοῦ δέσμιο καί σχηματίζουν ἕνα φράγμα στήν ἐλεύθερη ἔρευνα.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Αὐτές ἐμφανίζονται κυρίως στούς θετικούς ἐπιστήμονες, διότι πολλοί ἀπό αὐτούς λησμονοῦν ὅτι πρωτίστως εἶναι ἄνθρωποι καί δεύτερον εἶναι ἐπιστήμονες, καί ὡς ἄνθρωποι ἔχουν καθῆκον νά ἐρευνήσουν τήν ἀλήθεια χωρίς φραγμούς.

Οἱ ἐπιστημονικές προλήψεις ἔγκειν-ται στό ὅτι οἱ ἐπιστήμονες, οἱ ἔχοντες αὐτές, δέν δέχονται ὅτι ὑπάρχει τίποτε ἄλλο πέρα ἀπό τήν ἐπιστημονική ἔρευ-να, ἀπό τίς ἐπιστημονικές ἀντιλήψεις καί ἀπό τίς ἐπιστημονικές θεωρίες ἀ-κόμη, οἱ ὁποῖες δέν εἶναι ἀλήθεια, ἀλλά εἶναι ὑποθέσεις περί τῆς ἀληθείας.

Δέν θέλουν νά ἐννοήσουν ὅτι ἡ Φύση δέν ἔχει μόνον τήν ὑλική ὄψη. Ὅτι μποροῦν νά ὑπάρχουν καί ἄλλα ζητή-ματα, καί ἄλλες πλευρές τῆς Φύσεως ἄξιες ἐξετάσεως καί ἐρεύνης.

Ἔχει συμβεῖ πολλές φορές μέ πολλούς ἐπιστήμονες, οἱ ὁποῖοι μαστίζονται ἀπό αὐτές τίς προλήψεις νά εἶναι τόσο προ-σκολλημένοι πρός αὐτές, ὥστε νά εἶναι διστακτικοί καί πολλές φορές ἀπορριπτι-κοί, γιά κάθε νέα τυχόν ἰδέα ἐπιστημονική, γιά κάθε πρόοδο τῆς ἐπιστήμης. Ἀναφέ-ρω τό γνωστό παράδειγμα τοῦ Φοῦλτον, ὁ ὁποῖος ἀνακάλυψε τήν ἐφαρμογή τῆς δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ στά πλοῖα.

Ὅταν ὑπέβαλε στόν Ναπολέοντα Βο-ναπάρτη τά σχέδια τοῦ ἀτμοπλοίου αὐτός τά παρέπεμψε στήν Ἀκαδημία τῶν Ἐπι-στημῶν, ἡ ὁποία τά ἀπέρριψε. Ἐν τῷ με-ταξύ τά σχέδια αὐτά τά πῆραν οἱ Ἄγγλοι καί κατασκεύασαν αὐτοί τά πρῶτα ἀτμόπλοια.

Παραθέτω ἕνα ἄρθρο τοῦ καθηγητοῦ Β. Αἰγινήτου, σχετικῶς μέ τόν μεγάλο ἐπιστήμονα τοῦ παρελθόντος Τόμσον, ὁ ὁποῖος δέν ἐδέχετο τήν μεταστοιχείωση τοῦ χημικοῦ ἀτόμου, γιά νά καταδείξω τήν ἄρνηση τῶν ἐπιστημόνων τῶν ἐχόν-των αὐτές τίς προκαταλήψεις πρό κάθε τι τό νέον.

«Ὅταν ὁ Rutherford ἀνακοίνωνε τά ἀποτελέσματα δωδεκαετῶν ἐρευνῶν του ἐνώπιον τῆς Βρεττανικῆς Ἑταιρείας ἐπί τῆς ραδιενεργείας, ὁ γέρος τότε W. Tomson (Λόρδος Κέλβιν), ὁ ὁποῖος πέ-θανε μετά ἀπό λίγους μῆνες, σηκώθηκε ἀπό τήν θέση του καί εἶπε ἐντόνως τα ἑξῆς: *«Φαίνεται σχεδόν βέβαιον ὅτι ὑπάρχουν εἴδη ἀτόμων, ἕκαστο τῶν ὁποίων εἶναι ἀμετάβλητο στό διηνεκές, ὡς πρός τήν εἰδική ποιότητά του, καί ὅτι διάφορες οὐσίες, ὅπως ὁ χρυσός, ὁ ἄρ-γυρος ἤ τό ὀξυγόνο ἀποτελοῦνται ἐξ ἀτόμων ἀμεταβλήτου εἰδικῆς ποιότητος, στά ὁποῖα οὐδεμία ἀνταλλαγή, οὐδεμία μεταστοιχείωση εἶναι δυνατή»*.

Οἱ προλήψεις φθάνουν μέχρι τοῦ σημείου πού οἱ ἐπιστήμονες εἶναι ἕτοι-μοι νά ἀπορρίψουν κάθε φορά κάτι τό ὁποῖο εἶναι ἀντίθετο, ὅπως εἴπαμε, πρός τις ἐπιστημονικές θεωρίες, ἀντιλήψεις ἤ τίς κρατοῦσες ἰδέες.

Ποιός μπορεῖ νά πείσει τούς ἐπιστή-μονες γιά μία πρόληψή τους, κατ' ἐμέ κριτή, ὅτι ὁ Ἥλιος θά σβυσθεῖ καί νά πεῖ ὅτι μπορεῖ νά συμβεῖ καί κάτι τό ἀντίθετο, νά γίνει αὐτόφωτος καί ἕνας πλανήτης, ὁ ὁποῖος μέχρι τώρα εἶναι σκοτεινός;

Βεβαίως γίνεται μία ἀπώλεια μέ τήν ἀκτινοβολία ἐκ τῶν αὐτοφώτων σωμά-των, ὡς ἐκ τῆς ἐκπεμπομένης ἐνεργείας, ἀλλά τό ἀποτέλεσμα θά εἶναι αὐτό, τό ὁποῖο προδικάζει ἡ ἐπιστήμη; Ἄλλωστε κανένας ἄνθρωπος δέν ἔζησε τόσο πολύ, ὥστε νά παρακολουθήσει ἄλλους ἀστέ-ρες σβυνομένους, διότι εἶναι ζήτημα τεραστίων χρονικῶν διαστάσεων. Ποιός μπορεῖ ἐπίσης νά πείσει τούς ἐπιστήμο-νες ὅτι δέν θά συμβεῖ τό θερμικό τέλος τοῦ σύμπαντος, θάνατος καί ἀδράνεια;

Βεβαίως, βασίζεται σέ ὁρισμένα δε-

δομένα τῆς Ἐπιστήμης, ἀλλά γίνεται, καθώς νομίζω, ἕνα βασικό σφάλμα. Ὡς γνωστό, οἱ διάφορες μορφές ἐνεργείας καταλήγουν στήν θερμότητα. Ἐκεῖ λοι-πόν βασίζεται ἡ ἀντίληψη αὐτή «περί θερμικῆς ἐξισώσεως» καί ὅταν συμβεῖ μία τέτοια «θερμική ἐξίσωση» δέν μπο-ρεῖ νά γίνει οὐδεμία κίνηση, οὐδεμία μεταβολή, ἐπέρχεται πράγματι ἕνα «θάνατος», τόν ὁποῖον ἡ ἐπιστήμη ὀνο-μάζει «θερμικό θάνατο». Καί ὑπάρχει καί μία ἀρχή, ἕνας νόμος τῆς θερμοδυναμι-κῆς, ὁ νόμος Καρνώ.

Ἡ διαφορά, κατ' ἐμέ, εἶναι ὅτι αὐτοί οἱ νόμοι τῆς θερμοδυναμικῆς ἰσχύουν γιά κλειστά συστήματα, ἐνῶ τό **σύμπαν δέν εἶναι κλειστόν**. *«Ἀριθμός παμμέ-γιστος ἀεί συντελούμενος»* ἔλεγαν οἱ Πυθαγόρειοι γιά τό σύμπαν. Εἶναι καί τά ἀνωτέρω ἀπό τίς προλήψεις τῆς ἐπιστήμης.

Ἐκεῖ ὅμως πού οἱ προλήψεις εἶχαν ἐνταθεῖ καί τώρα κάπως ἀρχίζουν νά κάμπτονται ἦσαν πρός τά δεδομένα τῆς ἀστρολογίας, γιά τά ὁποῖα μόνο γε-λοῦσαν. Ἦταν δυνατόν ἐξωγήϊνες δυ-νάμεις νά ἐπηρεάζουν τόν ἄνθρωπο ὡς ὀντότητα, ὡς βιολογικό εἶδος; Καί μέ ὅλα αὐτά πρό ὀλίγων δεκαετηρίδων διαπιστώθηκαν οἱ περίφημες «κοσμικές ἀκτινοβολίες». Αὐτές εἶναι οἱ ἀκτινοβο-λίες, τίς ὁποῖες δέχεται και ὁ πλανήτης μας ἀπό τά ἀπώτερα σημεῖα τοῦ διαστή-ματος, τίς ὁποῖες ἄρχισαν νά μελετοῦν μετά σοβαρότητος οἱ ἐπιστήμονες.

Κατόπιν τῶν σχετικῶν ἐρευνῶν ἐπι-βεβαιώθηκαν θριαμβευτικά τά λεχθέντα ὑπό τῆς ἀστρολογίας. Καθώς δέ λέγει ὁ Ρίτσαρντ σ' ἕνα ἄρθρο του, ἀρχίζει τώρα νά δημιουργεῖται ἕνας νέος κλάδος ἐπι-στήμης μέ τό ὄνομα «κοσμική βιολογία».

Τά ἀνωτέρω ἐλέχθησαν γιά νά καταδειχθεῖ ποῦ ὁδηγοῦν οἱ προλήψεις τῶν ἐπιστημόνων. Ἀλλά γιά νά δοθεῖ τό δίκαιο ὅπως πρέπει, μέ αὐτά τά ὁποῖα λέμε δέν καταδικάζουμε τίς προσπάθειες τῆς ἐπιστήμης, ἡ ὁποία ἰδίως κατά τά τελευ-ταῖα 200 χρόνια εἶναι ἄξια σεβασμοῦ.

Ἀλλά δέν μποροῦμε παρά νά διαπι-στώσουμε ὅτι τά πλαίσια τῆς ἐρεύνης της, ὡς ἐκ τῶν μεθόδων βεβαίως, τίς ὁποῖες ἀκολουθεῖ, εἶναι περιορισμένα. Βασίζε-ται στήν ἐμπειρία καί στήν λογική. Εἶναι ἀδύναμος, δέν μπορεῖ νά προχωρήσει, νά ἐξακριβώσει τόν ἐνδότερο λόγο τῶν πραγμάτων. Δέν μπορεῖ νά ἀνατρέξει στά **ἀρχικά αἴτια**. Δέν μπορεῖ νά ξεφύ-γει ἀπό τούς νόμους τῆς ὕλης, τούς ὁποίους μελετᾶ. Δέν μπορεῖ νά κάνει τί-ποτε πέραν τῆς ἐμπειρίας, καθώς εἴπαμε, καί τοῦ λογικοῦ.

Ὑπάρχουν μερικές περιπτώσεις, στίς ὁποῖες εἰσέρχεται ἡ **διαίσθηση** στίς ἐπι-στημονικές ἀνακαλύψεις. Θά ἀναφέρω ἐδῶ τώρα αὐτές τίς τιμητικές ἐξαιρέσεις.

Εἶναι πολλές, ἀλλά θά ἀναφέρω τρεῖς. Ἐξ αὐτῶν, ἡ μία θίγει τό ζήτημα τῶν ἀνακαλύψεων, οἱ ὁποῖες πολλές φορές ὀφείλονται στήν διαίσθηση.

Ὅλοι θά ἔχουμε ἀκούσει γιά τόν Ἐρρῖκο Πουανκαρέ, ὁ ὁποῖος ἦταν ἕνας μεγάλος μαθηματικός, ἀστρονόμος καί φιλόσοφος. Ὁ ἀείμνηστος καθηγητής Βασ. Αἰγινήτης εἶχε γράψει σχετικό ἄρθρο γιά τόν Πουανκαρέ καί τόν ὕμνο αὐτοῦ πρός τήν διαίσθηση.

«Στήν ***διαίσθηση****»,* λέγει ὁ μέγας Πουανκαρέ, *«ὀφείλω πᾶν ὅ,τι ἔπραξα. Γιά τήν συγκρότηση ἐπιστήμης δέν ἀρκεῖ ἡ καθαρά λογική, ἀλλά ἀπαιτεῖται*

καί ἡ ***διαίσθηση.*** *Ἡ λογική δίδει τήν βεβαιότητα καί εἶναι τό ὄργανο τῆς ἀποδείξεως. Ἡ διαίσθηση εἶναι τό ὄργανο τῆς ἐφευρέσεως, τῆς ἀνακαλύψεως. Μόνη ἡ λογική θά μᾶς ἔφερνε σέ ταυτολογίες, δέν θά μποροῦσε νά δημιουργήσει κάτι νέο. Ἀπαιτεῖται μία ἱκανότης, ἡ ὁποία θά μᾶς κάνει νά βλέπουμε τόν σκοπό ἀπό μακριά, καί αὐτή ἡ ἱκανότητα εἶναι ἡ διαίσθηση. Ἡ λογική καί ἡ διαίσθηση εἶναι καί οἱ δύο ἀπαραίτητες στόν ἐρευνητή».*

Ὅσον ἀφορᾶ στίς ἄλλες διαπιστώσεις μερικῶν ἐπιστημόνων, περί τοῦ ὅτι δέν μπορεῖ νά καλύψει κάθε ἐρώτημα ἡ ἐπιστήμη, θά ἀναφερθῶ σέ ἕνα ἄρθρο τοῦ Βασ. Αἰγινήτου, πού ἔχει ὡς ἀκολούθως: «*Ἐάν λάβουμε ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐνδοτέρα φύση τῶν φαινομένων εἶναι ἄγνωστη καί διαφορετική τῶν συνήθως (φαινομένων), ὥστε οὔτε κατ' ὄνομα νά μποροῦμε νά τά χαρακτηρίσουμε, συμπεραίνουμε ὅτι ἡ πραγματικότητα δυσκόλως θά ἀναγνωρισθεῖ*».

Τόν τελευταῖο καιρό διάβασα ἕνα ἄρθρο τοῦ Λ. Κάρτερ, γραμματέως τῆς Βρεττανικῆς Διαπλανητικῆς Ἑταιρείας, ὑπό τόν τίτλο «*Νόησιν εἰς τό Σύμπαν ἔχει μόνον ὁ ἄνθρωπος*», ὅπου μεταξύ τῶν ἄλλων γράφει τό ἑξῆς, τονίζων τήν ἀδυναμία τοῦ ἐπιστήμονος νά συλλάβει τήν ἀλήθεια: «*Ὑπάρχουν σήμερα πολλά ἄγνωστα πράγματα. Ἐργαζόμεθα μέσα σέ τόσο περιορισμένες γνώσεις, ὥστε μποροῦμε νά συγκριθοῦμε μέ ἕναν ἄνθρωπο πού βλέπει μόνο τήν τελεία ἑνός γιῶτα τῆς Βρεττανικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας*».

* * * * * *

Ἀφοῦ διατρέξαμε αὐτές τίς διάφορες κατηγορίες προλήψεων, τελειώνοντας θά γενικεύσουμε κάπως τό ζήτημα. Εἴπαμε ὅτι ἀποτελοῦν μία κατάσταση διαρκῆ στόν ἄνθρωπο, τόν ὁποῖον κατατρύχουν. Ὑποδουλώνουν καί συσκοτίζουν τόν νοῦν, ὁ ὁποῖος δέν μπορεῖ κατ' αὐτόν τόν τρόπο νά λειτουργήσει ἐλεύθερα. Ἀποτελοῦν ἕνα φράγμα στήν ἐλευθερία τῆς σκέψεως καί τῆς ἐρεύνης.

Ἀλλά διαστρέφουν, ὅπως ἔθιξα προηγουμένως, καί τό περιεχόμενο τῆς συνειδήσεως, καί ἔτσι ἡ συνείδηση δέν ἔχει πλέον φυσικές ἰδέες, ἀλλά ἰδέες διεστραμμένες, οἱ ὁποῖες εἶναι ὑποκειμενικές, ἑπομένως ἐνδέχεται νά εἶναι ἀντιφυσικές, πεπλανημένες καί μή ἀληθεῖς.

Οἱ διάφορες προκαταλήψεις ὀφείλονται στήν ἐπίδραση τοῦ περιβάλλοντος, τοῦ οἰκογενειακοῦ περιβάλλοντος. Ἐπίσης ὀφείλονται σέ ἐλαττωμένη νοημοσύνη ἤ διεστραμμένη νοοτροπία. Ἀλλά ὁ ἀποφασιστικός παράγων, ὁ ὁποῖος καθιστᾶ τόν ἄνθρωπο εὐάλωττο στίς προλήψεις εἶναι ἡ ψυχική ἀνωριμότητα, δηλαδή ἡ νεαρή αὐτοῦ ψυχική ἡλικία, καθώς μποροῦμε νά ποῦμε μέ ἄλλα λόγια.

Τό περιεχόμενο δηλαδή τοῦ ὑποσυνειδήτου τοῦ ἀνθρώπου εἶναι χαμηλό, εἶναι πενιχρό. Ὁ καθηγητής Ἀντ. Ἀδριανόπουλος στό βιβλίο του «*Ἄνθρωπος καί ζωή*» ορίζει τό ὑποσυνείδητο, τοῦ ὁποίου δίδει ἀκριβῶς τήν πρέπουσα σημασία, καί ὄχι ὅπως θεωροῦμε ἐμεῖς ὅτι ὑποσυνείδητο εἶναι οἱ εἰς λήθην περιελθοῦσες ἰδέες τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Ἰδού τί λέγει ὁ **Ἀντ. Ἀδριανόπουλος**:

«*Τό* ***ὑποσυνείδητον****, ἐκτός τῶν εἰς λήθην περιελθόντων στοιχείων τῆς βρεφικῆς καί παιδικῆς ἡλικίας, περιλαμβάνει καί ἄλλα στοιχεῖα, προερχόμενα ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ Εἶναι τοῦ ἀτόμου, δηλαδή δέν εἶναι προϊόν παραστάσεων ἐκ τῆς παρούσης ζωῆς τοῦ ἀτόμου, ἤ ἐσχηματισμένων ὑπό τοῦ νοῦ κρίσεων ἤ ἀντιλήψεων, ἀλλ' ἔχει τήν πηγή του μέσα εἰς τό βάθος τῆς* ***προσωπικότητος****, ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς* ***ἀτομικότητος****.*

Τοὐναντίον οἱ ψυχικῶς ὥριμοι καθίστανται ἀνώτεροι τοῦ περιβάλλοντος, δέν ἐπηρεάζονται ἀπό τίς ἰδέες αὐτές καί τίς προλήψεις τοῦ περιβάλλοντος. Ἐκδηλώνει νοημοσύνη μεγαλυτέρα, διότι καί αὐτό τό ὑποσυνείδητον εἶναι ἕνα στοιχεῖο κρίσεως, τό ὁποῖο βεβαίως τυφλῶς καί ἀσυνειδήτως ἔρχεται εἰς τόν νοῦν.

Καί γενικῶς ἡ νοοτροπία αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων εἶναι προσανατολισμένη πρός ἕναν πόθον: πρός γνώση τῆς πραγματικότητος καί πρός ἀποκόμιση ἀληθειῶν. Εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖο λέμε, ὅτι αὐτός ὁ ἄνθρωπος ἔχει προδιάθεση γιά τήν ἀλήθεια».

Σάν ἐπίλογο θά προσθέσουμε ἀκόμα τά ἑξῆς:

Ὅπως καί τά πάθη, ἔτσι καί οἱ προλήψεις εἶναι κακίες. Καί συνιστοῦν μαζί μέ τίς ἄλλες κακίες τό εἰς τήν φύση κακόν, τό ὁποῖον εἶναι **θέσει**, ὅπως εἴπαμε καί ἄλλοτε.

Ἀποτελοῦν καί αὐτές τόν ρύπον, τήν ἀκαθαρσία τήν ὁποίαν ἔχει ἡ ψυχή. Ὁ δέ ἐπιθυμῶν τόν ἐξαγνισμό του πρέπει νά προσπαθήσει νά ἀποβάλει αὐτές τίς προλήψεις. Νά σπάσει τά δεσμά του καί νά καταστεῖ ἐλεύθερος ἀπό αὐτές. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος θά κατορθώσει ἕνα τέτοιο πρᾶγμα πού εἶναι δύσκολο, ὅπως εἶπα στήν ἀρχή, ὄχι βεβαίως καί ἀκατόρθωτο, θά μπορεῖ μέ τόν νοῦ ἐλεύθερο νά γνωρίσει καί νά ἐρευνήσει πολλές ἀλήθειες μέσα στήν φύση καί νά ἀποκομίσει γνώσεις πραγματικές.

Ἐπί ποίων θεμάτων; Θά ἀπαριθμήσω μερικά. Μπορεῖ νά μάθει τί εἶναι αὐτό τό «ἄγνωστον» τό ὁποῖον λέμε «ἄνθρωπος». Τί εἶναι αὐτό τό «μυστήριον» τό ὁποῖον λέμε «ἄνθρωπος». Ἀπό ποῦ προέρχεται αὐτή ἡ κατηγορία, αὐτή ἡ βιολογική καί ψυχική μονάς μέσα στήν Φύση. Τί εἶναι ἐκεῖνο τό ἔνδον, τό ὁποῖον «κινεῖ», αὐτό τό ὁποῖον λέμε συνήθως μέ τόν ὅρον «ψυχή». Ποιός εἶναι ὁ προορισμός, τέλος πάντων, τόν ὁποῖον ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἐπί τῆς Γῆς. Ἔρχεται ἁπλῶς καί παρέρχεται;

Μπορεῖ ἀκόμη νά μάθει τί εἶναι «Φύσις». Ποιά εἶναι ἡ «οἰκονομία της». Ποῖοι εἶναι οἱ «σκοποί» της. Μπορεῖ νά ἀποκομίσει ἰδέες ἀληθεῖς περί τοῦ «θείου». Ἄλλο μυστήριον γιά τόν ἄνθρωπον! Τί εἶναι αὐτό πού λέμε «Θεῖον», στό ὁποῖο διάφορες θρησκεῖες, διάφορα φιλοσοφικά συστήματα δίδουν πολλές καί διάφορες ἔννοιες;

Μπορεῖ νά δεχθεῖ ἀπαντήσεις ἀληθεῖς στίς ἀνησυχίες, στά προβλήματα, στά ἐρωτηματικά, τά ὁποῖα ἕνας ἁγνός ἄνθρωπος, ἀπαλλαγμένος προλήψεων καί παθῶν, μπορεῖ νά θέσει καί νά ἐρευνήσει. Καί τέλος θέλω νά τονίσω τό ἑξῆς:

Τό ἀληθές γνωστικόν περιεχόμενον ἀφ' ἑνός καί **ὁ πραγματικός ἐξαγνισμός** ἀφ' ἑτέρου, ἀποτελοῦν δύο προϋποθέσεις, οἱ ὁποῖες μποροῦν νά ὠθήσουν ἕναν ἄνθρωπο εἰλικρινῆ, σέ εὐρεῖς ὁρίζοντες, σέ ψηλότερους ὁρίζοντες πνευματικούς.

ΕΠΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

ΗΡΑΚΛΗΣ: Ἐπιμήδη, Ἰάσιε, Ἴδα, Παιωναῖε, ἄλλοτε σᾶς ἔβαλα, κατ' ἐντολή τοῦ Δία, νά διαγωνιστεῖτε στήν Ὀλυμπία καί ἔτσι ἄρχισαν οἱ Ὀλυμπιακοί ἀγῶνες!

Θέλαμε νά θυμήσουμε στούς ἀνθρώπους ὅτι καί οἱ Θεοί τρέχουν στό ἡλιοστάδιο. Γι' αὐτό ἀκριβῶς διαλέξαμε τήν Ἠλεία.

Γιά νά σημάνουμε ὅτι στήν φωτεινή Ἑστία τοῦ Ἡλίου θά τερματίσουν ὅλοι οἱ πλανῆτες καί οἱ Ὀλύμπιοι κυβερνῆτες τους. Γι' αὐτό ἄλλωστε ὀνομάσαμε τό χῶρο πού θά ἐτελοῦντο Ὀλυμπία καί τούς ἴδιους Ὀλυμπιακούς ἀγῶνες. Γιά νά δείξουμε σέ ὅλους ὅτι τό πνεῦμα τους εἶναι ταυτόσημο μέ ἐκεῖνο τῶν Ὀλυμπίων θεῶν, πού πλανητικά πνεύματα καθώς εἶναι τρέχουν γιά νά πρωτοτερματίσουν στήν ἐνδοχώρα τῆς Ἄνω Ἠλείας.

Τώρα πήραμε πάλι ἐντολή ἀπό τρεῖς πλέον θεούς, τόν Δία, τόν Ἅδη καί τόν Ποσειδώνα: Τόν Διαστημικό, τόν Λεπτοφυή καί τόν Ἐνάλιο ἢ ἐπαναγεννώμενο κόσμο νά ἀνεβάσουμε σημαντικά τούς Ὀλυμπιακούς ἀγῶνες.

Καί οἱ τρεῖς θεοί εἶναι ἀγανακτισμένοι. Ὄχι μόνο γιατί δέν τελοῦνται πιά στήν Ἑλλάδα, τήν χώρα πού τούς πρωτογέννησε καί τούς δικαίωσε, ἀλλά καί γιατί, ὅπως γίνονται, ἀποτελοῦν ἐπιβράβευση τοῦ βαρβαρισμοῦ καί γι' αὐτό βρίσκονται στούς ἀντίποδες τοῦ ἀνελικτικοῦ Ὀλυμπιακοῦ πνεύματος.

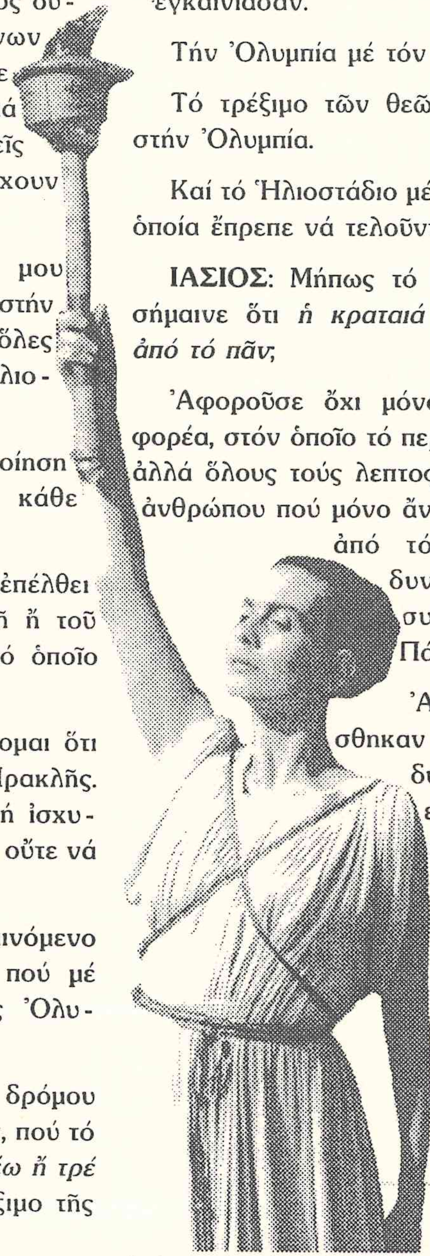
Ἀντί, δηλαδή, οἱ ἄνθρωποι νά μιμηθοῦν τούς θεούς καί νά μάθουν νά τρέχουν μέ τό ψυχο-πνευματικό τους ἅρμα, ἐνδυναμώνουν τό σῶμα καί τά κατώτερα ἐνδιαφέροντά τους, ὥστε θά ἦταν καλλίτερα νά στεφανώνουν τά πόδια τους παρά τήν κεφαλή τους.

Ξέχασαν τελείως ὅτι ἀκόμη καί τά ὀνόματα τῶν ἐγκαινιαστῶν – τά δικά μας ὀνόματα – εἶναι ἀσφαλεῖς ὁδοδεῖκτες τῆς ὑψηλῆς σκόπευσης τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων.

ΕΠΙΜΗΔΗΣ: Τό ὄνομά μου θυμίζει πώς μόνο *αὐτός πού εἶναι ἐπί τῆς μήδης*, δηλαδή ἐπάνω στήν σκέψη, εἶναι δυνατόν νά αὐξήσει τό φῶς, πού θά ἐπιτρέψει στήν ψυχή του νά λάβει μέρος μέ τήν ταχυκινησία της στούς Ὀλυμπιακούς ἐξελικτικούς ἀγῶνες τοῦ ἡλιοσταδίου.

ΙΑΣΙΟΣ: Τό ὄνομά μου σημαίνει τήν *Ἴαση ἀπό τήν ἐπαναληπτική θνητότητα*. Κι αὐτή μπορεῖ νά ἐπέλθει μόνο μέ τό τρέξιμο στό ψυχήλιο στάδιο τῆς ἐξελίξεως ἢ Ὀλυμπίας.

ΙΔΑΣ: Τό δικό μου ὄνομα δέν σημαίνει μόνο ἀλλά βοᾶ πώς κινητήριος δύναμη τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων εἶναι *οἱ Ἰδέες*. Γι' αὐτό ἄλλωστε ἐπονομαζόμαστε ὅλοι Ἰδαῖοι, γιά νά ἐπισημάνουμε πώς μόνο φορεῖς Ἰδεῶν μποροῦν νά συμμετάσχουν στούς Ὀλυμπιακούς ἀγῶνες.

ΠΑΙΩΝΑΙΟΣ: Τό ὄνομά μου θυμίζει τήν *Πύλη τοῦ αἰωνίου*, στήν ὁποία ἀποβλέπουν νά εἰσέλθουν ὅλες οἱ ἀγωνιζόμενες ψυχές τοῦ ἡλιοσταδίου.

ΗΡΑΚΛΗΣ: Γιατί ἡ Ἡλιοποίηση εἶναι ὁ ἀπώτερος σκοπός κάθε Ὀλυμπιονίκη.

Κι αὐτή δέν εἶναι δυνατόν νά ἐπέλθει χωρίς τούς ἄθλους τοῦ Ἡρακλῆ ἢ τοῦ *Κλέους τῆς Ἥρας-Ψυχῆς*, μέ τό ὁποῖο ταυτοσημαίνεται τό ὄνομά μου.

Γιατί ἐγώ βέβαια δέν ἰσχυρίζομαι ὅτι εἶμαι ὁ ἀπεσταλμένος ἐκεῖνος Ἡρακλῆς. Ἀποτελεῖ ἄλλωστε, ἀξίωμα νά μή ἰσχυρίζεται κανείς ὅτι εἶναι μυημένος, οὔτε νά διακηρύσσει τούς ἄθλους του.

Τό ἴδιο ἐπίσης ὑψηλό σημαινόμενο διαθέτουν ὅλα τά ἀγωνίσματα, πού μέ αὐτά ἐγκαινιάσαμε ἄλλοτε τούς Ὀλυμπιακούς ἀγῶνες.

ΕΠΙΜΕΝΙΔΗΣ: Οἱ ἀγῶνες δρόμου συμβολίζουν τό τρέξιμο τῶν θεῶν, πού τό ὄνομά τους προέρχεται ἀπό τό *θέω ἢ τρέχω*. Ἀφοροῦν πρωτίστως τό τρέξιμο τῆς σκέψεως.

ΗΡΑΚΛΗΣ: Πόσο ἀσήμαντοι συνεπῶς ἔχουν γίνει μέ τό νά πάψουν νά τελοῦν τούς Ὀλυμπιακούς ἀγῶνες στήν Ὀλυμπία καί νά μή συσχετίζουν πλέον:

Τά ἀγωνίσματα μέ ἐκείνους πού τά ἐγκαινίασαν.

Τήν Ὀλυμπία μέ τόν Ὄλυμπο.

Τό τρέξιμο τῶν θεῶν μέ τό τρέξιμο στήν Ὀλυμπία.

Καί τό Ἡλιοστάδιο μέ τήν Ἠλεία, στήν ὁποία ἔπρεπε νά τελοῦνται.

ΙΑΣΙΟΣ: Μήπως τό Παγκράτιον δέν σήμαινε ὅτι *ἡ κραταιά δύναμη ἔρχεται ἀπό τό πᾶν*;

Ἀφοροῦσε ὄχι μόνο τόν σωματικό φορέα, στόν ὁποῖο τό περιόρισαν σήμερα, ἀλλά ὅλους τούς λεπτοφυεῖς φορεῖς τοῦ ἀνθρώπου πού μόνο ἄν γίνουν κραταιοί ἀπό τό πᾶν, ὑπάρχει δυνατότητα ὀρθῆς συμμετοχῆς στόν Πάν-κράτιον.

Ἀλλά ἀφοῦ ἐστιάσθηκαν στήν σωματική δύναμη καί μόνο, εἶναι νά ἀπορεῖ κανείς πῶς δέν ἐπιλέγουν Ταύρους καί Λέοντες γιά Ὀλυμπιονίκες!

ΗΡΑΚΛΗΣ: Ἔκαναν κάτι χειρότερο, ἔγιναν οἱ ἴδιοι θηριώδεις!

ΙΔΑΣ: Μήπως ἡ Δισκοβολία δέν σήμαινε τό ρίξιμο τοῦ... δίσκου τῆς αὔρας ὅσο τό δυνατόν μακρύτερα; Καί εἶναι βέβαιο ὅτι ἡ δισκοβολία τοῦ Λόγου ἢ τῶν Ἰδεῶν περνᾶ κι

αὐτή πρῶτα ἀπό τήν αὔρα, γιά νά ἔχει μεγαλύτερο βεληνεκές.

ΠΑΙΩΝΑΙΟΣ: Καί τό σημαντικό βεληνεκές τοῦ ἀκοντίου τί ἄλλο εἶναι παρά ὁ ἀγώνας νά ὑπερακοντίσει κανείς τόν χρόνο καί νά ἐξακοντιστεῖ στό Αἰώνιο!

Τό ἴδιο καί ὁ Πένταθλος σήμαινε τήν συγγυμνασία τῶν πέντε αἰσθήσεων, πού ὁδηγοῦν στήν ἐκδήλωση τῆς οὐσίας τοῦ αἰθέρα, στίς πέντε μυήσεις πού εἶναι δυνατόν νά λάβει ὁ ἄνθρωπος καί τό πέμπτο πεδίο, στό ὁποῖο εἶναι δυνατόν νά ὁδηγηθεῖ.

ΗΡΑΚΛΗΣ: Ἀδελφοί μου, μᾶς περιμένει σοβαρό νέο ἔργο καί δέν εἶναι δυνατόν νά συνεχίσουμε τήν ἀπαρίθμηση τῶν παλαιῶν ἀγωνισμάτων.

Διαφορετικά, θά ἔπρεπε νά ἀναφερθοῦμε πρωτίστως στίς Ἱπποδρομίες καί νά τίς συσχετίσουμε μέ τόν Πέλοπα. Ἄν μή τί ἄλλο γιά νά ἐπισημάνουμε τήν ἀλήθεια, πώς σάν ἀνάμνηση τῆς δικῆς τους ἁρματοδρομίας καθιερώθηκαν εἰδικά στήν Πελοπόννησο οἱ ἁρματοδρομίες τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων. Γιατί οἱ ἁρματοδρομίες σημαίνουν πώς τό ἅρμα τῆς ψυχῆς, πού διακινεῖται ἀπό τούς τέσσερεις αἰθερικούς ἵππους, πρέπει νά ἔχει σάν πρότυπο τό ἐπουράνιο ἡλιακό τέθριππο.

Γι' αὐτό τώρα οἱ τρεῖς θεοί μᾶς ἔδωσαν σαφεῖς ὁδηγίες νά φροντίσουμε νά διασυνδέσουμε τά νέα ὀλυμπιακά ἀγωνίσματα μέ τούς τρεῖς κόσμους πού οἱ ἴδιοι ἐκπροσωποῦν.

ΙΑΣΙΟΣ: Ὅπως ὅλα σήμερα ἔτσι καί οἱ Ὀλυμπιακοί ἀγῶνες νοσοῦν, γιατί ἀπομακρύνθηκαν ἀπό τόν Ἀπολλώνειο τρίποδα τοῦ Ὡραίου, τοῦ Ἀληθοῦς καί τοῦ Ἀγαθοῦ.

ΗΡΑΚΛΗΣ: Καί αὐτός εἶναι ὁ λόγος τῆς πρωταρχικῆς ἐπιβράβευσης τοῦ Ἀπόλλωνα στήν Ὀλυμπία ὅταν διαγωνίσθηκαν οἱ θεοί πρίν ἀπό μᾶς. Γι' αὐτό πρέπει τώρα νά ἀνυψώσουμε τό ὅραμα τῶν ἴδιων τῶν θεατῶν τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων. Δέν ἐπιτρέπεται, ἐπί ποινῇ θανατώσεώς των, νά ἀφήσουμε νά ἐκβαρβαρωθοῦν ἀκόμη περισσότερο. Πρέπει νά φροντίσουμε νά ἐξελληνιστοῦν καί πάλι.

Ὅλο τό ἡλιακό μας σύστημα – κι ὄχι μόνο αὐτό – ἀποτελεῖ ἕνα ὀλυμπιακό ἀγωνιστικό στάδιο.

Ἀπό τά μικροστοιχεῖα τῆς ὕλης μέχρι τούς ἴδιους τούς πλανῆτες, τά πάντα ἀγωνίζονται νά προσηλιωθοῦν. Μία διάπυρη ἀείζων ἕλξη μαγνητοκαλεῖ τά διάσπαρτα πλανητικά μέλη, κι αὐτά συναγωνιστικά προστρέχουν γιά τήν δαφνοστεφή Ἀπολλώνειο νίκη τῆς ἡλιοποιήσεως.

Γιατί μιά ἀνεξίτηλη ἀρχετύπηση ἔχει ἐγγράψει στόν πυρήνα ὅλων τῶν στοιχείων τήν κεντρομόλο ἡλιοπρεπή τους ὁδοιπορία.

Κι αὐτήν ἀκριβῶς τήν οὐρανογήινη ἐξελικτική ὠκυποδία ἐπισημαίνει ἡ ταυτοσήμανση Ὀλύμπου-Ὀλυμπίας.

Ὅπως οἱ ἀθληταί συναγωνίζονται γιά τόν πρωτοτερματισμό τους στό στάδιο τῆς Ὀλυμπίας, ἔτσι καί οἱ Ὀλύμπιοι θεοί (θέω-τρέχω) καί οἱ συνώνυμοι πλανῆτες (πλανήτης-πλάνητας) συναγωνίζονται γιά τήν ταχύτερη ἐπάνοδο στό ἡλιοστάδιο.

Αὐτός ἦταν ἄλλωστε καί ὁ σημαντικός λόγος γιά τόν ὁποῖον οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες – λαός μέ ὑψηλή σημαντική – ἐπέλεξαν ὡς χῶρο τελέσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων τόν νομό Ἠλείας.

Ἐτελοῦντο ἐκεῖ γιά νά ἐπισημάνουν ὄχι μόνο τήν ἐμφανῆ ἅμιλλα τῶν ἀγωνιζομένων ἀνθρώπων ἀλλά καί τήν ἐξυπονοουμένη ἅμιλλα τῶν πλανητῶν τῆς ἄνωθεν Ἠλείας, δηλαδή στό Ἡλιοστάδιο ἤ στόν νομό τοῦ Ἡλίου.

Ἀπέβλεπαν δηλαδή μέ τήν ἐπιλογή τῆς Ἠλείας, ὡς χώρου τελέσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων στήν ἐπισήμανση ἑνός καθολικοῦ ἐξελικτικοῦ γεγονότος: ὅπως στήν γήινη Ἠλεία συντελοῦνται ἀγῶνες πρωτοστασίας ἔτσι καί στόν Οὐρανό συντελοῦνται διαπλανητικοί ἀγῶνες πρωτοτερματισμοῦ στό Ἡλιογόνο στάδιο.

Συνεπῶς οἱ Ὀλυμπιακοί ἀγῶνες στήν ὑψηλότερη ἐμβέλειά τους ἐπισημαίνουν τήν ἀγωνιστική συμπορεία τῶν Διονυσιακῶν πλανητικῶν μελῶν – ὅλων τῶν πλανητῶν τοῦ Ἡλιακοῦ συστήματος – πρός τόν σκοπό Ἡλιοποιήσεως ἤ Ἀπολλωνείου Ἑνοποιήσεώς των.

Μέσω δηλαδή τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων τοῦ Ἡλιοσταδίου (στόν ἄνωθεν νομό Ἠλείας) συντελεῖται ἡ πυρήλιος συνένωση τῶν Διονυσιακῶν πλανητικῶν μελῶν καί ἐπέρχεται ἡ μητρήλιος ἀδελφοποίηση Ἀπόλλωνα-Διονύσου.

Αὐτός εἶναι καί ὁ σημαντικός λόγος γιά τόν ὁποῖον ὁ ἑνοποιημένος Διόνυσος θά διαδεχτεῖ τόν Ἀρχηγέτη τῶν πλανητικῶν θεῶν, Δία. Διόνυσος ἄλ-

λωστε σημαίνει Διός Νύσα - Διός Όρος. Είναι δέ γνωστό ότι τό όρος τοῦ Δία εἶναι τό Ἴδα: ΔΙΑ - ΙΔΑ. Πρόκειται γιά τό Ἰδαῖον Ὄρος - γιά τό γνωσιολογικό μυητικό Ὄρος ἐπί τοῦ ὁποίου συντελεῖται ἡ ἑνοποίηση τῶν μελῶν τοῦ Διονύσου.

Καί αὐτά τά μέλη τοῦ Διονύσου τά ἑνοποιούμενα στό γνωσιολογικό ἤ μυητικό ὄρος Ἴδα (Δία ἤ Διάστημα) εἶναι οἱ διαχωρισμένες γνώσεις κάθε πλανήτη, οἱ διάσπαρτες σ' ὅλη τήν Ἡλιακή ἐπικράτεια. Γι' αὐτό ἡ ἐπαύξηση τοῦ γνωσιολογικοῦ δυναμικοῦ (δηλαδή τῆς Σοφίας) κάθε πλανήτη τόν καθιστᾶ ἐπάξιο ἡλιακό Ὀλυμπιοδρόμο.

Ἔτσι, τό Κρασί τοῦ Διονύσου εἶναι τό γνωσιολογικό κράμα τῶν πλανητῶν. Κάθε φωτονιακά δέ ἀγωνιζόμενος πλανήτης ἀνυψώνει ἐξελικτικά τούς ἄλλους.

Γι' αὐτό τελικά τό γνωσιολογικό κράμα τῶν πλανητῶν συμμείγνυται στόν πυρογενῆ Ἡλιακό κρατήρα καί μ' αὐτό ἀκριβῶς τό Διαπλανητικό Διονυσιακό κρασί (κρασί - κράμα - κάρμα) περατώνεται ἡ ἀνταγωνιστική χωριστικότητα καί τά ἑνοποιημένα γνωσιολογικά μέλη τοῦ Διονύσου τόν ἀδελφοποιοῦν μέ τόν Ἥλιο - Ἀπόλλωνα.

Αὐτός εἶναι ὁ σημαντικός λόγος γιά τόν ὁποῖον ἕνας Ἰδαῖος πρωτοκαθιέρωσε στήν Ἠλεία τους Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες.

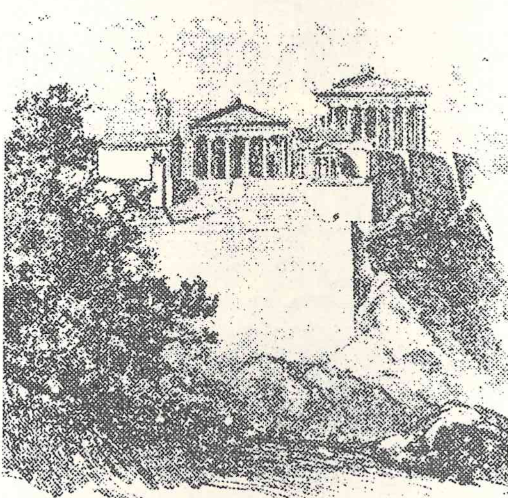
Καί ἐπειδή σ' αὐτή τήν σημαντική ἀδελφοποίηση ἐπιβοηθεῖ ὁ ἀληθινός Ὀλυμπιονίκης, γι' αὐτό: ἀπονέμεται στούς νικητάς τό δάφνινο στεφάνι - δεῖγμα τῆς Ἀπολλωνείου Ἡλιοποιήσεως. Ἀφοῦ στή γλῶσσα τῆς Σημαντικῆς μέ τό Δάφνινο Στεφάνι τοῦ Ἀπόλλωνα ἐπιβραβεύεται ἡ Ἡλιογόνος Αὔρα τοῦ νικητῆ.

Κι ἐπειδή ἀκριβῶς ἡ ἡλιογόνος αὔρα (ἡ περικεφαλαία ἤ περί τήν κεφαλήν αὔρα) εἶναι ἄκρως προστατευτική - γι' αὐτό καί οἱ ἀρχαῖοι γκρέμιζαν τά τείχη τους (τήν αὔρα τῆς πόλεώς τους), ὅταν εἶχαν τόσο ἰσχυρούς ἡλιοδύναμους προστάτες.

Ἀλλά ἄν οἱ ἐξωτερικοί Ὀλυμπιονίκες συντελοῦν στήν κατάργηση τῶν τειχῶν τῶν ἄστεων - οἱ ἐσωτερικοί Ὀλυμπιονίκες (νικηταί τῶν μυοδρομίων) συντελοῦν στήν κατάργηση τῶν πλανητικῶν τειχῶν (διαπλανητικῆς χωριστικότητας) καί ἐπιβοηθοῦν στήν ἑνωποίηση τῶν διασπάρτων μελῶν τοῦ ἐπουρανίου Ζαγρέα Διονύσου- ὥστε νά ἀδελφοποιηθεῖ μέ τόν Μητρήλιο Ἀπόλλωνα.

Γι' αὐτό καί ἡ ἡλιοπρεπής αἰθεροεγκεφαλική αὔρα εἶναι γιά τούς ἐσωτερικούς Ὀλυμπιοδρόμους ὁ καλύτερος καί ὁ μόνος νικητήριος στέφανος.

ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

776 π.Χ.
ΔΕΝ ΗΣΑΝ ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Οἱ ἡμερομηνίες γιά τήν ἔναρξη ἤ ἐπαναφορά τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων εἶναι θεωρητικές. Οἱ πληροφορίες γιά τήν χρονολόγηση τῶν ἀγώνων εἶναι περιορισμένες καί οἱ σχολιαστές μόνο νά εἰκάσουν μποροῦν ἕνα δυνητικό χρονοδιάγραμμα. Ἔχουμε ἐπεξεργαστεῖ τήν θεωρία πού ἀκολουθεῖ, μέ βάση τό τέλος τῆς Τροίας VII, τό 1190 π.Χ. κατά προσέγγιση, ἔτος πού θεωρεῖται ὡς χρονολογία καταστροφῆς τῆς Τροίας στό Ὁμηρικό ἔπος *Ἰλιάδα*. Ἀκολουθῶντας τά ἴχνη τοῦ χρόνου ἀπό ἕναν πρόγονο, πού βρέθηκε στήν Τροία VII, πρός τούς ἀπογόνους του, πού ἔζησαν τήν ἐποχή τοῦ τέλους τῆς πρώτης φάσης τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, μποροῦμε νά δημιουργήσουμε ἕνα εὔλογο χρονοδιάγραμμα. Γιά τήν πληρέστερη ἐπεξεργασία αὐτοῦ τοῦ χρονοδιαγράμματος, χρησιμοποιήσαμε ἀρχαῖες πηγές, γιά τήν ἀντίστροφη μέτρηση πρός τά πίσω, ἀπό τό 776 π.Χ. πού θεωρεῖται ἡ ἡμερομηνία τῆς πρώτης καταγραφῆς τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων.

Τό ἔτος 776 π.Χ. δέν εἶναι ἡ χρονολογία τῶν πρώτων ἀγώνων πού ἔγιναν μετά τήν ἐπαναφορά τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, οἱ ὁποῖοι, κατά τόν Παυσανία, εἶχαν διακοπεῖ γιά ἕνα χρονικό διάστημα, ἀλλά εἶναι ἡ χρονολογία τῶν πρώτων ἀγώνων, στούς ὁποίους καταγράφηκαν τά ὀνόματα τῶν νικητῶν.

Ὁ Παυσανίας ἀναφέρει ὅτι οἱ ἀγῶνες διακόπηκαν, μετά τήν βασιλεία τοῦ Ὄξυλου, τοῦ βασιλιᾶ τῆς Ἤλιδος. Ὁ Ὄξυλος εἶχε δεχθεῖ χρησμό, ὅτι θά μοιρασθεῖ τόν θρόνο του μέ ἀπόγονο τοῦ Πέλοπος, ὁ ὁποῖος λέγεται πώς ἵδρυσε τούς ἀγῶνες. Ὁ Ὄξυλος βρῆκε τόν Ἀγόριο, πού ἦταν ὁ δίς-δίς-ἐγγονός τοῦ Ἀγαμέμνονα, τοῦ ἐγγονοῦ τοῦ Πέλοπος.

Ὁ Ἀγαμέμνων, κατά τήν Ὁμηρική *Ἰλιάδα*, ἦταν ὁ ἀρχηγός τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων στόν Τρωικό πόλεμο. Ἄν αὐτό ἀληθεύει, πρέπει νά ἔζησε ὄχι ἀργότερα ἀπό τό 1190 π.Χ. περίπου, ἀφοῦ αὐτή εἶναι ἡ ἀποδεκτή ἡμερομηνία γιά τό τέλος τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Ἑπομένως, ὑπολογίζοντας πώς ὁ δίς-δίς-ἐγγονός Ἀγόριος ἦταν πέντε γενεές μετά τόν Ἀγαμέμνονα καί πώς ἡ γενεά μετροῦσε 25 χρόνια κατά τήν ἀρχαιότητα, ὁ Ὄξυλος καί ὁ Ἀγόριος πρέπει νά ἔζησαν ὄχι ἀργότερα ἀπό τό 1065 π.Χ.

Ὁ Παυσανίας γράφει πώς οἱ ἀγῶνες διακόπηκαν μέχρι τήν ἐποχή τοῦ βασιλιᾶ τῆς Ἤλιδος Ἴφιτου, ὁ ὁποῖος τούς ἐπανέφερε. Ὁ Φλέγων ἐκ Τράλλεων, ἱστορικός τοῦ δεύτερου μ.Χ. αἰῶνα, γράφει πώς ἔγιναν 28 Ὀλυμπιάδες ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Ἴφιτου μέχρι τήν ἐποχή τοῦ Κορύβου, πού ἦταν ἕνας μάγειρος ἀπό τήν Ἤλιδα καί ὁ πρῶτος καταγεγραμμένος νικητής στούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες τοῦ 776 π.Χ.

Ἄν πιστέψουμε τόν Φλέγωνα, ὅτι ἔγιναν 28 Ὀλυμπιάδες, πού ἰσοῦνται με 108 χρόνια, ἀπό τόν Ἴφιτο μέχρι τόν Κόρυβο, τότε μποροῦμε νά χρονολογήσουμε τούς πρώτους ἀγῶνες μετά τήν ἐπαναφορά τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἀπό τόν Ἴφιτο, στό 884 π.Χ., προσθέτοντας 108 χρόνια στό 776 π.Χ. Ἔτσι ὁ Κόρυβος γίνεται νικητής τῆς 28ης Ὀλυμπιάδας καί ὄχι τῆς πρώτης, στήν φάση τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἀγώνων.

Ἀφαιρῶντας τήν χρονολογία ἐπαναφορᾶς τῶν ἀγώνων ἀπό τόν Ἴφιτο, 884 π.Χ. ἀπό τήν χρονολογία διακοπῆς τῆς ἀρχικῆς φάσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, 1065 π.Χ., ἔχουμε συνολικά 181 χρόνια διακοπῆς τῶν ἀγώνων ἀπό τόν Ὄξυλο μέχρι τόν Ἴφιτο.

Ἀφίσα τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων τοῦ 1896

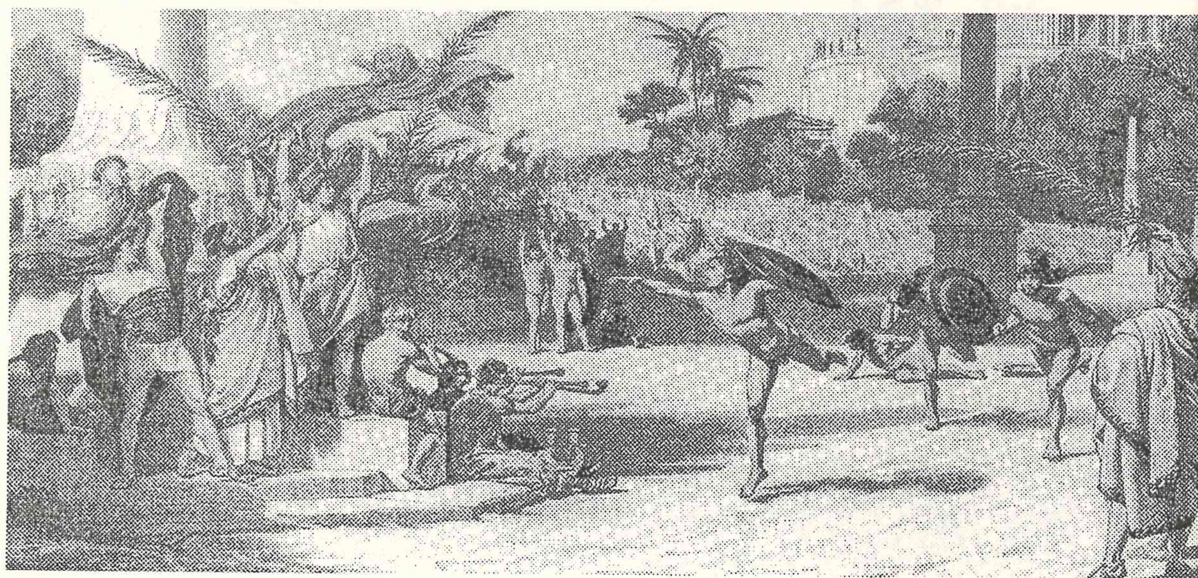
Ἀφίσα τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων τοῦ 1906

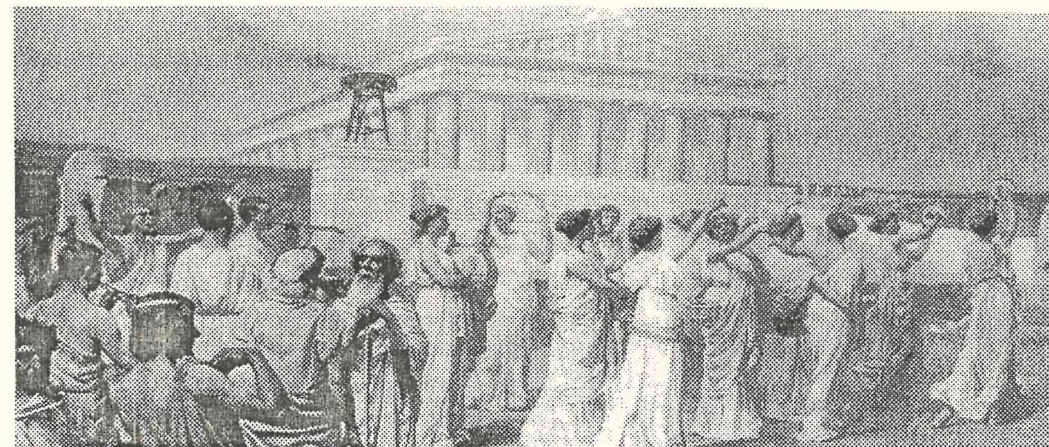
ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ

Οἱ Ὀλυμπιακοί ἀγῶνες ἦταν οἱ ἀρχαιότεροι καί πιό δημοφιλεῖς στήν Ἀρχαία Ἑλλάδα Πανελλήνιοι ἀγῶνες, οἱ ὁποῖοι ἀδέλφωναν τούς Ἕλληνες καί ὁδηγοῦσαν στήν κατάκτηση τοῦ Ὡραίου καί τοῦ Εὐγενικοῦ. Ὁ Πίνδαρος θέλοντας νά τονίσει τήν ἀνωτερότητα τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων λέει: «*Ἀγῶνες ἄν λαχτάρησες καρδιά νά τραγουδήσεις νά μή ζητήσεις πιό λαμπρό ἀπό τόν ἥλιο ἄστρο πού κατακλύζει ὁλημερίς τόν ἔρημο αἰθέρα οὔτε κι ἀγῶνα πιό τρανό γιά παίνεμα νά εἰποῦμε ἀπό ἕναν ὕμνο Ὀλυμπικό*». Ὁ δέ σχολιαστής του σημειώνει γιά τό μέγεθος τῆς ἑορτῆς: «*Τό δέ μεγίσταις ἑορταῖς θεῶν, ἥ τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ τοῦ Διός τῇ Ὀλυμπίᾳ νοητέον. Οὐκ ἔστι γάρ μείζων ταύτης οὐδεμία ἄλλη...*»

Οἱ Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες γίνονταν πρός τιμήν τοῦ Διός[1] καί τελοῦνταν στήν Ὀλυμπία[2], στήν ὄμορφη καί ὑποβλητική κοιλάδα τῆς ἀρχαίας Πισάτιδας στήν Ἤλιδα, ἡ ὁποία ἁπλώνεται στούς πρόποδες τοῦ δασωμένου Κρόνιου λόφου καί ἀνάμεσα στόν Ἀλφειό καί τόν παραπόταμό του Κλαδέο.

Οἱ προπονήσεις τῶν ἀθλητῶν στά ἀγωνίσματα, πρίν πᾶνε στήν Ὀλυμπία γιά τούς ἀγῶνες, γίνονταν στό ἀρχαῖο γυμνάσιο τῆς Ἤλιδας («*Ἐν δὲ Ἤλιδι τὰ ἄξια μνήμης γυμνάσιόν ἐστιν ἀρχαῖον, καὶ ὅσα ἐς τοὺς ἀθλητὰς πρὶν ἢ ἐς Ὀλυμπίαν ἀφικνεῖσθαι νομίζουσιν, ἐν τούτῳ σφίσι τῷ γυμνασίῳ δρᾶν καθέστηκε*», Παυσ. VI, 23, 1).

Πανηγυρισμοί ἐπί τῇ ἐνάρξει τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων

Πρώτη κατοίκηση τῆς περιοχῆς. Πρῶτες λατρεῖες

Διάφορα εὑρήματα βεβαιώνουν τήν κατοίκηση τοῦ χώρου τοῦ Ἱεροῦ τῆς Ὀλυμπίας καί τῆς γύρω περιοχῆς ἀπό τήν Πρωτοελλαδική ὥς τήν Ὑστεροελλαδική ἐποχή (2800 - 1100 π.Χ.).

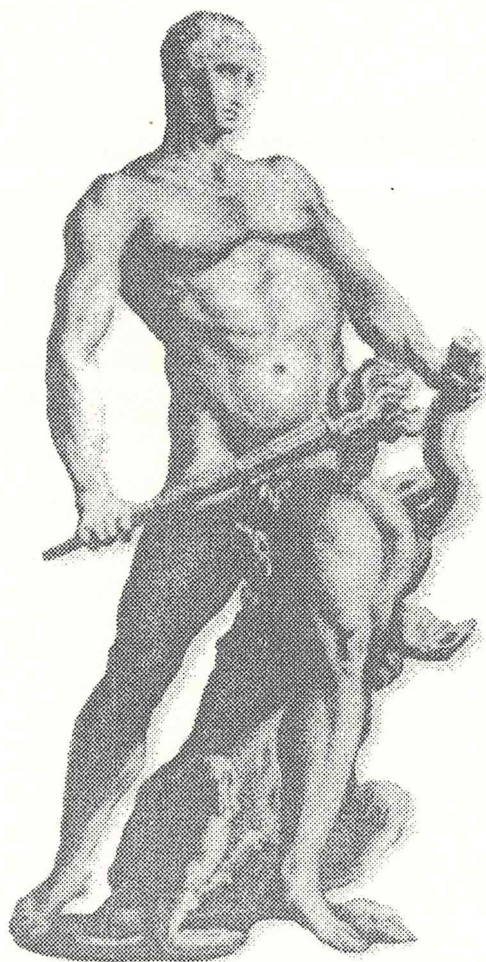
Σέ θρησκευτικό κέντρο μεταβλήθηκε ὁ χῶρος κατά τήν Ὑστερομυκηναϊκή μᾶλλον ἐποχή, μέ πρώτη λατρεία τήν λατρεία τοῦ Πέλοπα καί τῆς Ἱπποδάμειας, πρός τιμή τῶν ὁποίων γίνονταν καί τοπικοί, ἀρχικά, ἱπποδρομικοί ἀγῶνες. Τοῦτο βεβαιώνουν τά εἴδωλια ἵππων καί ἡνιόχων, πού βρέθηκαν στόν τύμβο τοῦ Πέλοπος[3].

Πολύ πρίν ἀπό τόν Πέλοπα ὑπῆρχαν στήν περιοχή οἱ λατρεῖες τοῦ Κρόνου, τῆς Ρέας, τῆς Γαίας, τῆς Εἰλείθυιας, τῆς Θέμιδος, τοῦ Ἰδαίου Ἡρακλῆ, οἱ ὁποῖοι λατρεύονταν στούς νότιους πρόποδες τοῦ Κρόνιου λόφου.

Μυθολογία καί Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες

Ἡ ἀρχή τῆς ἱδρύσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων χάνεται στό σκοτάδι τοῦ μύθου. Σύμφωνα μέ τήν ἀρχαία παράδοση, πρῶτοι ἀγωνίστηκαν στήν Ὀλυμπία οἱ θεοί καί οἱ Ἥρωες. Ὅπως ἀναφέρει ὁ Παυσανίας (V. 7, 10) **ἱδρυτής τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἦταν ὁ Δίας, ὁ ὁποῖος τούς καθιέρωσε μετά τήν νικητήρια πάλη του ἐναντίον τοῦ πατέρα του Κρόνου, γιά τήν βασιλεία**[4]: «*...Δία δὴ οἱ μὲν ἐνταῦθα παλαῖσαι καὶ αὐτῷ Κρόνῳ περὶ τῆς ἀρχῆς, οἱ δὲ ἐπὶ κατειργασμένῳ ἀγωνοθετῆσαι φασιν αὐτόν· νικῆσαι δὲ ἄλλοι τε λέγονται*». Στούς ἀγῶνες αὐτούς ὁ Ἀπόλλωνας νίκησε τόν Ἑρμῆ στό τρέξιμο καί τόν Ἄρη στήν πυγμαχία: «*...καὶ ὅτι Ἀπόλλων παραδράμοι μὲν ἐρίζοντα Ἑρμῆν, κρατῆσαι δὲ Ἄρεως πυγμῇ*» (Παυσ., ὅπως πρίν). Ὕστερα ἀπό τίς νίκες του αὐτές, ὁ Ἀπόλλωνας ὀνομάστηκε «πύκτης» καί «δρομαῖος» καί φέρεται σάν ὁ πρῶτος ὀλυμπιονίκης τῆς μυθικῆς ἐποχῆς.

Κατά τόν ἴδιο περιηγητή (V, 7, 6-9), τήν ἐποχή πού βασίλευε ὁ Κρόνος, ἡ Ρέα γέννησε τόν Δία καί ἀνέθεσε τήν φύλαξή του[5] στούς Ἰδαίους δακτύλους, πού ὀνομάζονταν καί Κουρῆτες, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἔρθει ἀπό τήν κρητική Ἴδη (ἴσως ἀπό τήν Ἴδη τῆς Φρυγίας)[6]. Ὁ μεγαλύτερος ἀπό τούς πέντε Ἰδαίους Δακτύλους, ὁ Ἡρακλῆς (οἱ ἄλλοι ἦταν: Παιωναῖος, Ἐπιμήδης, Ἰάσιος καί Ἴδας), ἔβαλε, χάρη παιχνιδιοῦ, τά ἀδέλφια του νά τρέξουν καί τίμησε τόν νικητή μέ στεφάνι ἀγρελιᾶς, τήν ὁποία εἶχε φέρει ἀπό τις ὑπερβόρειες χῶρες καί εἶχε φυτέψει στήν Ὀλυμπία ὁ Ἡρακλῆς ὁ Θηβαῖος. Μετά ἀπό αὐτό ἵδρυσε ἀγῶνες τούς ὁποίους ὀνόμασε «Ὀλύμπια». Ὅρισε δέ νά γίνονται κάθε πέμπτο χρόνο ἐπειδή αὐτός καί τά ἀδέλφια του ἦταν πέντε[7]: *«...Διὸς δὲ τεχθέντος ἐπιτρέψαι Ῥέαν τοῦ παιδὸς τὴν φρουρὰν τοῖς Ἰδαίοις Δακτύλοις, καλουμένοι δὲ τοῖς αὐτοῖς τοῦτοι καί Κούρησιν· ἀφικέσθαι δὲ αὐτοὺς ἐξ Ἴδης τῆς κρητικῆς, (πρός) Ἡρακλέα καί Παιωναῖον καί Ἐπιμήδην καί Ἰάσιον τε καί Ἴδαν· τὸν δὲ Ἡρακλέα παίζοντα (εἶναι γὰρ δὴ αὐτὸν πρεσβύτατον ἡλικίᾳ) συμβαλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς ἐς ἅμιλλαν δρόμου καὶ τὸν νικήσαντα ἐξ αὐτῶν κλάδῳ στεφανῶσαι κοτίνου... Κομισθῆναι δὲ ἐκ τῆς ὑπερβορέων γῆς τὸν κότινον φασίν ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἐς Ἕλληνας... Ἡρακλεῖ οὖν πρόσεστι τῷ Ἰδαίῳ δόξα τὸν τότε ἀγῶνα διαθεῖναι πρώτῳ καί Ὀλύμπια ὄνομα θέσθαι· διὰ πέμπτου οὖν ἔτους αὐτὸν κατεστήσατο ἄγεσθαι, ὅτι αὐτός τε καί οἱ ἀδελφοὶ πέντε ἦσαν τὸν ἀριθμόν».*

Μετά τόν Ἰδαῖο Ἡρακλῆ λέγεται ὅτι ἀγῶνες στήν Ὀλυμπία ἔκανε ὁ Ἀέθλιος[8], ἀπό τόν ὁποῖο οἱ ἀγωνιστές ὀνομάστηκαν ἀθλητές (*«εἶτα ὑπὸ Ἀεθλίου [ἐνν. «τὸν ἀγῶνα τεθῆναι»] ἐπὶ διαπείρᾳ τῶν αὐτοῦ παίδων· ἀφ᾽ οὗ καὶ οἱ ἀγωνισταὶ ἀθληταὶ ἐκλήθησαν»*, Εὐσέβιος ἐκδ. Schoene I, σελ. 192). Τό Μέγα Ἐτυμολογικό στήν λέξη «ἀθλῆσαι» ἀναφέρει: *«ἐπιμέλειαν ἐποιήσαντο* (δηλ. ὁ Ἀέθλιος) *τῆς τοῦ ὀλυμπιακοῦ ἀγῶνος συστάσεως· ἀπὸ τούτου οὖν γίνεται ἀθλῷ»*. Τιμῶταν δὲ ὁ Ἀέθλιος ὡς προστάτης τῶν ἀγώνων.

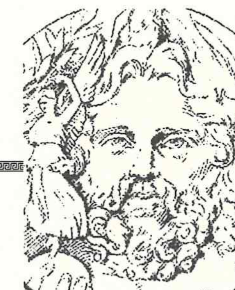
Ὡς ὀργανωτές τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἀναφέρονται καί ἄλλοι μυθικοί βασιλιᾶδες τῆς Ἠλείας, ὅπως ὁ Κλύμενος, ὁ Ἐνδυμίωνας, ὁ Πέλοπας κ.λπ. (βλ. στήν συνέχεια).

Ὁ Κλύμενος, υἱός τοῦ Κόρδυ καί ἀπόγονος τοῦ Ἰδαίου Ἡρακλῆ ὅταν εἶχε ἔρθει στήν Ὀλυμπία ἀπό τήν Κρήτη (50 χρόνια μετά τόν κατακλυσμό τοῦ Δευκαλίωνος), ἵδρυσε τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες καί βωμό πρός τιμή τοῦ Ἡρακλέους, στόν ὁποῖο ἔδωσε τό προσωνύμιο «παραστάτης» (*«Τούτων δὲ ὕστερον Κλύμενον τόν Κόρδυος, πεντηκοστῷ μάλιστα ἔτει μετὰ τὴν συμβᾶσαν ἐπὶ Δευκαλίωνος ἐν Ἕλλησιν ἐπομβρίαν ἐλθόντα ἐκ Κρήτης, γένος ἀπὸ Ἡρακλέους ὄντα τοῦ Ἰδαίου, τόν τε ἀγῶνα ἐν Ὀλυμπίᾳ θεῖναι καὶ Κούρησι τοῖς τε ἄλλοις καὶ Ἡρακλεῖ τῷ προγόνῳ λέγουσιν ἱδρύσασθαι βωμόν, παραστάτην ἐπωνυμίαν τῷ Ἡρακλεῖ θέμενον»*, Παυσ. V, 8, 1).

Ὁ Ἐνδυμίωνας, υἱός τοῦ Ἀέθλιου, ἀφοῦ ἀπομάκρυνε ἀπό τόν θρόνο τόν Κλύμενο, προκήρυξε ἀγῶνα δρόμου στήν Ὀλυμπία μεταξύ τῶν παιδιῶν του μέ ἔπαθλο τήν βασιλεία, τήν ὁποία πῆρε ὁ Ἐπειός (*«Ἔθηκε δὲ καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ δρόμου τοῖς παισὶν ἀγῶνα Ἐνδυμίων ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς, καί ἐνίκησε καὶ ἔσχε τὴν βασιλείαν Ἐπειός· καὶ Ἐπειοὶ πρῶτον τότε ὧν ἦρχεν ὠνομάσθησαν»*, Παυσ. V, 1, 4)[9].

Ὁ πιό φημισμένος ἀπό τούς βασιλιᾶδες τῆς Ἠλείας, ὁ Πέλοπας, ὀργάνωσε στήν Ὀλυμπία, ἕναν αἰῶνα μετά τόν Ἐνδυμίωνα, τούς ἐπιβλητικότερους ἀγῶνες (ἁρματοδρομίας), πρός τιμήν τοῦ Ὀλυμπίου Διός (*«Πέλοψ δὲ ὕστερον γενεᾷ μάλιστα μετὰ Ἐνδυμίωνα τὸν ἀγῶνα τῷ Ὀλυμπίῳ Διὶ ἐποίησεν ἀξιολογώτατα ἀνθρώπων τῶν πρὸ αὐτοῦ»*, Παυσ. V. 8,2).

Ὡς ἱδρυτές ἢ ἀναδιοργανωτές τῶν

Ἀρχαῖον πνεῦμ'
ἀθάνατον, ἁγνέ πατέρα
τοῦ ὡραίου, τοῦ μεγάλου
καί τοῦ ἀληθινοῦ,

κατέβα φανερώσου
κι' ἄστραψε ἐδῶ πέρα
στή δόξα τῆς δικῆς σου γῆς
καί τ' οὐρανοῦ.

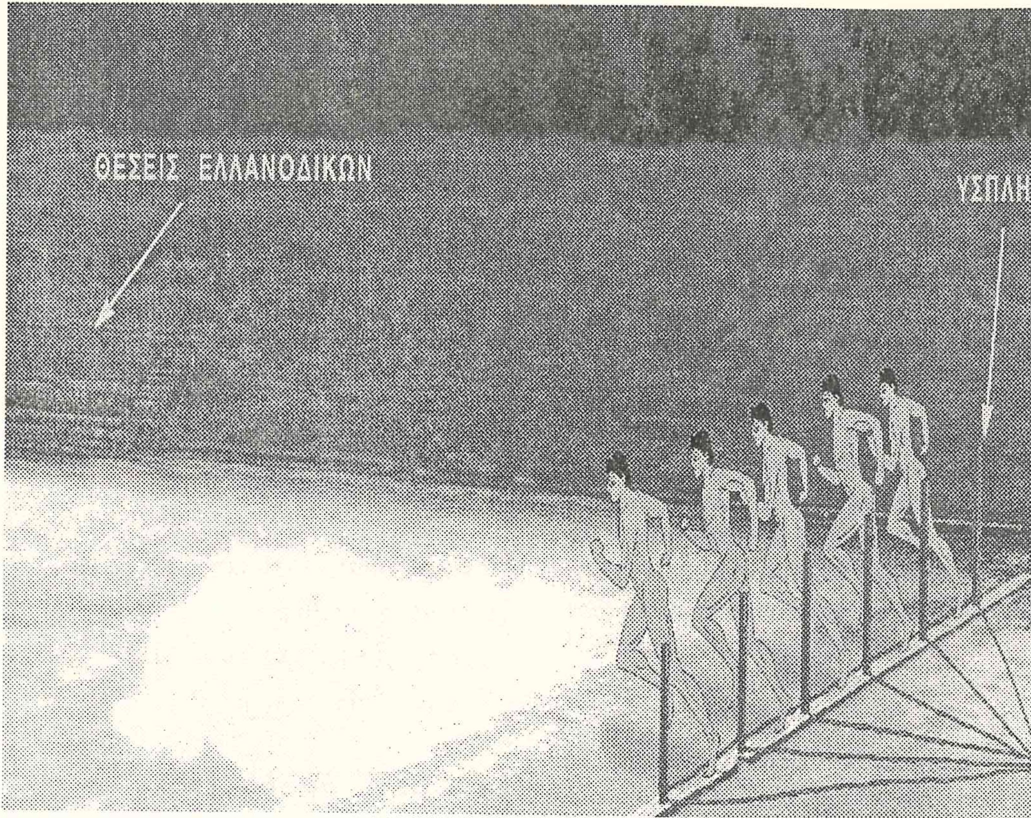
Στό δρόμο καί στό πάλαιμα
καί στό λιθάρι
στῶν εὐγενῶν ἀγώνων
λάμψε τήν ὁρμή

καί μέ τ' ἀμάραντο
στεφάνωσε κλωνάρι
καί σιδερένιο πλάσε
κι' ἄξιο τό κορμί.

Κάμποι, βουνά καί πέλαγα
φέγγουν μαζί σου
σάν ἕνας λευκοπόρφυρος
μέγας ναός

καί τρέχει στόν ναό ἐδῶ
προσκυνητής σου,
Ἀρχαῖον πνεῦμ' ἀθάνατον,
κάθε λαός.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἀναφέρονται καί ἄλλα μυθικά πρόσωπα, ὅπως ὁ Ἀμυθάονας, υἱός τοῦ Κρηθέα καί ἐξάδελφος τοῦ Ἐνδυμίωνα, ὁ Πελίας καί ὁ Νηλέας (ἀπό κοινοῦ), ὁ Αὐγέας καί κυρίως ὁ Ἡρακλῆς, υἱός τοῦ Ἀμφιτρύωνος[10] («...*Ἀμυθάων ὁ Κρηθέως Ἐνδυμίωνι ἀνεψιὸς πρὸς πατρός... ἔθηκεν τὰ Ὀλύμπια, μετὰ δὲ αὐτὸν Πελίας τε καί Νηλεὺς ἐν κοινῷ. Ἔθηκε δὲ καὶ Αὐγέας καὶ Ἡρακλῆς ὁ Ἀμφιτρύωνος ἐλὼν Ἦλιν*», Παυσανίας, V. 8, 2-3). Ὡς ἱδρυτής τῶν Ὀλυμπίων φέρεται καί ὁ Πῖσος, ὁ ἐπώνυμος ἥρωας τῆς Πισάτιδος καί κύριος ἀντίπαλος τῆς πισατικῆς παραδόσεως, καί πολύ σπάνια ὁ Ὄξυλος, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται ὡς ἱδρυτής ἤ ἀναδιοργανωτής[11].

Ὁ Στράβων (Η΄ C 354-355), πού δίνει πίστη στίς μυθικές παραδόσεις θεωρεῖ πώς οἱ Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες ὀργανώθηκαν ἀπό τούς Ἡρακλεῖδες, οἱ ὁποῖοι κατέβηκαν μαζί μέ τούς Αἰτωλούς καί τόν Ὄξυλο[12] στήν Πελοπόννησο (κάθοδος Ἡρακλειδῶν ἤ Δωριέων, 1104 π.Χ.) καί ἔχοντας συγγένεια μέ τούς Ἐπειούς ἐγκαταστάθηκαν στήν Κοίλη Ἦλιδα, τήν δυνάμωσαν καί κυριεύοντας μεγάλο μέρος τῆς Πισάτιδος, πῆραν στήν ἐξουσία τους καί τήν Ὀλυμπία. Μετά ἀπό αὐτά καθιέρωσαν τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες καί ἑόρτασαν τίς πρῶτες Ὀλυμπιάδες: «...*Αἰτωλοὶ γὰρ συγκατελθόντες τοῖς Ἡρακλείδαις μετὰ Ὀξύλου καὶ συνοικήσαντες Ἐπειοῖς κατὰ συγγένειαν παλαιὰν ηὔξησαν τὴν Κοίλην Ἦλιν καὶ τῆς τε Πισάτιδος ἀφείλοντο πολλὴν καὶ Ὀλυμπία ὑπ᾽ ἐκείνοις ἐγένετο· καὶ δὴ ὁ ἀγὼν εὕρημά ἐστιν ἐκείνων ὁ Ὀλυμπιακός, καὶ τὰς Ὀλυμπιάδας τὰς πρώτας ἐκεῖνοι συνετέλουν*».

Ἡ γνώμη τοῦ Στράβωνος εἶναι πιό ἀληθινή, γιατί οἱ ἀγῶνες στό ἱερό τῆς Ὀλυμπίας, πού στήν ἀρχή τους εἶχαν τοπικό χαρακτῆρα, ἀναδιοργανώθηκαν μετά τήν δωρική κάθοδο, ὁπότε οἱ παλιές λατρεῖες πού ὑπῆρχαν ἐκεῖ ἐκτοπίστηκαν ἤ περιορίστηκαν καί καθιερώθηκε ἡ λατρεία τοῦ Ὀλυμπίου Διός, σάν κυριάρχου θεοῦ. Ἱδρυτής τῶν νέων αὐτῶν ἀγώνων φέρεται ὁ Ὄξυλος.

Ὁ Στράβων (Η΄, 354-355), παρά τήν πίστη του ὅτι τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες ὀργάνωσαν οἱ Ἡρακλεῖδες, λέει πώς πρέπει νά ἀφήσουμε ὅσα μᾶς λένε οἱ ἀρχαῖοι γιά τήν ἵδρυση τοῦ ἱεροῦ καί τήν καθιέρωση τῶν ἀγώνων ἀπό τόν Ἡρακλῆ, εἴτε ἐννοοῦν μέ τό ὄνομα αὐτόν τό πρεσβύτερο τῶν Ἰδαίων Δακτύλων, εἴτε ἐννοοῦν τόν υἱό τῆς Ἀλκμήνης καί τοῦ Διός, γιά τόν ὁποῖο λέγεται ὅτι πρῶτος ἀγωνίστηκε καί νίκησε: «*Ἐᾶσαι γὰρ δεῖ τὰ παλαιὰ καὶ περὶ τῆς κτίσεως τοῦ ἱεροῦ καὶ περὶ τῆς θέσεως του ἀγῶνος, τῶν μὲν ἕνα τῶν Ἰδαίων Δακτύλων Ἡρακλέα λεγόντων ἀρχηγέτην τούτων τῶν δὲ τὸν Ἀλκμήνης καὶ Διός, ὃν καὶ ἀγωνίσασθαι πρῶτον καὶ νικῆσαι*».

Ἡρακλῆς καί Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες

Μετά τήν κάθοδο τῶν Ἡρακλειδῶν, ὡς ἱδρυτής τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἀναφέρεται ὁ Ἡρακλῆς ὁ Θηβαῖος, ὁ ὁποῖος, κατά τήν παράδοση, πρῶτος ἀγωνίστηκε καί νίκησε («...*τὸν τῆς Ἀλκμήνης καὶ Διὸς ὃν ἀγωνίσασθαι πρῶτον καὶ νικῆσαι*», Στράβ., ὅπως πρίν).

Τόν Ἡρακλῆ τόν Θηβαῖο, ὡς ἱδρυτή τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἀναφέρουν καί ἄλλοι συγγραφεῖς, ὅπως:

1) Ὁ Πίνδαρος (ΙΙ, 3 καί Χ, 28): «*Ὀλυμπιάδα δ᾽ ἔστασεν Ἡρακλέης...*» καί «...*ἀγῶνα δ᾽ ἐξαίρετον ἀεῖσαι θέμιτες ὦρσαν Διός, ὃν ἀρχαίῳ σάματι πὰρ Πέλοπος βωμῶν ἑξάριθμον ἐκτίσατο* (δηλ. ὁ Ἡρακκλῆς)...», δηλαδή: μά ἡ διάτα τοῦ Διός μέ κεντρίζει νά ὑμνήσω τόν ξακουστό ἀγῶνα πού ὁ Ἡρακλῆς θεμελίωσε ἐκεῖ δίπλα στόν ἀρχαῖο τύμβο τοῦ Πέλοπος μέ ἕξι βωμούς. Κατά τόν Πίνδαρο, λοιπόν, ὁ Ἡρακλῆς εἰσήγαγε τήν λατρεία τοῦ Πέλοπος στήν Ὀλυμπία καί καθιέρωσε ἀγῶνες στίβου καί ἁρματοδρομίας.

2) Ὁ Πλούταρχος (*Θησ.* 25): «*καὶ τὸν ἀγῶνα* (δηλ. Ἴσθμια) *πρῶτος ἔθηκε* (ὁ Θησεύς) *κατὰ ζῆλον Ἡρακλέους, ὡς δι᾽ ἐκεῖνον Ὀλύμπια τῷ Διί*».

3) Ὁ Ἀπολλόδωρος (Β΄, 141): «...*καὶ κτείνας μετὰ τῶν παίδων Αὐγείαν κατήγαγε Φυλέα, καὶ τούτῳ τὴν βασιλείαν ἔδωκεν*[13]*· ἔθηκε δὲ καὶ τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα, Πέλοπος τε βωμὸν ἱδρύσατο, καὶ θεῶν δώδεκα βωμοὺς ἓξ ἐδείματο*», δηλαδή: ἵδρυσε τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες καί ἔκαμε βωμό τοῦ Πέλοπος καί ἔκτισε ἕξι βωμούς γιά τούς δώδεκα θεούς[14].

4) Ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (IV, 53, 4), σύμφωνα μέ τόν ὁποῖο ὁ Ἡρακλῆς συμβούλεψε τούς ἀρχηγούς τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας, ὅταν ἐπρό-

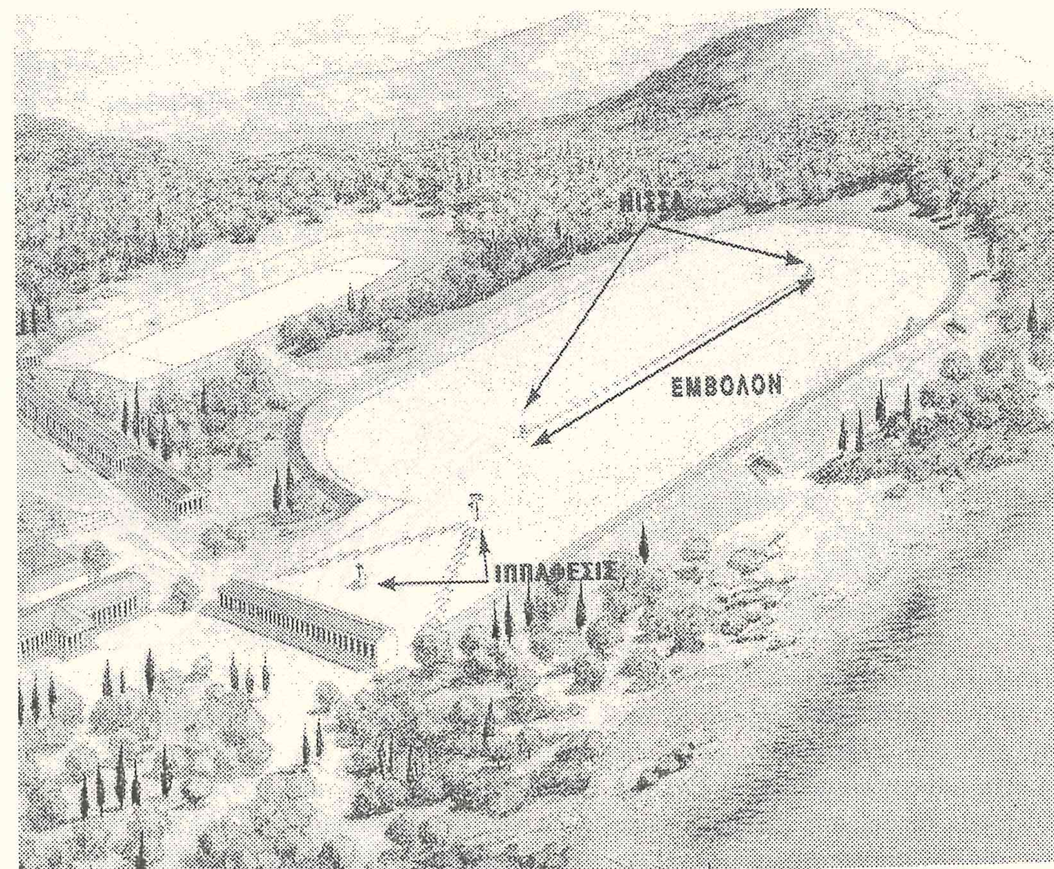
κειτο νά χωριστοῦν καί νά γυρίσουν στίς πατρίδες τους, νά δώσουν ὅρκο μεταξύ τους, ὅτι θά ἀγωνιστοῦν στό πλευρό καθενός ἀπό αὐτούς, πού θά τούς καλοῦσε σέ βοήθεια, ἄν τό ἐπέβαλλαν ἀπρόβλεπτες περιστάσεις, καί νά διαλέξουν τό καλύτερο μέρος τῆς Ἑλλάδος γιά τήν ὀργάνωση ἀγώνων καί μιᾶς πανελλήνιας ἑορτῆς καί νά ἀφιερώσουν τούς ἀγῶνες στόν μέγιστο τῶν θεῶν, τόν Ὀλύμπιο Δία. Ἀφοῦ οἱ ἀρχηγοί ὁρκίστηκαν γιά τήν συμμαχία καί ἀνέθεσαν στόν Ἡρακλῆ τήν διεύθυνση τῶν ἀγώνων, διάλεξαν, λένε, γιά τήν ἑορτή μία τοποθεσία στήν ὄχθη τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ, στήν χώρα τῶν Ἠλείων. Γι᾽ αὐτό καί αὐτό τό μέρος δίπλα στόν ποταμό, πού τό ἀφιέρωσαν στόν μεγαλύτερο ἀπό τούς θεούς, τό ὀνόμασαν ἀπό αὐτόν Ὀλυμπία. Ἀφοῦ θέσπισε ἱππικούς καί γυμναστικούς ἀγῶνες καί ρύθμισε τούς κανόνες τῶν ἀγωνισμάτων, ἔστειλε «θεωρούς» νά ἀναγγείλουν στίς πόλεις τήν διεξαγωγή τῶν ἀγώνων γιά νά τούς παρακολουθήσουν. Ἔτσι ὁ Ἡρακλῆς, πού ἀπέκτησε μεγάλη φήμη ἀπό τήν συμμετοχή του στήν Ἀργοναυτική ἐκστρατεία, ἀπέκτησε τώρα καί τήν δόξα τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Ὀλυμπιακῆς πανήγυρης: *«φασὶ τὸν Ἡρακλέα συμβουλεύσαι τοῖς ἀριστεῦσι, πρὸς τὰ παράδοξα τῆς τύχης ἀλλήλοις ὅρκους δοῦναι συμμαχήσειν, ἐάν τις βοηθεία προσδεηθῇ· ἐκλέξασθαι δὲ καὶ τῆς Ἑλλάδος τὸν ἐπιφανέστατον τόπον εἰς ἀγώνων θέσιν καὶ πανήγυριν κοινήν, καὶ καθιερῶσαι τὸν ἀγῶνα τῷ μεγίστῳ τῶν θεῶν Διὶ Ὀλυμπίῳ. συνωμοσάντων δὲ τῶν ἀριστέων περὶ τῆς συμμαχίας, καὶ τὴν διάταξιν τῶν ἀγώνων ἐπιτρεψάντων Ἡρακλεῖ, φασὶ τοῦτον τόπον προκρῖναι πρὸς τὴν πανήγυριν τῆς τῶν Ἠλείων χώρας τὸν παρὰ τὸν Ἀλφειόν. διὸ καὶ τὴν παραποταμίαν καθιερώσαντα τῷ μεγίστῳ τῶν θεῶν, Ὀλυμπίαν ἀπ᾽ ἐκείνου προσαγορεῦσαι. ὑποστησάμενον δ᾽ ἱππικὸν ἀγῶνα καὶ γυμνικόν, τά τε περὶ τῶν ἄθλων διατάξαι καὶ θεωροὺς ἀποστεῖλαι τοὺς ταῖς πόλεσι προεροῦντας τὴν θέαν τῶν ἀγώνων. διὰ δὲ τὴν παρὰ τοῖς Ἀργοναύταις γενομένην ἀποδοχὴν αὐτοῦ κατὰ τὴν στρατείαν, οὐ μετρίως δοξασθέντος, προσγενέσθαι τὴν ἐκ τῆς Ὀλυμπιακῆς πανηγύρεως δόξαν...»*[15].

5) Ὁ Πολυδεύκης (XII, 25 P) ὁ ὁποῖος ἀναφέρει πώς ὁ Ἡρακλῆς μαζί μέ τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες θέσπισε καί τήν ἐκεχειρία: *«...Μετὰ δὲ ταῦτα, τὸν Ἡρακλέα, φησί, τὸν μὲν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα θεῖναι καὶ τὴν ἐκεχειρίαν, δεῖγμα ποιούμενον τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως...»*.

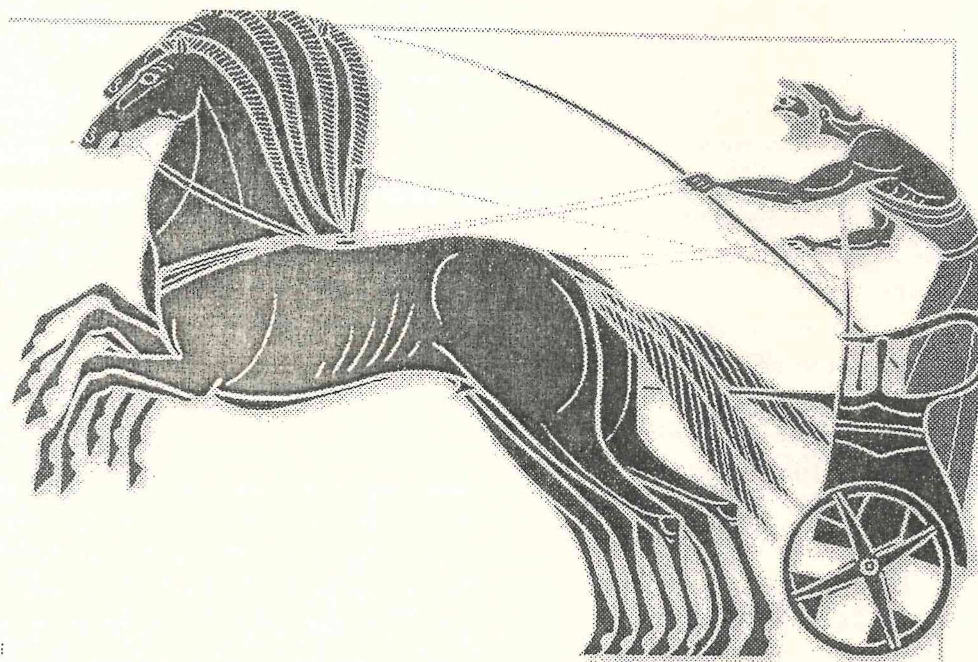
6) Ὁ Σχολιαστής τοῦ Πινδάρου (Ὀλυμπ. Β΄, 5), ὁ ὁποῖος ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἡρακλῆς μετά τήν νίκη του κατά τοῦ Αὐγεία καί τήν κυρίευση τῆς Ἤλιδος, καθιέρωσε, ἀπό τά λάφυρα, πανήγυρη πρός τιμή τοῦ Διός: *«...καὶ πόλεμον συνάψας καὶ τοῦτον* (Αὐγεία) *ἀνηρεκῶς τήν τε Ἦλιν λαμβάνει καὶ ἐκ τῶν σκύλων πανήγυριν ἔστησεν εἰς τιμὴν τοῦ Διός»*[16].

Ἀναδιοργάνωση τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων - Ἴφιτος

Ὅπως ἀναφέρει ὁ Παυσανίας (V, 8, 5) οἱ Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες μετά τόν Ὄξυλο (κάθοδος Ἡρακλειδῶν) σταμάτησαν μέχρι τόν Ἴφιτο: *«Μετὰ δὲ Ὄξυλον*

(διέθηκε γὰρ τὸν ἀγῶνα καὶ Ὄξυλος), μετὰ τοῦτο τὸν βασιλεύσαντα ἐξέλιπεν ἄχρι Ἰφίτου τὰ Ὀλύμπια...». Ὁ Ἠλεῖος ἥρωας καί βασιλιᾶς Ἴφιτος, ἀπόγονος τοῦ Ὀξύλου καί σύγχρονος, κατά τόν Παυσανία, τοῦ Λυκούργου, ὀργάνωσε τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες καί καθιέρωσε τό πανηγύρι τῆς Ὀλυμπίας ξανά ἀπό τήν ἀρχή καί τήν ἐκεχειρία πού εἶχαν σταματήσει (*«...χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἴφιτος, γένος μὲν ὢν ἀπὸ Ὀξύλου, ἡλικίαν δὲ κατὰ Λυκοῦργον τὸν γράψαντα Λακεδαιμονίοις τοὺς νόμους, τὸν ἀγῶνα διέθηκεν ἐν Ὀλυμπίᾳ πανήγυρίν τε ὀλυμπιακὴν αὖθις ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐκεχειρίαν κατεστήσατο...»*, Παυσ. V. 4,5). Ἐπειδή τότε ἡ Ἑλλάδα πάθαινε μεγάλες καταστροφές ἀπό ἐμφυλίους πολέμους καί ἀπό λοιμώδη ἀρρώστια, ὁ Ἴφιτος ρώτησε τό Δελφικό Μαντεῖο γιά τόν τρόπο ἀπαλλαγῆς τῶν Ἑλλήνων ἀπό τά δεινά αὐτά. Καί λένε πώς ἡ Πυθία πρόσταξε τόν Ἴφιτο καί τούς Ἠλείους νά ἀνακαινίσουν τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες καί νά προσφέρεται θυσία στόν ἀρχικό ἱδρυτή τους Ἡρακλῆ, τόν ὁποῖο οἱ Ἠλεῖοι θεωροῦσαν τότε ἐχθρό τους (*«...Τῷ δὲ Ἰφίτῳ φθειρομένης τότε δὴ μάλιστα τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ ἐμφυλίων στάσεων καὶ ὑπὸ νόσου λοιμώδους, ἐπῆλθε αἰτῆσαι τὸν ἐν Δελφοῖς θεὸν λύσιν τῶν κακῶν· καὶ οἱ προσταχθῆναί*

φασιν ὑπὸ τῆς Πυθίας ὡς αὐτόν τε Ἴφιτον δέοι καὶ Ἠλείους τὸν ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα ἀνανεώσασθαι. Ἔπειτα δὲ Ἠλείους Ἴφιτος καὶ Ἡρακλῆ θύειν τὸ πρὸ τούτου πολέμιόν σφισιν Ἡρακλέα εἶναι νομίζοντας», Παυσ. V, 4, 6)[17].

Κατά τόν Πλούταρχο (*Λυκοῦργος 1*), στήν ἀνακαίνιση τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων καί στήν ἱερή ἐκεχειρία, πού ἐπιβλήθηκε πανελλαδικά μέ τήν ἐπέμβαση τοῦ Ἱεροῦ τῶν Δελφῶν, συνεργάστηκε, ὅπως λένε κάποιοι (μεταξύ αὐτῶν καί ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ ὁποῖος προτείνει σάν ἀπόδειξη τόν δίσκο τῆς Ὀλυμπίας), καί ὁ νομοθέτης τῆς Σπάρτης Λυκοῦργος, ὁ ὁποῖος εἶχε ὑπογράψει μέ τόν Ἴφιτο ἱερό δεσμό: *«οἱ μὲν γὰρ Ἰφίτῳ συνακμάσαι καὶ συνδιαθεῖναι τὴν Ὀλυμπιακὴν ἐκεχειρίαν λέγουσιν αὐτόν· ὧν ἐστι καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος, τεκμήριον προφέρων τὸν Ὀλυμπίασι δίσκον, ἐν ᾧ τοὔνομα τοῦ Λυκούργου διασώζεται καταγεγραμμένον»*[18]. Γιά τήν συνεργασία τοῦ Λυκούργου μέ τόν Ἴφιτο, ὁ Πλούταρχος (*Λυκούργ. 23*) ἀναφέρει καί τά ἑξῆς:

Λένε μερικοί, ὅπως μνημονεύει ὁ Ἕρμιππος, πώς ὁ Λυκοῦργος στήν ἀρχή δέν εἶχε καμμία συνάφεια καί σχέση μέ τόν Ἴφιτο καί ὅταν βρισκόταν τυχαῖα στήν Ὀλυμπία ἀνάμεσα στούς θεατές ἄκουσε πίσω του μία φωνή πού τόν μάλωνε γιατί δέν παρακινοῦσε τούς συμπολῖτες του νά πάρουν μέρος στή ἑορτή. Ἐπειδή, ὅμως, γυρνῶντας πρός τά πίσω δέν εἶδε κανένα, πίστεψε πώς τοῦ μίλησε ὁ θεός. Ἔτσι πῆγε στόν Ἴφιτο καί ἀφοῦ ἐπιμελήθηκε μαζί του τήν ἑορτή, τήν ἔκαμε ἐνδοξότερη καί μονιμότερη: «Καίτοι φασί τινες, ὡς Ἕρμιππος μνημονεύει, τόν Λυκοῦργον οὐ προσέχειν οὐδὲ κοινωνεῖν ἐν ἀρχῇ τοῖς περὶ τὸν Ἴφιτον, ἀλλά τυγχάνειν ἄλλως ἐπιδημοῦντα καί θεώμενον· ἀκοῦσαι δὲ φωνὴν ὥσπερ ἀνθρώπου τινὸς ἐξόπισθεν ἐπιτιμῶντος αὐτῷ καὶ θαυμάζοντος, ὅτι τοὺς πολίτας οὐ προτρέπεται κοινωνεῖν τῆς πανηγύρεως· ὡς δὲ μεταστραφέντος οὐδαμοῦ φανερὸς ὁ φθεγξάμενος ἦν, θεῖον ἡγησάμενον, οὕτω πρὸς τὸν Ἴφιτον τραπέσθαι καὶ συνδιακοσμήσαντα τὴν ἑορτὴν ἐνδοξοτέραν καί βεβαιοτέραν καταστῆσαι».

Τό κείμενο τῆς ἐκεχειρίας αὐτοῦ τοῦ δεσμοῦ εἶχε γραφεῖ κυκλικά σέ χάλκινο δίσκο, ὁ ὁποῖος ὑπῆρχε στό Ἡραῖο τῆς Ὀλυμπίας μέχρι τά χρόνια τοῦ Παυσανία (*«...ὁ δὲ τοῦ Ἰφίτου δίσκος τὴν ἐκεχειρίαν, ἣν ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις ἐπαγγέλλουσιν Ἠλεῖοι, ταύτην οὐκ ἐς εὐθὺ ἔχει γεγραμμένην, ἀλλὰ ἐς κύκλου σχῆμα περίεισιν ἐπὶ τῷ δίσκῳ τὰ γράμματα»*, Παυσ. V, 20, 1). Σύμφωνα μέ τόν Φλέγοντα ἀπό τίς Τράλλεις (ἱστορικός, 1ος-2ος αἰ. μ.Χ.), στήν ἐπιβολή τῆς ἐκεχειρίας συνέβαλε καί ὁ βασιλιᾶς τῆς Πίσας Κλεοσθένης.

Οἱ ἀγῶνες ὁρίστηκαν νά τελοῦνται κάθε τέσσερα χρόνια, τήν πρώτη πανσέληνο μετά τό θερινό ἡλιοστάσιο (*«...ἐτελεῖτο δὲ ἡ Ὀλυμπιακὴ πανήγυρις ἐν πανσελήνῳ...»*, Σχολ. σέ Πίνδ., Ὀλυμπ. Γ΄, 33) καί (*«...ἐπεὶ τῇ πανσελήνῳ ὁ Ὀλυμπιακὸς ἀγὼν ἄγεται καὶ τῇ ἐκκαιδεκάτῃ γίνεται ἡ κρίσις...»*, Σχολ. σέ Πίνδ. Ὀλυμπ. Γ΄, 35) καί (*«...μετὰ γὰρ τὴν πανσέληνον αἱ θυσίαι ἐπὶ τῷ βωμῷ φασίν, ἐτελοῦντο...»*, Σχολ. σέ Πίνδ. Ὀλυμπ. Γ΄, 33). Ὡς μῆνας τελέσεως ἀναφέρεται ὁ 8ος σεληνιακός μῆνας τῶν Ἠλείων, ὁ Ἀπολλώνιος (Ἰούλιος). Σήμερα οἱ ἐρευνητές συμφωνοῦν ὅτι οἱ ἀγῶνες ἐγίνοντο στά μέσα Ἰουλίου, ἀπό τίς 11 ὥς τίς 16 περίπου (βλ. καί πιό κάτω: διάρκεια τῶν ἀγώνων)[19].

Οἱ Πρῶτες Ὀλυμπιάδες
Καθιέρωση στεφανώματος νικητῶν

Σάν συμβατική ἀρχή τῆς πρώτης ὀλυμπιάδος ὑπολογίζεται τό ἔτος 776 π.Χ.[20]. Τήν χρονιά αὐτή οἱ ἀγῶνες περιελάμβαναν μόνο δρόμο σταδίου, μήκους 600 ὀλυμπιακῶν ποδῶν (192,27 μ.). Πρῶτος νικητής τῆς πρώτης ὀλυμπιάδος ἀναδείχθηκε ὁ Ἠλεῖος Κόρυβος (*«δρόμου μὲν ἆθλα ἐτέθη πρῶτον, καὶ ἠλείους Κόρυβος ἐνίκα»*, Παυσ. V, 8, 60) καί (*«...ἐν ᾗ Κόροιβος ἐνίκα στάδιον Ἠλεῖος...»*, Στράβ. Η΄, C 355).

Στίς πρῶτες ἕξι Ὀλυμπιάδες νικητές τοῦ μοναδικοῦ ἀγωνίσματος τοῦ δρόμου (μέ μόνο αὐτό τό ἀγώνισμα ἔγιναν οἱ δεκατρεῖς πρῶτες Ὀλυμπιάδες) δέν στεφανώνονταν. Τό βραβεῖο τους, στίς ἕξι αὐτές Ὀλυμπιάδες, ἦταν ἕνα μῆλο. Κατά τήν ἕκτη Ὀλυμπιάδα (756 π.Χ.) ὁ Ἴφιτος ρώτησε τό Μαντεῖο τῶν Δελφῶν γιά τό θέμα τοῦ στεφανώματος τῶν νικητῶν καί ἔλαβε τήν ἀπάντηση[21].

«Ἴφιτε, μήλειον καρπὸν μὴ θῇς ἐπίο νίκῃ, ἀλλὰ τὸν ἄγριον ἄμφι τίθει καρπώδη ἔλαιον ὃς νῦν ἀμφέχεται λεπτοῖσιν ὑφάσματ' ἀράχνης».

[Ἴφιτε, μή βάζεις γιά τήν νίκη (σάν ἔπαθλο) καρπό τῆς γῆς, ἀλλά νά βάζεις ἀπό τήν ἄγρια ἐλιᾶ πού τώρα σκεπάζεται ἀπό ὕφασμα (ἱστό) ἀράχνης].

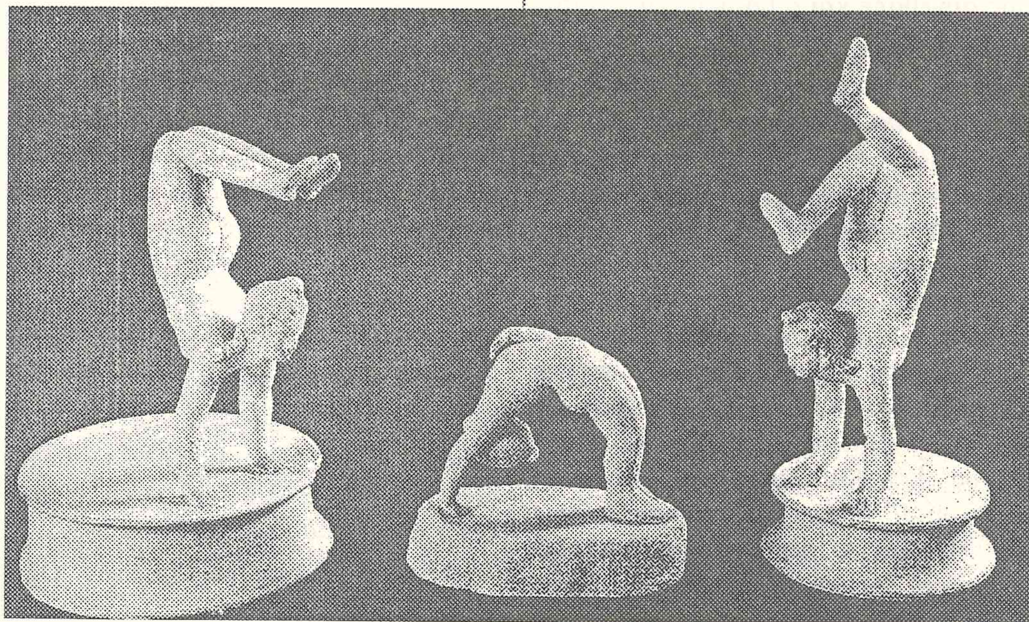
Ὅταν ὁ Ἴφιτος γύρισε στήν Ὀλυ-

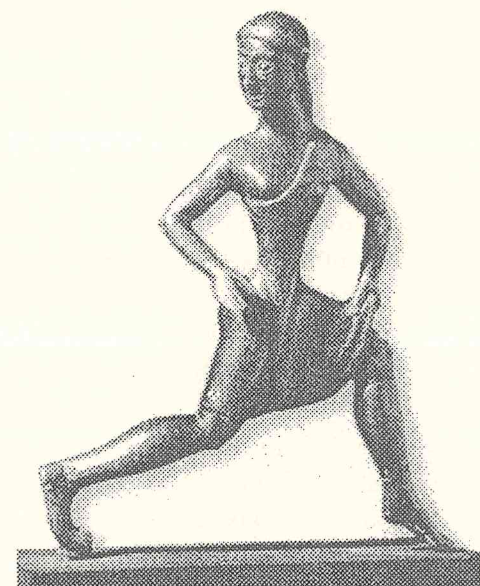
μπία, ἀνάμεσα στίς πολλές ἐλιές πού ὑπῆρχαν μέσα στό τέμενος βρῆκε μία, ἡ ὁποία ἦταν περιτυλιγμένη μέ ἱστούς ἀράχνης, τήν περιέφραξε καί ἀπό αὐτήν κοβόταν ἕνα κλωνάρι, μέ τό ὁποῖο στεφανωνόταν ὁ νικητής (γιά πρώτη φορά ἔγινε στέψη στήν 7η Ὀλυμπιάδα, τό 752 π.Χ.[22]).

Προσθήκη ἄλλων ἀγωνισμάτων - ἀγωνοθέτες

Μετά τόν δρόμο σταδίου, δεύτερο ἀγώνισμα, πού προστέθηκε στήν 14η Ὀλυμπιάδα (724 π.Χ.), ἦταν ὁ **δίαυλος** (δρόμος διπλοῦ σταδίου, ἀπό τήν ἀφετηρία μέχρι τό τέρμα καί ἐπιστροφή). Πρῶτος νικητής στό νέο αὐτό ἀγώνισμα ἀναδείχθηκε ὁ Ὕπνος ὁ Πισαῖος. Τήν ἑπομένη Ὀλυμπιάδα (15η - 720 π.Χ.) προστέθηκε ὁ **δόλιχος** δρόμος (δρόμος ἀντοχῆς πού κυμαινόταν ἀπό 7-24 στάδια), μέ πρῶτο νικητή τόν Ἄκανθο τόν Λακεδαιμόνιο. Ἡ εἰσαγωγή τῶν ὑπολοίπων ἀγωνισμάτων ἀκολούθησε τήν ἑξῆς σειρά:

Ὀλυμπιάδες	Ἀγωνίσματα
18η (708 π.Χ.)	Πένταθλο καί πάλη.
23η (688 π.Χ.)	Πυγμαχία (πυγμή).
25η (680 π.Χ.)	Ἁρματοδρομία τεθρίππων.
33η (648 π.Χ.)	Παγκράτιο καί ἵππος κέλης.
37η (632 π.Χ.)	Δρόμος καί πάλη παίδων.
38η (628 π.Χ.)	Πένταθλο παίδων τό ὁποῖο δέν ξανάγινε.
41η (616 π.Χ.)	Πυγμαχία παίδων.
65η (520 π.Χ.)	Ὁπλίτης δρόμος.
70η (500 π.Χ.)	Ἀπήνη (ἀγώνας τροχοφόρου πού ἔσερναν τέσσερις ἡμίονοι - καταργήθηκε τό 444 π.Χ.).
71η (496 π.Χ.)	Κάλπη (ἱπποδρομία φορβάδων). Καταργήθηκε τό 444 π.Χ.
93η (408 π.Χ.)	Συνωρίδα (ἀγῶνας ἅρματος πού ἔσερναν δύο ἄλογα).
96η (396 π.Χ.)	Ἀγώνας σαλπιγκτῶν καί κηρύκων.
99η (384 π.Χ.)	Τέθριππο μέ πώλους.
128η (268 π.Χ.)	Συνωρίδα μέ πώλους.
131η (256 π.Χ.)	Ἀγώνας πώλου κέλητος (ἱππασία μέ πώλους).
145η (200 π.Χ.)	Παγκράτιο Παίδων

Στήν ἐποχή τοῦ Πινδάρου τά ἀγωνίσματα ἦταν 13. Τά δέκα γιά τούς ἄνδρες (στάδιο, δίαυλος, δόλιχος, ὁπλίτης δρόμος, πάλη, πυγμή, παγκράτιο, πένταθλο, ἁρματοδρομία, κελητοδρομία) καί τά ὑπόλοιπα τρία γιά τά παιδιά (στάδιο, πάλη, πυγμή). Τό Ὀλυμπιακό πρόγραμμα στήν τελική του μορφή περιέλαβε 16 ἀγωνίσματα, ἐνῶ γίνεται λόγος καί γιά 18 ἀγωνίσματα.

Στήν ἀρχή ἀγωνοθέτες ἦταν οἱ Πισᾶτες καί οἱ Ἠλεῖοι, ἐνῶ ἀπό τό 572 π.Χ. (52η Ὀλυμπιάδα) ἦταν μόνο οἱ Ἠλεῖοι, ὡς κύριοι καί τῆς Πίσας. Στίς **ἀνολυμπιάδες** (βλ. προηγούμενη σημείωση) ἀγωνοθέτες ἦταν οἱ Πισᾶτες καί οἱ Ἀρκᾶδες: «...*ἐπὶ δὲ τούτων Ἀρκᾶδες μετὰ Πισαίων κοινὴ τεθεικότες ὑπῆρχον τὸν ἀγῶνα τῶν Ὀλυμπίων*...», Διόδ. Σικελ. ΙΕ΄, 82, 1). Γιά ἀγωνίσματα βλέπε καί Ἑλλανοδῖκες (πιό κάτω).

Διάρκεια τῶν ἀγώνων

Ἡ διάρκεια τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, ἀρχικά καί μέχρι τήν 24η Ὀλυμπιάδα, θά ἦταν μία ἡμέρα. Κατά τόν Παυσανία (V, 9, 3) μία ἡμέρα ἦταν ἡ διάρκεια τῶν ἀγώνων (ἀνθρώπων καί ἀλόγων) μέχρι καί τήν 77η Ὀλυμπιάδα (472 π.Χ.): «...*τὰ πρὸ τούτων* (δηλ. τῆς 77ης Ὀλυμπ.) *δὲ ἐπὶ ἡμέρας ἦγον τῆς αὐτῆς ὁμοίως καὶ ἀνθρώπων καὶ ἵππων ἀγῶνα*». Κατά τόν Παπαχατζῆ (*Ἠλιακά*, σελ. 240, σημ. 1), «*εἶναι ἀδύνατο νά ἔφτανε μία μόνο ἡμέρα γιά νά τελεσθοῦν τά εἰσαχθέντα ὥς τότε 15 ἀγωνίσματα. Ἄλλωστε εἶναι ἀπό ἄλλες πηγές ἐξακριβωμένο πώς πολύ πρό τῶν μέσων τοῦ 5ου αἰ. οἱ Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες διαρκοῦσαν πέντε ἡμέρες. Πιστεύεται πώς μέχρι τῆς 24ης Ὀλυμπιάδος (684 π.Χ.) γιά τά ὥς τότε εἰσαχθέντα ἕξι ἀγωνίσματα ἦταν ἀρκετή μία ἡμέρα. Δεύτερη ἡμέρα πρέπει νά εἶχε προστεθεῖ ἀπό τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἁρματο-*

δρομιῶν στήν 25η 'Ολυμπιάδα (680 π.Χ.) καί τρίτη ἡμέρα ἀπό τῆς εἰσαγωγῆς τῶν παιδικῶν ἀγωνισμάτων στήν 37η 'Ολυμπιάδα (632 π.Χ.)». 'Από τήν 77η 'Ολυμπιάδα (472 π.Χ.) οἱ ἀγῶνες διαρκοῦσαν πέντε ἡμέρες (*«τὰ δὲ 'Ολύμπια πέντε ἡμέρας ἐτελεῖτο ἀπὸ τῆς ια΄ τῆς σελήνης μέχρι τῆς ὅλης ιε΄»*, Τζέτζης, *εἰς Λυκόφρ.* Ε΄, 41). 'Αναφέρεται καί διάρκεια ἑπτά ἡμερῶν (10 ἕως 16 τοῦ μηνός): (*«ἤρχετο δὲ ἡ πανήγυρις κατὰ τὴν δεκάτην τοῦ μηνὸς καὶ ἐτελεῖτο μέχρι καὶ τῆς ἑκκαιδεκάτης, ἐν ῇ τὰ ἆθλα ἐδίδοντο»*, Τζέτσης, ὅπως πρίν). 'Από τίς ἑπτά ἡμέρες ἡ πρώτη ἦταν ἀφιερωμένη σέ προκαταρκτικές τελετές καί θυσίες, οἱ ἑπόμενες πέντε στούς ἀγῶνες καί ἡ ἑβδόμη στήν ἀπονομή τῶν βραβείων καί στήν ἑστίαση (βλ. πιό κάτω: Περιγραφή ἀγώνων).

'Εκεχειρία - 'Ανταπόκριση πόλεων - 'Επισκέπτες

Πρίν ἀπό κάθε 'Ολυμπιάδα στέλνονταν κήρυκες (σπονδοφόροι)[23] σέ ὅλες τίς πόλεις τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, οἱ ὁποῖοι ἀνάγγελλαν τήν 'Ιερή 'Εκεχειρία[24], τῆς ὁποίας ἦταν καί ἐγγυητές καί ἡ ὁποία ἀποτελοῦσε τήν βασική προϋπόθεση τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀγώνων. 'Η ἐκεχειρία ἀρχικά διαρκοῦσε ἕνα μῆνα, ἐνῶ ἀργότερα ἔφτανε τούς τρεῖς μῆνες, τότε πού ἔφταναν στήν 'Ολυμπία ἀπό τίς ἐσχατιές τοῦ κόσμου «οἱ ἁπανταχοῦ Ἕλληνες».

Οἱ 'Ελληνικές πόλεις ἀνταποκρινόμενες στό κάλεσμα ἔστελναν, ἕνα μῆνα πρίν ἀπό τήν ἔναρξη τῶν ἀγώνων, τούς προετοιμασμένους ἐπί δεκάμηνο, τουλάχιστον, ἀθλητές τους, γιά τήν ἐπιτόπου προπόνησή τους στό Γυμναστήριο καί στήν Παλαίστρα τῆς Ἤλιδος, πού εἶχαν χτιστεῖ γι' αὐτόν τόν σκοπό[25]. Μαζί μέ τούς ἀθλητές πήγαιναν καί οἱ γυμναστές τους καί ἄλλοι ἀπαραίτητοι σύντροφοί τους. Στήν περίοδο προετοιμασίας τῶν ἀθλητῶν, πού διαρκοῦσε 30 ἡμέρες, ἐπιβαλλόταν σ' αὐτούς χορτοφαγία καί ἐρωτική ἀποχή. 'Αργότερα ἔφταναν στήν 'Ολυμπία οἱ ἀντιπροσωπεῖες τῶν πόλεων.

'Από τούς ἐπισκέπτες οἱ ἐπισημότεροι ἔμεναν σέ σκηνές μέ ἐξαιρετική πολυτέλεια, πού ἔδειχνε τόν πλοῦτο καί τήν κοινωνική τους θέση. Οἱ ἐπίσημοι φιλοξενοῦνταν στό Λεωνίδαιο, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι σέ σκηνές, σέ παραπήγματα, στό ὕπαιθρο.

Δικαίωμα συμμετοχῆς στούς ἀγῶνες. Καλλιπάτειρα

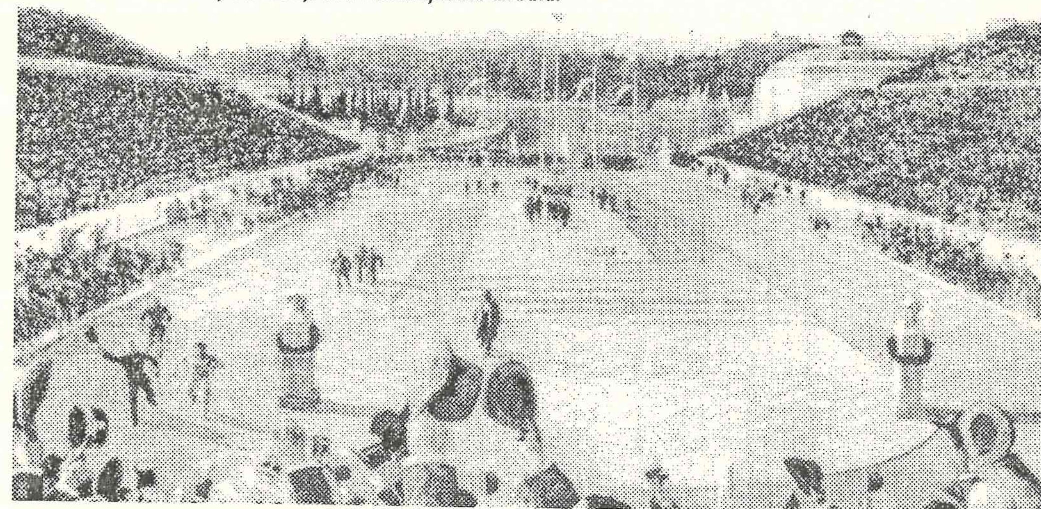
'Αρχικά δικαίωμα συμμετοχῆς στούς ἀγῶνες εἶχαν μόνο οἱ ἄνδρες. 'Από τό 632 π.Χ. (37η 'Ολυμπιάδα) ἐπιτράπηκε καί ἡ συμμετοχή παίδων.

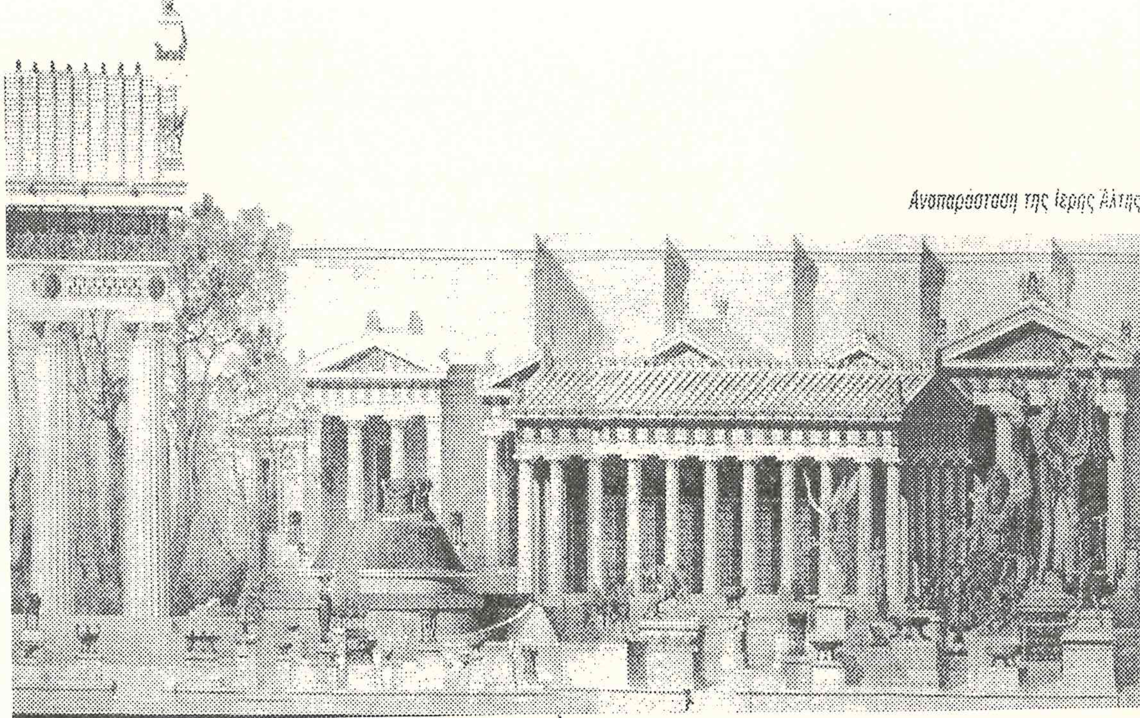
Στούς 'Ολυμπιακούς 'Αγῶνες τῶν καθαρά ἑλληνικῶν χρόνων εἶχαν δικαίωμα νά παίρνουν μέρος μόνο Ἕλληνες καί μάλιστα ἐλεύθεροι[26]. Στούς χρόνους τῆς παρακμῆς τό δικαίωμα συμμετοχῆς δόθηκε καί στούς Ρωμαίους. Σύμφωνα μέ τούς νόμους τῶν 'Ηλείων ἀπαγορευόταν ἡ συμμετοχή στούς ἀγῶνες, δούλων, βαρβάρων, ἱερόσυλων, ἐναγῶν[27] καί παραβατῶν τῆς ἐκεχειρίας.

'Η παρακολούθηση τῶν ἀγώνων ἐπιτρεπόταν σέ ὅλους τούς ἄνδρες, ἐλεύθερους, δούλους, ἀκόμη καί βαρβάρους, ἐνῶ ἀπαγορευόταν στίς γυναῖκες[28]. Τιμητικά ἐπιτρεπόταν στήν 'Ηλεία ἱέρεια τῆς Δήμητρος Χαμύνης, ἡ ὁποία παρακολουθοῦσε τούς ἀγῶνες καθισμένη σέ βωμό. Τό πιό παράδοξο εἶναι ὅτι ἡ ἀπαγόρευση δέν εἶχε ἰσχύ γιά τίς νέες κοπέλες (*«Ἔστι δὲ ἀπαντικρὺ τῶν 'Ελλανοδικῶν βωμὸς λίθου λευκοῦ· ἐπὶ τούτου καθεζομένη τοῦ βωμοῦ θεᾶται γυνὴ τὰ 'Ολύμπια, ἱέρεια Δήμητρος Χαμύνης, τιμὴν ταύτην ἄλλοτε ἄλλην λαμβάνουσα παρὰ 'Ηλείων. Παρθένοις δὲ οὐκ εἴργουσι θεᾶσθαι»*, Παυσ. VI, 20, 9).

'Από τότε (5ος αἰ. π.Χ.) πού ἡ Καλλιπάτειρα (κατ' ἄλλους ἡ ἀδελφή της ἤ ἡ μητέρα της Φερενίκη)[29], κόρη τοῦ Ρόδιου ἀθλητή Διαγόρα καί μητέρα τῶν ἀθλητῶν Εὐκλέα καί Πεισίροδου, κατάφερε, παρά τόν ἔλεγχο πού γινόταν στήν εἴσοδο, νά μπεῖ στό Στάδιο μεταμφιεσμένη σέ γυμναστή, ψήφισαν κανονισμό ὥστε στό ἑξῆς καί οἱ γυμναστές νά εἶναι γυμνοί ὅπως καί οἱ ἀθλητές[30]. 'Η Καλλιπάτειρα, χάρη τοῦ πατέρα της, τῶν ἀδελφῶν της καί τοῦ γιοῦ της Πεισίροδου ἤ Πεισόρροθου, πού ἦταν ὀλυμπιονίκες, δέν τιμωρήθηκε. 'Αναφέρεται, μάλιστα, πώς τῆς ἐπέτρεψαν νά παρακολουθήσει τούς ἀγῶνες (*«Οὐ μὴν οὐδὲ ἁλῶναι λέγουσιν οὐδεμίαν, ὅτι μὴ Καλλιπάτειραν μόνην· εἰσὶ δὲ οἱ τὴν αὐτὴν ταύτην Φερενίκην καὶ οὐ Καλλιπάτειραν καλοῦσιν... ταύτην ἀφιᾶσιν ἀζήμιον καὶ τῷ πατρὶ καὶ ἀδελφοῖς αὐτῆς καὶ τῷ παιδὶ αἰδῶ νέμοντες [ὑπῆρχαν δὴ ἅπασιν αὐτοῖς ὀλυμπιακαὶ νῖκαι], ἐποίησαν δὲ νόμον εἰς τὸ ἔπειτα ἐπὶ τοῖς γυμνασταῖς γυμνοὺς σφᾶς ἐς τὸν ἀγῶνα ἐσέρχεσθαι»*, Παυσ. V, 6, 7-8). Γιά τήν εἴσοδο τῆς Καλλιπάτειρας στό Στάδιο ὁ Σχολιαστής τοῦ Πινδ. (*'Ολυμπ.* Ζ΄ «περὶ τῶν πώλων τῶν ἐπωδῶν») ἀναφέρει: *«...χρόνῳ δὲ ὕστερόν φασι καὶ τὴν τούτου (Διαγόρα) θυγατέρα Καλλιπάτειραν ἐλθεῖν εἰς τὴν 'Ολυμπίαν, καὶ αἰτεῖν παρὰ τῶν 'Ελλανοδικῶν ἐπιτρέ-*

Ο τερματισμός του νικητή του Μαραθωνίου δρόμου Σπύρου Λούη, στο Παναθηναϊκό Στάδιο.

Αναπαράσταση της Ιερής Άλτης.

ψει τὴν θέαν αὐτῇ, τοὺς δὲ κωλύειν φάσκοντας κατὰ νόμον, γυναῖκα μὴ θεωρεῖν τὸν γυμνικὸν ἀγῶνα· τὴν δὲ φῆσαι πρὸς αὐτοὺς οὐχ ὁμοίαν εἶναι ταῖς ἄλλαις γυναιξίν, ἀλλὰ φέρειν πλέον τι ταῖς προγονικαῖς ἀρεταῖς ἐπερειδομένην· ἔσχε γὰρ καὶ τὸν πατέρα καὶ τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς Ὀλυμπιονίκας, Διαμάχιτον, Δωριέα, Ἀκουσίλαον, καὶ ἐξ ἀδελφῆς παῖδα Εὐκλέα καί αὐτῆς υἱὸν Πεισόρροθον· καὶ δεῖξαι τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν στήλας, καὶ οὕτω νικηθέντας τοὺς Ἑλλανοδίκας ἐπιχωρῆσαι καὶ συνήθειαν νόμον διαλῦσαι, καὶ τῇ Καλλιπατείρᾳ τὴν θέαν ἐπιτρέψαι...». Ὁ Αἰσχίνης (Ἐπιστολαί 4, 5) ἀναφέρεται ἀνώνυμα σέ μία γηραιά γυναίκα, ἡ ὁποία θέλησε νά παρακολουθήσει τούς ἀγῶνες: «...Λέγεται γὰρ γυνή ποτε πρεσβῦτις Ὀλυμπίασι παρελθοῦσα εἰς τὸ στάδιον ἑστᾶναι τε ἅμα τοῖς ἀνδρᾶσι καὶ θεάσασθαι τοὺς ἀγωνιζομένους, ἐπιστάντων δὲ αὐτῇ τῶν ἑλλανοδικῶν ὅτι ἐτόλμησε παρελθεῖν εἰς τὸ στάδιον, ἀποκρίνασθαι "τίνι γὰρ ἄλλῃ τοῦτο γυναικὶ δέδωκι καυχήσασθαι οὗτος ὁ θεός, ὅτι καὶ πατέρα καὶ τρεῖς ἀδελφοὺς ὀλυμπιονίκας ἔχοι καὶ υἱόν ἐπ' Ὀλύμπιᾳ ἄγοι;».

Θέσεις θεατῶν στό Στάδιο - Ἑλλανοδῖκες - Τήρηση τάξεως

Οἱ θεατές κάθονταν στό ἔδαφος τῶν τριῶν πλευρῶν τοῦ Σταδίου. Καθίσματα ὑπῆρχαν μόνο γιά τούς Ἑλλανοδῖκες, οἱ ὁποῖοι ἐκλέγονταν μεταξύ τῶν Ἠλείων καί εἶχαν τήν διεύθυνση τῶν ἀγώνων[31]. Αὐτοί ἔκριναν τούς ἀγωνιζόμενους, ἀναγόρευαν τούς νικητές, ἐπιτηροῦσαν τίς θυσίες καί εἶχαν δικαστική ἐξουσία σέ ὅσους, μέ ὁποιοδήποτε τρόπο, συμμετεῖχαν στούς ἀγῶνες, γιά παραπτώματα πού ἔκαναν στήν διάρκεια τῶν ἀγώνων. Στούς παραβάτες ἐπιβαλλόταν χρηματικό πρόστιμο, μέ τό ὁποῖο κατασκευάζονταν τά χάλκινα ἀγάλματα τοῦ Διός, τά λεγόμενα «Ζᾶνες», τά ὁποῖα στήνονταν στό ἀριστερό μέρος τοῦ δρόμου (στά ριζά τοῦ Κρονίου λόφου - σώζονται ἀκόμη τά βάθρα τους), πού ὁδηγοῦσε ἀπό τό Μητρῶο στό Στάδιο («Ἰόντι γὰρ ἐπὶ τὸ στάδιον τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τοῦ μητρῴου, ἔστιν ἐν ἀριστερᾷ κατὰ τὸ πέρας τοῦ ὄρους τοῦ Κρονίου λίθου τε πρὸ αὐτῳ τῷ ὄρει κρηπὶς καὶ ἀναβαθμοί δι' αὐτῆς· πρὸς δὲ τῇ κρηπῖδι ἀγάλματα Διὸς ἀνάκεινται χαλκᾶ. Ταῦτα ἐποιήθη μὲν ἀπὸ χρημάτων ἐπιβληθείσης ἀθληταῖς ζημίας ὑβρίσασιν ἐς τὸν ἀγῶνα, καλοῦνται δὲ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων Ζᾶνες», Παυσ. V, 21, 2).

Οἱ Ἑλλανοδῖκες παρακολουθοῦσαν τούς ἀγῶνες στεφανωμένοι (μᾶλλον μέ δάφνη) καί ντυμένοι μέ πορφυρά ροῦχα.

Ἡ πληροφορία τοῦ Παυσανία (ΥΙ, 1, 4), πώς ὁ Ἑλλανοδίκης Τρωίλος κέρδισε στήν 102η Ὀλυμπιάδα (372 π.Χ.) ἱππικές νίκες σέ συνωρίδα (ἅρμα πού τό ἔσερναν δύο ὥριμα ἄλογα) καί σέ ἅρμα μέ πουλάρια, μαρτυρεῖ ὅτι παλιά οἱ Ἑλλανοδῖκες εἶχαν τό δικαίωμα νά παίρνουν μέρος στούς ἱππικούς ἀγῶνες. Τήν χρονιά, ὅμως τῶν νικῶν τοῦ Τρωίλου οἱ Ἠλεῖοι, πού εἶχαν τήν ὀργάνωση τῶν ἀγώνων, ψήφισαν νόμο κανείς Ἑλλανοδίκης νά μή κατεβαίνει οὔτε σέ ἱππικούς ἀγῶνες (δηλαδή νά μή ἀγωνίζονται δικά τους ἄλογα, γιατί τήν νίκη στούς ἱππικούς ἀγῶνες τήν ἔπαιρνε ὁ κάτοχος τῶν ἀλόγων): («...ἀλλὰ τῷ μὲν ἑλλανοδικεῖν τε ὁμοῦ καὶ ἵππων ὑπῆρξεν ἀνελέσθαι νίκας, τῷ Τρωίλῳ, τελείᾳ τε συνωρίδι καὶ πώλων ἅρματι [ὀλυμπιάδι δὲ ἐκράτει δευτέρα πρὸς ταῖς ἑκατόν], ἀπὸ τούτου δὲ καὶ νόμος ἐγένετο Ἠλείοις μηδὲ ἵππους τοῦ λοιποῦ τῶν ἑλλανοδικούντων καθιέναι μηδένα...»).

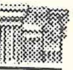
Τήν τήρηση τῆς τάξεως τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, τήν εὐκοσμία μέσα στό Στάδιο καί τήν ἐποπτεία γιά τήν συμμόρφωση τῶν ἀθλητῶν πρός τούς ἀγωνιστικούς νόμους, εἶχαν οἱ **ἀλυτές**, ἐπικεφαλῆς τῶν ὁποίων ἦταν ὁ **ἀλυτάρχης** (ἐπόπτης τῆς τάξεως τῶν ἀγώνων).

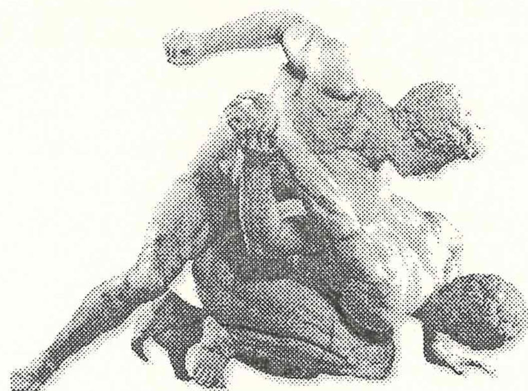
Περιγραφή ἀγώνων μιᾶς ὀλυμπιάδος

Ἐπειδή ἡ διάρκεια καί ἡ σειρά τῶν ἀγωνισμάτων μιᾶς ὀλυμπιάδος δέν διατηρήθηκαν ἀμετάβλητες σέ ὅλη τήν ἀρχαιότητα, ἡ περιγραφή πού θά ἀκολουθήσει δέν εἶναι ἀπολύτως ἀκριβής, στηρίζεται σέ ἀρχαῖα κείμενα καί ἀρχαιολογικά εὑρήματα καί ἀναφέρεται γύρω στόν 4ο αἰῶνα π.Χ., τότε πού στούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες εἶχαν περιληφθεῖ τά περισσότερα ἀγωνίσματα καί ἡ διάρκεια τῆς ὀλυμπιάδος ἦταν πενθήμερη.

Πρώτη ἡμέρα.

Ἡ ἡμέρα (καί ἡ ὀλυμπιάδα) ξεκινοῦσε μέ παρέλαση τῆς πομπῆς τῶν Ἠλείων παρουσία τοῦ συγκεντρωμένου πλήθους. Κεφαλή τῆς πομπῆς, ἡ ὁποία ξεκινοῦσε ἀπό τήν Ἤλιδα καί ἀκολουθοῦσε τήν Ἱερά Ὁδό πού ἕνωνε τήν Ἤλιδα μέ τό ἱερό τῆς Ὀλυμπίας, ἦταν οἱ ἱερεῖς, οἱ ἀγωνοθέτες (Ἑλλανοδῖκες), οἱ βουλευτές καί ἀκολουθοῦσαν οἱ Ἠλεῖοι ἄρχοντες, οἱ θεωροί, οἱ ἐπίσημοι ξένοι. Μετά τήν ὑποδοχή τῆς πομπῆς, οἱ ἀθλητές, οἱ γυμναστές καί οἱ κριτές (βοηθοί τῶν Ἑλλανοδικῶν) ὁρκίζονταν στό Βουλευτήριο, μπροστά στό ἄγαλμα

τοῦ Ὁρκίου Διός. Στήν ὁρκωμοσία, πού συνοδευόταν μέ θυσία κάπρου, οἱ ἀθλητές ὁρκίζονταν ὅτι ἡ προετοιμασία τους ἦταν μεγαλύτερη τῶν δέκα μηνῶν καί ὅτι δέν θά διαπράξουν «κακούργημα», δηλαδή δέν θά παραβοῦν τούς κανονισμούς καί δέν θά ἐπιδιώξουν τήν νίκη μέ δόλο. Ἔπειτα, πάνω στά τόμια (γεννητικά ὄργανα) τοῦ κάπρου, ὁρκίζονταν οἱ ἀθλητές, οἱ γυμναστές καί οἱ πατέρες ἤ τά ἀδέλφια τῶν παίδων πού θά ἀγωνίζονταν (τά παιδιά δέν ὁρκίζονταν). Οἱ γυμναστές ἔδιναν ὅρκο ὅτι δέν θά παραβοῦν τούς κανονισμούς τῶν ἀγώνων. Τελευταῖοι ὁρκίζονταν οἱ κριτές (βοηθοί τῶν Ἑλλανοδικῶν), ὅτι θά εἶναι ἀμερόληπτοι στήν κρίση τους καί δέν θά φανερώσουν τούς λόγους τῶν ἀποφάσεών τους (*«...Παρὰ τούτῳ καθέστηκε τοῖς ἀθληταῖς καὶ πατράσιν αὐτῶν καὶ ἀδελφοῖς, ἔτι δὲ γυμνασταῖς ἐπὶ κάπρου κατόμνησθαι τομίων, μηδὲν ἐς τὸν Ὀλυμπίων ἀγῶνα ἔσεσθαι παρ᾽ αὐτῶν κακούργημα. Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ ἀθληταὶ καὶ τόδε ἔτι προσκατόμνηνται, δέκα ἐφεξῆς μηνῶν ἀπηκριβῶσθαί σφισι τὰ πάντα ἐς ἄσκησιν. Ὀμνύουσι δὲ καὶ ὅσοι τοὺς παῖδας ἢ τῶν ἵππων τῶν ἀγωνιζομένων τοὺς πώλους κρίνουσιν, ἐπὶ δικαίῳ καὶ ἄνευ δώρων ποιεῖσθαι κρίσιν, καὶ τὰ ἐς τὸν δοκιμαζόμενόν τε καὶ μή, φυλάξειν καὶ ταῦτα ἐν ἀπορρήτῳ...»*, Παυσ. V, 24, 9-10).

Μετά τίς ὁρκωμοσίες γινόταν στό Βουλευτήριο ἡ καταγραφή αὐτῶν πού θά ἔπαιρναν μέρος στούς ἱππικούς ἀγῶνες καί ἀκολουθοῦσε ἡ κλήρωση τῶν ἀθλητῶν κατά ζεύγη. Ἀνακοίνωση τῶν ὀνομάτων τῶν ἀθλητῶν καί τῶν ἀγωνισμάτων πού θά διεξάγονταν γινόταν τό ἀπόγευμα ἔξω ἀπό τό Βουλευτήριο.

Τήν ἴδια ἡμέρα (ἀπό τό 396 π.Χ.) γινόταν ὁ ἀγώνας τῶν κηρύκων καί τῶν σαλπιγκτῶν, μπροστά στόν βωμό πού βρισκόταν στήν εἴσοδο τοῦ Σταδίου. Στόν νικητή κήρυκα δινόταν τό προνόμιο νά ἐκφωνεῖ τά ὀνόματα τῶν ὀλυμπιονικῶν, κατά τήν ἀπονομή τῶν βραβείων.

Οἱ ἑπόμενες τρεῖς ἡμέρες (δεύτερη, τρίτη καί τέταρτη) ἦταν ἀφιερωμένες στούς ἀγῶνες παίδων καί ἀνδρῶν, ὡς ἑξῆς:

Δεύτερη ἡμέρα

Τήν ἐπίβλεψη τῆς τάξεως τῶν ἀγώνων εἶχαν οἱ ραβδοῦχοι, οἱ ὁποῖοι κρατῶντας λεπτές βέργες λυγαριᾶς (μάστιγες), πηγαινοέρχονταν στόν στῖβο. Ἡ ἡμέρα ἄρχιζε μέ πομπή, ἡ ὁποία ἔμπαινε στό Στάδιο ἀπό τήν εἴσοδο τῆς ΝΑ πλευρᾶς. Κεφαλή τῆς πομπῆς ἦταν οἱ Ἑλλανοδῖκες μέ πρωτοπόρο τόν πρεσβύτερο. Ἡ ἐμφάνισή τους, μέ τίς πορφυρένιες ἐνδυμασίες καί τά κλαδιά φοίνικα στά χέρια, ἦταν φαντασμαγορική. Ἀκολουθοῦσαν τά παιδιά πού θά ἀγωνίζονταν (ἡ ἡμέρα ἦταν ἀφιερωμένη στούς παιδικούς ἀγῶνες) καί στήν συνέχεια ἔρχονταν ὁ ἀλυτάρχης καί οἱ ἀλυτές (βλ. πιό πάνω).

Ὅταν ὅλοι αὐτοί ἔπαιρναν τίς θέσεις τους, ὁ προϊστάμενος τῶν Ἑλλανοδικῶν ἔδινε τό σύνθημα στό σαλπιγκτή, ὑψώνοντας τό κλαδί τοῦ φοίνικα, καί ἐκεῖνος σάλπιζε, ἐνῶ ἀμέσως ὁ κήρυκας κήρυττε τήν ἔναρξη τῶν ἀγώνων.

Τά παιδικά ἀγωνίσματα τῆς ἡμέρας ἄρχιζαν μέ τό στάδιο καί ἀκολουθοῦσαν: ἡ πάλη, ἡ πυγμή καί τό παγκράτιο. Κάθε ἀγώνισμα γινόταν ὕστερα ἀπό κάλεσμα τοῦ κήρυκα. Στό τέλος τῶν ἀγώνων, καί ἐνῶ ὁ ἥλιος εἶχε δύσει, γινόταν ἀποθέωση τῶν νικητῶν καί ἀκολουθοῦσε ἑορταστικό ξεφάντωμα ὥς ἀργά τήν νύχτα.

Τρίτη ἡμέρα

Τήν ἡμέρα αὐτή εἶχαν τήν τιμητική τους ὁ Ἱππόδρομος καί τό Στάδιο. Οἱ ἱππικοί ἀγῶνες, μέ τούς ὁποίους ἄρχιζε ἡ ἡμέρα, περιλάμβαναν: ἁρματοδρομίες τεθρίππων, ἱπποδρομίες τέλειων κελήτων, ἀπήνη (συνωρίδα ἡμιόνων), κάλπη (ἱπποδρομίες φορβάδων), ἁρματοδρομίες τεθρίππων πώλων, συνωρίδα πώλων καί ἱπποδρομίες πώλων (περιγραφή τῶν ἀγωνισμάτων αὐτῶν βλέπε: Ἁρματοδρομία, Ἱππικοί ἀγῶνες, Ἱπποδρομία).

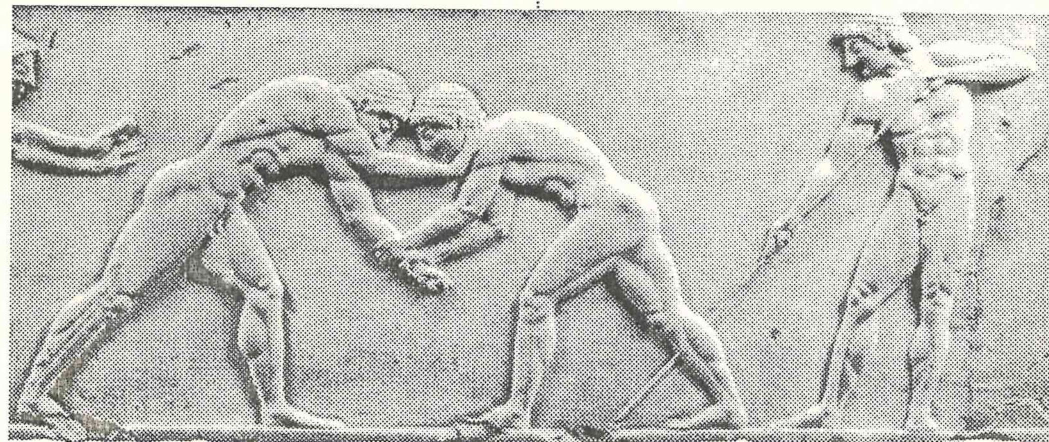
Μετά τό μεσημέρι οἱ θεατές μετακινοῦνταν δίπλα στό Στάδιο, γιά νά παρακολουθήσουν τούς ἄνδρες στό πιό δύσκολο ἀγώνισμα τῆς Ὀλυμπίας τό πένταθλο (ἅλμα, δίσκος, στάδιο, ἀκόντιο, πάλη). Μετά ἀπό σκληρό ἀγῶνα ἔμεναν στό τέλος δύο, οἱ ὁποῖοι διεκδικοῦσαν τήν νίκη. Ὁ νικητής στήν πάλη ἦταν ὁ τελικός νικητής τοῦ πεντάθλου.

Μετά τό τέλος τῶν ἀγωνισμάτων ἀκολουθοῦσαν ἀποθέωση τῶν νικητῶν καί πανηγυρισμοί.

Τό βράδυ τῆς ἡμέρας αὐτῆς γίνονταν ἱεροτελεστίες πρός τιμή τοῦ Πέλοπα, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται ὡς ὁ ἱδρυτής τοῦ ἀγωνίσματος τῆς ἁρματοδρομίας. Στόν τύμβο του (Πελόπιο), μεταξύ Ἡραίου καί ναοῦ τοῦ Διός, θυσίαζαν ἕνα μαῦρο κριάρι (*«Θύουσι δὲ αὐτῷ καὶ νῦν ἔτι οἱ κατὰ ἔτος τὰς ἀρχὰς ἔχοντες· τὸ δὲ ἱερεῖόν ἐστι κριὸς μέλας»*, Παυσ. V, 13, 2).

Τέταρτη ἡμέρα

Ἡ τέταρτη ἡμέρα (τρίτη τῶν ἀγώνων) ἦταν ἡ σπουδαιότερη τῶν ἀγώνων, γιατί ἦταν ἀφιερωμένη στήν λατρεία τοῦ Διός. Τό πρωί τῆς ἡμέρας αὐτῆς, πού

ἔπεφτε μέ τήν ἐπομένη τῆς Πανσελήνου (14 τοῦ σεληνιακοῦ μηνός), σχηματιζόταν μεγαλοπρεπής πομπή, στήν ὁποία ἔπαιρναν μέρος οἱ ἄρχοντες, οἱ ἀντιπροσωπεῖες ὅλων τῶν πόλεων καί ὅλος ὁ λαός, πού βρισκόταν στίς ἑορτές. Ἡ πομπή ξεκινοῦσε ἀπό τό Πρυτανεῖο καί κατέληγε στό μεγάλο βωμό τοῦ Διός. Ἐκεῖ θυσιάζονταν ἑκατό ταῦροι (ἑκατόμβη), οἱ μηροί τῶν ὁποίων καίγονταν στήν κορυφή τοῦ βωμοῦ. Παράλληλα γίνονταν καί θυσίες στούς ἑβδομῆντα βωμούς τῆς Ἄλτης[32]. Τό ἀπόγευμα αὐτῆς τῆς ἡμέρας γίνονταν οἱ ἀγῶνες δρόμου (στάδιο, δίαυλος, δόλιχος) καί ἀκολουθοῦσαν τά βαριά ἀγωνίσματα (πάλη, πυγμή, παγκράτιο καί ὁπλίτης δρόμος).

Σημειώνεται ὅτι, κάθε ἀγώνισμα, ὅλων τῶν ἡμερῶν, ἄρχιζε μέ τό σύνθημα τοῦ κήρυκα.

Πέμπτη ἡμέρα

Ὀλυμπιονίκες - στέψη - κότινος

Ἡ πέμπτη ἡμέρα ἦταν ἀφιερωμένη στήν στέψη τῶν νικητῶν, οἱ ὁποῖοι ὀνομάζονταν ὀλυμπιονίκες. Σέ κάθε νικητή, πρίν ἀπό τήν βράβευσή τους, δινόταν ἕνα κλαδί φοινικιᾶς. Σπουδαιότερος ὀλυμπιονίκης ἦταν ὁ νικητής στόν δρόμο σταδίου. Ὑπῆρχε περίπτωση (πολύ σπάνια) νά ἀνακηρυχθεῖ κάποιος ὀλυμπιονίκης χωρίς ἀγῶνα (ἀκονιτί)[33]. Αὐτό συνέβαινε ὅταν ὁ ἀντίπαλος, γιά ὁποιονδήποτε λόγο, δέν πήγαινε νά ἀγωνιστεῖ.

Στούς ἀγῶνες ἁρματοδρομίας καί ἱπποδρομίας (ἱππικοί ἀγῶνες) ὀλυμπιονίκης ἀνακηρυσσόταν ὁ ἰδιοκτήτης τῶν ἀλόγων καί τῶν ἁρμάτων καί ὄχι οἱ νικητές ἱππεῖς καί ἁρματηλάτες. Γι' αὐτό καί στόν κατάλογο τῶν ὀλυμπιονικῶν ὑπάρχουν γυναικεῖα ὀνόματα (εἶχαν στείλει δικά τους ἅρματα ἤ δικά τους ἄλογα στούς ἀγῶνες)[34].

Ἄν κάποιος νικοῦσε τήν ἴδια ἡμέρα στό παγκράτιο καί στήν πάλη λεγόταν **παράδοξος** ἤ **παραδοξονίκης**, ἐπειδή τέτοιες νίκες εἶχε κερδίσει πρῶτος ὁ Ἡρακλῆς.

Ἡ απονομή τῶν βραβείων στούς νικητές γινόταν μπροστά στόν ναό τοῦ

Διός, μέσα σέ μία ἀτμόσφαιρα γεμάτη ἐπισημότητα καί συγκίνηση. Ὁ κήρυκας (ὁ νικητής στόν ἀγῶνα κηρύκων καί σαλπιγκτῶν τῆς πρώτης ἡμέρας) φώναζε τό ὄνομα τοῦ νικητή καί τῆς πατρίδος του. Ὁ νικητής, στό ἄκουσμα τοῦ ὀνόματός του, προχωροῦσε πρός τούς Ἑλλανοδῖκες, ὁ μεγαλύτερος τῶν ὁποίων τόν στεφάνωνε μέ τό στεφάνι τῆς ἀγριελιᾶς («...*τούς νικῶντας στεφανώσας κοτίνῳ στεφάνῳ*...», Ἀριστοφ. *Πλούτων*, 586), τό ὁποῖο ἦταν δεμένο μέ ξανθό μαλλί[35]. Τό στεφάνωμα ἦταν ἡ πιό μεγάλη χαρά καί ἡ πιό μεγάλη τιμή πού μποροῦσε νά γίνει, ὄχι μόνο στόν νικητή, μά καί στήν ἰδιαίτερη πατρίδα του[36].

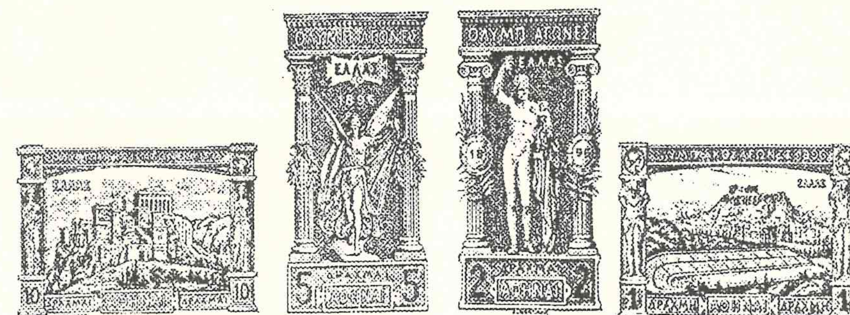
Τό μεσημέρι, μετά τά στεφανώματα τῶν νικητῶν ἀπό τόν πρεσβύτερο τῶν Ἑλλανοδικῶν, οἱ Ἠλεῖοι παρέθεταν πλούσιο γεῦμα σέ ὅλους τούς νικητές. Μέ τό νύχτωμα καί τήν ἀνατολή τοῦ φεγγαριοῦ, ὅλη ἡ περιοχή τῆς Ὀλυμπίας ἀντιλαλοῦσε ἀπό τά ἐπινίκια τραγούδια καί τούς ὕμνους τῶν ὀλυμπιονικῶν καί τῶν συντρόφων τους. Ἕνας ἀντίλαλος χαρᾶς καί κεφιοῦ πού κρατοῦσε ὥς τά ξημερώματα. Γι' αὐτό τό ὄμορφο νυκτερινό πανηγύρι ὁ Πίνδαρος γράφει σέ ἕναν ὕμνο του:

«Ἀλλά νά πού τό ὄμορφο πρόσωπο τοῦ φεγγαριοῦ, μέ τήν ἀξιαγάπητη διαύγεια, φώτισε τήν νύκτα. Καί ὁλόκληρο τό ἱερό ἀντηχοῦσε ἀπό χαρούμενη εὐωχία καί θριαμβευτικά τραγούδια».

Τά ὀνόματα τῶν ὀλυμπιονικῶν γράφονταν σέ λίθινες πλάκες, τιμῶνταν ἀπό μεγάλους ποιητές (Πίνδαρο, Σιμωνίδη, Βακχυλίδη) καί ἀπαθανατίζονταν ἀπό τήν τέχνη.

Ὑποδοχή τῶν ὀλυμπιονικῶν στίς πατρίδες τους

Ἀληθινός θρίαμβος ἦταν ἡ ὑποδοχή τοῦ ὀλυμπιονίκη στήν ἰδιαίτερη πατρίδα του. Λαμπροντυμένος στά πορφυρά, σέ ἅρμα πού τό ἔσερναν τέσσερα λευκά ἄτια, μέ τό πλῆθος πίσω του νά ζητωκραυγάζει, ἔμπαινε στήν πόλη καί ὅλη ἡ μεγαλοπρεπής πομπή κατέληγε στόν πολιοῦχο θεό, γιά νά ἀποθέσει ὁ νικητής τό στεφάνι τῆς μεγάλης του νίκης. Πολλές φορές γκρέμιζαν τά τείχη τῆς πόλεως γιά νά περάσει ὁ νικητής, θέλοντας μέ τόν τρόπο αὐτό νά δηλώσουν πώς μία πόλη μέ τέτοιους πολῖτες δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπό τείχη[37]. Μετά τήν κατάθεση τοῦ στεφανιοῦ στόν πολιοῦχο θεό, ἀκολουθοῦσε συμπόσιο, στό ὁποῖο τραγουδοῦσαν τόν «ἐπινίκιο», θριαμβευτικό τραγούδι πού συνέθεταν οἱ σημαντικότεροι ποιητές.

Οἱ συμπολῖτες τοῦ ὀλυμπιονίκη ἔστηναν τό ἄγαλμά του στήν ἀγορά τῆς πόλεως καί ὅσο ζοῦσε τόν τιμοῦσαν καί τόν σέβονταν ὅσο κανέναν ἄλλον ἀνάμεσά τους. Στήν Ἀθήνα, ἐκτός ἀπό τίς τιμές, ὁ ὀλυμπιονίκης ἔπαιρνε καί 500 δρχ. καί τρεφόταν δωρεάν στό Πρυτανεῖο, ἐνῶ στήν Σπάρτη εἶχε τήν τιμή νά πολεμάει δίπλα στόν βασιλιᾶ του.

Οἱ Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες ἀπό τούς Ρωμαίους καί ὕστερα

Μέ τήν κατάκτηση τῆς Ἑλλάδος ἀπό τούς Ρωμαίους ἄρχισε ὁ ξεπεσμός τῆς Ὀλυμπίας καί τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων. Τότε πολλά ἀγάλματα μεταφέρθηκαν στήν Ρώμη καί οἱ ἀγῶνες γίνονταν κατά τίς ἐπιθυμίες τῶν κατακτητῶν. Στήν διάρκεια τῶν Μιθριδατικῶν πολέμων (88-80 π.Χ.) ὁ Ρωμαῖος στρατηγός Σύλλας μετέφερε τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες στήν Ρώμη. Ἐκεῖνος πού ἐξευτέλισε τελείως τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες ἦταν ὁ φιλόδοξος καί μισότρελλος Νέρων, ὁ ὁποῖος ἔπαιρνε μέρος στίς ἁρματοδρομίες καί χωρίς νά τερματίζει στεφανωνόταν νικητής.

Παρά τήν ἀντίδραση τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, οἱ Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες συνεχίζονταν τουλάχιστον ὥς τό 385 μ.Χ. Μία χάλκινη πλάκα πού βρέθηκε στήν ἀποχέτευση μιᾶς θέρμης στήν Ὀλυμπία, σέ ἀνασκαφική ἔρευνα, περιελάμβανε τά ὀνόματα τῶν νικητῶν τῶν ἀγώνων τοῦ 385 μ.Χ.

Τό τέλος τοῦ ἑλληνικοῦ ἀθλητισμοῦ ἐπισφραγίστηκε τό 393 μ.Χ. μέ τήν κατάργηση τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἀπό τόν Θεοδόσιο Α΄, ὁ ὁποῖος νόμιζε πώς μέ τήν πράξη του αὐτή καταπολεμοῦσε τήν εἰδωλολατρία. Ἔτσι ἔπαψαν οἱ ἦχοι τῶν σαλπίγγων, οἱ φωνές τῶν κηρύκων, οἱ ἰαχές τῶν νικητῶν, οἱ καλπασμοί τῶν ἀλόγων, οἱ θόρυβοι τῶν ἁρμάτων, τά χειροκροτήματα καί οἱ ὕμνοι, πού γιά 1168 χρόνια (776 π.Χ. - 393 μ.Χ.) ἀκούγονταν στό Στάδιο, στόν Ἱππόδρομο, στήν ἱερή Ἄλτη.

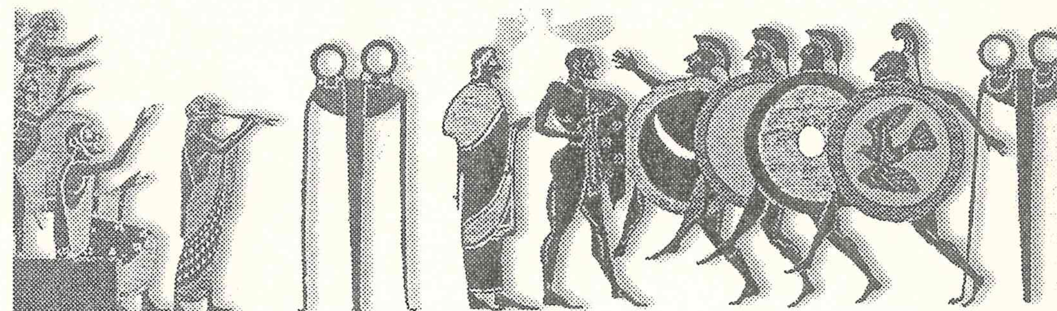
Δύο χρόνια μετά τήν ἀπαγόρευση τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων (395 μ.Χ.) οἱ Γότθοι τοῦ Ἀλάριχου, στίς ἐπιδρομές τους κατά τῆς Ἑλλάδος, κατέστρεψαν καί ἔκλεψαν ὅ,τι ὡραῖο εἶχε μείνει στήν Ὀλυμπία. Ἀργότερα (426 μ.Χ.) ὁ Θεοδόσιος Β΄, ἔδωσε τό τελευταῖο κτύπημα, καίοντας ὅλους τούς ἐθνικούς ναούς τοῦ Ἀνατολικοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους.

Μέ τούς φοβερούς σεισμούς τῆς Πελοποννήσου τοῦ 522 καί 551, τά ἐρείπια τῆς Ὀλυμπίας σκεπάστηκαν ἀπό τά χώματα τοῦ Κρονίου λόφου καί τήν ἄμμο τοῦ Κλαδέου ποταμοῦ, πού ξεχείλισε, καί γιά πολλούς αἰῶνες ἔμειναν θαμμένα, ὥσπου ξεχάστηκαν καί κανένας δέν μιλοῦσε γιά τήν Ὀλυμπία.

Μέ τις ἀνασκαφές τῶν Γερμανῶν ἀρχαιολόγων καί τά ἀριστουργηματικά εὑρήματα (1847-1881), τό πνεῦμα τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ξαναζωντάνευε καί μαζί του καί ὁ πόθος γιά ἀναβίωσή τους. Ἕνας πόθος πού ἔγινε πραγματικότητα τό 1896 (Ὀλυμπιάδα Ἀθήνας), χάρη στόν μεγάλο Γάλλο παιδαγωγό καί ἀνθρωπιστή βαρώνο Πιέρ ντε Κουμπερτέν (Coubertin)[38].

Μεγάλοι Ὀλυμπιονῖκες

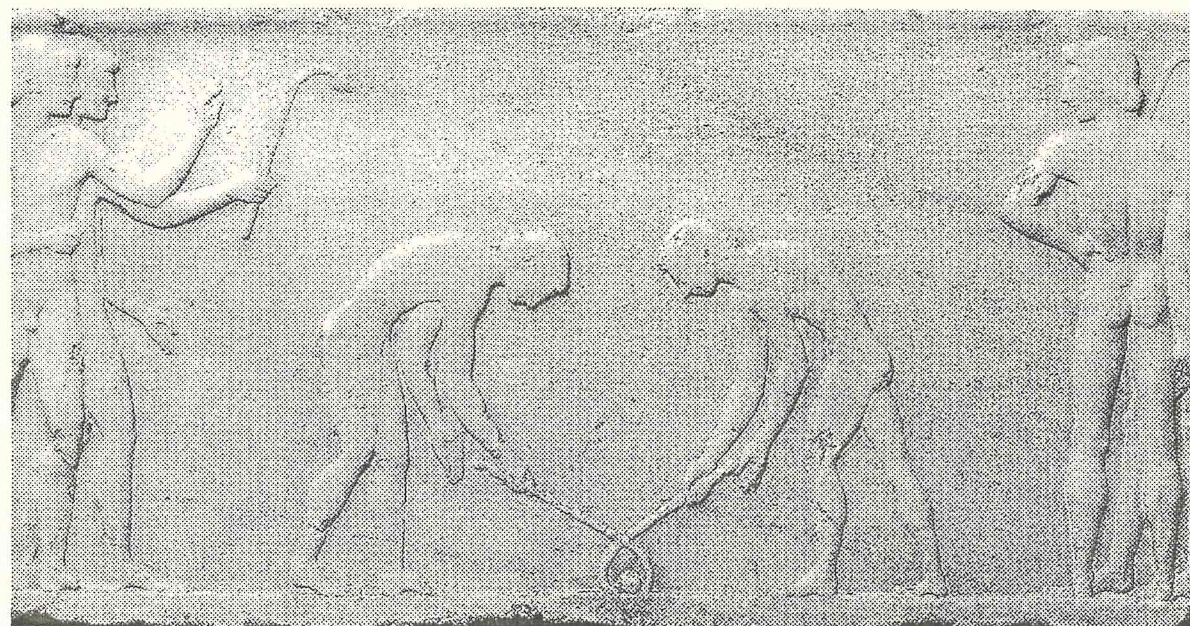
Μεγάλοι Ὀλυμπιονῖκες, ἐκτός ἀπό αὐτούς πού ἀναφέρθηκαν, ἦταν: ὁ **Λεωνίδας** ἀπό τήν Ρόδο (12 νίκες: 4 στό στάδιο, 4 στό δίαυλο καί 4 στόν ὁπλίτη δρόμο), ὁ **Ἡρόδωρος** ἀπό τά Μέγαρα (10 νίκες στόν ἀγῶνα σαλπιγκτῶν), ὁ **Ἄστυλος** ἀπό τόν Κρότωνα (8 νίκες: 3 στό στάδιο, 3 στόν δίαυλο καί 2 στόν ὁπλίτη δρόμο), ὁ **Ἑρμογένης** ἀπό τήν Ξάνθη (8 νίκες: 2 στό στάδιο, 3 στόν δίαυλο καί 3 στόν ὁπλίτη δρόμο), ὁ **Χιόνις** ἀπό τήν Λακεδαίμονα (4 νίκες στό στάδιο καί 3[;] στόν δίαυλο), ὁ **Μίλωνας** ἀπό τόν Κρότωνα (6 νίκες στή πάλη, ἡ μία παίδων)[39], ὁ **Φιλίνος** ἀπό τήν Κῶ (6 νίκες στήν πάλη, ἡ μία παίδων), ὁ **Τίσανδρος** ἀπό τήν Νάξο (4 νίκες στήν πυγμή), ὁ **Χαίρων** ἀπό τήν Πελλήνη (4 νίκες στήν πάλη), ὁ **Οὐαλέριος Ἐκλεκτός** ἀπό τήν Σινώπη (4 νίκες στόν ἀγῶνα τῶν κηρύκων), ὁ **Σώστρατος** ἀπό τήν Σικυώνα (3 νίκες στό παγκράτιο), ὁ **Δίκων** ἀπό τίς Συρακοῦσες (3 νίκες στόν δρόμο, ἡ μία παίδων), ὁ **Δωριέας** ἀπό τήν Ρόδο (3 νίκες στό παγκράτιο), ὁ **Φιλόμβροτος** ἀπό τήν Λακεδαίμονα (3 νίκες

στό πένταθλο), ὁ **Κρίσων** ἀπό τήν Ἱμέρα (3 νίκες στό στάδιο), ὁ **Ἀστυάλαξ** ἀπό τήν Μίλητο (3 νίκες στό παγκράτιο), ὁ **Ἀρχίας** ἀπό τήν Ὕβλα τῆς Σικελίας (3 νίκες στόν ἀγῶνα κηρύκων), ὁ **Ἀρραχίονας** ἀπό τήν Φιγάλεια (3 νίκες στό παγκράτιο).

Πολλοί ἦταν οἱ Ὀλυμπιονίκες μέ δύο νίκες καί ἀσφαλῶς πάρα πολλοί ἐκεῖνοι πού κέρδισαν μία νίκη. Ἀπό τούς Ὀλυμπιονῖκες τῶν δύο νικῶν ἀναφέρονται: ὁ **Χίλωνας** ἀπό τήν Πάτρα (πάλη), ὁ **Ἐργοτέλης** ἀπό τήν Ἱμέρα (δόλιχο), ὁ **Σάτυρος** ἀπό τήν Κάρυστο (πυγμή), ὁ **Ἀνδροσθένης** ἀπό τό Μαίναλο (παγκράτιο), ὁ **Δρομέας** ἀπό τήν Στυμφαλία (δόλιχο), ὁ **Φίλωνας** ἀπό τήν Κέρκυρα (πυγμή), ὁ **Δαμάρετος** ἀπό τό Ἡραῖο Ἀρκαδίας (ὁπλίτη δρόμο), ὁ **Αὐλαχίδας** ἀπό τήν Ἠλεία (πάλη παίδων καί ἀνδρῶν), ὁ **Δάνδης** ἀπό τό Ἄργος (δρόμος), ὁ **Ἄνοχος** ἀπό τόν Τάραντα (μία στόν δίαυλο καί μία στό στάδιο), ὁ **Χαρίτος** ἀπό τήν Ἠλεία (μία στόν δίαυλο καί μία στόν ὁπλίτη δρόμο), ὁ **Σύμμαχος** ἀπό τήν Μεσσηνία (στάδιο), ὁ **Ἐξαίρετος** ἀπό τόν Ἀκράγαντα (στάδιο), ὁ **Κυνίσκας** ἀπό τήν Λακεδαίμονα (τέθριππο), ὁ **Ἱππόστρατος** ἀπό τόν Κρότωνα (στάδιο), ὁ **Κάλλιος Ἱππονίκου** ἀπό τήν Ἀθήνα (τέθριππο), ὁ **Τῖτος Φλάβιος Ἀρχίβιος** ἀπό τήν Ἀλεξάνδρεια (παγκράτιο)[40].

Περίφημος ἦταν ὁ πυγμάχος **Διαγόρας**, ὁ Ρόδιος, ὁ ὁποῖος, ἐκτός ἀπό τήν νίκη του στήν Ὀλυμπία (464 π.Χ.), τήν ὁποία ὕμνησε ὁ Πίνδαρος, κέρδισε 4 νίκες στά Ἴσθμια, πολλές στά Νέμεα καί Πύθια, ἐνῶ ἀναδείχθηκε νικητής καί σέ ἄλλους ἐπιχωρίους ἀγῶνες (Ρόδο, Ἀθήνα, Ἄργος, Ἀρκαδία, Θῆβαι, Βοιωτία, Πελλήνη, Αἴγινα, Μέγαρα).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Πρός τιμήν τοῦ Δία ὑπῆρχε στήν Ὀλυμπία μεγαλοπρεπής ναός δωρικοῦ ρυθμοῦ, περίστυλος ἐξωτερικά, μέ ὕψος μέχρι τό ἀέτωμα 68 πόδια, πλάτος 95 καί μῆκος 230 πόδια. Ἀρχιτέκτονας τοῦ ναοῦ (κτίστηκε ἀπό ἐγχώριους πωρόλιθους καί ἦταν ἕτοιμος τό 457 π.Χ.) ὑπῆρξε ὁ Ἠλεῖος Λίβων: («Τοῦ ναοῦ δέ δώριος μέν ἐστιν ἡ ἐργασία, τά δέ ἐκτός περίστυλός ἐστι· πεποίηται δέ ἐπιχωρίου πώρου. Ὕψος μέν δή αὐτοῦ (τό) εἰς τόν ἀετόν ἀνῆκον, εἰσίν οἱ ὀκτώ πόδες καί ἑξήκοντα, εὖρος δέ πέντε καί ἐνενήκοντα, τά δέ ἐς μῆκος τριάκοντά τε καί διακόσιοι· τέκτων δέ ἐγένετο αὐτοῦ Λίβων ἐπιχώριος...», Παυσ. V, 10, 12). Μέσα στόν ναό ὑπῆρχε τό χρυσελεφάντινο ἄγαλμα τοῦ Διός, ἔργο τοῦ Φειδία, σύμφωνα μέ ἐπιγραφή πού ὑπῆρχε στήν βάση του. Τό ἄγαλμα πού θεωρεῖται ἕνα ἀπό τά ἑπτά θαύματα τοῦ ἀρχαίου κόσμου εἶχε περίπου αὐτές τίς διαστάσεις: Βάση; πλάτος 6,25 μ., βάθος 10 μ. καί ὕψος ἕνα μέτρο. Ἄγαλμα ὕψος 13μ. Λεπτομερῆ περιγραφή τοῦ ἀγάλματος κάνει ὁ Παυσανίας.

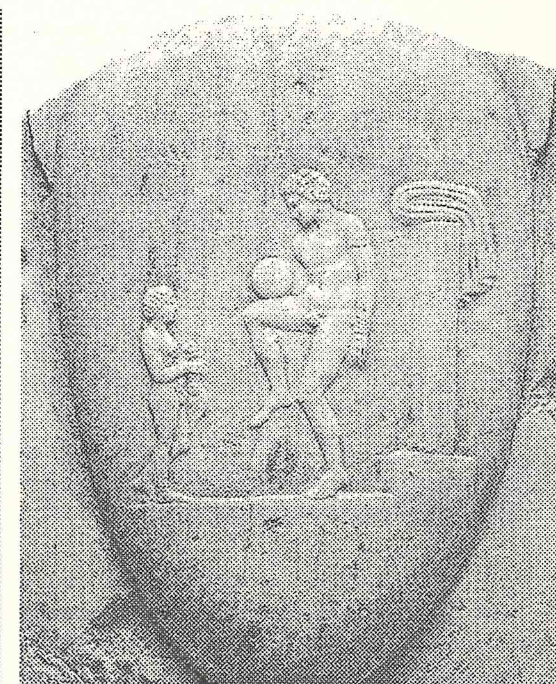
2. Ὁ Πίνδαρος ταυτίζει τήν Πῖσα πρός τήν Ὀλυμπία: Ἤτοι Πῖσα μέν Διός (ἡ Πῖσα ἀνήκει στόν Δία, ταύτιση ἐπειδή ἀρχικά, ἡ Πῖσα εἶχε τήν προεδρία τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων.

3. Ὁ τύμβος βρισκόταν κάτω ἀπό τό Πελόπιο, μεταξύ τῶν ναῶν Διός καί Ἥρας. Οἱ Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες θεωρήθηκαν ἐξέλιξη τῶν ἐπιταφίων ἀγώνων πρός τιμή τοῦ Πέλοπος.

4. Ἄλλος μῦθος ἀναφέρει πώς ὁ Δίας ἵδρυσε τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες, ἀφοῦ νίκησε τόν Ἄρη στήν πάλη.

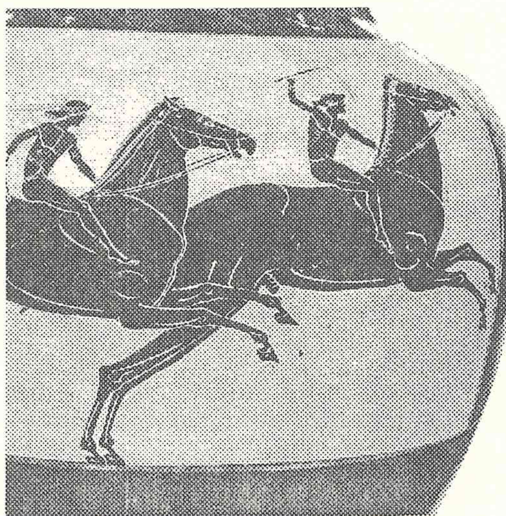
5. Φύλαξή του ἀπό τόν Κρόνο, ὁ ὁποῖος ἔτρωγε τά παιδιά του.

6. Οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι θεωροῦνται ἄλλοτε Κρητικοί (Ἴδη Κρήτης) καί ἄλλοτε Φρυγικοί (Ἴδη Φρυγίας). Ἦταν δαιμονικές ὑπάρξεις μέ καταπληκτικές τεχνικές ἱκανότητες, στίς ὁποῖες ὀφείλουν τό ὄνομά τους Δάκτυλοι (τό ὄνομα Ἰδαῖοι ἀπό τήν Ἴδη). Ἡ παρουσία τῶν Ἰδαίων στήν Ὀλυμπία μπορεῖ νά σχετισθεῖ μέ πιθανή ἐγκατάσταση στήν περιοχή αὐτή Κρητῶν ἤ Φρυγῶν (ὅπως ὁ Πέλοπας).

7. Ἀναφέρεται πώς οἱ Δάκτυλοι ἦταν δέκα: πέντε ἀρσενικοί καί πέντε θηλυκοί. Μιά παράδοση τῆς Ἤλιδας ὀνομάζει τρεῖς (Ἡρακλῆς, Ἐπιμήδης, Ἴδας). Ὁ Στράβων ἀναφέρει ἑκατό. Κατά τήν παράδοση οἱ Δάκτυλοι ὀργάνωσαν τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες, γιά νά διασκεδάσουν τόν Δία-παιδί.

8. Ὁ Ἀέθλιος ἦταν υἱός τοῦ Διός καί τῆς Πρωτογένειας, κόρης τοῦ Δευκαλίωνα, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε πρῶτος βασιλιᾶς τῆς Ἤλιδας (*«βασιλεῦσαι, πρῶτον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ λέγουσιν Ἀέθλιον, παῖδα δέ αὐτόν Διός τε καί Πρωτογενείας τῆς Δευκαλίωνος»*, Παυσαν., V, 1, 3).

9. Τά ἄλλα παιδιά τοῦ Ἐνδυμίωνος ἦταν ὁ Παίονας καί ὁ Αἰτωλός. Ἀπό αὐτά ὁ Παίονας ἔφυγε μακριά καί ἀπό αὐτόν πῆρε τό ὄνομα «Παιονία» ἡ περιοχή πέρα ἀπό τόν Ἀξιό. Ὁ Αἰτωλός, πού ἔγινε βασιλιᾶς μετά τόν Ἐπειό, ἐξορίστηκε καί πῆγε στήν περιοχή τοῦ Ἀχελώου καί ἀπό αὐτόν πῆραν τό ὄνομά τους οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς αὐτῆς (Αἰτωλοί) (Παυσανίας V, 1, 5).

10. Γιά ὄνομα Ἡρακλῆ, βλέπε Ἡράκλεια (σημείωση).

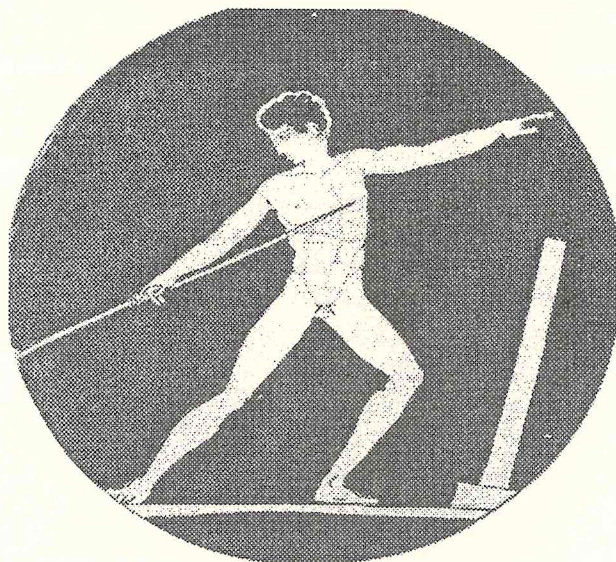
11. Κατά τήν μυθική παράδοση οἱ πρῶτοι ἀγῶνες στήν Ὀλυμπία τελέστηκαν ἀπό τήν Ἱπποδάμεια, κόρη τοῦ Οἰνομάου, πρός τιμή τῆς Ἥρας. Οἱ ἀγῶνες αὐτοί, πού ἦταν ἀγῶνες δρόμου παρθένων, ὀνομάστηκαν Ἡραῖα καί ἔγιναν ἀμέσως μετά τόν γάμο της μέ τόν Πέλοπα.

12. Σύμφωνα μέ χρησμό οἱ Ἡρακλεῖδες ἔπρεπε νά πάρουν ἀρχηγό τῆς καθόδου τους τριόφθαλμο. Ἐνῶ ἀποροῦσαν, ἔτυχε νά περνάει ἕνας ἄνδρας καβάλα σέ μονόφθαλμο ἄλογο (γιατί τό ἄλλο μάτι του εἶχε ξεριζωθεῖ ἀπό τόξο). Αὐτός ἦταν ὁ Ὄξυλος, υἱός τοῦ Ἀνδραίμονος, τόν ὁποῖο πῆραν γιά ἀρχηγό τους καί ὁ ὁποῖος τούς ἔπεισε νά περάσουν στήν Πελοπόννησο ἀπό τήν Ναύπακτο καί ὄχι ἀπό τόν Ἰσθμό (Ἀπολλόδ. Β΄, 8, 3-10).

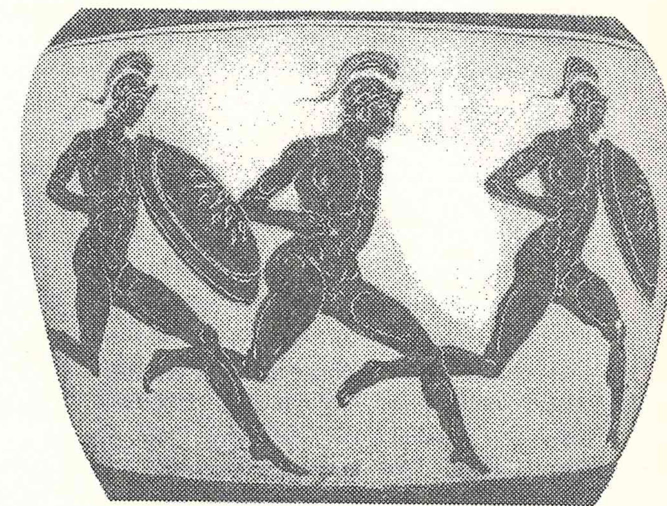
13. Ὁ Ἡρακλῆς ἔκαμε πόλεμο ἐναντίον τοῦ Αὐγεία καί τῶν παιδιῶν του στόν ὁποῖο νίκησε καί ξανάφερε στήν βασιλεία τόν Φυλέα.

14. Κατά τόν Σχολιαστή τοῦ Πινδάρου (Ὀλυμπ. Ε΄, 8) οἱ ἔξι βωμοί πού ἔκτισε ὁ Ἡρακλῆς σέ 12 θεούς ἦταν: «Διός καί Ποσειδῶνος, Ἥρας καί Ἀθηνᾶς, Ἑρμοῦ καί Ἀπόλλωνος, Χαρίτων καί Διονύσου, Ἀρτέμιδος καί Ἀλφειοῦ, Κρόνου καί Ρέας».

15. Ὁ ἴδιος (VI, 14 1-2) ἀναφέρει πώς ὁ Ἡρακλῆς, μετά τόν καθαρισμό τῶν στάβλων τοῦ Αὐγεία, ἐγκαινίασε τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες στήν ὄμορφη πεδιάδα τῶν ὀχθῶν τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ καί ἐκεῖ καθιέρωσε τούς ἀγῶνες πρός τιμήν τοῦ Δία-πατέρα του. Ὡς ἔπαθλο γιά τούς νικητές ὅρισε ἕνα στεφάνι, γιατί καί αὐτός εὐεργέτησε τό ἀνθρώπινο γένος χωρίς κανέναν μισθό. Νικητής σέ ὅλα τά ἀγωνίσματα ἀναδείχθηκε ὁ ἴδιος, γιατί κανένας δέν τόλμησε νά συγκριθεῖ μαζί του γιά τήν ὑπερβολική του ἀρετή...

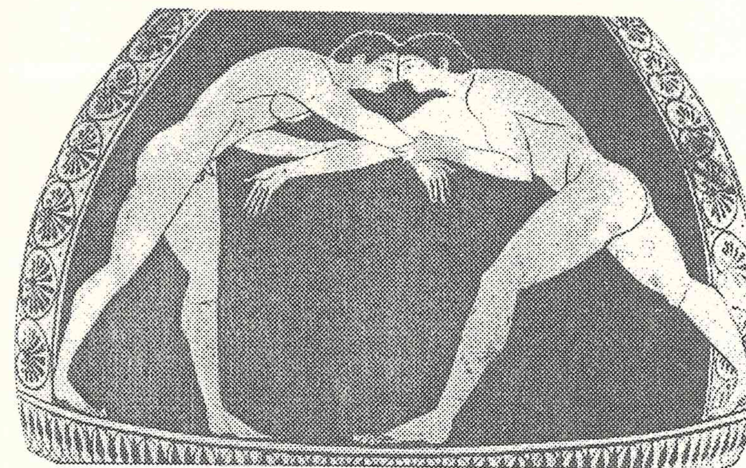

16. Κατά τήν πρώτη ἑορτή τῶν Ὀλυμπίων, ἀνεξάρτητα ἀπό τό ποιός ἦταν ὁ ἱδρυτής, παρευρίσκοντο οἱ Μοῖρες καί ὁ Χρόνος, γιά νά εἶναι τά Ὀλύμπια εὐτυχῆ καί αἰώνια: «...*ἐν ταύτῃ πρῶτον ἀγομένῃ τῇ ἑορτῇ τῶν Ὀλυμπίων παρέστησαν αἱ Μοῖραι καί ὁ Χρόνος ταῖς τόποις· παρείληφε δὲ τὰς Μοῖρας καὶ τὸν Χρόνον, ὅτι εὔμοιρός τε ὁ ἀγών ἔσοιτο καὶ εἰς ἅπαντα τόν αἰῶνα*» καί «...*τὰς Μοῖρας καὶ τὸν Χρόνον παραστῆναι τότε τῇ πανηγύρει ἵνα εὐδαίμων εἴη καὶ μηδέποτε παύσαιτο*» (Σχολ. σέ Πίνδ. Ὀλυμπ. ΙΑ (Ι), 62).

17. Κατά τήν παράδοση ὁ Ἴφιτος ἐπανίδρυσε τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες 108 χρόνια πρίν ἀπό τήν πρώτη κοινή Ὀλυμπιάδα του 776 π.Χ. Πρίν ἀπό αὐτήν τήν χρονολογία πιστευόταν ὅτι εἶχαν μεσολαβήσει 27 Ὀλυμπιάδες, ἡ ἀκριβής ὅμως χρονολόγηση τῆς προχριστιανικῆς ἐποχῆς ἄρχισε ἀπό τήν 28η Ὀλυμπιάδα, τῆς ὁποίας εἶναι γνωστοί οἱ Ὀλυμπιονῖκες. Ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ Ὀλυμπιονῖκες τῶν 27 προηγούμενων ἀγώνων παρέμειναν ἄγνωστοι, συμπεραίνουν κάποιοι ὅτι ἡ ἔναρξη τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων δέν εἶχε πανελλήνιο χαρακτῆρα καί ἦταν μᾶλλον τοπικοί, Ἠλειακοί.

18. Ἡ παράδοση ὅτι ὁ Ἴφιτος ἦταν σύγχρονος τοῦ Λυκούργου - γεγονός πού βεβαιωνόταν καί ἀπό τόν δίσκο τῆς Ὀλυμπίας, στόν ὁποῖο ἦταν γραμμένα τά ὀνόματα καί τῶν δύο καθώς καί οἱ διατάξεις τῶν ἀγώνων - πλάστηκε πιθανόν γιά νά ἑρμηνευθεῖ ἡ ἀρχαιότατη συμμαχία καί φιλία Σπαρτιατῶν καί Ἠλείων.

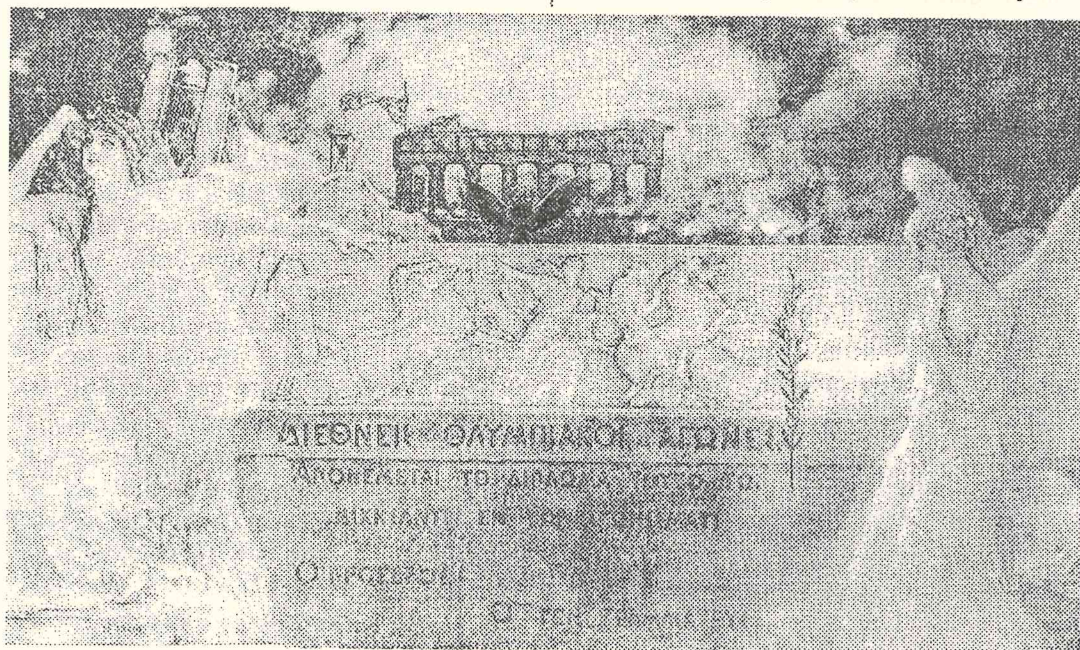
19. Οἱ Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες, πού ἦταν πεντετηρικοί (γίνονταν δηλαδή κάθε τέσσερα συμπληρωμένα χρόνια) ἐντάσσονταν, ὅπως καί ὅλοι οἱ πανελλήνιοι ἀγῶνες, στήν ἡμερολογιακή ὀκταετηρίδα. Αὐτή ἦταν μία περίοδος ὀκτώ ἐτῶν πού κάλυπτε τήν διαφορά τῶν 11¼ ἡμερῶν πού ὑπῆρχε ἀνάμεσα στό σεληνιακό ἔτος τῶν 354 ἡμερῶν καί στό ἡλιακό ἔτος τῶν 365¼ ἡμερῶν. Οἱ ἀρχαῖες ἑορτές ὑπολογίζονταν μέ βάση τό σελη-

νιακό μῆνα (28 ἡμέρες)· ἐπειδή ὅμως ἔτσι κινδύνευαν οἱ ἐποχικές ἑορτές νά μετακινηθοῦν καί ἀπό καλοκαίρι π.χ. νά πέσουν στόν χειμῶνα, ἐπινοήθηκαν οἱ λεγόμενοι ἐμβόλιμοι μῆνες στά σεληνιακά ἔτη πού ἦταν τρεῖς μοιρασμένοι μέσα στήν ὀκταετία. Ἡ ἡμερομηνία τῶν ἀγώνων καί τῶν ἄλλων μεγάλων ἑορτῶν καθορίστηκε μέ βάση αὐτήν τήν ἡμερολογιακή ὀκταετηρίδα.

20. Ὀλυμπιάδα εἶναι τό διάστημα τῶν τεσσάρων χρόνων πού μεσολαβεῖ γιά τήν ἐπανάληψη τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων. Ἀπό τήν πρώτη Ὀλυμπιάδα (776 π.Χ.) ἀρχίζει ἡ ἱστορία τῆς Ὀλυμπίας καί τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων. Τό σύστημα τῶν ὀλυμπιάδων ἐπικράτησε ἀργότερα γιά τήν χρονολογική ἀρίθμηση τῶν ἐτῶν. Μερικές ὀλυμπιάδες (8η, 34η, 104η, 211η) θεωρήθηκαν ἀπό τούς Ἠλείους ἄκυρες καί κίβδηλες (ἀνολυμπιάδες), ἐπειδή εἶχαν ὀργανωθεῖ ἀπό τούς Πισᾶτες ἤ τούς Ἀρκάδες μέ τήν βία καί ἀντίθετα στό πνεῦμα τῆς δικαιοσύνης. Οἱ ἀνολυμπιάδες δέν γράφτηκαν στούς καταλόγους (καί Διοδ. Σικελ. ΙΕ΄, 78).

Γιά το ἔτος 776 π.Χ. (πρώτη ὀλυμπιάδα τῆς ἀναδιοργάνωσης τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἀπό τόν Ἴφιτο), τό Πάριο Χρονικό ἀναφέρει: *«ἐπί τε τὴν Ἰφίτου Ὀλυμπιάδα ἔτη τριακόσια τριάκοντα ὀκτώ»* (ἀπό τήν κάθοδο τῶν Ἡρακλειδῶν, ἡ ὁποία, κατά τό ἴδιο Χρονικό, ἔγινε τό 1114). Ἔχουμε: 1114 - 338 = 776.

21. Σέ προηγούμενη σημείωση ἀναφέρθηκε πώς κατά τήν παράδοση ὁ Ἴφιτος ἐπανίδρυσε τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες 108 χρόνια πρίν ἀπό τήν πρώτη Ὀλυμπιάδα (776 π.Χ.). Ἐπανίδρυσε δηλαδή τούς ἀγῶνες τό 884 π.Χ. Τώρα βλέπουμε πώς ὁ Ἴφιτος ζητάει χρησμό γιά τό στεφάνωμα τῶν νικητῶν το 756, ὕστερα δηλαδή ἀπό 128 χρόνια. Ἄν δεχθοῦμε πώς ὁ Ἴφιτος κατά τήν ἐπανίδρυση τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἦταν 20 μόνον ἐτῶν, τό 756 πού ζήτησε τόν χρησμό γιά τό στεφάνωμα τῶν νικητῶν θά ἦταν 148 χρόνων, πρᾶγμα ἀδύνατο. Θά συμβαίνει, πιστεύω, ἕνα ἀπό τά ἑξῆς δύο: ἤ ὁ Ἴφιτος τοῦ 756 θά ἦταν ἄλλος, ἴσως ἀπόγονος τοῦ ἐπανιδρυτή, ἤ ἡ ἐπανίδρυση δέν ἔγινε 108 χρόνια πρίν ἀπό τήν πρώτη

Ὀλυμπιάδα, ἀλλά πολύ λιγότερα. Ἄν μάλιστα πάρουμε ὡς σωστή τήν παράδοση πού θέλει τόν ἐπανιδρυτή Ἴφιτο σύγχρονο τοῦ Σπαρτιάτη νομοθέτη Λυκούργου καί δεχθοῦμε τήν ἄποψη τοῦ Ἐρατοσθένους καί τοῦ Ἀπολλοδώρου, ὅτι ὁ Λυκοῦργος ἔζησε λίγα χρόνια πρίν ἀπό τήν πρώτη Ὀλυμπιάδα, τότε ἡ δεύτερη ἐκδοχή εἶναι περισσότερο ἀποδεκτή.

22. Γεώργιος Κόντος. Ὀλυμπία καί Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες (φιλοσοφία), σελ. 68. Θυμίζω πώς τό πρῶτο στεφάνωμα μέ κλαδί ἀγριελιᾶς τό ἔκανε, κατά τήν μυθολογία, ὁ πρεσβύτερος τῶν Ἰδαίων Δακτύλων στόν νικητή ἀδελφό του (βλ. κείμενο πιό πρίν).

23. Οἱ σπονδοφόροι, τρεῖς τόν ἀριθμό, ἦταν πολῖτες τῆς Ἤλιδας καί τίς περισσότερες φορές ἦταν παιδιά θεηκόλων (ἐπιμελητῶν τῶν ἱερῶν, ἱερέων). Μετέφεραν τό μήνυμα τῆς ἐκεχειρίας στεφανωμένοι μέ κλαδιά ἐλιᾶς καί κρατῶντας τό ραβδί τοῦ κήρυκος. Σπονδοφόροι ἀπαντῶνται καί στήν Ἐλευσίνα.

24. Ἐκεχειρία (ἔχω, χεῖρ) = διακοπή ἐχθροπραξιῶν, ἀνακωχή.

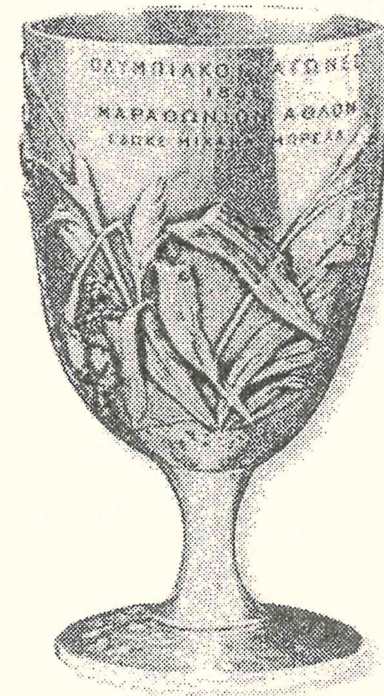
28. Σύμφωνα μέ ἀρχαῖο θεσμό, οἱ γυναῖκες πού θά τολμοῦσαν νά παρακολουθήσουν τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες ἔπρεπε νά γκρεμίζονται ἀπό τήν κορυφή τοῦ Τυπαίου ὄρους τῆς Τριφυλίας. Ὡστόσο δέν ὑπάρχει καμμία ἀναφορά θανάτωσης μέ κατακρήμνιση καί εἶναι ἀπίθανο νά ὑλοποιήθηκε ποτέ αὐτή ἡ ποινή.

29. Ὁ Αἰλιανός (*Ποικίλη Ἱστορία* Χ, 1) ἀναφέρει πώς ἡ γυναίκα πού μπῆκε στό στάδιο ἦταν ἡ Φερενίκη. Συνοδεύοντας, λέει, τόν γυιό της ὁ ὁποῖος πήγαινε νά ἀγωνιστεῖ, παρουσιάστηκε γιά νά παρακολουθήσει τούς ἀγῶνες.

Οἱ Ἑλλανοδῖκες τήν ἐμπόδισαν νά μπεῖ στό Στάδιο καί αὐτή γιά νά ὑποστηρίξει τήν ἐπιθυμία της εἶπε πώς ὁ πατέρας της καί τά ἀδέλφια της στεφανώθηκαν ὀλυμπιονῖκες καί ὁ γυιός της ἀκολουθεῖ τά ἴχνη τους. Ἔτσι κατάφερε καί παρακολούθησε τούς ἀγῶνες: *«Φερενίκη δέ υἱόν ἦγεν εις Ὀλυμπία ἀθλεῖν. Κωλυόντων δὲ αὐτὴν τῶν Ἑλλανοδικῶν τὸν ἀγῶνα θεάσασθαι, παρελθοῦσα ἐδικαιολογήσατο, πατέρα μὲν Ὀλυμπιονίκην ἔχειν καὶ τρεῖς ἀδελφούς, καὶ αὐτὴ παῖδα Ὀλυμπίων ἀγωνιστήν· καὶ ἐξενίκησε τὸν δῆμον, καὶ τὸν εἴργοντα νόμον τῆς θέας γυναίκας, καὶ ἐθεάσατο Ὀλύμπια»*.

30. Γιά γύμνωμα ἀθλητῶν, βλέπε: Γυμνικοί ἀγῶνες.

31. Πρῶτος Ἑλλανοδίκης ὑπῆρξε ὁ ὀργανωτής τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων Ἴφιτος. Στήν 50ή Ὀλυμπιάδα (580 π.Χ.) ὁρίστηκε καί δεύτερος Ἑλλανοδίκης, ἐνῶ ἀπό την 95η Ὀλυμπιάδα (400 π.Χ.) διορίζονταν ἐννέα Ἑλλανοδῖκες, τρεῖς γιά κάθε κατηγορία ἀγώνων (ἱππικούς, πένταθλο, ὑπόλοιπα ἀγωνίσματα). Τό 392 π.Χ. (97η Ὀλυμπιάδα) οἱ Ἑλλανοδῖκες ἔγιναν δέκα καί τό 368 (103η Ὀλυμπιάδα) δώδεκα. Τό 364 (104 Ὀλυμπιάδα) μειώθηκαν στούς ὀκτώ, λόγῳ μειώσεως τῶν φυλῶν τῶν Ἠλείων, καί τό 348 (108 Ὀλυμπιάδα) ἔγιναν δέκα καί

από τότε ο αριθμός έμεινε αμετάβλητος (Παυσ. V, 9, 4-6).

Δέκα μήνες πρίν από τούς αγώνες μαζεύονταν στήν Ήλιδα καί έμεναν στόν ελλανοδικαιώνα, όπου οι νομοφύλακες τούς δίδασκαν τά αγωνιστικά τους καθήκοντα («*Έν τούτῳ τῷ ἑλλανοδικαιῶνι οἰκοῦσι δέκα ἐφεξῆς μῆνας οἱ αἱρεθέντες ἑλλανοδικεῖν καὶ ὑπὸ τῶν νομοφυλάκων ὅσα ἐς τὸν ἀγῶνα σφᾶς δεῖ ποιεῖν διδάσκονται*», Παυσ. VI, 24, 3). Στό δεκάμηνο αυτό διάστημα οι Ελλανοδίκες επόπτευαν στήν προπόνηση καί κατάταξη τών αθλητών (Παυσ. VI, 23 4-5 καί VI, 24, 1 - Φιλόστρ. Γυμν., 54). Εκτός από τούς Ελλανοδίκες άλλη ανώτατη αρχή τών Ολυμπιακών Αγώνων ήταν η Ολυμπιακή βουλή, η οποία επόπτευε τά πάντα στούς αγώνες.

Στήν αρχή ο θεσμός τών Ελλανοδικών ήταν κληρονομικός καί ισόβιος. Όταν όμως αυξήθηκε ο αριθμός τους, πιθανόν μετά τό 584 π.Χ., η εκλογή τους γινόταν μέ κλήρο ανάμεσα σέ όλους τούς Ηλείους πολίτες. Η θητεία τους διαρκούσε όσο μία Ολυμπιάδα.

32. Ώς Άλτη είναι γνωστή η περιφραγμένη περιοχή τῆς Ολυμπίας μέ τά κυριώτερα θρησκευτικά οικοδομήματα, τεμένη καί αναθήματα. Κατά τόν Παυσανία (V, 10, 1) τό όνομα Άτις, είναι παραφθορά τοῦ ονόματος άλσος (ιερό τοῦ Διός): «*Τὸ δὲ ἄλσος τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς παραποιήσαντες τὸ ὄνομα Ἄλτιν ἐκ παλαιοῦ καλοῦσι*».

33. Ακονιτί, από τό ακόνιτος (ασκόνιστος) = ο χωρίς κόνιν τῆς παλαίστρας, ο χωρίς αγώνα ή κόπο: «*...καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι δὲ οὐδὲν ἧττον τοὺς ἀκονιτὶ ἢ τοὺς διὰ μάχης νικῶντας στεφανοῦσι*» (Ξενοφ. *Άγησ.* 6, 3). Βλέπε ανάλογη σημείωση στό Παγκράτιο.

34. Παράδειγμα, η Κυνίσκα, κόρη τοῦ βασιλιᾶ τῆς Σπάρτης Αρχίδαμου τοῦ Α΄ καί αδελφή τοῦ Αγησίλαου, η οποία στούς Ολυμπιακούς Αγῶνες τοῦ 396 π.Χ. (96η Ολυμπιάδα) κέρδισε πρώτη νίκη στό τέθριππο («*Ἐγένετο δὲ Ἀρχιδάμῳ καὶ θυγάτηρ, ὄνομα μὲν Κυνίσκα, φιλοτιμότατα δὲ ἐς τὸν ἀγῶνα ἔσχε τὸν ὀλυμπιακὸν καὶ πρώτην τε ἱπποτρόφησε γυναικῶν καί νίκην ἀνείλετο ὀλυμπιακὴν πρώτην*», Παυσ. III, 8, 11).

35. Η ιερή αγριελιά («καλλιστέφανος») βρισκόταν στόν οπισθόδομο τοῦ ναοῦ τοῦ Διός. Τά φύλλα γιά τά στεφάνια τά έκοβε, μέ χρυσό μαχαίρι, παιδί από ευγενῆ οικογένεια πού ζοῦσαν καί οι δύο γονεῖς του («παῖς ἀμφιθαλλής»). Τό στεφάνι τῆς αγριελιᾶς τό καθιέρωσε, κατά τούς ηλειακούς μύθους, ο Ιδαῖος Ηρακλῆς (Παυσ.V 7.7). Σύμφωνα μέ παράδοση, ο πρῶτος «στέφανος εκ κοτίνου» στούς αναδιοργανωμένους από τόν Ίφιτο Ολυμπιακούς Αγῶνες δόθηκε στήν 7η Ολυμπιάδα (752 π.Χ.), μέ τήν έγκριση τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν (βλ. πιό πρίν: Πρῶτες ολυμπιάδες, Καθιέρωση στεφανώματος νικητῶν). Κατά τούς ρωμαϊκούς χρόνους, εκτός από τό στεφάνι, δινόταν, αμέσως μετά τήν νίκη, καί κλαδί φοίνικα (σπάδιξ). Παλιά τά στεφάνια τῶν νικητῶν τοποθετοῦνταν σέ τρίποδα πού υπῆρχε στόν ναό τοῦ Διός καί από τόν 5ο αι. π.Χ. σέ πολύτιμο χρυσελεφάντινο τραπέζι, στό Ηραῖο.

36. Οι νικητές, μετά τό 540 π.Χ. (60ή Ολυμπιάδα) μποροῦσαν νά στήνουν τό άγαλμά τους στήν ιερή Άλτη, μέ δαπάνη δική τους, ή τῆς πατρίδας, ή άλλης πόλης. Τό μέγεθος τοῦ αγάλματος απαγορευόταν νά υπερβαίνει τό φυσικό μέγεθος.

37. Γιά τήν υποδοχή τοῦ Ακραγαντίνου ολυμπιονίκη Εξαίρετου (στάδιο στίς 91η καί 92η Ολυμπιάδες, 416 καί 412 π.Χ.) στήν πατρίδα του, ο Διόδωρος ο Σικελιώτης (ΙΓ΄ 82, 7) γράφει πώς στήν πομπή τῆς υποδοχῆς συνόδευαν τόν νικητή καί τριακόσιες συνωρίδες λευκῶν ίππων, πού ανῆκαν σέ Ακραγαντίνους πολίτες: «*...νικήσαντος Ἐξαιρέτου Ἀκραγαντίνου, κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν ἐφ' ἅρματος· συνεπόμπευον δ' αὐτῷ χωρὶς τῶν ἄλλων συνωρίδες τριακόσιαι λευκῶν ἵππων, πᾶσαι παρ' αὐτῶν τῶν Ἀκραγαντίνων*».

Σπουδαῖοι αθλητές ήταν οι Κροτωνιᾶτες. Λεγόταν πώς ο τελευταῖος από τούς Κροτωνιᾶτες αθλητές ήταν πρῶτος από τούς άλλους Έλληνες. Αξίζει νά σημειωθεῖ πώς σέ μία ολυμπιάδα οι επτά πρῶτοι από όλους τούς αθλητές τοῦ δρόμου ήταν Κροτωνιᾶτες («*ἐν μιᾷ γουν Ὀλυμπιάδι οἱ τῶν ἄλλων προτερήσαντες τῷ σταδίῳ ἑπτὰ ἄνδρες ἅπαντες ὑπῆρξαν Κροτωνιᾶται, ὥστ' εἰκότως εἰρῆσθαι δοκεῖ διότι Κροτωνιατῶν ὁ ἔσχατος πρῶτος ἦν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων*», Στράβωνος, ΣΤ΄ 12 ή C 262).

38. Η αναβίωση τῶν Ολυμπιακῶν Αγώνων αποφασίστηκε στό Α΄ Διεθνές Αθλητικό Συνέδριο, πού συγκάλεσε στήν Σορβόνη ο Κουμπερτέν στίς 16 Ιουνίου 1894. Τό Συνέδριο αποφάσισε: α) Τήν αναβίωση τῶν Ολυμπιακῶν Αγώνων μέ διεθνῆ μορφή. β) Τήν τέλεσή τους κάθε τέσσερα χρόνια. γ) Οι πρῶτοι αγῶνες νά γίνουν τό 1896 στήν Αθήνα. δ) Τήν ευθύνη τῶν Ολυμπιακῶν Αγώνων νά έχει ολιγομελής Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (Δ.Ο.Ε.) τῆς οποίας η Γραμματεία θά έδρευει στήν Λωζάνη. Πρόεδρος τῆς πρώτης Δ.Ο.Ε. εκλέχθηκε ο Έλληνας αντιπρόσωπος Δημήτριος Βικέλας καί Γενικός Γραμματέας ο Κουμπερτέν.

39. Η παράδοση αναφέρει κατορθώματα τοῦ Μίλωνος, πού δίνουν, πέρα από κάθε όριο καί φαντασία, μία ιδέα τῆς υπεράνθρωπης δυνάμεώς του. Δύο από αυτά είναι τά εξῆς: Μία ημέρα μετέφερε πάνω στούς ώμους του ένα βόδι σέ απόσταση ενός σταδίου (200 μ. περίπου), ύστερα τό σκότωσε μέ μία γροθιά καί τέλος τό έφαγε στό διάστημα μιᾶς μόνο ημέρας. Μία άλλη ημέρα, πού σέ ένα σπίτι στήν πατρίδα του Κρότωνα είχαν μαζευτεῖ οι Πυθαγόρειοι, έγινε σεισμός καί έσπασε τό μεσαῖο δοκάρι. Θά έπεφτε η σκεπή άν δέν έτρεχε ο Μίλων νά τήν συγκρατήσει.

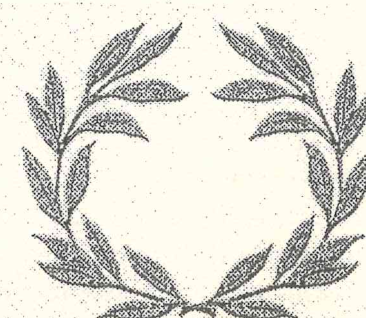
Σημειωτέον πώς ο Μίλων ο Κροτωνιάτης, ο μόνος πού θά μποροῦσε ίσως νά συναγωνιστεῖ τόν Ηρακλῆ, ήταν μαθηματικός καί φιλόσοφος πρώτης τάξεως, καί ο ευνοούμενος τοῦ δασκάλου του, τοῦ Πυθαγόρα.

40. Γιά λεπτομερῆ κατάλογο Ολυμπιονικῶν, βλέπε, *Ιστορία Ελληνικοῦ Έθνους* τῆς Εκδοτικῆς Αθηνῶν, τόμ. Β΄, στό τέλος.

Λ. Βρεττοῦ

ΛΕΞΙΚΟ ΤΕΛΕΤΩΝ

ΕΟΡΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΩΝΩΝ εκδ. Κονιδάρη

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΑΙ ΝΕΟΝ ΑΘΛΗΤΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

ἄρθρο τοῦ Χ. Τσοῦντα, ἀρχαιολόγου σύγχρονου τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων τοῦ 1896

Οἱ πρό ὀλίγων ἡμερῶν κατά πρῶτον ἐν Ἀθήναις τελεσθέντες νέωτεροι Ὀλυμπιακοί ἀγῶνες ἐπέτυχον ὑπέρ πᾶσαν προσδοκίαν· καί οἱ αἰσιοδοξότεροι ἐξ ἡμῶν δέν περιέμενον βεβαίως τόσον νά συγκινηθῶσι καί νά ἐνθουσιασθῶσιν ἐκ τῶν ἀγώνων, δέν περιέμενον ν' ἀπολαύσωσι τό ἐξαίσιον ἐκεῖνο καί μεγαλοπρεπές θέαμα τῶν μυριάδων ἀνθρώπων, τῶν χειροκροτούντων καί ἐπευφημούντων τούς ἀγωνιστάς ἐν παραφόρῳ ἐνθουσιασμῷ. Τό θέαμα τοῦτο, ὅπερ θά μείνη ἀνεξάλειπτον ἀπό τῆς μνήμης πάντων τῶν παραστάντων, ἔδωκεν ἡμῖν ἰδέαν τινά καί τοῦ τί ἐγένετο εἰς τάς μεγάλας πανηγύρεις τῶν ἀρχαίων· νῦν ἐννοοῦμεν τόν ἔρωτα ἐκείνων πρός τούς ἀγῶνας καί τό ἐνδιαφέρον καί τόν ἐνθουσιασμόν καί τάς σφοδράς συγκινήσεις, ὑφ' ὧν ἐν τοῖς σταδίοις κατελαμβάνοντο. Ἀλλ' ὁποῖαι ἆρά γε θά ἦσαν αἱ ἐντυπώσεις ἑνός ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκείνων, ἐάν ἀνεγειρόμενος ἀπό τοῦ μακροῦ ὕπνου του ἤρχετο καί παρεκάθητο μεταξύ ἡμῶν; Πῶς θά ἐφαίνοντο εἰς αὐτόν οἱ σημερινοί ἀγῶνες;

Θά ἔβλεπεν ὅτι τινά ἐκ τῶν ἀγωνισμάτων, εἰς ἅ ἐκεῖνος ἦτο συνηθισμένος, ἔλειπον ἐκ τοῦ προγράμματος· θά παρίστατο δι' εἰς ἄλλα, τά ὁποῖα οὐδέποτε εἶχεν ἴδει ἀσκούμενα ἐν τοῖς ἀρχαίοις σταδίοις καί τοῖς γυμνασίοις. Θά ἐξεπλήσσετο διά τήν παράλειψιν τῆς πυγμῆς, τοῦ παγκρατίου καί τοῦ πεντάθλου, οὐχ ἧττον ὅμως θά ἐξεπλήσσετο βλέπων ἀπονεμωμένους στεφάνους διά τάς ἐπί τοῦ μονοζύγου καί τοῦ διζύγου ἀσκήσεις καί διά τήν ἐπί τοῦ κάλω ἀναρρίχησιν.

Παρά τάς διαφοράς ὅμως ταύτας ἀναμφιβόλως θ' ἀνεγνώριζεν, ὅτι τό αὐτό ἀρχαῖον πνεῦμα συνῆγεν ἐκ νέου μετά τόσους αἰῶνας εἰς τό ἀνακαινισθέν στάδιον ἀθλητάς καί ἀγωνοθέτας καί θεατάς. Οἱ ἀγῶνες τῶν ἀρχαίων ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς παιδιᾶς καί τῆς φυσικῆς τῶν νέων πρός ἀλλήλους ἁμίλλης, ἐξετράφησαν δι' ὑπό τήν αἰγίδα τῆς θρησκείας· τήν μεγίστην ὅμως ἐπίδοσιν ἔλαβον καί τήν ὑψίστην ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ θέσιν κατέλαβον, ἀφ' ὅτου οἱ ἐν ταῖς πολιτείαις ἄρχοντες εὐπατρίδαι, ἐννόησαν, ὅτι οὐδείς δύναται νά εἶναι ἀνήρ τέλειος, ἐάν δέν ἔχη σῶμα τέλειον ὑφ' ὅλας τάς ἐπόψεις. Ἔκτοτε ἡ γυμναστική ἐπεβλήθη εἰς τούς ἐλευθέρους πολίτας – καί εἰς μόνους αὐτούς – ὡς τό κυριώτατον μέλημα, εἰς ὅ ἔπρεπε ν' ἀσχολῶνται ἀπό τῆς παιδικῆς ἡλικίας· οἱ δέ πανελλήνιοι ἀγῶνες ἐθεωρήθησαν, ἀνεξαρτήτως τῆς παραδόσεως καί τῆς θρησκείας, ὡς τό κορύφωμα τῶν εὐγενῶν σωματικῶν ἀσκήσεων, τρόπον τινά ὡς ἐξετάσεις εἰς αἷς οἱ ἄριστοι τῶν νέων ὅλου τοῦ ἔθνους ἐδοκιμάζοντο καί ἐβραβεύοντο.

Τάς μεθοδικάς σωματικάς ἀσκήσεις οἱ νεώτεροι λαοί, ἄλλως ἐκ παίδων ἀνατρεφόμενοι καί θρησκείαν ἔχοντες, ἥτις ἐξηυτέλιζε τό σῶμα, ἵνα σώση τήν ψυχήν, παρημέλησαν ἐπί μακρόν χρόνον. Ἀλλά καί ἐνταῦθα ἐπέπρωτο ἡ ἀρχαία Ἑλλάς νά φωτίση καί – ἐπιτρέπεται ἴσως νά εἴπωμεν – σώση τόν πεπολιτισμένον κόσμον· συνετέλεσεν εἰς τό νά ἐννοηθῆ ὁ ἐκ τῆς ὀλιγωρίας τοῦ σώματος κίνδυνος καί ἐδίδαξε τόν τρόπον τῆς ἀποτροπῆς αὐτοῦ· παρέσχε τήν γυμναστικήν. Καί σήμερον πάντες οἱ πεπολιτισμένοι λαοί ἐνεκολπώθησαν αὐτήν ὡς ἄγκυραν σωτηρίας κατά τοῦ ἐκφυλισμοῦ, ὡς σύμμαχον πολύτιμον τοῦ τε σώματος καί τοῦ πνεύματος. Οἱ δ' ἀγῶνες, οὕς ἡμεῖς πρό ὀλίγου ἐτελέσαμεν, εἶναι ἡ πανηγυρική ἀναγνώρισις τῆς σπουδαιότητος τῆς γυμναστικῆς· διότι καί ἡμεῖς δέν θεωροῦμεν καί δέν πρέπει νά θεωρῶμεν τούς ἀγῶνας ὡς ἄλλο τι ἤ ὡς κορωνίδα τῶν γυμναστικῶν ἀσκήσεων. Ἕνεκα τούτου ὀρθῶς, παρελείφθησαν ἡ πυγμή καί τό παγκράτιον, ἅτινα, ἐν ᾧ δέν συντελοῦσι πολύ εἰς τήν ἐπιτυχίαν τοῦ κυρίου σκοποῦ τῶν ἀγώνων, δέν συμβιβάζονται καί πρός τά ἤθη ἡμῶν.

Ἄλλως δέ καί παρά τοῖς ἀρχαίοις τά ἀγωνίσματα ταῦτα δέν ἐκρίνοντο ὑπό πάντων εὐμενῶς καί τά πολλά σαρκαστικά ἐπιγράμματα εἰς πύκτας καί παγκρατιαστάς τά διασωθέντα ἡμῖν, πᾶν ἄλλο μαρτυροῦσιν ἤ εὐλάβειαν καί ὑπόληψιν πρός τούς ἀθλητάς τούτους.

Τοῦ πεντάθλου ὅμως τήν παράλειψιν δέν ἐννοοῦμεν, ἐλπίζομεν δ' ὅτι εἰς μέλλοντας ἀγῶνας θά εἰσαχθῆ καί τοῦτο· ἔπρεπε μάλιστα νά δοθῆ εἰ δυνατόν μείζων τῶν ἄλλων ἀξία εἰς αὐτό· διότι τό πένταθλον εἶναι δοκιμασία εἰς τά κυριώτερα τῶν ἀγωνισμάτων καί ἀποκλείει τάς μονομερεῖς ἀσκήσεις, ἀναπτύσσει δέ πάσας τά δυνάμεις καί πάντα τά μέλη τοῦ σώματος καί καθιστᾶ αὐτό καθ' ὅλα σύμμετρον καί ἁρμονικόν· κατ' ἀκολουθίαν αὐτό ἐπιτυγχάνει πληρέστερον τόν σκοπόν τῆς γυμναστικῆς. Οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον ὅτι τά κάλλιστα σώματα ἔχουσιν οἱ ἀσκούμενοι εἰς τό πένταθλον, ἀναμφιβόλως δέ ἄριστον εἶναι τό σῶμα οὐχί τοῦ δυναμένου νά παλαίη μόνον ἄριστα ἤ νά πηδᾷ ἤ νά τρέχη ἤ νά ρίπτη τόν δίσκον, ἀλλά τοῦ δυναμένου νά πράξη ἱκανῶς πάντα ταῦτα· τούτου καί αἱ κνῆμαι καί ὁ κορμός καί οἱ βραχίονες καί οἱ πνεύμονες θά ἔχωσι συμμετρικήν ἀνάπτυξιν καί σύμμετρον ἰσχύν.

Ἀλλά τοῦτο εἶναι λεπτομέρεια, ἥτις θά διορθωθῆ βεβαίως καί θά διορθωθῆ συμφώνως πρός τό πνεῦμα τῶν ἀρχαίων, πρός τό πνεῦμα ἐκεῖνο, οὗ ἡ δύναμις ἀόρατος καί ἄγνωστος τέως εἰς

τόν πολύν λαόν, ἀμφίβολος δ' ἴσως καί δι' αὐτούς τούς ὀργανωτάς τοῦ λαμπροῦ θεάματος, ἐξεδηλώθη μετά τόσης ὁρμῆς καί βίας ἅμα τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀγώνων· τό πνεῦμα ἐκεῖνο ἐδίδαξεν ἡμᾶς τόσον ταχέως νά κρίνωμεν καί νά θαυμάζωμεν τά εὔρωστα καί εὐμελῆ σώματα τῶν ἀθλητῶν, τήν λαμπράν παράστασιν αὐτῶν, τήν εὐτολμίαν των, τά χαριέσσας καί ἐντέχνους κινήσεις των. Διότι δυνάμεθα νά καυχηθῶμεν, ὅτι οἱ ἐν Ἀθήναις ἀγῶνες ἐπέτυχον οὐχί μόνον ὡς πανήγυρις πάνδημος καί ὡς θέαμα ἐξόχως μεγαλοπρεπές, ἀλλ' ὅτι καί ὁ σκοπός αὐτῶν καί ἡ βαθυτέρα σημασία κατενοήθησαν θαυμασίως ὑπό τοῦ λαοῦ. Τό ἀθλητικόν πνεῦμα ὑπό τήν εὐγενεστέραν μορφήν του, ὅπερ ἐνεθουσίαζε τούς ἀρχαίους, ἀπεκαλύφθη ἐκεῖ πρό ἡμῶν καί ἐχαιρετίσθη ὑπό πάντων μετ' ἴσου ἐνθουσιασμοῦ. Δέν ὑπολείπεται νῦν ἤ νά εὐχηθῶμεν -ἀλλά καί νά ἐργασθῶμεν, ὅπως ἡ ἐπίδρασις αὐτοῦ εἶναι διαρκής, ὅπως ἡ γυμναστική καί οἱ ἀγῶνες καταλάβωσι καί ἐν τῇ ἀγωγῇ τοῦ ἔθνους ἡμῶν τήν θέσιν, ἥν εἶχον παρά τοῖς ἀρχαίοις.

Πρός τούτοις ἄς εὐχηθῶμεν ὅπως τό πνεῦμα τοῦτο, τό ὁποῖον ἀρέσκεται εἰς σώματα ὅσον τό δυνατόν τελειότερα, προφυλάσση ἡμᾶς ἀπό ὑπερβολῶν καί παρεκτροπῶν καί ἀπό τῆς θεοποιήσεως τούτου ἤ ἐκείνου τοῦ ἀγωνίσματος πρός ζημίαν τῶν ἄλλων· διότι οὕτω σκάπτομεν τόν λάκκον τῆς εὐγενοῦς ἀθλητικῆς καί παρασκευάζομεν διά τό μέλλον ἀθλητάς κατ' ἐπάγγελμα.

Ο ΝΕΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Ἡ Ἑλλάδα ἔγινε ρωμαϊκή ἐπαρχία τό 146 π.Χ., Τήν ἐποχή τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορα Νέρωνα, οἱ ἀγῶνες κινδύνευσαν νά χάσουν τήν σπουδαιότητά τους. Ὁ Νέρων, τό 65 μ.Χ., παρακολούθησε τούς ἀγῶνες στήν Ὀλυμπία, ὄχι μόνο ὡς θεατής, ἀλλά καί ὡς ἀγωνιζόμενος. Μέ 5.000 Ρωμαίους στρατιῶτες, πού ἔφερε μαζί του, ὁ Νέρων ἔλαβε μέρος στούς ἀγῶνες. Ποιός νίκησε; Ὁ Νέρων! Ὅταν ὁ Νέρων ἔπεσε ἀπό τό ἅρμα του στίς ἁρματοδρομίες, οἱ ἄλλοι ἀγωνιζόμενοι μέ πολλή διακριτικότητα τόν περίμεναν νά ξανανεβεῖ στό ἅρμα του καί νά περάσει τήν γραμμή τερματισμοῦ ὡς νικητής.

Μιά ἄλλη ἱστορία διηγεῖται πώς τό ἅρμα τοῦ Νέρωνα ἀναποδογύρισε κατά τήν διάρκεια τοῦ ἀγῶνος καί πώς οἱ ἄλλοι ἀγωνιζόμενοι συνέχισαν τήν διαδρομή. Ὁ Νέρων σηκώθηκε καί ὁλοκλήρωσε τόν ἀγῶνα. Ἄν καί δέν ἦταν ὁ πρῶτος πού πέρασε τήν γραμμή τερματισμοῦ, τοῦ ἀπονεμήθηκε τό πρῶτο βραβεῖο, ἀφοῦ οἱ κριτές ἀποφάνθηκαν πώς θά εἶχε κερδίσει, ἄν δέν εἶχε ἀναποδογυρίσει τό ἅρμα του.

Δέν χρειάζεται νά ποῦμε πώς ὁ Νέρων κέρδισε τά περισσότερα στεφάνια ἀγριελιᾶς.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΠΑΤΕΙΡΑΣ

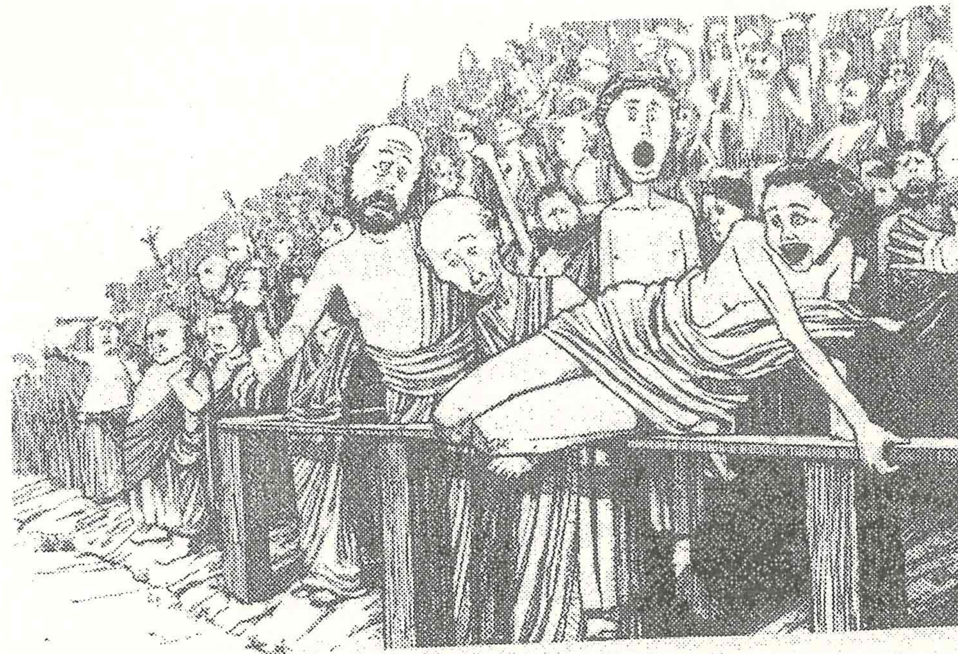
Καθώς ἡ Καλλιπάτειρα ἤ Φερενίκη ὅπως ἦταν τό ἄλλο της ὄνομα, ἔμπαινε στό σπίτι της, ἔνοιωσε πόσο κουρασμένη ἦταν στ' ἀλήθεια. Εἶχε ἀναλάβει τήν ἐκπαίδευση τοῦ γυιοῦ της Πισίδωρου, ἀφ' ὅτου ὁ σύζυγός της Καλλιάναξ πέθανε πρίν λίγους μῆνες. Ὁ σύζυγός της ἦταν Ὀλυμπιονίκης ὅπως καί τά ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας της, καί εἶχαν τήν ἐλπίδα πώς ὁ Πισίδωρος θά ἀκολουθοῦσε τά βήματά του.

Ὁ Καλλιάναξ καί ὁ Πισίδωρος εἶχαν ἐργασθεῖ γιά νά ἀναπτύξουν τίς ἱκανότητες τοῦ Πισίδωρου στήν πάλη, καί εἶχαν τήν ἐλπίδα πώς ὁ Πισίδωρος θά συνέχιζε τήν Ὀλυμπιακή παράδοση τῆς οἰκογένειας. Ὅταν ὅμως πέθανε ὁ Καλλιάναξ, ὅλα ἔμοιαζαν χαμένα, μέχρι τήν στιγμή πού ἡ Καλλιπάτειρα πῆρε τήν ἀπόφαση νά ἐκπαιδεύση ἡ ἴδια τόν Πισίδωρο. Στό τέλος-τέλος, ἤξερε καλά πῶς νά προετοιμάζει ἕναν ἀθλητή γιά τούς ἀγῶνες, ἀφοῦ εἶχε μεγαλώσει σέ οἰκογένεια ἀθλητῶν καί, σέ ὅλη της τήν ζωή, τούς εἶχε παρακολουθήσει νά προπονοῦνται. Τώρα, μποροῦσε νά βάλει κάτω τίς γνώσεις της καί νά βοηθήσει τόν γυιό της νά τελειώσει τήν προπόνησή του καί νά ἀγωνισθεῖ γιά τήν μνήμη τοῦ πατέρα του καί γιά τήν τιμή τῆς οἰκογενείας.

Τήν ἡμέρα τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, ἡ Καλλιπάτειρα γνώριζε πώς δέν ἐπιτρεπόταν νά μπεῖ στό Στάδιο καί νά παρακολουθήσει τούς ἀγῶνες· μόνο σέ ἀνύπαντρες γυναῖκες, τίς παρθένους, καί στήν Ἱέρεια τῆς Δήμητρος ἐπιτρεπόταν. Ἤθελε τόσο πολύ νά δεῖ τόν γυιό της τόν Πισίδωρο νά νικήσει. Πῶς ὅμως θά ἤξεραν ὅτι ἦταν γυναῖκα ἄν μεταμφιεζόταν σέ ἄνδρα προπονητή; Δέν θά τό ἤξεραν. Ἔπρεπε μόνο νά μείνει σιωπηλή καί νά ἀποχωρήσει τήν στιγμή πού ὁ ἀγώνας τοῦ Πισίδωρου θά τελείωνε.

Ὅλα λειτούργησαν θαυμάσια. Ὁ γυιός της νικοῦσε καί τό πλῆθος ζητωκραύγαζε. Ἡ Καλλιπάτειρα μόλις καί μετά βίας συγκρατοῦσε τόν ἐνθουσιασμό της καί κάθε τόσο ἄφηνε μικρές κραυγές. Ὅταν ὁ Πισίδωρος ἀναδείχθηκε νικητής, δέν ἄντεξε περισσότερο. Σέ μία στιγμή ἔξαψης πήδησε πάνω ἀπό τό φράγμα πού χώριζε τούς προπονητές ἀπό τόν στίβο, ἀποκαλύπτοντας ἔτσι πώς ἦταν γυναῖκα, πρός μεγάλη ἔκπληξη τοῦ πλήθους. Τά συναισθήματά της ἦσαν ἀνάμεικτα: ἀγαλλίαση γιά τήν νίκη καί φόβος γιά τήν ὀργή τοῦ πλήθους τῶν ἀνδρῶν πού ἐρχόταν καταπάνω της.

Οἱ κριτές, λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν τους τήν οἰκογενειακή παράδοση τῆς Καλλιπάτειρας στούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες, ἀποφάσισαν νά μή τήν τιμωρήσουν. Δέν ὑπάρχει καμμιά ἀναφορά θανάτωσης μέ κατακρήμνιση ἀπό τό Τυπαῖον Ὄρος, καί εἶναι ἀπίθανο νά ὑλοποιήθηκε ποτέ αὐτή ἡ ποινή. Πιστεύουμε πώς ὁ Παυσανίας ἀναφερόταν σέ ὁρισμένες ἡμέρες καί ὁρισμένα ἀγωνίσματα γιά τά ὁποῖα ὁ

νόμος ἀπαγόρευε στίς γυναῖκες νά διασχίσουν τόν Ἀλφειό ποταμό καί νά παρακολουθήσουν τούς ἀγῶνες. Ὁ Παυσανίας δέν ἀναφέρει πουθενά τήν αἰτία αὐτοῦ τοῦ νόμου. Ὑπῆρχαν ἄλλες ἡμέρες καί ἄλλα ἀγωνίσματα τῶν Ὀλυμπιακῶν, τά ὁποῖα ἀναφέρει σαφῶς ὅτι ἐπιτρεπόταν νά παρακολουθοῦν ἀνύπαντρες γυναῖκες, οἱ παρθένοι κατά τόν Παυσανία, ὁ ὁποῖος γράφει:

«Ἀπέναντι ἀπό τούς διαιτητές, εἶναι ἕνας βωμός ἀπό ἄσπρο μάρμαρο: πάνω σ᾽ αὐτόν κάθεται καί παρακολουθεῖ τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες μία γυναῖκα, ἡ ἱέρεια τῆς Δήμητρας Χαμύνης, ἕνα ἀξίωμα πού ἀποδίδεται ἀπό τούς Ἠλείους κατά καιρούς σέ διαφορετικές γυναῖκες. Ἀλλά δέν ἐμποδίζουν τίς παρθένους νά παρακολουθήσουν τούς ἀγῶνες».

Οἱ ἀνύπαντρες γυναῖκες δέν εἶχαν ἀνάγκη νά συμμετέχουν στούς ἀνδρικούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες, ἀφοῦ εἶχαν τούς δικούς τους ἀγῶνες στό ἴδιο Στάδιο, τά Ἡραῖα. Πιθανότατα μποροῦσαν νά παρακολουθοῦν τούς ἱππικούς ἀγῶνες, ὅπως καί οἱ ἄνδρες ἀφ᾽ ὅσον ἦσαν ἰδιοκτήτριες τῶν ἀγωνιστικῶν ἀλόγων καί τῶν ἁρμάτων. Μερικές ἀπό αὐτές τίς γυναῖκες ἦσαν ταυτόχρονα καί ἐκτροφεῖς. Οἱ ἰδιοκτῆτες ἀναφέρονται ὡς νικητές τῶν ἀγώνων, χωρίς ὅμως νά ὁδηγοῦν οἱ ἴδιοι τά ἅρματά τους· ἀντίθετα χρησιμοποιοῦσαν μισθωμένους ἡνιόχους.

Ἀρχικά, ὅλοι οἱ νικητές αὐτῶν τῶν ἁρματοδρομιῶν ἦσαν οἱ ἰδιοκτῆτες καί ὄχι οἱ ἡνίοχοι, ἄν καί αὐτό ἄλλαξε μέ τόν καιρό. Ὑπάρχουν ἐνδείξεις πώς οἱ γυναῖκες ὁδηγοῦσαν οἱ ἴδιες τά ἅρματά τους σέ ἄλλες ἑορτές καί πανελλήνιους ἀγῶνες (βλέπε Ὑακίνθεια στήν Σπάρτη καί Ἴσθμια).

Η ΣΤΑΜΑΤΑ ΡΕΒΥΘΗ ΚΑΙ ΟΙ ΟΛΥΜΠΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

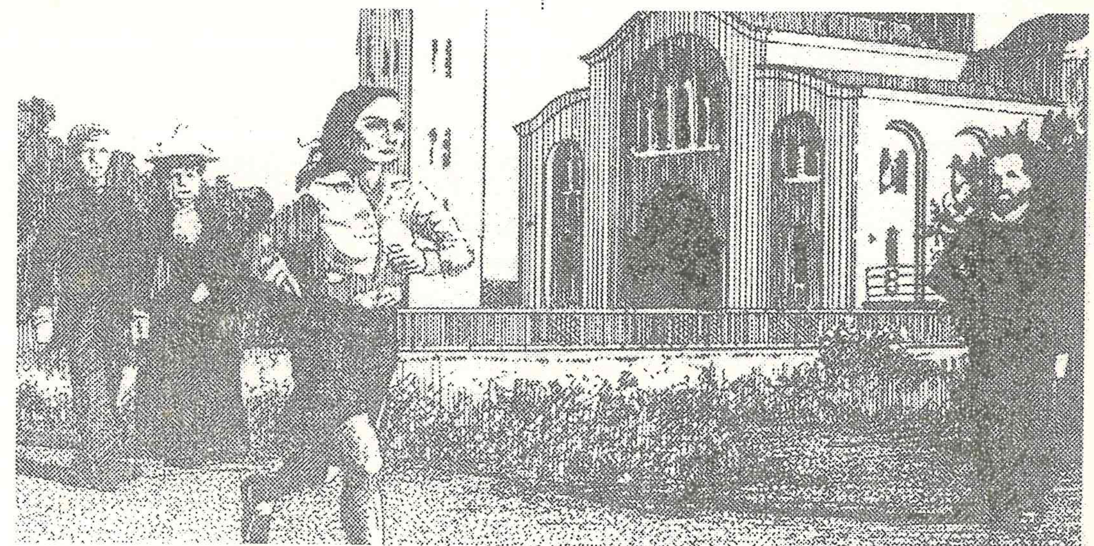
Ἡ καρδιά της κτυποῦσε δυνατά, ἕτοιμη νά σπάσει. Ἡ ἀναπνοή της ἔβγαινε κοφτή. Προσπαθοῦσε νά ἠρεμήσει καί νά κρατήσει τόν ἔλεγχο τῶν νεύρων της, γιά νά μπορέσει νά ξεκινήσει σάν ἀστραπή, μόλις δοθεῖ τό σύνθημα. Θά ἔκανε ἀγῶνα δρόμου μέ ἀντίπαλο τόν χρόνο, στήν ἴδια διαδρομή πού τήν προηγούμενη ἡμέρα εἶχαν τρέξει οἱ ἄνδρες.

Ἀπό τήν πρώτη στιγμή, μόλις ἄκουσε ὅτι οἱ Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες θά ξανάρχιζαν καί ἀθλητές ἀπό ὅλον τόν κόσμο εἶχαν κληθεῖ νά ἀγωνιστοῦν, κυριεύθηκε ἀπό μανία καί ὀνειρευόταν νά πάρει μέρος.

Ὅταν προσπάθησε νά κάνει αἴτηση, τά μέλη τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἐπιτροπῆς πού ἦσαν ὅλοι ἄνδρες, τῆς εἶπαν πώς εἶχε χάσει τήν προθεσμία. Ὅμως ἦταν ἀποφασισμένη νά τρέξει! Ὅταν ἡ Ἐπιτροπή κατάλαβε τήν πρόθεσή της, τήν ἀπέπεμψε λέγοντάς της πώς μποροῦσε νά τρέξει στόν γυναικεῖο ἀγῶνα μίαν ἑβδομάδα ἀργότερα. Συμφώνησε νά περιμένει. Οἱ ἄνδρες ἔτρεξαν χωρίς αὐτήν. Αὐτό ἔγινε τήν Παρασκευή. Τό Σάββατο, τήν ἑπομένη ἡμέρα, ἦταν ἕτοιμη νά τρέξει. Τό ἔνστικτό της τῆς ἔλεγε νά μή περιμένει περισσότερο.

Τό σύνθημα δόθηκε. Τινάχθηκε μπροστά καί, παρασυρμένη ἀπό την ἴδια της τήν ὁρμή, βρῆκε τόν ρυθμό της στόν ἀγῶνα. Τίποτε πιά δέν μποροῦσε νά τήν σταματήσει! Ζοῦσε τό ὄνειρό της!

Τόν Μάρτιο καί τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1896 ἐμφανίστηκαν στήν ἐφημερίδες διάφορα ἄρθρα, πού ἀνέφεραν τό ὄνομα τῆς ἀθλή-

τριας, τῆς Σταμάτας Ρεβύθη, πού κάποια ξένα ἔντυπα ἀποκαλοῦσαν Μελπομένη, καί μιλοῦσαν γιά τό κατόρθωμά της. Πολλά, ἀπό αὐτά τά ἔντυπα εἶχαν κρύψει τόν ἀγῶνα πού ἔδωσε γιά νά πετύχει τήν συμμετοχή της. Ἴσως τό Μελπομένη νά ἦταν τό παρόνομα τῆς Σταμάτας Ρεβύθη, ἀπό τήν Μοῦσα τῆς τραγωδίας, κάτι πού ταίριαζε στήν τραγική μοῖρα της. Ἦταν 30 χρόνων, πολύ φτωχή, μέ ἕνα μωρό 17 μηνῶν καί μέ τό βαρύ πένθος γιά τόν χαμό ἑνός ἑπτάχρονου παιδιοῦ πού εἶχε πεθάνει μόλις τά προηγούμενα Χριστούγεννα.

Ἡ Σταμάτα Ρεβύθη ἦταν ἀδύνατη, ξανθιά καί μέ γερούς μῦς, φτιαγμένους ἀπό τά χρόνια τῆς σκληρῆς δουλειᾶς. Ζοῦσε στό λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ καί πήγαινε μέ τά πόδια στήν Ἀθήνα, μέ τό μωρό της στήν ἀγκαλιά, μέ τήν ἐλπίδα νά βρεῖ δουλειά γιά νά ζήσει. Στόν δρόμο της συνάντησε ἕναν νεαρό ἄνδρα πού ἔκανε προπόνηση περπατῶντας πρός τήν Ἀθήνα. Αὐτός τῆς μίλησε γιά τούς Ὀλυμπιακούς ἀγῶνες καί τόν Μαραθώνιο δρόμο, ἀπό τόν Μαραθῶνα μέχρι τήν Ἀθήνα καί τήν ἐνθάρρυνε νά πάρει μέρος. Ἡ ἰδέα τῆς συμμετοχῆς ἔγινε τό ὄραμά της, μόλις ἄκουσε πώς καί μία Ἀμερικανίδα, πού ζοῦσε στήν Ἀθήνα ἤθελε νά τρέξει. Ὅταν ἡ Σταμάτα ὑπέβαλε στήν Ὀλυμπιακή Ἐπιτροπή αἴτηση συμμετοχῆς στόν Μαραθώνιο, τῆς εἶπαν πώς εἶχε χάσει τήν προθεσμία. Τό ἴδιο εἶπαν καί στήν Ἀμερικανίδα.

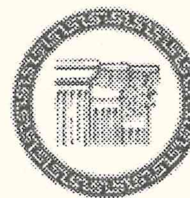
Ἡ Σταμάτα ἀπεφάσισε νά τρέξει ἀνεπίσημα μαζί μέ τούς ἄνδρες, τό πρωί τῆς Παρασκευῆς, στίς 29 Μαρτιου 1896. Ἐκεῖνο τό πρωί, ἡ Σταμάτα ζήτησε ἀπό τόν ἱερέα τοῦ χωριοῦ τήν εὐλογία του γιά νά τρέξει γρήγορα. Τῆς ἀπάντησε πώς μόνο στούς ἐπίσημους ἀθλητές μποροῦσε νά διαβάσει εὐχές. Ὅταν ἡ Ὀλυμπιακή Ἐπιτροπή ἀνακάλυψε τό σχέδιό της νά τρέξει χωρίς ἄδεια, τήν ἀπέπεμψε μέ τήν ὑπόσχεση νά τρέξει μία ἑβδομάδα ἀργότερα. Ἀφοῦ συμφώνησε νά μή τρέξει μαζί μέ τούς ἄνδρες, ἡ Σταμάτα ἔνοιωσε κάτι πού τήν ἔκανε νά τρέξει τήν ἑπομένη ἡμέρα, Σάββατο 30 Ἀπριλίου. Ἴσως ἄκουσε πώς δέν ὑπῆρχε Μαραθώνιος γιά γυναῖκες καί ἡ Ἐπιτροπή τήν εἶχε ἐξαπατήσει γιά νά τήν ἀπομακρύνει ἀπό τόν ἀγῶνα. Ἴσως ἦταν μόνο τό ἔνστικτό της.

Ὅ,τι κι ἄν τήν ἔσπρωξε νά ἀποφασίσει νά τρέξει, ἀποδείχθηκε σωστό, ἀφοῦ γυναικεῖος Μαραθώνιος δέν ἔγινε ποτέ. Ὁ Δήμαρχος, ἕνας δάσκαλος καί ὁ δικαστής τοῦ χωριοῦ ὑπέγραψαν ἕνα ἔγγραφο πού βεβαίωνε τήν ὥρα ἐκκίνησης καί ἡ Σταμάτα ἄρχισε τήν διαδρομή. Πεντέμισι ὧρες ἀργότερα, ὁλοκλήρωσε τήν διαδρομή τῶν 40 χιλιομέτρων. Ὁ χρόνος τερματισμοῦ καταγράφηκε ἀπό ἀρκετούς ἀξιωματικούς τοῦ στρατοῦ, πού συνάντησε κοντά στό Παναθηναϊκό Στάδιο, στό τέρμα τῆς διαδρομῆς της. Ὁ χρόνος τερματισμοῦ γιά τόν νικητή τῶν ἀνδρικῶν ἀγώνων ἦταν 2:58:50.

Ἡ διαδρομή τῆς Σταμάτας δέν ἔγινε ἐπίσημα ἀποδεκτή καί ἡ Ὀλυμπιακή Ἐπιτροπή ἔκανε ὅ,τι μποροῦσε γιά νά τήν ἐμποδίσει νά τρέξει. Τό ὅτι εἶχε τό θάρρος καί τήν ἀποφασιστικότητα νά τρέξει, παρά τά ἐμπόδια τῆς Ἐπιτροπῆς καί τήν κοινωνική ἀντίθεση πού ἐπικρατοῦσε γιά τήν συμμετοχή γυναικῶν στόν ἀθλητισμό, ἔστειλε τό μήνυμα πώς οἱ γυναῖκες δέν ἦσαν τά ἀνήμπορα καί κουτά πλάσματα πού ἔλεγε ὁ μῦθος τῆς βικτωριανῆς νοοτροπίας τῆς ἐποχῆς.

ΑΡΧΑΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΑΘΛΗΤΡΙΕΣ

ΕΚΔ. ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

Τί εἶναι τό Ἰδεο-θέατρον; Κέντρον Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας καί Τέχνης.

Τό ΙΔΕΟ-ΘΕΑΤΡΟΝ δημιουργήθηκε τό 1991 ἀπό τόν ἠθοποιό καί πανεπιστημιακό δάσκαλο Ἀ. Ἀναστασάκη - Ραδάμανθυ. Εἶναι θεατρικός-ἐκπαιδευτικός - ἐκδοτικός ὀργανισμός πού ἔχει ὡς βασικό σκοπό τήν παρουσίαση τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πνεύματος, μέσῳ τῆς Θεατρικῆς Τέχνης, Ἐκπαιδευτικῶν Προγραμμάτων καί Εἰδικῶν Ἐκδόσεων.

❉ Πραγματοποίησε ἀπό τό 1991-2004 περισσότερες ἀπό 2.000 ἐκδηλώσεις στήν Ἑλλάδα καί τό ἐξωτερικό, κάνοντας εὐρύτερα γνωστή τήν σημαντική τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης - Ἐπιστήμης - Τέχνης - Φιλοσοφίας - Ἱστορίας καί Θρησκείας. Ἀπετέλεσε κατ' αὐτόν τόν τρόπο τήν ποιοτικώτερη ἀλλά καί μεγαλύτερη ἐκδήλωση σέ κοινωνικό ἐπίπεδο τοῦ νέου ρεύματος τῆς δεκαετίας 1991-2001 γιά τόν Ἑλληνικό Πολιτισμό.

❉ Παρουσίασε στό θέατρο ἀπό τό 1991 μέχρι σήμερα σέ θεατρική διασκευή καί σκηνοθεσία Ρ. Ἀναστασάκη τά ἔργα τοῦ Ἀ. Ἀσημακόπουλου: ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΕΠΙ ΜΑΘΗΤΕΙΑ, ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΟΙΔΙΠΟΔΑ ΣΤΟΝ ΘΗΣΕΑ καί ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ ΟΡΕΣΤΗ Πλάτωνος: ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ, ΦΑΙΔΩΝ, ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ καί ΦΑΙΔΡΟΣ - Ὀρφέως ΛΟΓΟΙ ΙΕΡΟΙ καί ΥΜΝΟΙ. Τά ἔργα παρουσιάσθηκαν στόν Λυκαβηττό - Βεάκειο - Κατράκειο, σέ ἀρχαῖα θέατρα καί Φεστιβάλ τῆς Ἀττικῆς, ἀλλά καί σέ περιοδεία σέ ὅλη τήν Ἑλλάδα. Ἐπίσης παρουσίασε ὑπό τήν μορφή θεατρικῶν ἀναλογίων μέ ἀναλύσεις καί σχόλια τήν ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ, τό σύνολο τῶν ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΩΝ, τοῦ ΠΛΑΤΩΝΟΣ, τοῦ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ, καθώς καί δεκάδες κείμενα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γραμματείας.

❉ Τόν Ἰανουάριο τοῦ 1994 δημιουργεῖ τίς "ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ" στήν Αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου συνεργαζόμενος μέ τό Ἵδρυμα. Παράλληλα διοργανώνει περιηγήσεις σέ Ἀρχαιολογικούς Χώρους καί στά Ἱερά τῶν Ἑλλήνων, στήν Ἑλλάδα ἀλλά καί στό ἐξωτερικό, μέ εἰδικές ξεναγήσεις καί συνέδρια.

❉ Τόν Ἰούνιο τοῦ 1994 στό θέατρο τοῦ Λυκαβηττοῦ μετά τό τέλος τῆς παραστάσεως "ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ" ἀνακοινώνει τήν δημιουργία μαθημάτων γιά τήν Ἀρχαία Ἑλληνική Γλῶσσα καί τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1994 ἱδρύει τήν "ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ", Ἕνα ὅραμα πού γιά πρώτη φορά ὑλοποιήθηκε στήν Νεώτερη Ἑλλάδα, σέ συνεργασία μέ τήν "Βιβλιοθήκη τῶν Ἑλλήνων". Σκοπός, ἡ διδασκαλία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης σέ παιδιά Δημοτικοῦ καί ἐνηλίκους. Παράλληλα ἐκδίδει τήν τριμηνιαία τότε, ἐφημερίδα ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ. Δύο χρόνια μετά παραιτεῖται διαφοροποιώντας τήν θέση του ἀπό τούς συνεργάτες του.

❉ Τόν Ἰανουάριο τοῦ 1996 ἀναλαμβάνει τήν ὑποστήριξη προτάσεως Ἰσπανῶν Εὐρωβουλευτῶν γιά τήν καθιέρωση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καί παιδείας στήν Εὐρωπαϊκή Ἕνωση, συνεργαζόμενος μέ τό ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΕΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ καί συγκεντρώνει 350.000 ὑπογραφές Ἑλλήνων πολιτῶν, τίς ὁποῖες παρουσίασε στήν Βουλή τῶν Ἑλλήνων.

❉ Τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1996 δημιουργεῖ τήν ΟΜΗΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑ γιά τήν διδασκαλία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης σέ παιδιά Δημοτικοῦ διά μέσου τῶν Ὁμηρικῶν Ἐπῶν, τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας καί Μυθολογίας σέ παιδιά ἀπό 5-15 ἐτῶν. Παρουσίασε μέ τό παιδικό τμῆμα σέ θεατρικό δρώμενο τήν Α' ραψωδία τῆς Ἰλιάδος, τήν ραψωδία α' τῆς Ὀδυσσείας, τήν Ἀπολογία Σωκράτους τοῦ Πλάτωνος, τά Ἀργοναυτικά τοῦ Ὀρφέως, τήν Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους κ. ἄ.

❉ Τόν Φεβρουάριο τοῦ 1996 συνεργάζεται στήν δημιουργία τῶν "ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΩΝ" Ἀρχαῖο Ἑλληνικό Δεῖπνο μέ μουσική, χορό καί φιλοσοφικούς διαλόγους.

❉ Τόν Ἰανουάριο τοῦ 1998 δημιουργεῖ ἐκδοτικό οἶκο, παρουσιάζοντας σπανιώτατες μελέτες γιά τήν Ἑλληνική Φιλοσοφία-Μυθολογία - Πυθαγορισμό - Ἀρχαία Θρησκεία - Ὀρφισμό, ἀλλά καί ΟΜΗΡΟ - ΠΙΝΔΑΡΟ - ΕΜΠΕΔΟΚΛΗ - ΙΟΥΛΙΑΝΟ - ΠΟΡΦΥΡΙΟ κ..ἄ καί ἐκδίδει τό τριμηνιαῖο περιοδικό ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ.

❉ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ: Πέραν τῶν πολυμόρφων ἐκδηλώσεων μέ θέμα τόν Ἑλληνικό Πολιτισμό, τό Ἰδεοθέατρον δημιούργησε σειρά μαθημάτων μέ πανεπιστημιακούς καθηγητές καί ἐρευνητές: ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ μέ τόν Σ. Θεοδοσίου, ΧΑΟΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ μέ τόν Π. Δημοτάκη, ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ μέ τόν Ν. Πουλιανό, ΑΡΧ. ΕΛ. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ μέ τόν Δ.. Λέκκα, ΕΥΚΛΕΙΔΙΟΥ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑΣ μέ τόν Β. Σπανδάγο, ΦΥΣΙΚΗΣ μέ τόν Π. Παππᾶ, ΑΡΧΑΙΑΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ μέ τόν Λ. Σαραγᾶ, ΑΡΧΑΙΑΣ ΥΜΝΩΔΙΑΣ μέ τόν Ν. Κωνσταντινόπουλο, ΑΡΡΗΤΟΙ ΛΟΓΟΙ μέ τήν Ἀλτάνη, ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΟΙ μέ τήν Ἀ. Κελεσίδου, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΕΧΝΗΣ μέ τόν Δ. Λιαντίνη.

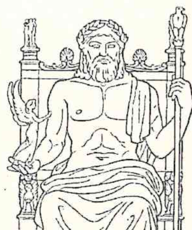
❉ Ὑποστηρίζει τήν διάδοση τῶν ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ τελώντας ὀνοματοδοσίες σέ κάθε Ἡλιοστάσιο καί Ἰσημερία.

❉ Τό ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ ἀπετέλεσε καί ἀποτελεῖ παράδειγμα πρός μίμησιν, ἀφοῦ πολλοί ἑλληνοπρεπεῖς χῶροι πού δημιουργήθηκαν κατόπιν αὐτοῦ, ἐμιμήθησαν τήν λειτουργία του. Ἐπίσης πολλοί νέοι ἀλλά καί καταξιωμένοι ἐρευνητές καί ἐπιστήμονες ἔγιναν εὐρύτερα γνωστοί διά μέσου τῶν ἐκδηλώσεών του. Μέ τίς πολύμορφες ἐκδηλώσεις του, ἔδωσε γνωσιολογικά ἐναύσματα ἀλλά καί ψυχικά ἐρεθίσματα γιά νά στραφοῦν πρός τήν μελέτη τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γραμματείας, Μυθολογίας Θρησκείας καί νά ἀγαπήσουν τό μέτρον καί τό κάλλος τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος χιλιάδες ἄνθρωποι ἐμπνέοντας τίς συνειδήσεις τους.

❉ Τό Ἰδεοθέατρον ἀκολουθώντας τήν ἀρχαία μυσταγωγική παράδοση διδάσκει Αὐτογνωσία μέ βάση τήν Ὀρφική - Πυθαγόρειο διδασκαλία, ἐπίσης Πλάτωνα, Πρόκλο, καί Σ. Νάγο.

❉ Στό Ἰδεοθέατρον, στά Π.Ε.Κ., στό Πανεπιστήμιο ὁ Ραδάμανθυς Ἀναστασάκης διδάσκει τό μάθημα τῆς ΟΡΘΟΦΩΝΙΑΣ - ΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΟΥ - ΥΠΟΚΡΙΤΙΚΗΣ προσφέροντας στούς δασκάλους, καθηγητές, φοιτητές, ἀλλά καί σέ ἑκατοντάδες ἀνθρώπους πού ἐνδιαφέρονται, ὀργάνωση νοητικοῦ καί φυσικοῦ λόγου καθώς καί ἔκφραση συναισθημάτων.

ΣΤΙΣ 21 ΜΑΪΟΥ 2004, ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΕΙ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΗΝ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΩΑΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ, ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΜΕ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΔΡΩΜΕΝΟ ΤΗΝ ΟΡΦΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ.

ἐκδόσεις
ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ
Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

'Ομήρου:	ΙΛΙΑΣ	52,00
'Ομήρου:	ΟΔΥΣΣΕΙΑ	52,00
'Ορφέως:	ΥΜΝΟΙ - FRAGMENTA	10,40
'Ορφέως:	ΛΙΘΙΚΑ - ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ	10,40
'Εμπεδοκλέους:	ΑΠΑΝΤΑ - ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΟΣ	10,40
Πινδάρου:	ΕΠΙΝΙΚΟΙ ΑΠΑΝΤΑ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΟΙ - ΝΕΜΕΟΝΙΚΟΙ - ΠΥΘΙΟΝΙΚΟΙ - ΙΣΘΜΙΟΝΙΚΟΙ	26,00
Σόλωνος:	ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ	16,64
Πλάτωνος:	ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ	10,40
Πλάτωνος:	ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ - ΦΑΙΔΡΟΣ (ΕΡΩΤΟΣ ΜΥΣΤΗΡΙΑ)	6,24
Πλάτωνος:	ΠΟΛΙΤΕΙΑ (περίληψις)	10,40
Πτολεμαίου:	ΤΕΤΡΑΒΙΒΛΟΣ - ΠΕΡΙ ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑΣ	12,48
Πορφυρίου:	ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ	8,32
Λουκιανοῦ:	ΜΙΑ ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ	6,24
Κέβητος:	ΠΙΝΑΞ - ΤΟ ΧΡΥΣΟΥΝ ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ	7,28
'Ιαμβλίχου:	ΤΑ ΘΕΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ	11,44
Σαλουστίου:	ΠΕΡΙ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΥ	7,28
'Ιουλιανοῦ:	ΕΙΣ ΜΗΤΕΡΑ ΘΕΩΝ ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΑ ΗΛΙΟΝ	9,36
'Ιεροκλέους:	ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ	9,36
Πυθαγορείων:	ΑΚΟΥΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ	6,24
	ΧΑΛΔΑΪΚΑ ΛΟΓΙΑ ΜΕ ΣΧΟΛΙΑ ΠΡΟΚΛΟΥ - Μ. ΨΕΛΛΟΥ - Π. ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ	15,60
Πλήθωνος:	ΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟ ΖΩΡΟΑΣΤΡΟΥ ΜΑΓΩΝ	6,24
Π. Γράβιγγερ:	Ο ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ - Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΙΣΜΟΥ	45,76
Π. Γράβιγγερ:	ΥΜΝΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΙ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΥΣΤΩΝ	15,60
Π. Γράβιγγερ:	Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΩΝ ΔΟΝΗΣΕΩΝ	12,48
Σακελλαρίου:	ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ	22,88
J. Mallinger:	ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ - ΤΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΝ	11,44
Σ. Νάγου:	Ο ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ	10,40
Σ. Νάγου:	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΙΔΕΑΙ	6,24
Σ. Νάγου:	ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΑΚΡΕΟΦΑΓΙΑΣ	8,32
Σ. Νάγου:	ΘΕΟΣ Η ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ	15,60
Σ. Νάγου:	Η ΑΛΗΘΕΙΑ	18,72
Δ. Καλλέργη:	ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ	9,36
Δ. Καλλέργη:	ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΟΛΥΜΠΙΟΙ ΘΕΟΙ	15,60
Δ. Καλλέργη:	Ο ΝΟΥΣ, Η ΓΝΩΣΗ, Η ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ	6,24
Δ. Καλλέργη:	ΥΜΗΤΤΟΣ - ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	6,24
Ν. Παράσχη:	Η ΖΩΗ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ	6,24
'Αδριανόπουλου:	ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ	15,60
'Αδριανόπουλου:	ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	8,32
'Αδριανόπουλου:	Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ	18,72
Πλ. Δρακούλη:	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΝΟΜΙΑΣ	9,36
Πλ. Δρακούλη:	ΦΩΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΝΔΟΝ	10,40
'Ι. Βασιλῆ:	ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟΝ ΕΝΟΣ ΜΥΣΤΟΥ	12,48
Δ. 'Ιωαννίδη:	Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ	7,28
Σ. Τάκας:	ΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ	10.40
Σ. Μπογδάνου:	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΑ, ΕΛΕΥΣΙΝΙΑ, ΔΙΟΝΥΣΙΑ, ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ	10,40
"Α. Τανάγρα:	Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ	22,88

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ 2003 * Τιμές μέ ΦΠΑ 4%

ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΔΙΑ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗΣ

Στουρνάρη 57 'Αθῆναι * Τηλ.: 210 52.37.543

ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΣ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ - ΕΥΡΥΝΟΜΗ ΓΑΒΡΑ

C. Dupuis:	Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ & Ο ΧΡΙΣΤΟΣ	8,32
Κ. Κουρτίδου:	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ	15,60
'Αγνώστου:	Η ΜΥΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΓΟΡΑ (Πάπυρος Αἰγυπτιακός γιά τά 'Ελευσίνια Μυστήρια)	6,76
Σ. Πιμπλῆ:	ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ ('Ιστορική μελέτη γιά τήν μεγάλη ἑορτή τῶν Παναθηναίων)	6,24
Κ. Κακούρη:	ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΑ (Διδακτορική διατριβή γιά τά 'Αναστενάρια καί τά Διονυσιακά Μυστήρια)	16,64
'Ασημακόπουλου:	ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΟΙΔΙΠΟΔΑ	6,24
'Ι. Κακριδῆ:	ΑΡΑΙ (ΚΑΤΑΡΑΙ - ΠΡΟΣΕΥΧΑΙ)	10,40
Γ. Βογιατζῆ:	ΚΟΥΡΗΤΕΣ - ΔΕΡΒΙΣΙΔΕΣ	8,32
Γ. Βογιατζῆ:	ΟΡΦΕΥΣ - ΠΑΓΓΑΙΟΝ - ΡΟΔΟΛΕΙΒΟΣ	8,32
Π. Καραγιάννης:	ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ	29,32
Ε. Φλάμος:	ΜΥΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΥΦΑ	15,60
'Ε. Δάγιου:	ΟΙ ΑΡΓΟΝΑΥΤΕΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΥΝ	15,60
'Ε. Δάγιου:	Η ΛΥΤΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΜΗΘΕΑ	15.60
Νταϊάν Ρόμπινς:	ΤΕΛΟΣ ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΟΝΟΙ - ΚΑΛΕΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΛΗ ΓΗ	14,56
'Η. Νικολούδη:	ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ	10,40
'Α. Χαλᾶ:	Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΜΑΣ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ	10,40
'Α. Χαλᾶ:	Η ΑΠΟΚΡΥΦΟΣ ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΛΦΑΒΗΤΟΥ	5,20
Β. Λαμπροπούλου:	ΧΟΡΟΣ ΚΑΙ ΑΡΜΟΝΙΑ - ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ	7,28
Μ. Μάκρα:	ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΣΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΡΧΕΤΥΠΑ	10,40
Μ. Μάκρα:	ΟΙ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΚΑΙ ΤΑ ΚΥΚΛΑΜΙΝΑ	7,28
Μ. Μάκρα:	ΟΙ ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	8,32
Π. Βασιλειάδου:	Η ΠΛΑΤΩΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ	7,28
"Α. Κελεσίδου:	ΣΠΟΥΔΕΣ ΨΥΧΗΣ (Οἱ θέσεις τῶν 'Ελλήνων Φιλοσόφων γιά τήν Ψυχή)	10,40
"Α. Κελεσίδου:	ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ	10,40
'Α. Γεωργιάδου:	ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ	7,28
Στασινοπούλου:	Η ΑΣΠΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ	8,32
Ν. 'Ελάτου:	Ο ΧΑΡΗΣ ΤΟΥ ΘΕΑΓΕΝΗ 'Ιστορικό ἀφήγημα γιά παιδιά. Τό ἐκπαιδευτικό σύστημα τῆς ἀρχαίας 'Αθήνας καί Σπάρτης	11,44
Κωνσταντινίδη:	ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ (παιδικό διήγημα μέ θέμα τήν 'Αργοναυτική ἐκστρατεία)	6,24
Βαλλερᾶ-Rickerson	ΑΡΧΑΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΑΘΛΗΤΡΙΕΣ ('Ελληνικά -'Αγγλικά)	
Anne Reese:	ANCIENT GREEK WOMEN ATHLETES (Δίγλωσσο)	20,80
Dido Kallergi:	ANCIENT HELLENIC MYSTERIES	10,40
Πάουλ Ντῆναχ:	Η ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ	49,92
Α' τόμος 1° 8° τ.	ΣΥΛΛΕΚΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ	41,60
Β' τόμος 9° 16° τ.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ - ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ	41,60
'Ι. Μιχαήλ:	Ο ΙΕΡΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ 7	12,48
'Αρβανιτοπούλου:	ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ	17,68
Ε. Σταμάτη:	Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ	6,24
Κ. Ρούτη:	ΥΠΕΡΒΑΤΙΚΗ ΕΠΤΑΛΟΓΙΑ	10,40

ἱστοσελίδα: http://www. ideotheatron.gr

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ - ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΓΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΠΝΕΥΜΑΤΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΟΥ

Μαθήματα Ὀρθοφωνίας - Ἀναπνοῆς

Ὑποκριτικῆς - Ρητορικῆς Τέχνης - Καλλιέργεια μνήμης

ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΙΑ ΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ, ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΚΕΨΕΩΣ, ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ, ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ!

Ἕνα βασικό τμῆμα τῆς ἐκπαιδεύσεώς μας στίς ξένες γλῶσσες εἶναι ἡ προφορά. Γιά τήν Ἑλληνική θεωρείται αὐτονόητη ἡ γνώση τῆς προφορᾶς. Δυστυχῶς ὅμως δέν εἶναι. Γι' αὐτό καί κάνουμε τόσα ὀρθοφωνικά λάθη. Ἐκφραζόμαστε μέ ἰδιωματισμούς, πολύ γρήγορα καί κανείς δέν μᾶς καταλαβαίνει, ἔχουμε κακή τοποθέτηση, ἄμουση φωνή, βραχνιάζουμε, μέ δυσάρεστα ἀποτελέσματα πολλές φορές (κάλλοι ἤ πολύποδες στίς φωνητικές χορδές) κ.ἄ. Ἐπίσης τό στρές, τό ἄγχος τῆς καθημερινῆς ζωῆς, μᾶς κάνει νά ἀναπνέουμε μέ μικρές εἰσπνοές καί ἐκπνοές, κάτι πού ἐπιβαρύνει ἀκόμη περισσότερο (πέραν τῆς ψυχικῆς μας διαθέσεως) καί τόν λόγο μας. Ἀκόμη κάποιο ἰσχυρό σόκ - μεγάλη στενοχώρια, πολλές φορές εἶναι ἀφορμή γιά νά χάσουμε ἐντελῶς τήν φωνή μας.

Ὅμως τώρα ἄν τό θελήσετε, μπορεῖτε νά προστατέψετε τήν ὑγεία σας. Τέλος πιά στό βράχνιασμα. Προστατέψτε τίς φωνητικές σας χορδές. Ἀποκτῆστε φωνή μέ ὄγκο, ἔνταση, διαύγεια καί νά μάθετε νά χειρίζεστε τήν διαφραγματική ἀναπνοή.

Οἱ μαθητές μας ἔχουν παντοῦ ἄριστη ἐπιτυχία!. Καταλαμβάνουν τίς πρῶτες θέσεις σέ ὅλες τίς ἐξετάσεις (καί τῆς Δραματικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου), διαπρέπουν ὡς διδάσκαλοι καί ὁμιλητές στά νηπιαγωγεία, δημοτικά, γυμνάσια, λύκεια, στά πανεπιστημιακά ἕδρανα, στά δικαστήρια, στά σεμινάρια, στά μέσα ἐνημερώσεως κ.ἄ., ἐνῶ γίνονται ἄριστοι ἐκπαιδευτές διαφόρων ἐπαγγελμάτων.

Τά μαθήματα εἶναι ἀπαραίτητα γιά ὅλους τούς ἐκπαιδευτικούς ὅλων τῶν βαθμίδων, σπουδαστές, μαθητές, φοιτητές, ὁμιλητές, πολιτικούς, δικηγόρους, ξεναγούς, στελέχη ἐπιχειρήσεων, δημοσιογράφους, ἐκφωνητές, ἠθοποιούς, ὑποψηφίους Δραματικῶν Σχολῶν, τραγουδιστές, ἀλλά καί γιά ὅλους ὅσους θέλουν νά βελτιώσουν τόν λόγο τους.

Κείμενα ἐργασίας: Ὁμηρικά Ἔπη, Ρητορικοί Λόγοι, Δημοτική Ποίηση, Ὀρφικοί Ὕμνοι, μονόλογοι Ἀρχαίου Δράματος καί κλασικοῦ ρεπερτορίου, σύγχρονα κείμενα κ.ἄ Μετά τό πέρας τῆς φοιτήσεως δίδεται Βεβαίωση Σπουδῶν καί γιά ἐπαγγελματική χρήση.

Διδάσκει μέ εἰκοσαετῆ ἐμπειρία ὁ ἠθοποιός - σκηνοθέτης, εἰδικός ἐπιμορφωτής, διδάσκων στό Πανεπιστημίο τοῦ Αἰγαίου τό ἀντίστοιχο γνωστικό ἀντικείμενο.

Ραδάμανθυς Ἀναστασάκης

Πληροφορίες - ἐγγραφές: Στουρνάρα 57, 210.52.37.543

ΜΟΝΑΧΗ ΕΓΝΟΙΑ Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΟΥ ΣΤΙΣ ΑΜΜΟΥΔΙΕΣ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑ

ΕΝΑ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ - ΔΡΩΜΕΝΟ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΗΣ ΜΙΜΗΣΕΩΣ, ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΙ:

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΟΡΘΟΦΩΝΙΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ - ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΥΝΟΜΗ ΓΑΒΡΑ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ - ΝΟΜΙΚΟ)
ΚΑΙ ΤΟΝ ΡΑΔΑΜΑΝΘΥ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ
ΕΙΔΙΚΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΗ - ΗΘΟΠΟΙΟ - ΔΙΔΑΣΚΩΝ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ - ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ, ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ 57, 210. 52. 37. 543

✓ Τό Ἰδεοθέατρον ἔχει παρουσιάσει μέχρι σήμερα μέ τό παιδικό τμῆμα τήν Α' ραψωδία τῆς Ἰλιάδος, καί τήν Α' τῆς Ὀδυσσείας, τήν Ἀπολογία Σωκράτους τοῦ Πλάτωνος, τά Ἀργοναυτικά τοῦ Ὀρφέως, τήν Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους κ.ἄ. Ἐπίσης στά πλαίσια Εὐρωπαϊκοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος ἐφήρμοσε τήν μέθοδό του γιά τήν ἐκμάθηση τῆς φιλοσοφίας σέ συνδυασμό μέ τό θέατρο, σέ μαθητές Γυμνασίου καί Λυκείου μέ ἐξαιρετική ἐπιτυχία. Τήν ἴδια μέθοδο προσαρμοσμένη γιά παιδιά Δημοτικοῦ παρουσίασε στό Πανελλήνιο συνέδριο ἐκπαιδευτῶν δασκάλων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας γιά τήν ἐφαρμογή της στό ὁλοήμερο σχολεῖο.

Σ. Νάγου

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΗΛΙΟΝ

Κραταιέ ἄναξ τοῦ φωτός! Τό ἰδικόν σου φῶς πληροῖ τάς ἐκτάσεις καί τό πᾶν πρός σέ ὀφείλει τήν ὕπαρξίν του.

Εἶσαι ὁ σωτήρ πάσης ὑπάρξεως, διότι ἄνευ σοῦ οὐδέν θά ὑπῆρχεν.

Χαῖρε Φοῖβε!

Ὅταν προβάλλῃς Φοῖβε, τό ἔρεβος ὑποχωρεῖ καί ἀναγεννᾶται ἡ Φύσις, ὅταν τάς θείας σου ἀκτῖνας ἀποστέλλῃς πρός τούς κοιμωμένους κόσμους, ὅπως ἐγείρῃς αὐτούς.

Αἱ Μοῦσαι σου, Κλειώ, Εὐτέρπη, Θάλεια, Μελπομένη, Τερψιχόρη, Ἐρατώ, Πολύμνια, Οὐρανία καί Καλλιόπη, σκορποῦσι τάς θείας σου ἀκτῖνας καί ὁ νοῦς τοῦ κόσμου λαμβάνει ἰσχύν.

Χαῖρε Φοῖβε!

Σύ ἰσχυρέ Βασιλεῦ τῆς Φύσεως ἐγέννησες πάσας τάς μορφάς καί πρός σέ πᾶσαι αἱ μορφαί ὀφείλουν τήν ὕπαρξίν των.

Σύ ἔδωσες τόν Λόγον, ὅστις ἐγέννησε τόν Νοῦν καί μόνον διά τοῦ ἰδικοῦ σου φωτός ἀντιλαμβανόμεθα τῶν μορφῶν τοῦ ἀπείρου καί λαμβάνομεν γνῶσιν ὅτι ὑπάρχει ζωή.

Χαῖρε Φοῖβε!

Πρός σέ Φοῖβε, ἔχομεν καθῆκον νά ἀποτείνωμεν τάς εὐχαριστίας μας, διότι ἐσύ εἶσαι ὁ μόνος ἄρχων τόν ὁποῖον πρέπει νά ἀναγνωρίζωμεν ὡς γονέα ἡμῶν.

Καταδέξου, λοιπόν ἄρχων, τῶν εὐχαριστιῶν μας καί περίβαλλον ἡμᾶς διά τῶν θείων σου Μουσῶν, ἀφοῦ τῇ σῇ ἐπιδαψιλεύσει, ἐγνωρίσαμεν τό αἴτιον τῆς ὑπάρξεώς μας.

Χαῖρε Φοῖβε!

Φοῖβε Ἥλιε, τό ἰδικόν σου πνεῦμα ἐγέννησεν τήν ἀντίληψιν καί ἐξ αὐτοῦ οἱ κόσμοι ἔλαβον τήν ἰσχύν τῆς νοήσεώς των.

Ἄν δέν ὑπῆρχες, τό ἔρεβος δέν θά παρήγαγε νοῦν.

Ἐάν δέν ἔρριπτες πρός ἡμᾶς τάς ἀκτῖνας σου, δέν θά εἴχομεν ἀντίληψιν.

Ἐάν δέν περιέβαλλες ἡμᾶς, θά εἴμεθα τυφλοί. Γνῶσιν δέν θά εἴχομεν.

Ἐν σοί ὁ ἄπειρος Θεός ἐνεργεῖ, διότι ἡ ἰδική σου μορφή εἶναι ἀπείρως τελειοτέρα.

Χαῖρε Φοῖβε!

Οἱ μή πρός σέ τό πνεῦμα των ἀφιερώσαντες, ἀπώλεσαν αὐτό, διότι τό ἔρεβος κατέφαγε τήν ἰσχύν του.

Ὅσοι ἠρνήθησαν Σέ, ἄρχων τοῦ φωτός, ἀπέθανον ἀδόξως.

Ὁ νοῦς των οὐδέν τῶν θείων τῆς Φύσεως ἀντελήφθη καί ἐλάτρευσαν ὅ,τι δέν ἐπληροῖ τό πᾶν ζωῆς καί χαρᾶς.

Χαῖρε Φοῖβε!

Ὅταν Φοῖβε ἐξαποστέλλῃς τήν θείαν ἐκείνην Μοῦσαν, ἥτις μεταδίδει εἰς ἡμᾶς τήν ἔννοιαν τοῦ ἀπείρου καί τοῦ φωτός αὐτοῦ, ὤ πόσον αἰσθανόμεθα ὅτι σύ μόνον εἶσαι ὁ ἄρχων τῆς ζωῆς καί ὅτι Σύ μόνον περικλείεις εἰς τάς θείας σου ἀκτῖνας ἐκεῖνο τό ὁποῖον σώζει καί ζωοποιεῖ τούς κόσμους.

Ὅσον τίς Φοῖβε, πρός σέ τείνει τό πνεῦμα του κατά τοσοῦτον ἀνακαλύπτει ἐν σοί θείας μυσταγωγίας, ἐν αἷς τό πνεῦμα μυεῖται τόν λόγον τῆς ὑπάρξεώς του καί τόν τρόπον τοῦ ὑποτάσσειν διά τῆς θελήσεώς του τόν θάνατον.

Χαῖρε Φοῖβε!

Ἡ Μοῦσα σου Οὐρανία, ἡ ἀπείρως γαλουχοῦσα ἡμᾶς εἰς τά θεῖα σου μυστικά, ἡ μεταρσιοῦσα τάς Ψυχάς ἡμῶν εἰς τά θεῖα σου ὕψη, μᾶς ἐνέπνευσεν ὅπως σέ χαιρετήσωμεν τήν στιγμήν ταύτην καθ' ἥν πᾶσαι αἱ Μοῦσαι σου γεννῶσιν ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις καρδίαις τόν θεῖον ἐκεῖνον πόθον τῆς ἀναγεννήσεώς των καί ἀποκαθιστῶσιν αὐτάς εἰς τό γλυκύ ἐκεῖνο ᾆσμα, τό ὁποῖον διαρκῶς ὑπενθυμίζει εἰς τήν ἀνθρωπότητα, ὅτι πρέπει διαρκῶς νά δρᾷ ἵνα διαρκῶς ὑπάρχει.

Ὦ πόσον Φοῖβε εἶναι γλυκεία ἡ ἐντολή αὐτή!

Δι' αὐτῆς ἀείποτε τό πνεῦμα ἡμῶν ἐνισχύθη.

Δι' αὐτῆς θά ὑπάρξωμεν καί τοῦτο μᾶς ἐγγυᾶται τό θεῖον σου φῶς, τό ὁποῖον ἀεί θά πυρπολῇ τάς αἰσθήσεις ἡμῶν πρός τό μέγα τῆς Ἀγάπης καθῆκον.

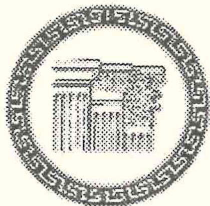
Αἰσθανόμεθα ὅτι εἴμεθα εὐτυχεῖς θεῖε Φοῖβε, διότι ἀπευθυνόμεθα πρός Σέ τήν στιγμήν ταύτην.

Χαῖρε Φοῖβε!

Εἴμεθα εὐτυχεῖς διότι τώρα, πλειότερον πάσης ἄλλης ἐποχῆς σκορπᾷς τό θεῖον ἄρωμά σου ἐπί τῶν μορφῶν τῆς Φύσεως, διά τοῦ ὁποίου ἐγείρεις ἡμᾶς ἐκ τῆς νάρκης καί φέρεις ἡμᾶς εἰς τήν συναίσθησιν τῆς ἱερᾶς ἀγάπης καί σωτηρίας ταύτης τῶν ἀνθρώπων πηγῆς.

Χαῖρε ὤ ἀπόλυτε τοῦ φωτός ἄρχων!

Τά τέκνα σου λατρεύουσι τόν πατέρα αὐτῶν καί ἡ ἱερά δάφνη πλέκει στεφάνους νά στέψῃ αὐτά, ἐάν ποτέ τό θεῖον ὄνομά σου δέν βλασφημήσωσιν.

ΙΔΕΟ-ΘΕΑΤΡΟΝ

ΑΠΟ ΤΟ 1991

Κέντρον Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας καί Τέχνης

Θέρος 2004

Δευτέρα 21:30 ■ Τηλεοπτική ἐκπομπή στό Seven

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

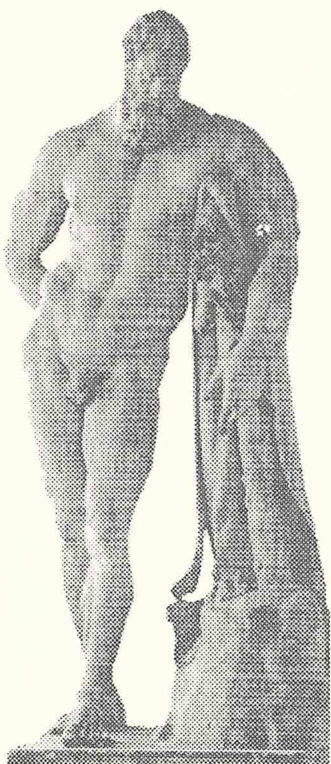
Παρασκευή 20:00 ■ Δρώμενο γιά τήν ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

μέ τήν Ὀρφική Ὁμάδα τοῦ Ἰδεο-θεάτρου

ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Σάββατο 18:30 ■ Δημιουργία νέας Πυθαγορείου Ὁμάδος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑΣ

ὁ Δρόμος τῆς Φύσεως
τοῦ Μέτρου - τοῦ Ἔρωτα
τοῦ Ἥρωα - τοῦ Ἥλιου
τοῦ Ἕλληνα Θεοῦ!

Διεύθυνσις Σπουδῶν: Ραδάμανθυς Ἀναστασάκης (ἠθοποιός, καθ/τής Παν/μίου) - Εὐρυνόμη Γαβρᾶ (νομικός)

Πληροφορίες - Ἐγγραφές: Ἰδεο-θέατρον, Στουρνάρη 57, τηλ.: 210.52.37.543

ISSN 1108-832800

06

9 771108 832008

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1520/2000 Κ.Ε.Μ.Π.ΑΘ.